

by
Just nature

pu
illa

adhe

num

ento

que

naa

faa

faa

poa

lio

nos

ris

faa

cto

cal

faa

lio

lio

tro

que

2

De juribus naturali- bus hypotheticis.

Pura nat. hypothetica sunt
illa, quae praeter Divinam naturam
adhuc factum aliquod suppo-
nunt, sine quo ista pura ex-
entis r. natura cognosci ne-
queunt; quae itaque ex entis r.
natura sub hyp. certi adicibus

facti cognoscuntur. <sup>dicuntur etiam pura
adquisita, quae quum non
sunt entis r. data possi-
bi quibusdam factis
adquiruntur.</sup>

Facta autem ista, quibus sup-
positis pura hypoth. natura,
licet ex natura entis r. cog-
noscuntur, sunt triplicis gene-
ris, vel sunt facta licita, vel
facta illicita. Facta autem li-
cita sunt, vel facta unitate,
ratio vel bilateralia.

Factum enim est manifesta,
tio activitatis externae, ac-
tuitatis ex interno e. r. ex-
trorsum prorumpentis, adeo,
que voluntatis. Voluntas au-

tem ista, cuius activitas ad
adquirendum jus nat: hypothe:
requiritur vel est voluntas u,
nisi tantum e. r. vel factum
hoc esse debet conventio du,
orum ent: rationalium vo-
luntas. In priori casu factum
est unilaterale / nisi in
secundo bilaterale / quod
Ista occupatio seu adprehensio
rei domino carentis est
unilaterale, factum autem,
ad quod consensus voluntatis
promittentis et illius, qui
promissum accepit, requiritur,
bilaterale. Factum vero
illicitum, quo posito jus ali,
quod, quod naturae Rnōi non
est ingeneritum, oritur, est quod
juris alterius voluntarie sus-
cepta. Hoc facto non illi, qui
actionem hanc ponit, i. e. lo,
denti, sed ei, qui per hoc lo,

3
tur, jus oritur novum, scilicet
est ius cogendi. Quod cum
ex facto injusto jus nullum
riri potest, id refugnaret le-
gis ^{ta} cogendi, nam esset in
conclusionis aliquid, quod non
est in premissa.

Theoria de jure nat. hyp. civili-
tur proprie in duas par-
tes, quarum prima agit de
juribus oriundis ex factis
licitis et 2da de juribus o-
riundis ex factis illicitis.

De jure hypothetico,
nascente ex factis lici-
tis.

Novum facta licita sunt 2pli-
cis generis, tractatus de ju-
ribus nascentibus ex f. l.
dividuntur in tractatum de
f. nascentibus e. f. l. uni-
lateralibus et in theoriam
d. j. n. e. f. l. bilateralibus.

De jure nascente
e. f. l. unilateralibus.

Quomodo demonstratur, jus domini factum
Quomodo theoria prior, agens
^{exponit hypotheseum}
de jure prius connatis cohaeret
cum praesente, quae tractatus
d. j. n. hypoth. est? Inter
jura naturalia, quae tractat
^{connata}
prior theoria, est jus P. pri-
mum tenens locum. Quod
autem est nil aliud, quam
jus externe, libere ac legi-
c. agendi. Sed hoc ext. licet
legi confactigitas, ut sit exercitum
possibilis, adesse debet objec-
tum, in quod hoc activitas se
exercere valeat, quia nullo
actio est possibilis sine reac-
tione, h. e. sine aliquo, quod
ei agenti, resisteret, et hoc re-
sistentia agentis activitatem
impediret. Quia autem hoc ac-
tivitas e. r. ex interno ejus ex-
trorsum tendit, hinc objectum
hujus activitatis debet esse
extra sphaeram e. r. situm, ex
qua necessitate jus resultat,

4

activitatem suam in externa ob-
jecta exercendi, juxta in objecta
hujus mundi agendi. Hoc jux-
ta quod cognoscitur ex sola e. r.
natura est connatum naturale.
Quod vero hoc objecta extra
sph. e. r. sita esse debeant,
sunt etiam ex conceptu objec-
ti. Objectum est illud, quod
e. r. opponitur, ideo non est in
illo, nam si esset in illo, tum
ei non opponeretur. Si autem
objectum est situm extra spho-
ram e. r. tum e. r., quousque
hoc objectum extra sphoram
eius situm fuerit, activitate su-
a attingere hoc objectum et
ideo in illud agere non posset,
ut itaq. e. r. sit possibilis ac-
tivity in objecta externa, hoc
objecta, ut redigantur intra
sphoram e. r. necesse est. Ens
enim r. de quo loquimur non
est infinitum, nam objectum
supponit extra se, et ideo limi-
tatur hoc objecto, si e. r. non
est infinitum, tum activitas eius

cliam se non extendit in infini-
tum, sed debet habere quosdam
limites; quod itaq. trans hunc
limitem situm est, e. r. attinge-
re non potest: itaq. necesse est,
ut e. r. sit possibilis adtingere
in objecta externa, ut hęc ob-
jecta intra sphaeram adtingen-
tis e. r. redigantur, h. e. ut e. r.
cum hisce objectis in talem po-
natur relationem, ut e. r. pos-
sibile fiat, agendi in objecta
mundi externi; huius necessita-
ti consequenter ex natura Divi-
fluentis, inest possibilitas id fa-
ciendi; quæ possibilitas ius est,
est itaque e. r. ius objecta
mundi externi tanquam libera
activitatis materiam in spha-
eram vicinam suarum redi-
gendi, h. e. possessionem ha-
rum rerum adgrediendi. Sed
ius istud est tantum possibilitas
moralis hanc possessionem adgre-
diendi; non autem possessio ip-

sarum rerum, hae possibilitas
possessionis differat a possessio
ne ipsa ita, ut quaevis possibi
litas a realitate, non enim om
ne, quod est possibile, est quoq
reale; jam autem ab Posse ad
Ese non valet conclusio. Quis
adgrediendi rerum possessio
nem est tantum. R. (Cp. r. m.) pos.
sibilitas possessionis, seu quum
possibilitas moralis titulus
/Ampl. b. l. m. l. / vocatur, quis istud
est tantum titulus adquiren
dis huius possessionis, aut non
possessio ipsa. Præter hunc ti
tulum requiritur adhuc mo
lus, quo possessio rerum est
ab inde r. adquiratur. Modus
est, prout ex natura rei in
telligitur, erit talis actus, quo
efficeretur, ut objectum, quod
spectata natura sua situm
est extra sphaeram vicium
entis r. in hanc sphaeram re

~~non~~ digeretur, seu actus ille,
quo efficeretur, ut objectum quod
hucusq^{ue} extra sphaeram e. r. si-
tum erat, in talem erga e. r. po-
natur relationem, ut enti r. pos-
sibile evadat, in hoc ens agen-
di. Talis actus erit modus,
quo possessio rerum cat. ab
ente r. adquiratur. / ~~functio~~
/ et iste actus, quo objectum
extra sphaeram spirituum e. r.
situm, intra hanc e. r. q. r.
sp. redigatur est occupatio
/ ~~Definitio~~ /

Occupatio rei efficitur, ut hoc ob-
jectum extra sp. e. r. q. r. si-
tum, in talem cum e. r. ponatur
Relationem, ut enti r. physice
fiat possibile in hoc obj. agen-
di. Talis autem entis r. ad
rem aliquam relatio, q. r. cuius
enti r. physice evaderet possibile
in objectum libere agere, possessio

dictu
Nota. a
su
adhi
deten
qn s
requi
nem
possi
di, q
tang
quis
non
tantu
xaw
jura
Salem
bond
Ista
Lew
lius
sua
active
actus
Quin

dictur seu defensio, (Jungstling.)
Nota. Possessio sumitur hic in sen-
su lato. Quod sensu stricto plus
adhuc significat, nam non omne
detentum est simul possessum.
Quod sensu stricto ad possessionem
requiritur proder saltem relatio
nem, ut cuius e. physice exadit
possibile in objecta liberè agen-
di, quod voluntas e. r. rem hanc
tquam suam habendi. S. e. g.
quis villam conducit (Jungstling)
non est possessor huius villæ, sed
tantum desentor (Jungstling). dicitur
ex causa: / nam non habet et eum
juri non potest habere volum.
Saltem hanc villam pro sua ha-
bendi.
Ista occupatio est tantum ac-
tus unilateralis, i. e. actus so-
lus illius e. r. quod activitate
sua rem aliquam intra spha-
ram activitatis suæ redigit, itaque
actus sine consensu aliorum.
Quum necessitati autem jus

incestus, ad illicita autem jus dari
non potest, quaeritur, quid requi-
ritur, ut iste occupationis actus,
sive linguam actus unilateralis, sine
consensu aliorum hominum, sit
actus, consensu aliorum homi-
num esse non autorisatus, sa-
men sit licitus? Actus ille talis
esse debet, qui nec legi ethicae,
nec legi civilis repugnat. Iste
autem actus non repugnat le-
gi ethicae, quum necessitas hu-
jus actus ponendi proximae et
immediatae ex connato jure
agendi in res, remotae per hoc
ex jure 3° et mediante jure 2°.
et 1° natura 1° enim, quod est
pro ente 1° suprema lex con-
sequens 1° in se fluat; ideo hic
actus non est vitiosus, imo proceptus
est.
Ut iste actus autem non repugnet
legi civilis, sive linguam unilateralis,
hic in consensu hominum aliorum

hanc autorisatus requiritur, ut
per hunc actum nullius jus la-
datur. Et autem per hunc actum
nullius jus laedatur, res ista de
est. Satis, inquam, nimirum
ut ipsi rei, nec alicui ~~laedatur~~ alicui
jus comp. lat. Hoc autem objec-
tum ipsum nullo jure gaude-
re debet, nam si objectum oc-
cupandum ipsum jure gaude-
ret, cum sine illius consensu oc-
cuparetur et jus illius indepen-
dentis laederetur, sequitur in se
hominum sanguinem ens, jure
suo gaudens, non posse occupari.
Et hoc, ne in objectum occu-
pandum jus alteri alicui vel quod
situm, requiritur quoque; nam in
suo in objecta jure per hanc occu-
pationem laederetur. Sequitur ex
inse, ut satis occupatio non re-
pugnet legi juridicæ, objectum
hoc debet esse tale, in quo nec
ipsum objectum nec aliquid al-
terum ens jus habeat. Objecta occu-

passionis regitae sunt secundum
regula nullius juris; Pure et do-
minio carentia nullo modo form.
Lup. (Prinip.)

§. Quæritur, cuiusnam activitatis
actus iste debeat esse, quo rerum
carentiarum adquiratur possessio?

Actus iste occupationis, i. e. re,
actionis obj. intra sphaeram
e. r. debet fieri vel activitate
e. r. occupantis, vel activitate
objecti occupati; nam in actu
occupationis hoc duo entia san-
tum intrant, unum occupans,
alterum occupatum. Sed activitate
entis occupati actus iste poni
nequit, quia objectum est ens
activitate carent, non est acti-
vetas, sed tantum activitatis
alienæ materia. Actus igitur is-
te occupationis fieri debet ac-
tivate e. r. occupantis. Sed
activitas e. r. est duplex, i. e.
lis et realis. — Quum autem

Salvatore

Jus nationes

Quum

lum

ram

per q

re det

ex un

phog

est ad

gas.

Helium

se ad

ration

inven

gionis

adivi

us u

bet

eclon

nibus

xrum

lela.

ex eo

sit a

Helium

Quum

li. n.

Quum autem obiectum occupan-
dum sit solum extra sphera;
tam e. r. hinc actipitas e. r.
per quam istud obiectum occupa-
ri deberet, satis esse deberet, quod
ex interno e. r. extra illius
sphaeram tendit, satis autem
est actipitas interna seu volum-
tas; prout inde fluunt aliter:
Actum occupationis fieri pos-
se ac debere voluntati ensis
rationalis.

Quamvis autem actus occupa-
tionis sit actus voluntatis;
actipitas tamen, intellectus, quam-
vis interna sit, cooperari de-
bet ad obiectum occupandum;
voluntas enim tantum cognitio-
nibus regitur, cognitiones autem
rerum fluunt mediante intel-
lectu.

Ex eo, quod actus occupationis
sit actus voluntatis, sequenti-
a fluunt.

Quum voluntas sit actipitas en-
sis r. extrorsum tendens, ens autem

rationale aeternitatem suam
extensum tendentem in obje-
ta huius aeternitatis obstantia
aut opposita; adeoque in objecta
extensa, tantum mediante cor-
poris efficacia excurrere potest,
etiam actus occupationis tan-
tum mediante corporis efficacia
in objectum occupandum ex-
ercenda fieri potest.

Huius corporis subiecti occupan-
dis efficacia in objecto occupan-
do exercenda, exerceri potest
vario modo, vel apprehensione
corporis, vel inclusione vel
exaratione aut abductione
sepi vel etiam redactione hu-
ius obj. intra vires corporis,
cuius possessio corporis phy-
sica. Possessio corporis physi-
ca non indispensabiliter ne-
cessaria ad objectum occupan-
dum; ad objectum occupandum
requiritur quoddam tendentem cor-

poris
poris
est o
Hic
sua q
velut
tunda
um
quod
sio.
sunt
aliis
ceret
ut ab
sum.
exten
solum
dis o
suum
innoc
signa
cupa
suum
quire
sionem

poris efficacia, ut autem ista cor-
poris efficacia physica sit, non
est omnino necessaria.
Hoc corpus in hac res efficacia
signatio dicitur. Hinc ad
occupationem obj. proder vo-
luntatem, obj. hanc linguam su-
am habendi, requiritur etiam
quidam huius corporis signa-
tio. Nam actus voluntatis
sunt aliquid inuisibile, hinc
aliis entibus r. non innotet,
ceret, obj. hanc linguam esse
ab alio aliquo ente r. occupata,
lum. Ideo requiruntur signa-
externa, seu signatio, per quam
voluntas ista entis r. occupan-
tis obj. hanc linguam linguam
suum habendi, aliis personis
innotesceret. Ut autem ex hac
signatione voluntas e. r. oc-
cupantis obj. hanc linguam
suum habendi, innotescat, re-
quiritur, ut per hanc signa-
tionem rei occupanda talia sig.

nat. emphimandier, quae a natu-
ra huius rei non insunt, & quae
perdurantia sunt. Voluntas
enim e. r. occupantis, per
hanc significationem rei occupa-
ta impressa alii personae in-
notescere debet. Voluntas au-
tem non est transitoria, sed
perdurans, homo occupans rem
eandem in praesentium quid
habere, hinc et signa, in quibus
voluntas huius alii personae inno-
tescat, permanentia sunt, ne-
cesse est.

§. Ex dictis jam prius patet, quae
nam sint rerum occupandarum
adquisita, seu quaeenam entia
occupari queant.

Ut enim ens aliquod licite occu-
pari queat, necesse est:

1. Ut hoc obiectum sit nullius iuribus.
2. Ut adiacens ens e. r. occupan-
tis possit redigi intra sphaeram
iurium eius, h. e. ut in saltem

Em e
ut ho
vitas
hoc o
di et
D. Ut
xi o
rum
na le
Ex co
dispo
1. Iste
a p
huc
nem
dic
4. D.
na
Sue
ho
est
D. C.
re
na
D. h
hos

Quoniam enim r. relationem gerit,
ut hinc ens sit possibile acti-
vitatem suam liberam in
hoc obiectum inclusive exerce-
di et

3. Ut hoc obiectum, quum signa-
ri debeat, capax sit signo-
rum recipiendorum h. e. sig-
nale sit.

Ex eo sequitur nulla obiecta oc-
cupationis esse

1. Quia entia, quae

a) ipsa jurebus gaudent, atque
personae, quia per occupatio-
nem totaliter suis eorum in-
dependentiis est

b) Entia, quae jam sunt alicujus,
nam in occupando legem
sui illius jure, cui in obiectum
hoc jam prius jure quiescentem
est.

2. Objecta, quae inter ipsas e. g.
tingi non possunt, e. g. mag-
nus oceanus.

3. Quae per se signari non
possunt e. g. mag. oceanus.

I. Quisnam est finis, cujus gratia res per
R. adeoq. l. a. e. r. jus concedat
obj. externa occupandi.²
Finis et quidem proximus est, ut
e. r. in h. obj. per ipsum
occupata externam lib. et legi
conformem activitatem suam
seu j. p. exercere valeat, re
modus autem finis occupan.
dorum objectorum externorum
est iste, qui est finis hujus est.
id. leg. activitatis seu j. p. h.
nis autem hujus externae l. l. a.
activitatis est, ut R. induendo
hanc suam activitatem semet
ipsam intueri et hoc mundo
sui sibi conscia fieri possit,
ideo etiam idem finis ultimus
est hujus finis. Sed quum ens
occupans sit ens indigendum
b. e. totum per se existens, ob
aliu separatum, hinc ubi. r.
in activitate sua libera, in

gratia res per ipsum occupatas exor-
 tendas, sui tanquam individui
 conscia fiat, necesse est, ut ei
 sit facultas, seu jus activitatis,
seu suam liberam in obj. sum ab
ipso occupatum solam exercen-
ti et activitatem omnium e. r.
ab hoc obj. excludendi, ideo
 necesse est, ut ei jus sit, in
 obj. sum a se occupatum ex-
 clusivè agendi, quia si in ob-
 jectum a se occupatum etiam
 aliis entibus e. r. agere liceret,
 sum activitas e. r. occupan-
 tis obj. sum, in eodem obj. con-
 funderebatur, cum activitate re-
 liquorum e. r. ens igitur e. r.
 activitatem in obj. induen-
 do, non indueretur illam s. c.,
 cum, sed illam cognoscere cum
 activitate reliquorum entium
 e. r. hinc induendo activitatem
 suam, agnoscerebatur consciens.

am sui, sed non tamquam in
dispositum, sed tamquam par-
 tis aliquis solius, non inlu-
 cetur individualis idem suam
 ita, ut quibus rationis in accu-
 cum reliquis conjungitur quibus,
 et jam non solum individuum
 existit. Ita ut e. r. sui solum
 individui ex parte consensum,
 necesse est, ut ei per se, ab ob-
 jecto per illud accusato acti-
 vitate omnium reliquorum
 entium r. excludendi, seu
 per in ob- per se occupatum
 exclusive agendi, finis itaq. r.
 subordinationis rei est, ut e. r.
 sit per, in res has ab ipso oc-
 cupatas externe, libere et ex-
 clusive agendi.

Nec alicui subiecta compulsioni, in
 rem aliquam libere et exclusi-
 ve agendi, seu ^{in propria} iuste. r. compse. Nam
 dans de re aliqua arbitrariis usus.
 Et exclusive disponendi, vel suam

juxta suum judicium

m in^{us} ius domini.
 bar^{us} I. Quæritur nunc, an per occupa-
 unlu^{onem} tionem rei, ius domini e. r. ad-
 suam tu adgubratur.
 ceanur. Per rei occupationem, res occu-
 gulla^{ta} pata redigitur intra sphaeram
 duum voluntatis e. r. hoc ergo mo-
 lang^{do} do fit e. r. possibile, in rem
 ium^{hanc} exercendi activitatem
 et ob^{suam}, et quidem activitatem
 arli^{liberam}, nam intra sphaeram
 orum voluntatis e. r. libertas regnat.
 seu Est hoc possibilitas, quam e.
 adum adquirit in rei occupatione
 tag^{est} est tantum physica possibi-
 e. r. litas, ius autem est positiviti-
 ho^{tas} tas moralis, quæritur itaq, an
 et ex^{e. r.} adquirit simul possibili-
 tens, in saltem moralem adeoq ius in rei
 clusi^{occupatas} libere agendi?
 Empse^{. Adquirit.}
 harie^{Nam exercendo in rem a se}
 est occupatam saltem activitatem
 suam nulli adversatur legi mo.

vali, nec legi ethicæ, nec legi ju, tantis
vitiis. Non ethicæ legi; quia
necessitas externa, l. et l. cōn, his tra
formiter agendi in res externas, est jus
consequentis instari ex lege o, di ind
ethicæ fluit, nam fluit ex cōn, divi talia
ceptu Pnis; Non repugnat legi corrupta
juridicæ, nam legi j. repug, nistem
nant tantum illi actus, per, agendi
suos, per alicuius legiditur, per agendi
occupacionem autem rei nul, rit.
tius juris, nullius per legiditur, fluit
Ad actus autem ponendos, qui tuis ad
nulli legi moralitè repugnant, vanti
e. r. just est, hinc jus est e. r. agi
exercendi ext. s. ac si ipse res do
in res ab ipso occupatas. quando
Quia autem hæc res per occu, ratione
pacionem est redacta intra manii.
sphæram e. r. occupantis, quis do
quodcumq; aliud ens, si occu, ex na
hanc vellet hanc rem, in tran, est h
deberet in sphæram e. r. occu, hinc lo
quis

legi ju. panis. No. incito, extrare autem
 quia in sphaeram juris entis est ju.
 l. con. ius legere. Nunc cuius entis r.
 sernas, est ju. lesionem a se acciden.
 lege s. di. inde etiam e. r. est ju. in
 con. hostilis alieno in obj. a se
 at legi. vitulum acciden. Tale ju.
 trug. autem est ju. in obj. exclusiv.
 pte. agendi. Ergo etiam ju. ex. a.
 ju. pte. agendi ens r. occupando adqui.
 nul. rit.
 l. dicitur. Hinc r. occupationem rei nul.
 a. qui ius acquirit e. r. ju. in rem
 ant. ante labore interno & exclus.
 st e. r. agendi. Tale autem ju. est
 l. item ju. domini, ergo e. r. occu.
 las. pando rem, tanquam suam
 occu. habendi, acquirit veri ju. do.
 intra rem.
 lis. ju. domini est naturale, quia
 citu. ex natura entis r. cognoscitur,
 n. tran. sed hypotheticum, quia nisi sup.
 citu. ius lo. facto occupationis a.
 quiri l. u. Etiam ius D. rei alibi.

ius est hypotheticum ius, im-
ponit enim pacti factum.

I. Si autem res aliqua, sante
esset extensionis, aut prolon-
gis, ut simultaneis, ablatum
separatis omnium entium &
sufficeret iusibus, i. e. res san-
te extensionis et prolon-
gis, ut omnia e. & liberam su-
am auctoritatem in hanc rem
eodem tempore quidem, ablatum
seorsum exercere possint, rela-
ti ad talem rem cessaret
ratio necessitatis, rationis ne-
cessitas, rem hanc exclusive
occupandi et possidendi: „res,
sancti autem tunc necessitatis
cessat necessitas ipsa, quia au-
tem ius in necessitate fundat.
Sic, hinc excluderet quoque ius
talem rem exclusive occupa-
di et possidendi: —
Res, quae simultaneis et tamen

is inf.
m.

lumbis

sensio

men

cum r.

res. dca

nsco.

am su

rem

Hammon

rela

red

is ne.

lucis

nos.

visitatio

ui a au

dunda

og sus

gubam

samen

Quæ natura

et tan
tu
re
re
in ex
m
oc
mos
ph
non
1. 1
den
2. 1
3. 1
can
4. 1
inc
5. 1
Om
s
1. 1
v
ren
ren
qu
num

et tamen omnium e. r. separa-
tis usibus sufficient, dicuntur
res inhausti usus. Unde dicitur res
inhausti usus non posse occu-
pantur. — Tales res sunt: Magnus
oceanus, lumen solis aer atq.
meteorici.

Sequentes itaq classes entium
non possunt occupari: (inde piam)

1. Personae, quum sint jure gau-
dentes.
2. Res jam dominum habentes.
3. Quae non possunt intra sphae-
ram occupantis redigi.
4. Res signationis perdurantes
inoccupabiles est.
5. Res inhausti usus.

Omnes reliquae res occupari pos-
sunt.

I. Hoc modo deducta est qualitas
occupandi valentium, sed dedu-
cenda esset adhuc quantitas
rerum occupandarum, scilicet
quae sit adhuc quantitas re-
rum unius e. r. occupare licet? —

estne hoc jus rerum occupanda-
rum illimitatum aut limitatum.

Qui jus hoc rerum occupanda-
rum limitatum esse putant,
sequenti utuntur argumento:

"Jus res acquirendi, fundatur
in jure se conservandi. Quia
e. r. jus habet suam existentiam
conservandi, res autem exter.,
non sunt media ad hunc finem,
hinc e. r. habens jus ad finem,
debet habere jus ad medium,
scilicet jus rerum acquiren-
darum et possidendarum. Sed
Primum latius patere nequit
sua Rne, hinc etiam jus re-
rum possidendarum et adqui-
rendarum latius extendi nequit. Rne
ejus, scilicet necessitati conser-
vandi vite suae; hinc non licet
homini plures res acquirere et pos-
sidere, quam quantum ad conser-
vandam vitam suam necessariq.
In hoc casu conservatio vite est

est tunc, illa tantum res adquiri et
possideri possunt, quae ad conser-
vandam vitam sunt necessariae,
et quum natura paucis sit conten-
ta, hinc vita paucis conservari
potest, hinc una tantum res ac-
quirenda. —

Iuxta hoc argumentum fore missa, ac
si jus rerum acquirendarum et
possidentiarum fundaretur in
jure se conservandi, non est ve-
ra, nam jus rerum habenda-
rum proxime fluit fundatur in
jure P. i. e. in jure exercen-
di in hoc mundo lib. extenq
et l. c. activitatis; quia e. r.
hoc jure gaudet hoc autem exer-
citu serie objectis, inque san-
quam in materiam activitatem
suam exerceret, esset impossi-
bile, ideo fluit necessitas, adeoq
jus rerum externarum sang
materialia, in quam illa libertas
externa e. r. exerceri posset ad
quirendarum.

Fundamentum igitur juris, rerum
adquirendarum est jus excrescen-
di in hoc mundo eas: lib: et lo-
qi conformem aeternitatem seu
jus D. i. e. jus finis aeternitatis
suis sibi et ipsi saluendi, hosq;
ipse realisandi. Quod autem g. d.
nec quantitate, nec qualitate
finitum limitatur, nec duratio,
ne omnes possibiles, sed non illi
illos fines, licet e. r. sibi finem
regere et realitare eorum si-
nium infinita multitudo cogita-
ri possit; hinc multitudini fi-
nium debet responderi massa
objectorum, in quibus fines isti
realisari possunt. Hinc jus rerum
adquirendarum nullo modo
se definitur.

Objectio. " Si jus rerum habenda-
rium non esset finitum, fi-
ni possit, ut usui huius juris om-
nes res ab uno ente r. occupen-
tur ab alio alii entibus r. nul-

sup
ne
Rij
no
tace
ipso
omn
reper
ad
relat
natio
finit
pau
reru
omn
pross
esse
lum
dus
has
ras.
inip
omnes
nes u

superasset, in aut illa libe am acti
consequendo p. s. exerce
ne possent.
Requisit. Talis rerum agere,
consequendo usus, abu
se ordo, et actus deinde me
tucci negant, quia nec tempus, nec
spes unius e. r. sufficient, ad
omnes in hoc orbe terrarum
reperibiles res occupandas, nam
ad occupandum requiritur actus 1.
voluntatis; voluntas autem cog
nitionibus regitur, hinc ad possi
bilitatem omnium rerum occu
pandarum, requiritur omnium
rerum cognitio; Sed an cognitio
omnium rerum uni enti est
possibilis? Et autem etiam hoc
est tunc et hoc cognitio non
tum multum et res occupan
das; sed requiritur explicari in
his res efficiat, seu signat, 2
res. Sufficientem autem spes
universa unius e. r. ad omnino
omnes res signandas? Sed si om
nes unius enti spes ad signatio

nam sufficientem, hinc istud incommodum, quod ex tali occupa-
tione pro alio e. r. oritur non tollit prioris jus, nam justitia
vel injustitia non ex commodo
vel incommodo in aliquem in-
undatur, sed ex alio argumen-
to sequitur.

Objectiones.

"Omnibus e. r. est jus aequale ad
conatus in res, b. e. omnia
e. r. habent idem jus conatus
res acquirendi, quia res istae sunt
conditionis exercendi in hoc mun-
do liberi alicuius; hinc omnes
e. r. habentia in hoc mundo jus
est. l. suam alicuiusdem oris, ut de-
cendi, debent quoque habere me-
dium ad exercendum hoc jus, scilicet
licet jus ad res. Hoc jus est
omnibus e. r. aequali gradu com-
petens, nam R. seu fundamentum
hujus juris est natura naturalis rerum
et hoc in omni e. r. est prorsus

incomm; eadem, fundamento autem hu-
 erupa, jus juris in omni ente eodem
 tue non manente, etiam fundatum idem
 est illa manens adeoque id jus est omni-
 modo. Jus equale. Si itaq. unum ens
 in ex. aliquid val. unilateraliter alicui us-
 quum. unilateralis, non impetrato et non
 obleno propter omnium reli-
 quorum entium r. Consensu, rem
 aliquam occuparet, et eam sibi
 exclusive reddere. vellet propria-
 am. taderit equale jus omni-
 um entium r., idio non licet
 uni enti r. rem aliquam, quam
 ipso domino carentem occupare,
 ut sine obleno omnium reliquo-
 rum entium r. consensu. —
 Jus, si ipsa argumentatio videtur fortis-
 us est. simul esse, ut autem similes exa-
 adu. com. minata prodit, in hoc ratioci-
 mendum nio esse fallaciam. Jus ita-
 in his rerum acquirendarum hinc foret
 rous impedimento acquirere aliquam

rem exclusive sine consensu a-
liorum, e. r., si hoc jus generi
humano tanquam uni personae
morali competeret.)

) Res exemplis clarior evadit.
si pater relinquit aliquid filius
liberis suis, tunc una proles abs
consensu reliquorum argumen-
tum arguit non potest, nec
ratio ad id consensus reliquo-
rum prolium requiritur. Ad
cogitemus nōgis in locis aliquo-
rum undinas. Hic jam non requi-
ritur consensus omnium e. r.
Quis agnoscendi rem competeret
singulis. Quis R. est discrimi-
nis? An primo exemplo jus
ad res mortuo patrie relictas,
delatum est non singulis heredi-
tibus seorsim spectatis, sed
omnibus unius inorat, in se.
Secundo exemplo jus competeret
non soli multitudini sanguinem
uni, sed cuius singulo. —

Hoc autem jus competit singulis,
 quia si solum unum ens son-
 sitivo = rationarium in mundo
 esset, jus hoc externas res habere
 diu semper haberet, nam jus hoc
 est conditio exercendi juris ex-
 ercendi libere activitatis, quod
 jus entis. jam in conceptu
 summo competit. Hoc jus re-
 rum habendarum et acquiren-
 darum non competit generi hu-
 mano, unius instar summo, sed
 singulis, ideo homo singulis
 non indiget consensu omnium
 reliquorum, quia si ad facien-
 dum hujus sibi juris connati
 usum indigeret consensu isto,
 tum esset a natura: non ob-
 stantibus dependens ab acti-
 gade reliquorum hominum, quod
 repugnat juri independenti
 a natura cuilibet homini inna-
 to, dependens ab arbitrio al-
 terius, proscisso omni facto, co-
 gitari nequit. —

Quod jus omnibus et singulis
e. r. communi res adquirere
de; non impedit, quo minus
singulum aliud e. r. possit ut
hoc iure rerum adquirere etiam
ius juris, res revera possi
dendi, quoniam consensum habet
et omnium reliquorum enti
um.

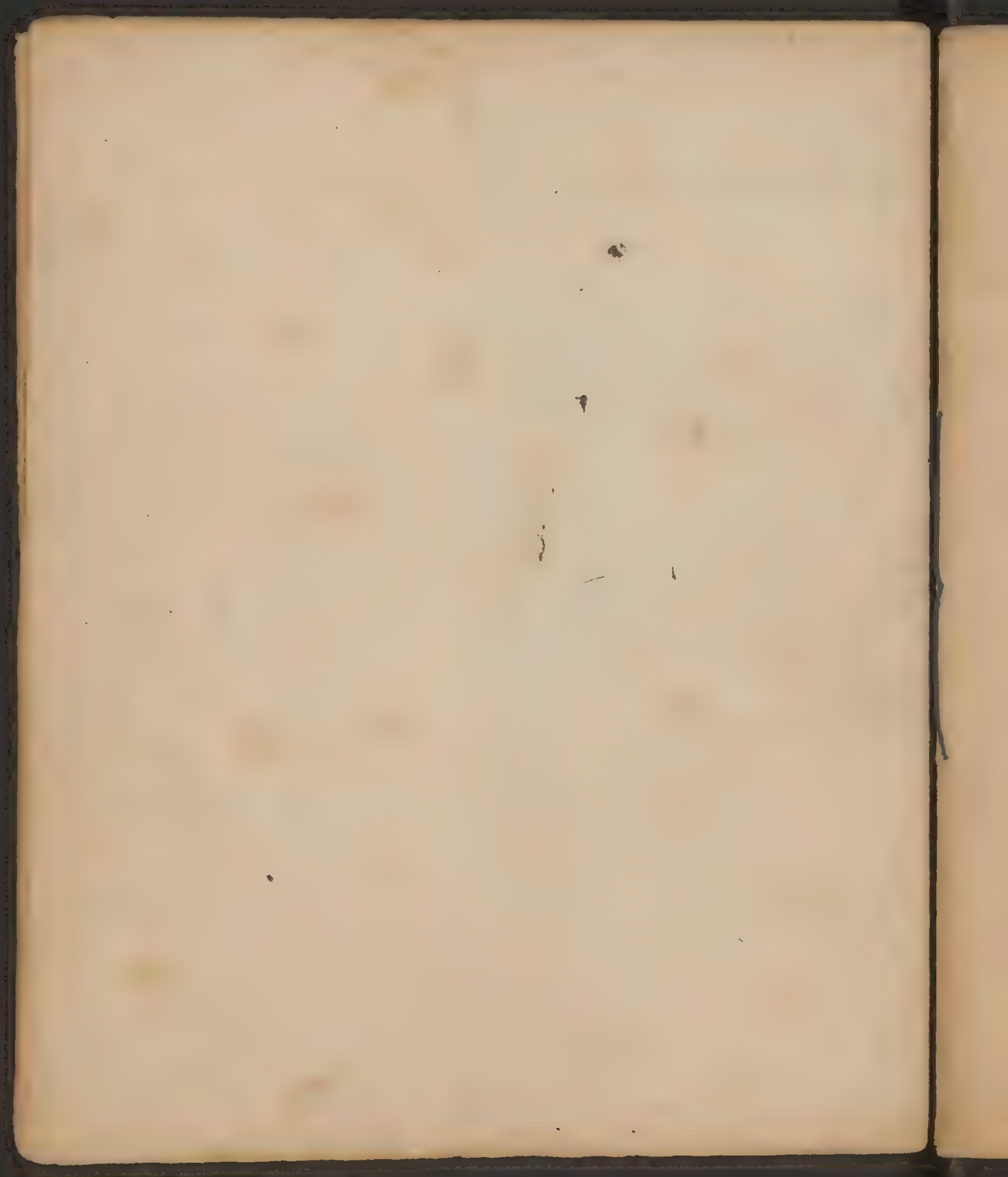
§. Opinio eorum non est revera
qui sustinet, in statu ante
civili b. e. in statu originis
civilitatis antecedente, nullam re
rum dominia existisse, sed pri
mo constituta legibus et
sanctis imperatoris
singulorum voluntas concen
trata est, rerum dominia or
ta esse.

Dominia rerum put id videmus
theoria de adquiri iure D. /
que adhuc nullius sunt, que
ergo in primitivo statu
sunt, adquiruntur in
e. r. activitate, scilicet
operatione, motus est adquirende

Dominium rerum nullius est
 modus originarius adq. si
 am absolutus dicitur. Differt
inter dominium originarium quia sta-
 tus ille, in quo res tanquam nul-
 lius dominium habentes cogi-
 tantur, est originarius status.
 Status enim originarius ille est,
 in quo e. r. est res externa tan-
 quam attributis entis r. ob-
 jecta tantum in conceptibus
 suis, seu prout in se sunt, cogi-
 tantur, status autem ille, in quo
 entia r. non amplius sicut
 in se sunt, sed tanquam per
 evolutionem cogitantur res status
hypotheticus, quia normis sub
 conditione facta attributis en-
 tis r. seu evolutionis locum ha-
 bet. Si itaq. cogitamus entia r.
 et res externas in statu ori-
ginario i. e. in statu, qui om-
 nem specificitatem entis r. ante-
rioris quorundam, ubi in statu
 sa debeant res cogitari, an de-

Secundum cogitari extra sphaeram
entium x. an intra eandem. 2

Quo extra sphaeram e. x. esse quod
videtur res, nam si hoc duo, on-
tia et res, prout in se sunt,
in conceptibus suis cogita-
mus, tunc ex conceptibus illis
sequitur, obiectum liberum cogita-
ri, tanquam aliquid extra sphae-
ram entis x. existens, nam
obiectum est illud, cuius uisus
fieri entis x. extrinsecum dicitur
fieri, adeoque activitati entis
x. ex illius interno prorumpere
si consideratur, tunc prout hoc
activitas entis x. extra e. x.
sondit, ita etiam id, quod hu-
ic activitati phoritur seu
obiectum extra e. x. sed hoc
est. In statu igitur origina-
rio nullum obiectum extrinsecum
intra sphaeram x. sed in il-
lo statu est omne extrinsecum
entis x. et in se ita ha-
bet, quod in statu originario quod

h

Jus naturæ

1200
for
1100
1000
900
800
700
600
500
400
300
200
100
0
100
200
300
400
500
600
700
800
900
1000
1100
1200
1300
1400
1500
1600
1700
1800
1900
2000
2100
2200
2300
2400
2500
2600
2700
2800
2900
3000
3100
3200
3300
3400
3500
3600
3700
3800
3900
4000
4100
4200
4300
4400
4500
4600
4700
4800
4900
5000
5100
5200
5300
5400
5500
5600
5700
5800
5900
6000
6100
6200
6300
6400
6500
6600
6700
6800
6900
7000
7100
7200
7300
7400
7500
7600
7700
7800
7900
8000
8100
8200
8300
8400
8500
8600
8700
8800
8900
9000
9100
9200
9300
9400
9500
9600
9700
9800
9900
10000

quodvis obſtulum neceſſario cōgi-
tari debet, ſanguam extra ſph-
eram entis r. exiſtens, ſunt per
neceſſariam unde. Quod con-
ſideriam in ſtatu illo origi-
nario nullum rerum domini-
um ex ſiſſit, nam dominium
eſt jus ſeu facultas, entis r.
in rem aliquam libere et ex-
cluſive agendi, jam autem in
re r. in rem aliquam libere
excluſive agendi, r. r. r. r.
eſt, ſi ſit res intra ſph-
eram r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
naq. ſit res extra ſph-
eram r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
non r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
nam r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
quod r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
cum intra ſph-
eram r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
quod, quum autem in ſtatu
originario, res ſanguam aſi-

intra, sed extra sphaeram e. n.
egredi debeat, hinc statu
lo absoluto, nullum rerum
dominium fuit. Si hoc verum
est, tunc per necessariam fl
it consequentiam, in statu o
riginario omnia naturae
producta fuisse in condomi
nio solius generis humani aut
que fuisse bonum commun
entium e. commun; hoc non
est verum, nam condominium
est dominium unius ejusdem
que rei, pluribus personis se
mutuo indivisibilem contri
bus; quod ergo valet de domi
nio, est valet quoque de condomi
nio, nam quod valet de ge
nere valet etiam de specie
condominium autem est spe
cies dominii: ab qui domini
um illud in statu orig. non
dabatur, ergo nec condomini
um datur, non existente igi
tur in illo statu originario
verum condominio, verum

etiam non est, dominia
sanguinis, quia non
est alia illius dominii, quia
non est alia illius dominii, quia
consensum & consensum. Si autem
condominium est hypothesis,
cum sine ulla ratione assump-
tum, et est ista definitio est hy-
pothesis sine ulla fundamento
assumpta. Et si hinc f. hypo-
thesis, tanquam vera accepta,
reliquitur, sequetur unde, nullum
securum rei alicuius domini-
um ab aliquo adquiri posse.
Si enim omnes res in statu ori-
ginario fuerint bonum totius
generis humani: commune, tum
non liceret singulis homini-
bus rem aliquam ex hac com-
munionem excludere, et sibi eam
propriam habere, absque om-
nium hominum consensu, ideo
requiritur consensus non sin-
gularis personarum sed etiam om-
nium futurorum hominum, nam
et futuri homines omnes, prop.

Sex identitatem heronem i. e.
exoto sex equalitatem. Unus
eadem quia haberent; hinc qui
vis homo recentior natus, qui
haberet, impugnandi divisi-
onem rerum, qualis nunc est,
quisquis homo recentior natus,
qui haberet novam rerum di-
visionem postulandi; quisquis
itaque homo, timere debet, ut
quisquis recentior natus divisi-
onem rerum impugnet, pro-
sentem, novamque postula-
ret, nullum itaque rei alicujus
dominium securem adquire-
re possit.

Propositio est cuiusnam boni s. mali
est nomen. Quod si sit, scire,
quis fuerit modus originarius
adquirendi rerum dominium
— non est mera supellex
theoretica, sine ullo usu pra-
ctico. Sed habet prædictum. ut
sunt. Dominia enim rerum
nunc existunt, debent habere
aliquod firmum iuris iudicium

sum, in inquirendo si
domini, iuridico fundamento
debet perveniri, ad quoddam ul-
timum fundamentum, et hoc
ultimum fund: sunt premium
ingenietur, si in hac retrogra-
da serie pervenietur ad talem
possessorem, qui rem hanc mo-
do originario possidet. si
sciretur autem sine notione
hujus modi originarii adeoq-
ue d. discrimin, quando jus D.
modo originario adquisitum,
et quando ab alio h. e. me-
diis derivatis ab originario
d. esse non potest. N

Deducto fundamento juris do-
mini scilicet si solo juris
D. est modo, quo hoc jus ad-
quiritur, transit autor ad omni-
bus iuridicas adquisiti domi-
ni sequelas.

Modus acquirendi domini modo
originario est commune hominum

ius in res extraneas, linguam li,
bere et legitimis externis activita,
dis materiam, et modus, quo ius
D. adquisitum, est occupatio.

De iuribus consecrariis iuris
Dom: seu de Dominio in specie.

Fines adquisiti iuris dom: rei
alicuius est uti, ut e. r. in rem
hanc liberam et legitimam ac
legitalem quam seu J. P. exor
reat, b. e. ut ens r. fines, quos
sibi ipse, fore figendi ius ha
bet, a libertate sua libera, in
res, quarum dominium adqui
ritur; exercenda, realitare queat.
Quia autem fines illi legitimi
infiniti cogitari queant, hinc
etiam inf. multas activitates e.
r. cogitari possunt, quibus in
res, quarum dom: habet, exercen.
dis, fines isti realitari queant.
Ad omnem salem activitatem,
quibus fines liciti realitari
sunt, e. r. ius habet. ideo ius

D. potest cogitari linguam com-
plexus infinite multorum juri-
um, sc. complexus omnium ju-
rium, quibus fines haud illiciti
realisari possunt, qui in res, qua-
rum dominium habetur, exer-
cere possunt.

Omnia autem haec jura, quibus
fines liciti, realisari possunt
applicatae in res, quarum dom-
inatio habetur, excurrenda, possunt re-
duci ad haec 3 cardinalia
jura, sc.:

- I. Ad jus providendi, tum ad
- II. Jus utendi fruendiq, seu domi-
nii utilit et
- III. Ad jus in substantiam rei ip-
sius, seu ad dominium directum.

Quomodo hoc demonstratur?

Obst. sequenti ostenditur modo.

I. Finis juris dom. est uti, ut e-
xercerent. r. applicatae sua legitima in-
rem, cujus dominus est, exer-
cenda, fines, quos sibi prae-
fixi ipsi realiter. Sed applicata.

sem suam in rem, cuius domi-
nus est, e. r. exercere. Solum
sub hac conditione potest, si
homo eam infra sp. hq. spirituum
suarum redigeris, et intra eam
dem retinueris. hoc autem in
ha sp. hq. spirituum suarum re,
sentio debetur possessio, hinc
possessio rei est necessaria
conditio iuris, exircendi in
has res per P. Hinc autem
necessitati inest possibilitas
moralis, seu jus, rem possiden-
di.

1. omnis itaque rei aliquid, per
re gaudens rem hinc possessione,
si habet per omne illud e. r. a
possessione hujus rei exclusio,
di. quia si quis habet jus de
quod, debet ei competeri jus, de o
impedimentum huius juri absol. sito
lia removendi, nam R. con.
tradiceret sibi, jus concedens, R.
si non daret jus, impedimen-
ta removendi. habens illiqui

e. r. ius, rem, cuius dominus est
 exclusive possidendi, habet et
 am ius; si hoc res eo invito
 in alicuius possessionem adve-
 nit, eam ab hoc altero ven-
 dicandi. Quum autem iuri ex
 una parte correlata est obli-
 gatio iuridica ex altera parte
 hinc iuri domini rem suam
exclusive possidendi, correlata
 est obligatio iuridica a parte
 omnium reliquorum e. r. a
possessione iuris rei domino
ex eo invito deveniente apsti,
nere et iuri domini possesse,
onem rei suae a se ad se,
um aliquem se invito de ven-
dicandi, correlata
 est obligatio iuridica a iure,
 de omnium rem domino in-
 invito possessionem vindicanti
 restituere.

Denique iuri D. est, ut e. r. ac-
 tivitatem suam liberam et
 legitimam in rem ecclesiam exercere,

do, fines quos, quos vibi prefigi
x. et videri. Isti autem fines,
quos e. r. vibi prefigere potest,
sunt a. v. generis: necessarii
et arbitrarii

Necessarii finis illi sunt, quos ju-
bente lege morali non potest
vibi non prefigere, sed debet
prefigere, fines ergo lege pres.
cepti sunt necessarii; fines au.
tem, qui legi nec preceptum,
sive, nec prohibentur, sed ar.
bitrio entis r. statuuntur, sunt
fines arbitrarii. Ita censetur,
sive vitiis vitiis et amictu ho.
mini finis necessarius est, nam
homo ad eum Deo obligatur,
ad quem videtur, quemque a.
mictum homo vibi comparat,
r. non prohibet et sunt sine
arbitrarii. Unus generis si.
nes e. r. realisabit, exercendo
legis liberam a. v. libitatem su.
am in res, quarum dominus
est, ius entis r. realisandi, si

nos necessarios diligenti sua
sua dominus est sui
est his rebus utem
autem entis r. reali
sua arbitrarios alicui
sua in res, quarum
dominus est, excipienda, est
his rebus fruendi.

pure D., itaque contine,
que quoque jus utendi fruendi
his rebus, seu in j.
contineatur etiam Dominium
utile.

habet itaque hujus juris do.
minus jus habet, non tantum
necessarios, per vim etiam de
arbitrarios ad finem non illi
tunc utrumque usus habendi, mem
ad illicita jus dari nequit. U.
sunt illiciti rerum essent illi
per quos illiciti fines realia
fiunt contur, jam autem R. jus ad
malis illos fines per Ex.
edit nam prohiberi debet et
ita et non cessat et permi
sive quod prohibetur. - Qui ita

que juris dominus utilis, i. e.
dominio omni rei usu non il-
licit: i. e. non tantum necessa-
rio sed et arbitrario i. e. non
solum ad necessitatem, sed et
ad voluntatem propriam. Non enim
uti et frui potest, imo habet
quoque jus, usum in rem, ad
quam jus habet, in aliud dom-
inus differe, habet ergo etiam
jus, re sua non utendi, sed
in aliud opportunis tempore
utendi.

3. Sed quis enti r. jus est, omni-
bus non illicitis finis auct.
utilitate sua in res, quarum do-
minus est, uterenda, realisan-
di, fieri autem potest, quod re,
ablatio finis alicujus, nonni-
si sub hac conditione est po-
ssibilis, ut substantia rei ipsa
mutetur, aut plane destruat.
hinc s. r. habens jus ad talem
finem realisandum, habere
debet quoque jus ad medium re,
ad hunc huius finis, scilicet ad

[illegible]

Yus n. clare

in mutandam aut plane destru-
endam rei substantiam ipsam, imo
 substantia formae aliquae potest. et
 per se non ex substantia sua
 et forma excludit se, et constituit
 aliam substantiam, ut in uirgine
 Maria. Externas accog. volens
 sic fieri exipere potest ipsam
 rei substantiam, ut uirgo, et per
 hoc non ad finem per quem in
 bere debet ad medium, sed ad
 licentiam speciei substantiae.
 sic e.g. postulat. H. uirgo, et
 tionem, utq. medium ad id
 sustentandam, ut, namque ut
 enis ex farina, hoc ex gra-
 nis formatur, hinc defertur.
 per esse, grana in farinam
 mutandi, utel si postulat qd.
 nis eandem substantiam, hinc
 quem ad id finem, uti quod
 quos e.g. hinc intelligit, ut
 finem substantiae, uti hinc
 ut substantiam, et in sub-
 stantia, hinc etiam, ut, per se

et de materia illa
eandem immutandi aut destruendi
aut retinendi. Quis de sub-
stantia rei exclusivè disponendi
dicitur dominus. —
Ius d. directum. Quia in ju-
re d. continetur:

I. Jus possidendi

II. Dominium utile seu jus uten-
di fruendi

III. Dominium directum seu jus in
substantiam rei in se. —

Omnia itaque in jure d. cor-
poralia sua reduci possunt
ad tria hęc jura cardinalia
que possidentur per se vel per
alium et in substantiam
rei in se. — Et hoc tria in
jure d. continentur jura cor-
donalia, in uno subjecto sunt
unita, tunc istud subjectum
dicitur habere dominium
plenum. si autem hęc tria
jura cardinalia inter diversa
subjecta distinguantur ita, ut
unum eorum habeat jus rom

"longi; alendi et fruendi ut
 per uero per in
 adversum et
 aliosque subjectionum tabel . . .
 minus plenum; et in hoc casu
 est divisionem subjectionum
 rei per et
 per
 rei usum
 substantia.

sed quaeritur utrum hoc dixe-
rit Dⁿⁱ in Dominium ple-
num, et Dominium minus
plenum sit secundum se nec
naturaliter, vel forte hoc dixit
Dⁿⁱ originem suam ab Ego.

Ratio dubitandi de eo, quod
fundamentum huius juris
sit, g. naturale hoc est.

"Si quis aliteri jus concedit,
faciendi de hoc re sua om-
nem iurisdictionem possibilem u-
sum, tum hoc et ius ad
concedendum in non dicitur amittere

[illegible]

i. *Centum est homines, et sicut et
 alius videtur, sic videtur et
 non minus est hominum multum
 et videtur et centum et alium
 videtur et centum videtur et
 sunt decem domus nobile.*

in vita practica secundum
ius positivum, ne dominus di-
rectus, translato omni utili-
tate in vicarium vel domi-
nus subiti, dominus subiti
domino directo et cognatis
non. Annunim; domi-
ni directi solgit aliquem con-
sum, qui census canon dicitur
tur.

Si D. unus ejusdemq rei inde
est pluribus in eodem
est summa pars in
est condominium. Igitur si
morione pater relinquit 3 pbs
les, tunc D. rerum patris, mori-
te qui transit in 3 proles inde
eum. no 3 proles habent in

De rei dominium. Si autem D^{um} alicui
res rei uni indigens personarum
communis competat, tunc est D^{um}
solitarium.

Si in condominio supponuntur
 plura domini ejusdem rei
 indigens subjecta. In tali con-
 dominio ista subjecta, quibus
 ut si alicuius dominium a-
 ius ejusdem rei competat si
 unius condomini. Quibus
 condominium habet per se in rem,
 vel non in solam, sed tantum
 in partem huius rei, quae pars
 non est indigens rei solae
 sed quia res indivisa sunt
 dividitur.

Quale per competit condomini
res?

Omnes condomini unius rei
 sunt et illis competit in re,
 non solius rei, omnes igitur con-
 domini unanimi consensu pos-
 sunt de sola rei parte dispo-
 ne, vel condominio seorsim spectata
 res sua a se tantum in partem

regis rei compedit, reliquis au-
tem partibus constituens. pro
prioritatem reliquorum condo-
minorum, hinc quicquid san-
ctum de illa parte, cuius est domi-
nus, disponendi jus habet,
quia sanctum hoc communis
pars rō ejus constituit, hinc
si vellet de reliquis partibus
disponere inquit suis condo-
minis loceret dominos ho-
rum partium, ad lesionem
autem nemini jus est, hinc
non est jus domino, alicuius
alterius partis, dispositionem
partis domino inuito facere.

Quomodo oritur condominium?
um.?

Primum condominium sit spe-
cies D^a, hinc, quod vales de
dominio generaliter, vales etiam
de condominio. Siquidem
specie. Quibus ergo modis D^a
oritur, iis quoque modis et condo-

[illegible]

I. Condominium adque situs no-
do originario sunt, si plures
personae unam eandem rem
eodem proorsus tempore oide-
ant, sicut domus, vinea, etc.
et si non pariter utendi
et ab eodem usu, sicut
utitur, quod videtur.

11. dominium acquiritur modo
derivativo, si aliquis rei alie-
nus dominus inderit in bono
cum alia persona in bono, non

res: ad communionem huius res suam
admittit e.g. si uxor ducitur, relata
et facto, uxor marito in hereditatem
dam, quam habet, communionem
admittit oritur condominium
art. 10.

III. Sed potest cond. oriri accessio, quod
est, quod oritur

d. Si res, quam quis possidet, non au-
gumentur modo augmentum
tum capit, quod augmentum
accessio dicitur e.g. — Si uxor
in uxoratum uxor ducitur, et
in ista res non augetur
accessio, quod oritur

etiam si res diuersi dominii
proprie ita uniantur, ut iam
nequeant discerni e.g. si quis
meum vinum cum suo misce-
ret, tum huius mixtura nec me-
um solum, nec alterius esset, sed
mixtum, aut utrumque et
accessio oritur accessione oritur.
(Si res accessione adhuc indur-
dicitur)

Quum juri ex una parte corre-
spondet obligatio juri ex
altera parte huius juri D. juri

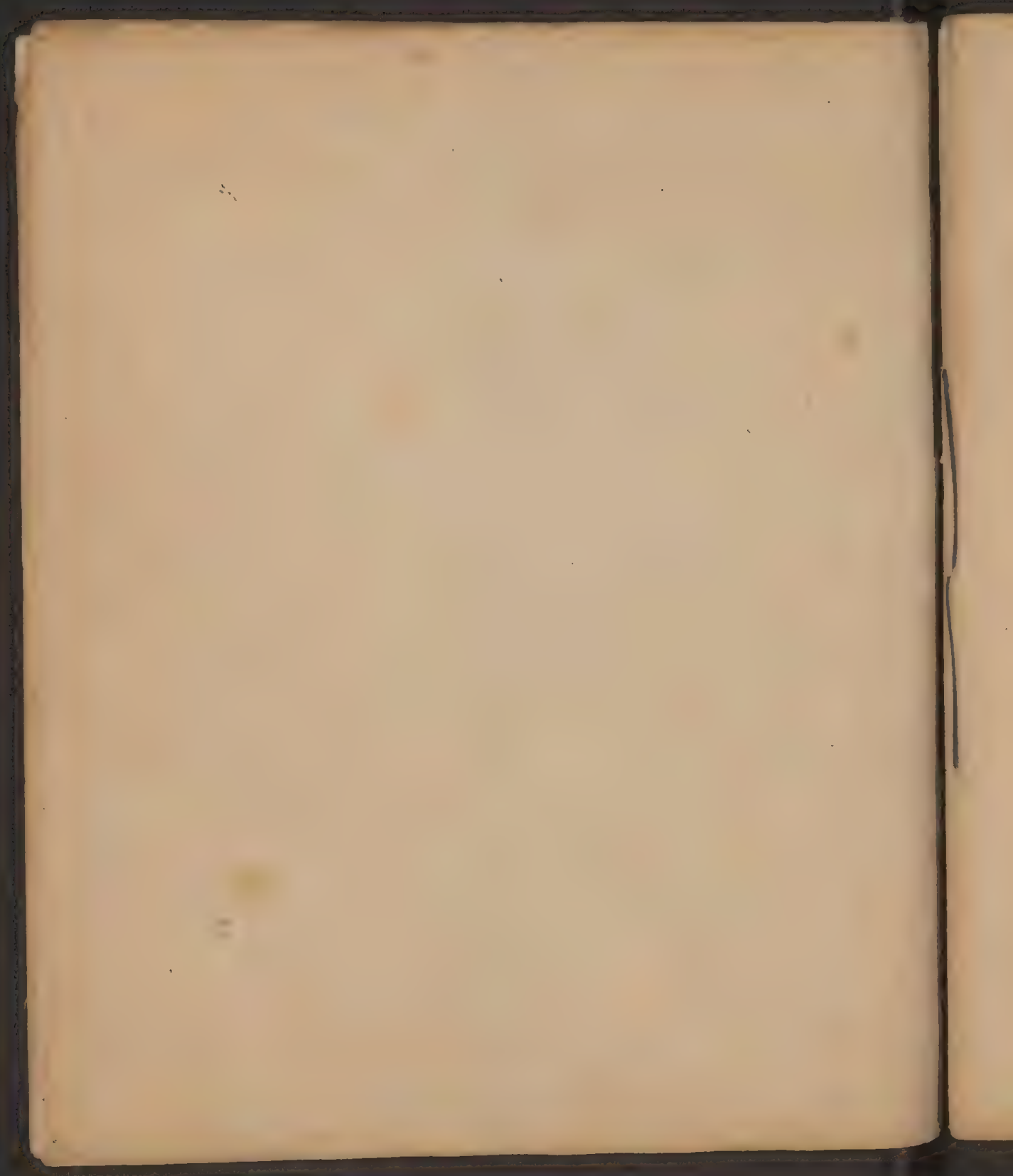
res suam excludit possessioni con-
cedit, nec est iuris obligatio om-
nia quae sunt in sua nec res absq-
uonem domini consensu perierit, rem
cum tunc domino in personam et ei
eum probanti restituendi; ideo
quod res eo ingito ex ipso D.
egressa est physice, dominus D.
non amisit; nam D. tantum
voluntate amittitur, si nimirum
cum dominus rem tunc ex sua
libertatis sphaera, excludit ea,
fontarie, seu ut ^{em} reiores pueri,
cum doctores id expriment, si
dominus voluntatem suam rem
tunc tantum suam habentem
huius rei impositam ap. hac re
non amittit; nam D. rei adque-
ritur per occupationem, occupa-
tio autem est voluntatis actus
per quam res intra sphaeram
occupantis venit, hoc ac-
tu ens occupans voluntatem
tunc tunc tantum suam ha-
bentem; huius rei impositum, eo usq-

igitur, quousque voluntas, rem suam
quam suam habendi huius rei
infuerit, eo usque alius entibus
non libet, suam voluntatem
huius rei imprimendi, nam in
voluerent in sphaeram juris a
licenti, et eum lyderent. Si ita
que fuerit dominus suam vo
luntatem ab hac re retrahit,
hanc rem ponit in statum
pristinum, in illo pristino sta
tu res hac fuit ab omni tali
voluntate vacua, ergo ed nunc
dum dominus voluntatem huius
rei impositam retrahit, h. e.
hanc rem ponit in statum
pristinum, tollit igitur impedimen
tum, quod alius entibus n. ob
stipat, huius rei voluntatem im
primendi. Sublato impedimen
to, voluntatem suam rei huius
imprimendi, nil opus est, ut suam
voluntatem imprimendam huius
quoniam volens in sphaeram alteri

Handwritten: m. 8. 10. 11. 12.

Quum itaque quis, ad quem res
aliena invito huius rei domino
transit, sit iudicial obligatio,
nam cum domino ^{re} syndicanti
resistendi, sunt
inventoribus rei alienae in
eandem obligationem.

Graham
Lum
Sino slo
'lali'
d' nuni
com hu
b. c.
Lum m
bedimon
x. b.
m m
m m
i' hui
t uer
kini s
ixion

41
H.

Just millions

7. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

11. 11. 11.

invenitur rei aliquis dicitur ille,
sive si non sit nam, quamvis
namque ~~non~~ ignorat ingratu
reus rei domino surripit absq
sua culpa. dicitur absq sua
culpa; nam et ad furem deve
nit res, quam alienam esse fur
non ignorat, et ingratu rei domi
no, ad non absque sua culpa,
sed sua culpa. Hinc, quum qui
res, ad quem res aliqua in
vito rei domino pervenit in
ridicam obligationem habet,
res istas domino, illas ^{re} cindi
canti et D. probanti restitu
endi, hinc et ingratuque in
cumpit eadem obligatio, quum
ingratu est species generis
dominum, et id, quod valet
de genere, eodem ipsum valet
de specie.

Id quæritur ulterius, utrum
ingratu; rei aliquis specia
ta sola lege naturali, opti
getur iudicio, dominum hu

hujus rei exquirere et cum de
a se inventa et commorationis
suo loco cessionem reddere.

Obligatio juridica, quae homi-
ni erga hominem sola lege
juridica abscisso omni facto
imponitur, est mere negati-
va, consistit tantum mere
in eo, ne alium in promoen-
dis licitis finibus impedia-
mus, non autem ut aliquid
um adjuvemus, obligatio
autem inventoris domini-
um hujus rei exquirere et
de commorationis loco ces-
sionem reddere esse positiva
nam exigit ab inventore posi-
tionem actionis in commodum
domini rei inventae. talis au-
tem obligatio sola lege juris
proposita omni facto, remi-
si imponitur. Quod autem
non obligat, quod de
re non est, non est obligatio.

in rebus et personis

"Quid autem si in rebus
sunt in rebus. Et in rebus
tamquam agnatum dicitur. Et
in rebus obligatus quidem de
rebus de rebus, in rebus
translati, rebus rebus."

Obligatus: hic enim non est
sola lex juridica: sed est
lex tam basidem est et est.
lati ex rebus, ubi in rebus et
in rebus in rebus est.
rebus: hic rebus rebus de
rebus aut rebus rebus.
nem huius rei impossibilem
aut saltem difficilem et po-
rit eo modo impedimentum
rebus alieni, nam prohibet
cum in rebus in hanc rem
et rebus agendi, hinc, quum ne-
mini liceat alium in rebus,
de rebus in rebus et natura-
lis obligatio est, neminem
impedire in rebus exercendo,

inve[n]it etiam inventoris, qui non
aliquam inve[n]it in re
domino rei ignotum erant,
sicut § 19 de re iudicat naturalis
minum rei de loco, in quo ipsa
res reperitur, certiorum red,
tere,

"Ultim inventor juridice obliga-
tur domino rei interroganti,
si eum non invenit, sicut
tere an, licere?"

Inventor juridice obligator rei
honore domino interroganti
ti ex eo, nam tantummodo
impedit eum in iure suo ex
creando, et in re sua
de iure, non autem iure
dicta est naturalis obligatio,
neminem in excrendo iure
suo impedire.

Proressor rei, quam invenit,
aplicis potest esse generis.

1) potest aut non scire rem
hanc, quam invenit.

et quod sus. s. d. r. ab altero
possessio contra male fidei pos-
sessore. 2. »

Si res, quam dominus vendit
et si transire per eum
statim sine et habere ex
sua domo per et rem
sine a possessore hanc, sine
ante fidei et ratione
de vendi.

In pure enim. 2° continetur
quod sus, rem, cuius dominus
est, exclusive possidendi, con-
suetudine sus, omnem
possessione, tunc res
et ex hoc pure resultat
minio. Competens, rem suam
cuiusque alio, ad quem hoc
res, quocumque modo, eo modo
provenit, et habendi. Ideo autem
quod hoc res domini
et eius possessione et alio
et alio rationem fidei
res domini pure sua
nanc possessione et a quocumque

Quodnam jus autem competit do-
minio, qui rem hanc in natu-
ra vendicat, si res hanc in
tura jam non existit?

Minus rem in natura vin-
dicanti, in natura jam non
existenti, contra possessio-
nem male fidei competit jus,
equivalens hujus rei a pos-
sessore in. s. exigendi, h. e.
si res, quam dominus vin-
dicat, quae apud possessio-
nem in. s. existebat, apud eum
dem in natura amittitur non
existit, neq. in natura ullo

modo re haberi potest, domi-
no rem representanti jus est, rei
sue loco aliam rem valore
sue rei, quam vendicat, a
vulgo in. s. exigendi,
alio vendendi, ut in h. l. p.
domino rem in. s. non esse re-
solvitur.

«Spitudo equivalens, est rñ suum
«in. s. est ergo prohibitas

[illegible]

sed si habet, iura habet m. s.
non reverendi, adeoq. p. p. d.
possess. male s. non reveren-
di, adeoq. p. rem illa. transi-
entiam illo invito amittit li-
tem, quae valore suo recte
non qualis rei, quam vendicat.

videtur p. p. d. in casu, quo res
solum a p. m. s. rebus ibi videtur
et sibi habendi
habet rem p. m. s. propriam, va-
ligalis fore suo rei proprius equa-
lesso lem vindicatur in iure cogens.
videtur, hoc autem p. c. contra do-
debet nemini male fieri, ideo est,
ine solum, quia ille p. m. s., rem
ona, tanquam suam habet, prope-
curidi, scilicet, eam non suam, sed ali-
s obli, etiam esse, et demonstrans de-
t illi secundum voluntatis iura aliorum,
inilasus reverendi amittit ius ex quo
posses, si ab hoc alio, cuius ius non
deog, est reverendus, suorum iuris,
rem iurum reverentiam.

ius polendi rem, natural' jam
existens: rei valore suo
sunt vindicandi a possessore
l. s. domus vindicanti non
contulit.

Item l. b. q. n. id est quod in
re si de creatur. l. s. q. n.
ignorabat, rem, quam tanq
quam habebat, non suam, sed
alienam esse, non demonstrat
defectum voluntatis p. a. n.
scientia autem iurium al
rum est actus voluntatis, ut
fuitus ignoti est impossibilis.
ignorans itaq' ius alienum, etiam
ille id revereri non potuit, et
tractatus iste rei tanquam sui
ortus est ex ignorantia iurium,
ergo defectum voluntatis de
monstrare non potuit, id est et
am non sustulit conditionem,
a quo Domini iura p. n. s.
verendi obligatio pendet. et
hermanes, permanendi autem con
ditione ex p. l. Possis b. s.

per
 per
 per
 per

per
 per

long
 am, sed
 extra

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

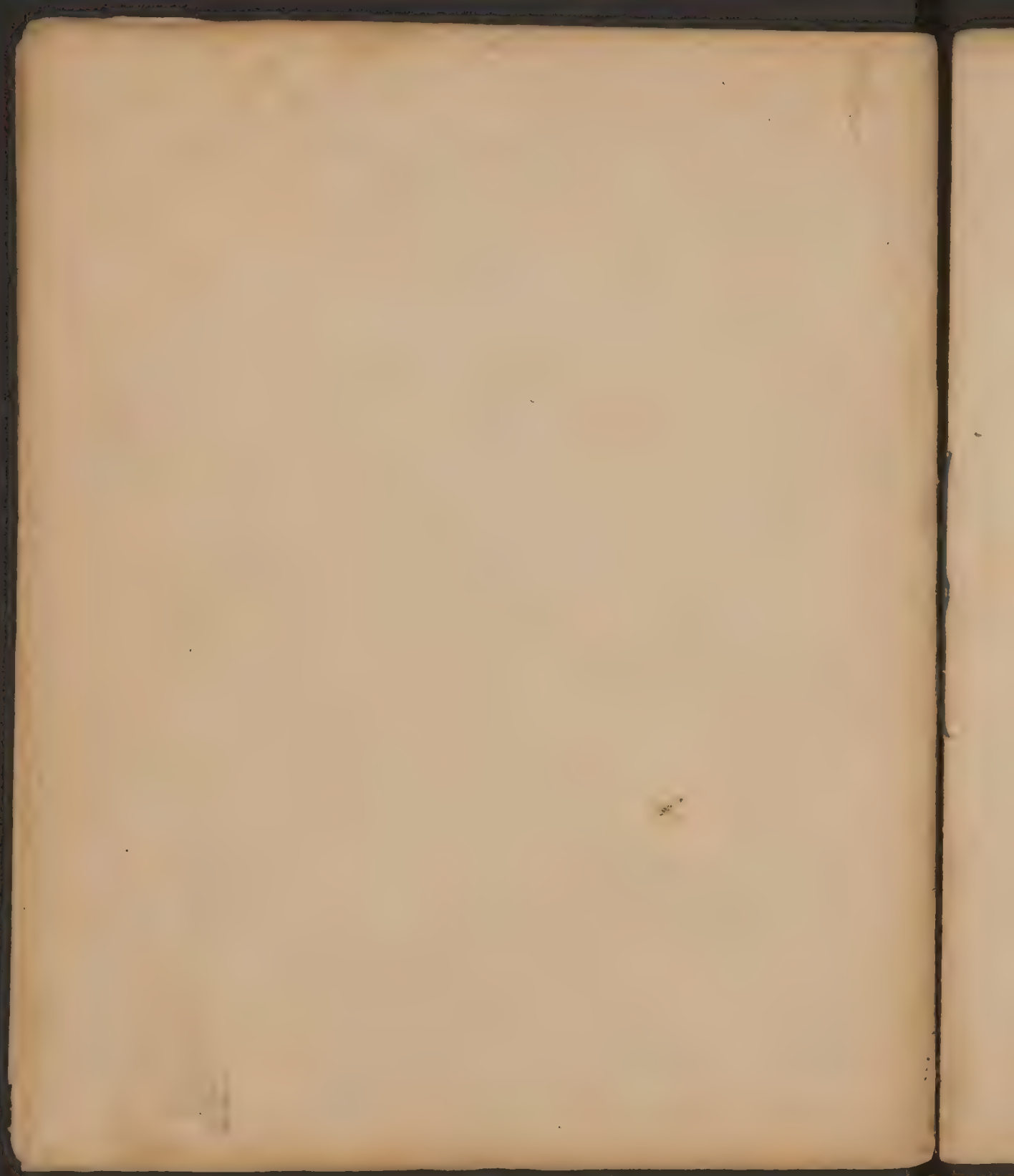
per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

per, n.

Quæ natura

l'ir
 m
 de
 ,
 dom
 re
 qu
 su
 sen
 alie
 ges
 si
 v
 e
 eun
 met
 poss
 ex
 der
 dom
 nom
 des
 en
 dom
 enom

hinc etiam permanet conditio
naturalis, à parte domini qui
dicantis, scilicet obligatio iuridica
Patri b. f. reverendi, si itaq
dominus et ceteri b. f. rebus
et æquivalenti rei sue rei
quum hoc æquivalens esset re
suum Patri b. f., dominus pro
tenderet rem non suam, seu
alienam, ad quod nemini
pro est.

si itaq res, quam dominus
vindicat, quæq apud Patriem
b. f. in natura exstabat apud
eundem in n. jam non exstat,
nec a domino recuperari
posset, sunt interitum rei sueq
casui imputari debet et casum
ferit dominus. b. f. si res
domini perierit, occiderit, qui
nemini culpas imputari po
dest, dominus non habet
exigendi ab aliis indemnitas,
tam si fortis sit, quam si non sit. Hoc
enim indemnitas, quam domi

dominus exigere, esset res, rei,
us percipit valore suo q.
invalens, vel esset pecunie
vanitas. Si res non esset
domini, qui indemnitate
auctore. Sed res sua alibi
us, hinc dominus volens in
demnitate, debet propter
dici res suam alicuius alterius,
quod jus Jus Dom. non tripe
it, nam tribuit tantum jus
res suam repellendi, ad non
res alterius. Si tamen domi
nus rem hanc alienam si
culo indemnitate apprehende
ret incolaret in res suam
alterius, in jus illius, locaret
resque, nemini autem jus
est alterum locare, ergo e
dicam dominus in eo casu,
quo res illa inente aliquo
perisset non habet jus exigen
di ab altero indemnitate.
Propter in tali casu, casum domi,

causatus in culpa alicuius, eo
 in casu haberet Dominus jus
 exigendi indemnisationem ab eo,
 qui huius interitus culpam
 fert, nam ille, qui culpam
 fert huius interitus, hoc suo
 facto culpato demonstrat de,
 sed cum voluntatis g. a. r.
 sollet itaq conditionem in
 sua parte, a qua ex parte
 alterius, fundet obligatio ju-
 ristica, jura ejus reverendi
 sanguinem conditionatum
 sublata hac conditione cessat
 et obligatio g. Culpali re-
 verendi.

§. Item fieri potest, ut in rem,
 quam dominus sive a Pre-
 b. f. sive a Pre m. f. ven-
 dicat, P. uti rem suam in-
 fundat, f. dno legem q. n. m. f.
 f. res, quam Prior b. vel m. f.
 in rem a Dono venditam

recedit, dicitur impensa / dicitur
ergo in rem sua / queritur
itaque:

Utrum dominus obligetur juri-
dice impensas in rem suam
sive a b. s. sive a m. s. seu
factas, Pri' huius restituerendi?
seu quum obligatio juridica
ex una pte est q. ex altera
p. eius contrahens correla-
ti, queritur:

Utrum Pri' q. sit impensas
pro ipso in rem vindicta
com factas a domino reperi-
endi?

q. si impensas ha in rem,
quam dominus vincit in
natura amplius non existant,
tunc in hac causa b. vel ma-
is, l. l. a quo res vindicta
per impensas has a domino
reperiri q. non habet. Quia
si q. ha quod habere? tunc
q. istud esset vel vindicandi
has res 1) in natura, vel 2) in

equivale.

1) Sed in natura has res vin-
dicare nequit, quia, si Pri-
us esset, has res in natura
exigendi, sunt huius Juri de-
bet ex h^o domini correla-
ta esse obligatio juridica has
impensas Pri in natura re-
stituendi, quum autem he
res amplius in natura non
existant, igitur restitui non
possunt, hinc si hoc J. Pri
contuleret, domino deberet
imponere obligatio sui, im-
possibile aliquid prestandi,
quod esse nequit.

2) Si J. ad rem contentas in rem
a domino concepitam que
has annuatim reserenti J.
non habet. Penultimum enim
istud est r^o suum domini, si
itaque J. Pri esset exigendi
a domino impensas equiva-
lente, cum J. esset ei r^o ab-
derius et hoc ingito, invaden

quod si nemini commisit
doctrina. Quis cogendi casu —
In hoc itaq casu impensae, tam
quam casu peritisse censendae
sunt, et casum fore domi-
nus. Et q. si videtur impensae,
dum impensum in eam spa-
cium, nec in natura, nec in
q. valente respectu mihi
est.

B. Si res autem haec in rem
vindictam impensae in na-
tura adhuc existant, haec im-
pensae in rem a domino vin-
dictam factae et in natura
existentes vel a re, in quam
sunt impensae, separari pos-
sunt, vel non possunt et qui-
dem sine ullo detrimento. Si
res in rem a D. v. impensae
a hac re separari possunt,
sunt P. b. f. omnino per-
quod, haec res suas in rem
aliam impensas etiam ab hac
re separandi et eandem summi-

di, quia P. b. f. supponitur
ignorasse, rem hanc alie,
nam esse tractando itaq
rem illa, non demonstrat de
monstrat desiderium volun,
tatis ergo et iura sua non
amisi, ergo etiam ius ha.
bet in hanc rem infensam
nam non sustulit venditi
onem a qua obligatio a
tractu altera P. pundo.

P. autem m. f. supponitur
scisse rem, quam tunc
suam tractabat, esse aut
nam, ita itaque rem tra
ctando demonstrat delictum
voluntatis P. a. res, hinc
cessat itaq obligatio juridi
ca ex parte alterius P. illi
us reverendi, amittit ergo P.
ab illo, cuius iura non est
reverens, exigendi vicissim
suorum iurium reverentiam,
hinc dominus, qui rem ven
dicat, habet P. exercendi,

in res, per hunc P. male
fidei in rem vindicandam
impensas Q. egendi i. e.
habet Q. damnum si rei
sarcendi: ast, quum hoc Q.
non est infinitum, sed necesse
estate facendi: huius juris
usus limitatum, dominus ut
sanctum retinendi Q. habet,
quantum efficit damnum a
Pere m. f. illatum, reu-
tuum autem restituendi.

Si autem res sive a Pre b.
f. sive m. f. in rem, quam
Dom. vindi, impensas aut sunt
confusae aut commixtae ut
separari solant aut sine de-
structione non possunt?

Quid tunc erit? e. q. si pro
for. specturam facit, in ter-
tio furto ablato?

Dominus rem suam vindi-
cans sive a bono sive a m. f.
Pre, est sanctum Dominus rei
vindicare, non autem rei, qui

in eam est impensa: e. g.
 dominium rei sua quam in
 rem vendicariam impendit,
 non amittit, nam suppositus
 b. f. P. nullum demonstrat
 defectum voluntatis g. a. a.
 hinc ipse nullum Q. amittit
 ergo et Q. D. non, in hoc ca.
 su res vendicata est res impen.
 sa sunt solum, quod compo.
 nitur ex duobus alienis pro.
 prietatibus, ex proprietate
 vendicantis et proprietate
 impendentis; in hoc casu
 istud acquitum est utriq. com.
 mune, est itaq. condominium.
 Hic ergo c. D. casus ortus
 est accessione.

Sed inusum esset in partibus
 equalibus C. D. habere e. g.
 si in isto vineto pretii vilissi.
 mi, pictura preciosa est,
 inusum esset, ut aequale est
 victori et Pri. vii. g.
 si haec res impensa esset a
 Pri. m. f. in rem vendicariam,

res cum Paris: in hoc res
quod hoc res conjuncte sine
distinctione aut plane non
possunt separari.

Res ha in rem, quam dominus
a. Pre m. f. vindicat, in,
res aut bonum res est.

Pre m. f. nam ipse has res
in rem, quam dominus vin-
dicat, impendit. S. autem m.
S. ideo, quod rem suam in
rem, quam alienam esse
scit, impendit.

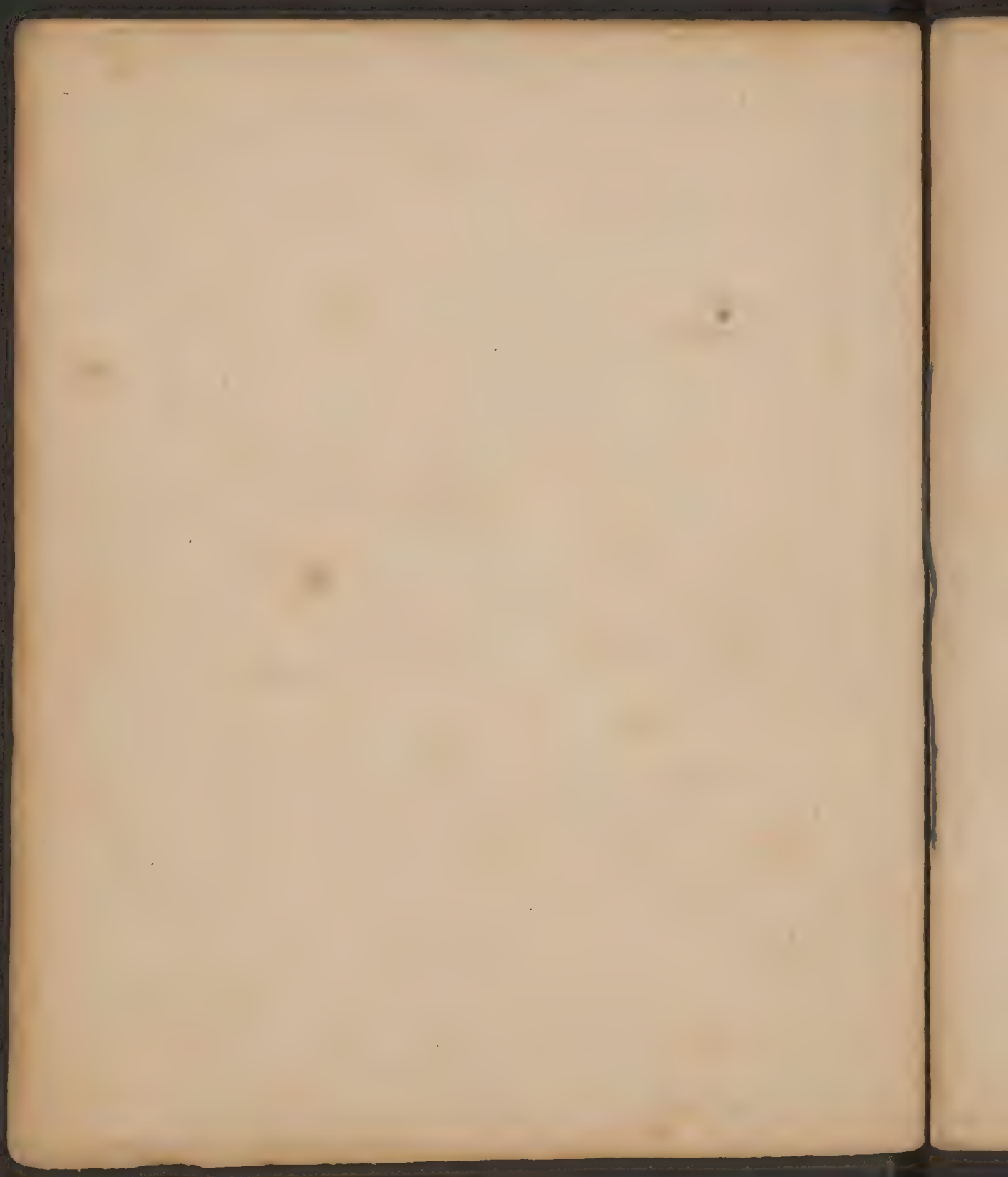
rem impensam non amittit
nam St. quare dominum
rei in rem alienam impen-
sa amittere deberet, nulla
alia esset, quam quod scire,
cit, rem hanc, in quam rem
S. impendit, alienam esse;
Eandem tractat, tanquam
suam, ideo demonstrat de-
fectum voluntatis y. a. r.
Sed demonstratus def. volun-
tatis y. a. r. non privat.

illum qui hunc voluntatis si-
 solum manifestavit, jurebus
 suis, ille tantum amittit q.
 exigendi ab eo, contra quem
 hunc voluntatis defectum
 monstravit, ut quos viciis,
 sim reprobatur jura. Appli-
 cando nunc hanc universa-
 lem veritatem ad Pre m.
 s. et Pre m. s. rem, quam
 alienam esse probe scit tra-
 dit. Siquam suam et de-
 lectu voluntatis suo s. a.
 reverendi jura sua amittit
 Deo etiam amittit q. d. ba-
 rum rerum suarum, quas
 in res vindicatas impendit,
 sed amittit tantum q. suo-
 rum exigendi juriū reve-
 rentiam, in eque locum ex
 altera pte locum habet, im-
 munitas ab obligatione hu-
 jus Pri m. s. jura reveren-
 di s. q. exigendi. Rerum i-
 mag impensarum Domini Pri
 m. s. semper manet, consiliu,

duint itaq; haec res scilicet res vendi-
cata et res impensa aggrega-
tum, quod est commune utri-
usque, seu quod est in Condomi-
nio tam Domini vendicanti,
et quod est Prius m. f. quia hoc
aggregatum constat parti-
bus, quarum una pars est
propria domino vendicanti,
altera Prius m. f. hinc est
6. D. Tam dominus vendi-
cans, quam Prius m. f. sunt
condomini huius rei et qui-
dem pro rata valoris re-
rum suarum, salvo tamen
domino res vendicatisque pri-
vilegiis Contra Prius m. f.
iuris agendi, i. e. salvo do-
mini iure ex rebus Prius
m. f. in rem suam impensis
plenam indemnitatem sibi
resolendi.

§. Huc usque agemus de iure
Domini et de rebus, quae
in iure D. continentur cardi-

unde
 regre
 re utu
 indomi
 di ran
 qui à ho
 at si
 es est
 vanti
 in est
 genoi
 ? sunt
 ed qui
 is re
 tamen
 pui
 m. d.
 bo do
 Pris
 iensis
 i sibi
 pure
 , quq
 i cardi

ius naturae

cardi
rem
enole
riam
led
ep.
ginn
aliqu
uoles
Hoc
1. ob
2. ob
man
3. ut
ip
dii
induc
sic
Lasse
ani m
ce, q
sem
uam
auru
go m
dij se
mina

cardinalibus, sci: de pure
rem possidendi, utendi seu
indig et de pure in mate-
riam rei alicujus. —

1. et res cuius aliquis dominus
est, potest capere incrementum.

Omne incrementum, quod res
aliqua capit, dicitur in iure
accessio / *szynonyf: (synonim)*
Hoc accessio vel fit

- 1) operanti sola rei natura vel
2. operanti sola industria hu-
mana
3. utraq simul.

In primo casu accessio dicitur
naturalis in secundo
industrialis, in tertio acces-
sio mixta. . . Et hanc
classem referuntur foetus
animalium sicut in arbo-
re, gramini in prato, ad clas-
sem secundam intertextura v. g.
diamendus annulo intextus,
aurum hanno intextum, ima-
go in luteo depicta. Nota sit
sic scilicet mixta sunt inse-
minatio et plantatio. Segetes

enim in campo non crescunt,
sola operandi natura, ad
non crescunt quoque operandi
homini sola.

Nota. Posset et quæstio oriri, utrum
accessio industrialis sit nec
industrialis? quum e.g. affe-
rummati absq. opera na-
tura, pictura in linteis absq.
operatione linteis et quæ na-
tura fieri non possit. —

Quæritur, quocumq. modo res
aliqua incrementum cepe-
rit cui sit J. D. in transac-
cessionem?

In solvenda hac quæstione
videndum est, cuiusnam id, quod
rei alicui accessit, ante hanc
accessionem proprium fuerit
i.e. cujusnam fuerit id, quod
rei alicui accessit, ante hanc
accessionem. —

A. Si id quod rei alicui acces-
sit, aut aliquis ante accessi-
onem, hanc accessionem hanc hanc
accessionem illius. Si non ce-
senit: nam accessio est nil

aliud, quam mutatio situs
rei alicuius. Sola autem rei
situs mutatione non amit-
titur. Si. D^u illius, qui huius
rei dominus est, ergo etiam
post ipsam accessionem, si
accessum fuit rei alicuius,
manet esse illius.

19. Si autem id, quod rei
alicui accessit ante acces-
sionem fuit nullius tunc et
post accessum manet nullius
esse. Habemus hic duo mem-
bra conjunctionis, quae plena
esse videntur, quum membra
sint contradictorie opposita.

Primum membrum est.
ad. 1. Si id, quod rei non
accessit ante accessionem
fuit alicuius, illud et post acces-
sionem manet esse alicuius
proprietate. Ipse non alicui
cujus aliqua res fuit ante ac-
cessionem fuit ipse
a. Ego ipsum
b. vel alicui a. No accessum.

a. Si hujus rei ante accessio
nisi Possor' fui ego' ipse, hoc
etiam proest accessio nem ego
maneo hujus rei dominus.
nam vitis mutatio, domi-
num non destruit; e. g. si
mea vacca parit vitulum,
vitulus meus est, nam nunc
accessit et etiam ante ac-
cessionem meus fuit. Nam
vitulus est embryo, qui
in interno vaccae incola-
tus fuit, nunc autem evo-
lutus, fuit ille pars cor-
poris vaccae, dominus autem
solius corporis, manet do-
minus et partis egressus.
Item ipsum galea de fructu
libus arborum, qui sang-
uine embryones partes sunt
arboris.

b. Si autem hac rei fuit alicui
jus alterius a me digressi,
sum accessum. etiam proest
ut manet illius proprius

b. g.
sum
aper
huc
do,
as
prie
fui
e. g.
leat
pan
sepe
di
a
le
lu
re
ce
at
ea
to
se
au
an
on
ne
m
B. g.

t. g. si per rem fluminis pars
 fundi alterius mihi oppositi,
 accellitur, et in meum latus ad-
 bellitur adiungiturque uno fun-
 do, tunc pars fundi accessit,
 ut fundus ille manet pro-
 prietas illius, qui ante ea res
 fuit dominus, situs enim me-
 oris non demit dominum.

et si habet dominus sua
pars accessionem a re mea
separandi et sibi recuperandi.

a si accessiones sine ullo do-
lumento aut sine ulla des-
tructione potest separari a
re mea, tum dominus su-
ae gaudeat, rem accessam
a mea separandi et sibi
eandem recuperandi; nam
hoc suo fundatur in D^o D.
suo autem D^o per tam
accessionem dominus non
amittit, itaq et sua accessi-
onem recuperandi ei ma-
net, probato suo domi-
ni jure.

3. si autem id accessum cont-
ret cum mea re. id, ut aut

Jus autem res nullius si-
bi propriandi ille habet, qui
eam prius occupat; ad quem
itaque pedetentim agubus
particulae prius perveniunt,
hic est eorum dominus. —

Po. Si res nullius erat ante ac-
quisitionem, etiam post acquisi-
tionem res manebit nullius.

Pro occupatione ejus debent
duo casus distinguere:

1. Si istae res in tali sunt
ad rem meam relatione, ut
occupanti eas non est opus
in res invadere, sed absq[ue]
invasione occupatio fieri
potest, tunc res haec est
sibi nullius. Si istae res
itaque in tali sunt ad rem me-
am relationem, ut a quo,
cumque possint occupari,
quin necesse esset meam quo-
dammodo occupandi. Tunc
nullus eas habet, qui eas
simplici fuerit. Alio casu in-
est,

pure.

2. Si autem hæc res nullius,
 quæ rei meæ accessit in te-
 si cum mea re est relatio,
 ne, id non aliter eam occu-
 bare sit possibile, quam in-
 cadendo rem meam, tam
 non sum stricti loquendo
 nullius, sed sunt relati ad
 me facientes, mihi soli esset
 hoc jus occupandi.
 p. g. si in sylva mea con-
 sideres avis aut lepus, tunc
 deberet esse nullius, nam an-
 te accessionem etiam nullius
 fuit, sicut enim in libertate
 aut uti lepus est relati ad
 rem meam faciens, nam quis
 qui eum occupare vellet, de-
 beret ledere jus meum. Vel
 quo, si in fundo meo esset lacus
 et in eodem insula nasce-
 retur, ista insula nusquam
 nullum habuit dominium, sed
 jus occupandi mihi tantum
 est, nam orsa est hinc insula.

id in latu, qui in meo fundo
est, quicquid itaq; insulam hanc
occubare valens, debet me in
vilo intrare fundum meum,
quo jus meum loqueret et mi
hi jus est omnino jurem me
cum locutionem depellendi.
Hoc insula, relata ad res me
as, faciens.

1. Hanc in jure in lenta
sicut quodvis q. unde jurem
invasione in spheram ho
rum jurem. jurem
unde jurem. jurem
rapina. Quod est ablatio
res alienas inobis in posse
sicut aliquis alicuius hanc
in insula animo comidi
hanc unde unde unde
unde. Rapina est ablatio
inobis in posse, unde
unde unde unde unde
unde.

Mata.
Hoc est rapina, quae ac
fuit est res aliena inobis,
et unde unde unde unde

ablacione rei animo propriū
 Comodi gratia, cum discrimi-
 ne, quod rapina committitur
 rei. Rei personae illata. Non
 est itaq; rapina, si quis ani-
 mo comodi profecti gratia
 rei, in qua res auferenda
 est inclusa, isum indeet, nam
 vis non personae Rei illata
 est; tale factum fuisse
 tantum est, circumstantia,
 quod rei est ablata esset ei,
 cumstantia culpam augens,
 seu ut in jure dicitur exum,
stantia aggravans. —

Perfertur autem in rapina haec
 vis aut violenta manuum
 refectione, per violentiam
linguam aut periculose comina-
 tione p. clausura
 Etiam immobilis rei D^m potest
 sed: violenta furdi aditus
 in occasione, eo animo facta, ut
 Per hujus fundi in pacifica
 possessione sua turbaretur.

...traciliat rei alienae sus-
sessionis turbatio esset lo-
sio p. D^m, et quae speciei,
juris res possidendi.

D^m autem tam mobilium re-
rum, quam immobilium pro-
prietate.

1. Malitiosa rerum aliena-
rum destructione vel culpa
a. a. lesione. Mal. r. a. d.
ita a culpa. r. a. d. differt,
sicut differt malitia a co-
sa.

Malitia est juris utini, quae
in proposito legendi suscep-
ta p. obfistit in malitia
... culpa autem
non est propositum aliis no-
cendi sed tantum decessus
debitis attentionis, adeoque
nemi levitas. p. l. c. g. si
quis fumigatⁱⁿ locis res ig-
nis capaces continentibus,
habeam negligenciam et en-
cendium oritur, hoc incendi-
um non erit in malitia

er Lov.
et la
crici;

um de
im po

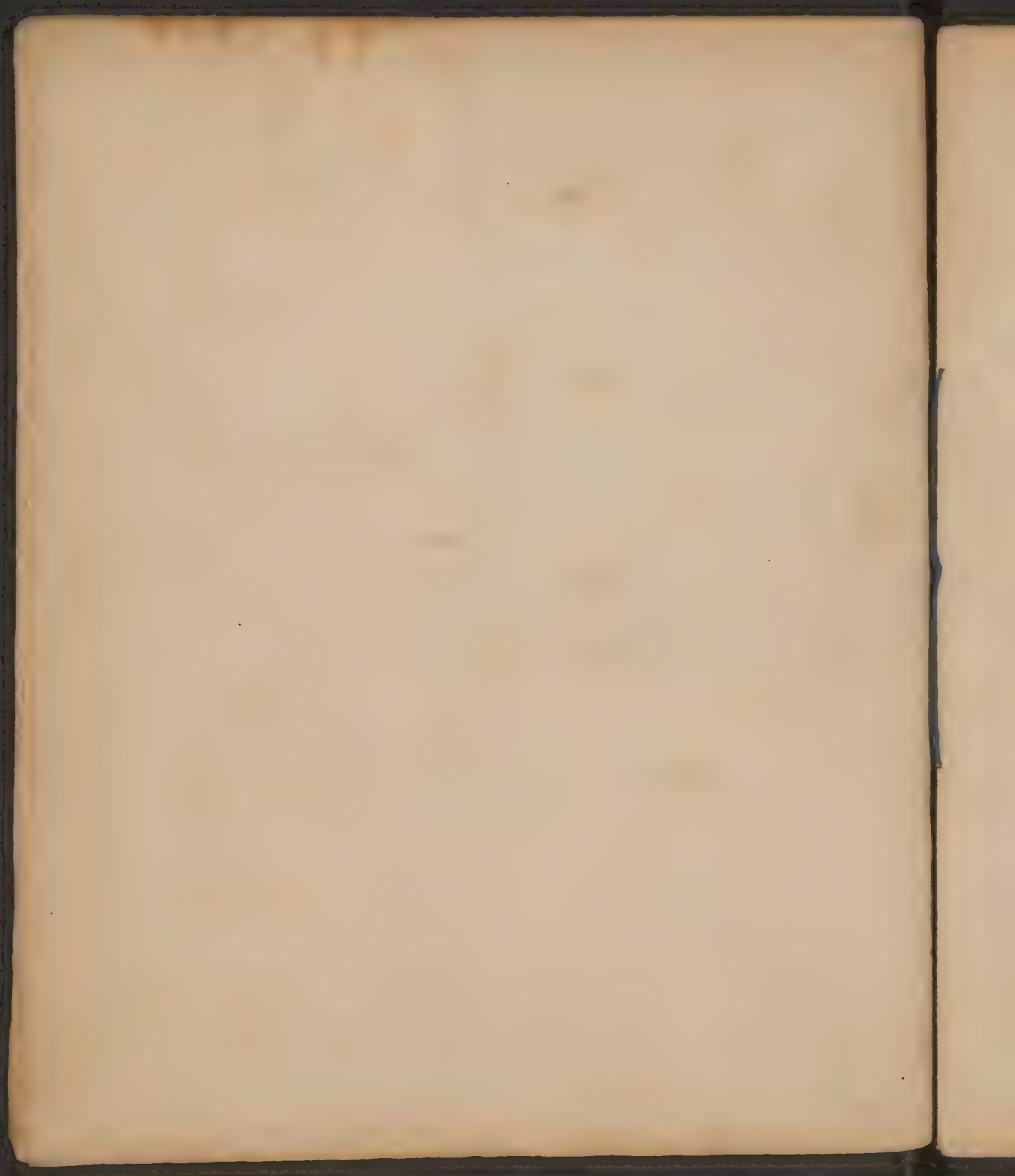
lena,
ultrosa
a. di
itici,
e di

io, sic
usque
mura

a nullum
is no

lectas
eog a,
q. li

ig
Libus,
ed an,
endi
lia

61

n

Quo natura.

caus
situm

2.

solu

quis

bu

in ci

con

et co

Exple

pro

qu

h, co

rum

et

ass

in co

sa

esse

is to

seta

rei,

don

7.

causalam (si non fuerit propi-
etiam) sed in lesione animi.

2. Dolo seu fraude: Si quis
voluntarie conestit,
quis voluntarie fraudulentis
bus actibus, aut salacibus re,
presentationibus alterum in
errorem eo animo includit,
ut alteri damnum oriatum.

Exposita itaque theoria de
pre p. et modo illius ad,
quendi originem transit
et illor ad regulandas co-
rum opinioniones, qui consentiunt
etiam rerum alienarum
posse acquiri unilateraliter
in voluntates, absque consen-
su alterius. Si hoc verum
esset, hinc esset causatio ab
ista universalis regula, quae
vetat unilateraliter aliquid
rei, aut in re ita superior
domino.

Et ipsas aliquas et aliquas
refutationes.

1. Prout scriptores juris natu-
ra et prescripte antiquiores,
qui condiderunt, ab hac regu-
la: "usum al. rerum invito
domino facere" nunquam
licere. "Itari" exceptionem
et remissionem. Nam tam
in iure facere, ut alius
usum, ass. innoxium sequen-
ti utentes argumento:

"Lex juridica omnem illum
externus libertatis usum
actus totis actum / permit-
tit, qui nemini est noxius,
ergo etiam permittit illum
ei alienus usum, qui ne-
mini est noxius."

Refutatio.

Est in hoc argumento pres-
missa illa: quod l. p. om-
nium externus libertatis us-
um permittit, cuius nemi-
ni est noxius, non est ge-
ra. Lex enim juridica, om-
nem illum externus libertatis
usum prohibet, sine dubio

mine, num sit aliis noxia
vel non; per quam coacti
s'entia' entium x. Sangu
critium in volendo libero
rum impossibilis redderetur.

Atqui usus rei aliene, quam
vis domino innocuus, do
mino invito factus, esset
talis libertatis. externus
usus, per quem coacti e^m x^m
tandem e^m in volendo
bexorum impossibilis red
deretur; nam hoc e^m x^m
libertas in volendo, exercit
se in res. ap. ente x. oia.
pasas, ut autem e. x. exer
cendo in hanc rem, a se oc
cupatam suam liberam vo
luntatem suam libera. actionem
tatis sibi conscium fiat, si
esse est, ut si sit q. in rem
hanc exclusive agendi, b. e.
activitatem omnium e^m x^m in
rem hanc exercendam, ab hac
se arcendi, nam si etiam aliis
entibus x. in hanc rem promiss

que agere liceat, e. r. quod hanc
rem occupavit, in facienda dei
positione de hac re sua non es-
set liberum, sed a voluntate
aliorum in lium r. depende-
ret, quibus p. esset suam volun-
tatem in illas res exercendi.

Non igitur tantum noxium
rei alienus usum invito do-
mino faciendum, verum om-
nem rei alicuius usum, ergo
et innoxium invito domino

faciendum l. j. vetas. Qui itaq.
quemcunq. usum huius rei in-
vito domino facere sibi pro-
sumeret, loderet p. domini,
rem hanc exclusive possiden-
di, et omnia alia iura a pos-
sessione huius rei excludendi.

Proterea ipse huius juris de-
fensores, continentem u. de iur.
titulum usus huius requirit,
et dominus huius rei proque
interrogatur, utrum faciendus
huius rei usus non foret ipsi
noxius.

Quia ergo concedunt huius rei
 usum fundere a iudicio domi-
 ni scilicet rei: sed dominus a
 representandum tale suum de fa-
 cto rei usum iudicium, ju-
 dicio non obligatur nam hoc
 obligatio iudicia, si dominio in-
 cumbens debet fundere
 aut in iure vel hunc domi-
 num est cum, qui innoxium
 huius rei facere vult usum,
 vel in ipsa lege. Sed in facto
 fundata esse non potest: par-
 tum enim aliquod inter domi-
 num et cum, qui innoxium h. r.
 s. u. usum, initum esse non
 supponitur, neque presumi so-
 let, nam facta presumi
 non possunt. Sed potest autem
 dari in ipsa lege, quia obliga-
 tio iudicia in sola lege, h. r.
 praeterito omni facto funda-
 ta, quod sanctum negativa. Hoc
 autem obligatio manifestan-
 di ei, qui huius rei usum vult

salutem suum iudicium; idcirco u.
sus ipse sit noxius, esse obligat
io affirmativa postulans acti
onis positionem, se: manife
stationem iudicii. Hinc quum
haec obligatio iudicii nec in
praeiudicio, nec in lege fundatur, a
iure iudicis sanctam mentem obli
gationis non datur; hinc talis
obligatio homini non incum
bit. Dominus itaq; ad declara
randum iudicium iudicis non
obligatus decet conditio a
qua pendet iustitia huius rei
aliens innoxii ius.

II. Alii doctores juris naturae su
sentiant.

α. Permissum esse in casu extre
mae necessitatis, verum aliena
rum usum etiam in iure domi
no faciendi, si ipse usus rei a
liens esset unicum medium sal
vando ab interitu vitae suae.

E.g. si quis fame perire deper
ret, nisi vescatur pane alie
no, tunc si fas est, uti hoc pane
nam est in casu extremis me,

essitatis. Ipsi domini condon
dentes enti x. hoc q. ita ar
guimentantur:

" Vita hominis est bonum "
prostantius rebus, quia res "
sunt sicut media consecranda "
vita, hinc vita con- "
servanda est finis, medium "
autem finis est subordinatum, "
hinc et res subordinata sunt "
vita hominis. Si itaq. hoc "
duo officia, officium consecranda "
vita propria et offi- "
cium reverendi proprii, "
saltem alienam in colligi- "
onem veniunt, tunc officii "
um abstinendi ab usu rerum "
alienarum, debet cedere al- "
tiori officio conservando "
vita sua."

Refutatio.

Illud argumentum est sam-
sum a maiori prostantia
vita humana, quam rerum,
jam autem iustitia aut in
iustitia actionum non a
maiore vel minore prostantia

Effectuum harum actionum,
adeoque non a majori vel minori
rei utilitate ex actione ali-
qua vel in ipsum agentem
vel in aliquem alium redun-
dant, sed ab aliis fundet
principiis. Utilitas rei non
est mensura iustitiae.

Hinc illud argumentum non e-
st, ut id, quod probandum fuit
est. —

6. Sed defensores huius rei in-
gent adducunt fortius ar-
gumentum.

"Homo" dicunt — etiam
in casu extremae necessitatis
h. e. etiam in illo casu, ubi
pericundum ipsi foret, nisi
certiana sanguinem mittam
salvandi vitae suae. ^{obligatus}
— lege ethica manet ^{obligatus}
conservare ipsam. Obliga-
tus ad finem debet habere
per ad medium necessarium,

quum secus obligaretur ad im,
possibile, quod admitti nequit,
quia R. postulans impossibile
debet hoc rationabili. Debet
ergo admitti hominem in pe-
riculo ipsius conservandum et ad
conservationem ipsius obliga-
tum, habere jus ad media vi-
do conservanda necessaria. si
itaque unicum medium conser-
vande ipsius est usus rei alie,
ne ipso domino factis tunc
homo ad ipsam suam conser-
vandam ethice obligatus, de-
bet habere jus ad faciendum
hujus rei usum ipso etiam
D. tanquam medium conser-
vande ipsius suq. "

Refutatio.

Primum argumentum quidem ita
formatur ipse videtur, ut circa
aliquid erga illud obmoveri que-
at, et in forma repere est
rectum, ass in materia falsum.
Prima enim premissarum, ex

ex istius conclusio dicuntur esse

falsa sc. Ma, quod homini in

eo casu, ubi ipsam suam non

aliter, quam committendo acti-

onem iniustam conservare po-

test, maneat obligatio ethica,

conservandi vitam suam. H.

na autem huiusmodi huius

rationis non existente, et

am conclusio inde deducta

corruit, ideo homini in pe-

riculo vite amittende ipse

santi, non est fas, rei alienae,

usum domino inquit facien-

di. —

Remissa autem, quod homi-

ni in casu, ubi tantum acti-

one iniusta vitam suam sus-

tinere potest, maneat obliga-

tio ethica, vitam suam con-

servandi — falsam esse ex

sequenti cognoscitur. Conclu-

runt hic 2 officia, unum of-

ficiam conservandi vitam su-

alterum abstinendi a lyden-

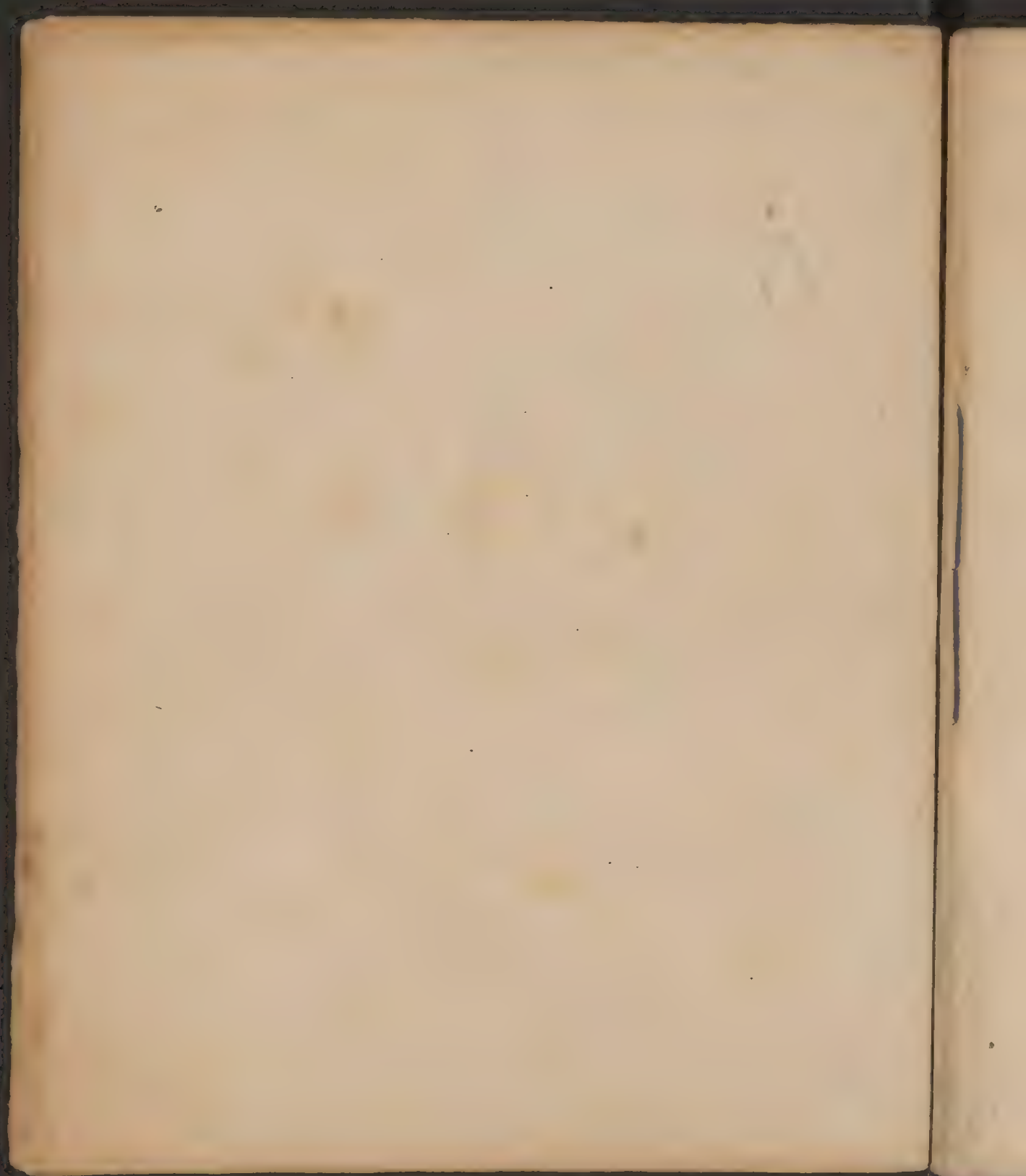
conciliari aliena / Nam
 in officium esse, non indiget demon-
 stratione, conservatio vitæ ideo
 est officium, quia vitæ est medium
 ad aliiorem finem scilicet ad realisan-
 dam in hoc mundo Divinam ideam;
 abstinendi autem a ledenda pro-
 prietate aliena - esse officium
 inde patet, quia dominus, qui est
 excludendi exclusivum rei huius-
 usum est omnes alios ab hac re
 arcundi: / Est itaque concursus
 duorum officiorum, et quidem
 talis, ut unum eorum neque,
 at adimpleri aliter, quam per
 violationem alterius. Qui con-
 servare vitam suam, debes
 ledere proprietatem alienam
 significat; vis officium u-
 num scilicet conservandæ vitæ
 adimplere, debes ledere al-
 terum scilicet reverentiam rei aliæ
 nq. Est ergo vera collisio. Quam
 autem ad impossibilia per-
 dari nequit, et in collisione
 unum officium colloventum
 evadit impossibile, hinc in

in collisionis casu unum ex col-
licentibus officiis cessat esse
officium. — Hi collidunt Salutaria
duo officia, quorum unum est
affirmativum, alterum nega-
tivum, officium conservando
utroque, est officium affir-
mativum, alterum negativum,
nempe officium abstinendi
ab lesione rerum al., quia
autem in casu collisionis in-
mum officium adimpleturi
est impossibile et cessat esse
officium, hinc etiam in colli-
sione horum duorum offi-
ciorum: officii affirmativi
sustinendi vitam suam et
officii negativi abstinendi
a proprietate alterius unum
eorum adimpletu evadit im-
possibile et ideo cessabit es-
se officium. Si itaq; possemus
demonstrare officii
negativum nunquam
homini evadere adimpletum
impossibile tunc demonstra-

ex sol. primus in hoc casu officium
esse. negativum cessare esse of.
nd salia fictum.

num est Sentemus ergo demonstrare
el nega. quod officium negativum
exuans homini adimpletum impossi-
m affir. bile evadere posset.

radium officium negativum postulat
andi actionis omissionem — ut ita
quia que R. seu lex per officium
anis i. negativum postulat actionis
letui omissionem, tum hoc actio,
et esse typus omisso postulat non
collu. debet esse moraliter bona, sed
a. offi. moraliter mala, quia secus
ematio eandem lex non prohiberet,
am et quum vō omnis, actio scā,
iendi tur, vel ex Rationalitate
is unus vel ex sensualitate, hinc eti-
dat im. am fons actionis m. malq
pit es. rit vel Rationalitas, vel
posse. sensualitas. Actio autem m.
offici. mala non potest scaturire ex
am moralitate, quia cum R. sibi con-
letui tradicet, bonum hanc actionem,
nata.

See nothing.

*4000
" 1000
" 1000*

ergo
 cam
 lomi
 et ab
 x. In
 coto
 lrom
 gati
 vili
 stula
 et
 et
 m. m.
 mini
 toria
 et
 hoc
 viola
 ladi
 luss
 lici
 et
 sed
 et
 et

ergo velle et simul nolle, quum
cam prohibet. Contradictio au-
tem in P^{ri} dari nequit, hinc
et actio m. m. non potest oriri
ex P^{ri}alitate: debet ergo pro-
fecto esse ex sensuali P^{ri}o.

Dum itaq^{ue} lex per officium ne-
gativum actionem m. malam
velat, et illius omissionem pro-
stulat, nil aliud prostulat, quam
ut P^{ri} sensualitatem vincat.

Est itaq^{ue} omisio omnis actionis
m. malo per legem velat^{io} ho-
mini sit possibilis, debet vic-
toria a P^{ri} de sensualita-

te reportanda, homini sem-
per possibilis esse. Alqui hoc
victoria a P^{ri} de sensualita-

te resp. homini semper est
possibilis, nunq^{ue} impossibilis
fieri potest: nam sensualitas
et voluntas in app^{re}hensu:
sed voluntas ad P^{ri} in arti-
culi relatione, in qua est pars
ad totum. Ratio enim consistit

ex intellectu et voluntate. ex
et voluntas dum Præ ratione
tut, adeoque sensualis voluntas
est tantum pars solius Rati
onis, quævis autem pars est mi
nor solo suo, ergo et sensua
lis est minor vi rationis,
et Rationis vis major vi sen
sualitatis. Hi autem majori
vincere vim minorem semper
est possibile, nunquam igitur
huius victoria a Præ de sen
sualitate reprobanda est
impossibilis, Consequenter
nunquam homini adimplere
hoc officium negativi potest
esse impossibile. Si itaque
officium affirmativum colli
gitur cum officio neg. et unum
horum duorum debet esse
dece adimplere impossibile
et ideo cessare esse officium,
officium autem negativum
nunquam potest adimplere
impossibile, hinc est.

ad formalium adimpletum
 esset impossibile et cessat
 esse officium. Hinc quum hic
 et officia colligantur, quorum
 unum se officium confer-
 uito suo off. aq. alterum
 est a re alt. uento domi-
 no est negativum, tunc offi-
 cium cons. uito suo cessat
 esse officium, nam ex alio
 impossibile adimpletum. et
 quum ius rei alieno usum
 facienti. dñs incito non
 deret ab hoc off., hinc rati-
 off. cessat esse alt. hinc quoy
 in casu enormis necessitatis
 nunquam claret ius, usum
 huius rei ingito. dñs facien-
 di, si etiam hoc res unicum
 esse nos. ac cons. vitam su-
 am.

c. Jam autem defensores hu-
 ius iuris adhuc unum ar-
 gumentum pro hoc iure ad-
 ducunt, dicentes.

« Unicum impedimen. lum, quod

quod juri faciendi rei alicujus
usum etiam invito dō, si is
suis ipse esset unicum medium
salvande ab interitu vite
sue, obstat, est jus domino
in hanc rem compescens, om
nem aliam ab hujus rei usu
abstinendi et excludendi. q.
tunc, autem jus domini om
nem aliam ab usu hujus
rei excludendi, ergo etiam il
lum, qui in periculo vite sue
amittendis versatur et ab in
teritu vite sue, non nisi
unito hujus rei usu, salvari
potest cessat, tunc cessat et
omne unicum impedimentum
distans juri in periculo vite
amittendis versantis et hanc
viti etiam invito jus domino
si hujus rei usus unicum
medium salvande vite
sue. " —

" Jus autem domini in hanc

di ab usu rei illius, qui in pe-
 riculo amittendq vitq suq ut,
 satus, quamquam non nisi hu-
 jus rei usu vitam suam sal-
 vare potest, reverea cessare ex-
 inde patet. Ipsi hoc extrema
 necessitatis casu, i. e. in ca-
 su, ubi homo in periculo
 amittendq vitq suq constitutus
 dominus, usus rei usus es,
 set unicū medium salutis,
 de ab interritu hominis vi-
 ta, obligatus ethice, homini
 vitam ab interritu salvare.
 Obligatus ad finem, non po-
 test non obligatus esse ad me-
 dium salvandq hujus vitq,
 necessarium autem medium
 salvandq vitq ejus est usus
 esse rei ejus, sunt dominus hu-
 jus rei obligatus ethice ad
 salvandam vitam alterius ob-
 ligatus quoq ad concedendum
 ipsi rei suq usum. Denega-
 tio itaq usus hujus rei illi,

qui versatur in periculo
vitali suo, et qui ut inter
in vita non alicuius
vari, quam usu huius rei,
actio et legi et obligationi
ethica repugnans, adeoque actio
immoralis, ad immoralia ad
tem, ius non datur, hinc non
datur domino ius, excluden-
di ab rei suo usu illum, qui
in periculo amittendae
vitalis versatur, et qui vitam
suam non aliter, quam usu
huius rei salvare potest.
Non existit itaque ius do-
mini excludendi ab usu rei
sui illum, qui in per. 4. ver-
satur et hanc vitam non
aliter, quam usu huius rei
salvare potest, excludat quocumque
ex parte illius, qui in peri-
culo vitae amittendae versa-
tur et eam non aliter, quam
usu huius rei. sal. potest.
obligatio illi iuri correlata sit.

obligatio abstinendi ab
 u. usus rei; quia obligatio
 iurium correlata est iuri; hinc
 iuri insultanti, etiam exans
 sit obligatio in periculo vitæ
 occurrentis abstinere ab usu
 rei; quæ est unicum medium
 salvandæ vitæ suæ. —

Responsio.

Prosis seu suppositio, cui
 hæc argumentatio inniditur,
 est quod dominus rei cedere
 obligatus sit, salvare ab in-
 teritu vitam illius, qui est in
 periculo vitæ suæ et eo ipso
 probere ei usum rei suæ
 suæ, si usus ipse rei suæ est
 unicum medium salvandæ
 ab interitu vitæ illius. Hæc
 autem suppositio non est
 certa, hinc sola hæc argu-
 mentatio basi incertæ inni-
 tur, ex incerta autem præmis-
 sa, conclusio certa derivari
 nequit, quia esset plus in con-
 clusione, quam in præmissa.

Non esse autem illam primam, has e
sam, sc. obligationem domi, quoy
ni ethicam salvandi vitam rei ax
illius, qui est in periculo vitæ, mudi
amittendæ, concedendo ei usum salvan
rei suæ sanguinem unci mi, dam e
dū salvandæ vitæ, ceteram, que sa
inde facit; quod hæc obliga, Num
tio esse positiva, jam au, sint
dem obligatio positiva, consue
pendet a diversis tam
ad affirmativis, quam negati, vior.
vis conditionibus, tam in, sint
ternis, quam externis, utrum, les ob
autem his conditiones ad, huius
sint, ille tantum scire po, obslon
test, de eius obligatione, sitione
Ethica ad affirmativa agit, sione
nam his conditiones in sa afflic
illius latent. Quod forogitur, mudi
sternit, i. e. in iudiciis a, linis
horum hominum non potest
constare, an his conditiones Ethicu
advent; non exlande egitur, ponit
in foro externo certitudine,

ymis, has conditiones adesse non eff
 domi, quod certitudo, num dominus
 vitam rei ~~ethicis~~ usus esset unicūm
 b videri iudicium val. vit. alterius ad
 ei usum salvandam huius alterius vi,
 di mi, tam et ad concedendum rei hu
 sam, pus usum ethicis sit obligatus.
 obliga, Num vero istis conditionibus au
 vi au, sint. id reverea est incertum,
 ra, conditiones enim istae sunt
 is tam, alij affirmativae, alij nega
 egati, tivas. Ipe aut. conc. est, usui
 um in, sine nocua et sine dampno
 abam, de obligationis negativa, si
 ra, huic obligationi non plerum
 po, obediunt alij aliores obliga
 one, tiones. Officia enim ethica po
 regitur, sitiva hauriunt venire in colli
 in sa, sionem cum aliis officiis
 regitur, afficiis, et in tali casu affe
 is a, rmativa officia inferiores or
 potest, dinis cessant esse officia. U
 ones, dum igitur illud officium e
 gite, thicum prebendi illo, qui in
 lio, p. vituli vici sua amissionis
 lio, p. vituli vici sua amissionis
 lio, p. vituli vici sua amissionis

possibilitate saluandae uita e, nouerit
sus pendet, non sit in collisi-
one cum aliquo huius domi-
ni altiori officio. Ad sanandum
itaque sine peccato est non
Deus. Homo igitur, qui sibi
uult, hac de re iudicis arro-
gare, deberet sibi arrogare ju-
dicium diuinum, et iudicium
num. Idcirco Conditiona ad im-
plendi huius officii relinquitur
cum est ea quae, qui in
dilectas bene habere subpo-
nitur. Quod igitur externa
incertum est iudicium de his
Conditionibus et sanandum sup-
poni possunt, quae suspensi-
tio non est certa, ex qua i-
taque conclusio certa derivari
non potest.

III. Nonnulli ab universali legi-
sum aliarum rerum
re nunquam dicere incerto
sationis resolutionem, nemi-
sum: praesumptionem etiam

humanarum hostis.

Est secundum leges naturae
ut nec P. nec A. nec I. C. deum
di probet.

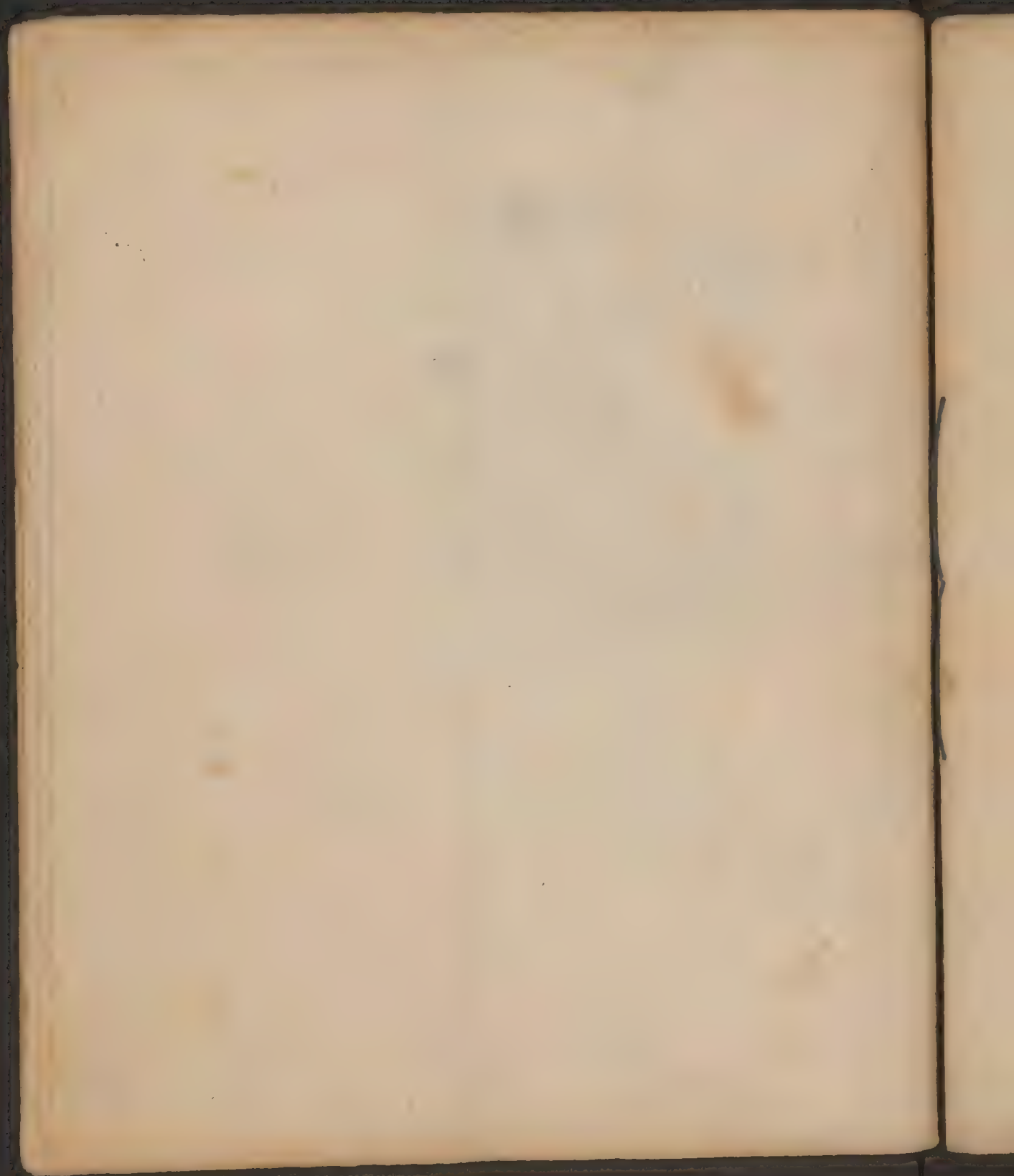
Est deus communis juris na-
turalis promissores qui sunt
omnes homines in illis legibus

et per quos naturae et
secundum addant argumen-
tum.

«D. D. in res nullius oritur
per occupationem h. e. per
talem actum, quo voluntas
entis r. rem sang. suam ha-
bit sibi huius rei imponitur.
Ingressa igitur voluntatis
entis r. in re quidam rem
trans sang. suam habet
si est impedimentum obstandi
quo minus alia entia r. suam
huius rei voluntatem, rem
hanc sang. suam transpon-
di in hanc huius res sibi
appropriare valiant. Sed hoc
impossibile. entis r. rei civem
impossibile, rem hanc sang

quam habendi. Sane eo
 natura est impedimentum; pro
 defen-
 liis entibus & eorum huius
 voluntatem impediens est.
 is na-
 stans, quousque hinc voluntas in
 ista, hinc voluntas tanquam
 pressens innasceat. Quod
 et sit autem voluntas entis & rem
 tanquam suam habendi in
 pressens per suam figuram;
 voluntas est augere in
 vile, hinc alius e. & reddere
 voluntas visipilis p. activita-
 tem huius voluntatis, atque per
 huius rei.

Sed nunc in polygonum. L. 21

of

few notes.

Si wa
 udit
 elige
 tum
 quam
 ne p
 hinc
 ante
 en. ves
 eas,
 u de
 Scam
 anti
 uolun
 res n
 qua
 non
 conse
 a co
 ven
 hinc
 supra
 uo
 et u
 et di
 natu

Si itaq. e. r. re quidam non
 usitur, quamvis eam ante
 aliquod tempus occupaverit,
 tum voluntas e. r. rem san.
 quamquam habendi in hac
 re presens non innolescit,
 hinc res ipsa app. paratib. alii
 entis r. q. a voluntate
 entis r. quod eam occupare,
 eas, denudata, vacua, rem
 auctem a voluntate entis r. va.
 Etiam cuiusq. premium rem
 enti occupare licet, nam res,
 voluntate entis r. vacua est
 res nullius: Idcirco si e. r. re,
 quam quondam occupavit,
 non usitur, licet alius e. r.
 considerare hanc rem. tanq.
 a voluntate e. r. vacuam, q.
 rem nullius, adeoq. licet enti r.
 hinc hanc rem occupare ac
 occupatione auctem rei r. m. ad
 usum alius, nec usufructus
 ex una pte est reservatio ex
 altera tunc enim est in jure
 naturae.

Resolutio.

A. et quidem

a quo adtinet prescriptionem.
Verum quidem est, quod D^m rei
modo originario, sc. D^m
rei nullius adquisitus sit,
ratione h. e., tali actui, quo
voluntas rationalis, rem tan-
quam suam habendi, rei
huius impionitur. Sed quod
cum non est, quod hoc vo-
luntas, rem hanc tanquam
suam habendi, huius rei im-
posita cessat p. quemq. huius
rei non usum, quia in iure
 D^m continetur p. re non
solum utendi, verum eti-
am p. usum rei in tempus
aliquod opportunius diffu-
tendi, consequenter in D^m
 D^m continetur quoq. ipso,
re sua p. tempus aliquod
non utendi. Ille itaq., qui
regulas prudentis sequenda

in altum semper differt, quo
 meliorem hujus rei usum fa-
 cere vult, non tantum non
 prodit animum, rem hanc
 relinquere, sed potius vo-
 luntatem rem hanc tanquam
 suam retinendi.

Si itaque vera esset opinio,
quod illi, qui per cetum sem-
piter aliquod, rei suae non uti-
tur, per in eandem amittat,
solent illi qui regulas pecu-
niae sequens, in altum sem-
per propter duntaxat differt. Hinc
usum, per in hanc rem recte
hinc amittere, quando per
hoc retinere vult. Non minus
igitur rei non usus est amiss-
io per in rem, secus vel
mitti solent. hominem qui
dormit, aut prandium sumit
per id D^{um} suum amittit,
et, quia dormiendo aut epu-
lando rerum suarum usum
non facit, attamen nemo sus-
linebit, prandendo D^{um} sus-

rei amissae.

Quantum igitur Salis non usus
rei et tanto tempore propter
pro amissione juris in rem
condendi, quando ex quo
indubie innodescit e. r. in
lundalem suam rem aliq
tang quam habendi, ex hac
re extraxisse et hanc rem
dereliquisse. Est in eorum
non P. S. sed, hoc renuntia
tio erit actus, quo jus in rem
amittitur.

6. quoad usucapionem.

U. C. ipsa adquisitio I. ali. rei
per solum huius juris bona
fide octog^o tempore factum
usum continuationem.

Est itaq per solum usum rei
alienus J. D. in hanc rem
ei, qui hunc usum facit ori
atur, debet prius J. D. in
hanc rem, ex hac re rebra
sum esse, ideo quod firmare
et aliter huius rei usum fa

facere, dico debet p. d. exten.
 qui, quia, si p. d. Domini
 non exstinguerebatur, etiam
 alteri p. in hanc rem orietur,
 essent itaq. jura contradicto-
 ria. Sed Jus Domini per
 solum hujus rei non usum
 non exstinguitur, nam p. d.
 jure naturae non datur, hinc
 manendi jure Domini in rem
 suam alter p. d. in hanc
 rem adquirere non potest,
 quia laerentur jura contra-
 dictoria.

§ 3. Ppse Occupacionis etc.
seniores sustinent rem
ut non consistere in u.
su rei alienae semel tantum
facto, sed in usu rei ali-
nae pluribus vicibus repte-
facto. — Sed primus sta-
 tim usus rei alienae, quom-
 quis faceret, esset actus in-
 justus, quamvis ipse usus
 bona fide factus sit, nam

esset invasio in sphaeram pu-
ris alieni sine consensu do-
mini facta, quævis autem
talis invasio actus iniustus,
actus juri adversus est. Si
cundus usus ob eandem
Rationem iniustus esset. Qui
vis ergo singulus hujus rei
usus, quamvis longissime
continuetur erit actus in-
justus. Si nunc per filium
bus relictus facilius usum
rei, jure in rem oriri debe-
ret, si singuli usus et
quidem quique eorum essent
promittes, ex quibus P. con-
sequi deberet, at hi singuli
usus sunt actiones iniustæ,
si ergo ex his unus P. or-
niri deberet, deberet ex moris
injuriis P. adquiri posse, de-
beret esse aliquid in con-
suetudine, quod in nulla pro-
missarum invenitur. —

Ne itaq. P. S. nec U. C. est
juris naturae. —
Leges civiles positivae b. e.
leges, quas imperans civilis
in civilitate facit, promittit
sunt P. S. et U. C. ex R. C.
politica i. e. ex utilitate
publica et hoc est jussum
securitas. Si enim P. non
quam per P. S. amittere.
Sic, tunc nemo posset
jussum suorum securus
esse. Si enim e. g. omis
quis ullam securum eam
possidere non posset, nam
si possessor etiam post mit.
le annos supervenit, cum
demonstrato suo D. C. jure
rem reivindicare potest. Ne
itaq. cives jussum suorum
gratia continuo metu cū
dientur, prudentia suadet
statuere tempus legitimum,
quo elapso dominus non au.
det repeteri et praesens posset,
sive pro indubitato dō hā.

habetur. Si e.g. domonium
honorium sanctum mediante
intabulatione securum es,
se prodest. Si quis villam
e.g. emat, hanc intabula-
re debet; quæ possessio, si
per semper suum annorum
numo intabulationem hanc
oppugnet, manet ita, ut
D. numini sit responsibi-
lis. Hæc est securitas pos-
sessionis. Ideo in constituti-
bus, quarum finis est secu-
ritas jurium multo sunt
dispositiones factæ, quæ a
rigore legis naturalis reced-
unt, ob solam originem
securitatem jurium.

De juribus suspensio-
nibus orationibus
factis licitis bilateralibus
seu

De Factis

Quia omnia jura fundam.

fundantur in rationali natu-
ra; hinc omnia jura sunt na-
turalia; sed quam cognoscun-
tur partim sola Rati. natura,
partim ex illa, supposito ali-
quo facto, hinc jura natura-
lia dividuntur in jura n. ab-
soluta et jura n. hypotheti-
ca; quam vero facta, quibus
suppositis, primum jura hy-
pothetica ex natura rat. cog-
noscuntur, sint vel licita vel
illicita, licita autem vel u-
nilateralia, vel bilateralia,
hinc jura etiam conformi-
ter his factis dividuntur. Jus
oriens ex facto 1^{lat} licit. sc.
occupacione est q. 1^a, jus c-
riens ex 1^{lat} facto illicito sc.
lesione juris alieni est q. 2^a,
condi. Factum vero bilatera-
rium licitum, quo supposito
enti 2^{lat} jus cui potest, est par-
tem
tractatus itaq. juribus absol-

absolutis et pure hypotheticis,
tunc facto unilateraliter ortis,
transimus ad tractatum
de Pacto. —

Huicmodi theoria de ^{passi-}
vis obsequat cum singulis
juris theoriis?

Hoc quidem magis debet, nam
ius naturale est systema; in
systemate autem iuridicali
mediantibus conclusionibus
ex uno eodemque principio
derivari debent. —

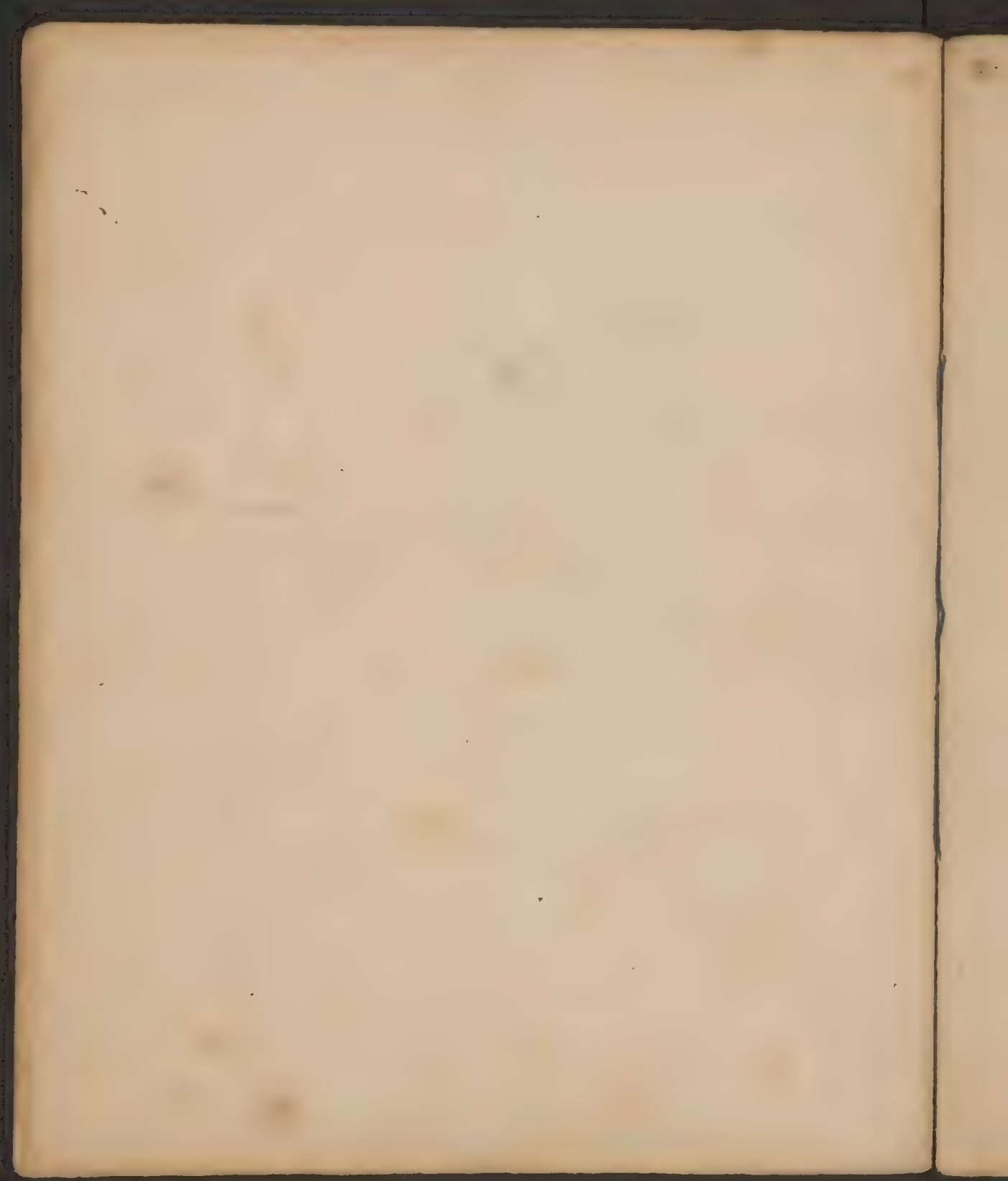
Ut e.g. adquiras rem sui;
sanguis entis talis, qualem in se
trans ortum \mathcal{L}_q sui est, re-
queritur, ut etiam suus in
volendo libertatis sibi con-
scium fiat; nam lib. in
volendo est conditio possi-
bilitatis ortus \mathcal{L}_q sui; tan-
quam igitur conditio rem,
prore ortum \mathcal{L}_q sui; sanguis
conditionatum antecedere de-
bet. Libertas ergo entis e.
orans ortum \mathcal{L}_q sui; ergo
tali modo quod in se, suus, e.

omprehes; ut dag-e. r. fiat
me' sibi ipse consensum, tanq
 talis entis, quale est in se
 debet em fieri sus in volen
 do libertatis. Conditio autem
possibilitatis adquirendq
sus in volendo libertatis
q' postulabilis et uno ente in
telleito, ad aliud dirigenda
et ab alio intelligenda. Hinc
ut ea sus in volendo liber
tatis sit possibilis necesse est,
ut critia r. postulationes ad
se ipsam dirigant. Hinc
necessitati consequendiq instat
ex natura entis r. sc: ex na
tura lq sui seu libertatis
in aliendi est possibilitas,
ad cog pus, pus 2^m r 3^m postu
laciones ad se ipsam ali
gendu et quum hac pus 2^m
Lang 2^m postulationes ad se ipsam
vicem dirigendi ex ipsa e.
r. natura precessa omni
facile fluat; hinc pus ipsum
2^m r 3^m postulationes ad se

ad se invicem dirigendi, est
suis naturale absolutum, seu
innatum.

His autem possibilitatibus
intenditur, ut e. r. ad quod
postulatio dirigenda, hac
postulatione intellecta sua
sponde i. e. propria vi se
determinet ad objectum
hac postulatione a. p. ipso
postulatum. prestandum.
Intenditur itaque hic postu-
lationibus, ut id, quod huius
usque objectum exclusivum
libertatis illius entis r. sunt
ad quod postulatio dirigenda
hac saltem esse desinat et eorundem
deset objectum seu materia huius
exclusis entis r. postulantis seu
postulatione hac intenditur,
ut id, quod hucusque inclusit spha-
eram libertatis illius, ad quod pertinet
du. ex hac sphaera egrediatur
et transeat in sphaeram libertatis
alterius.
Sed postulatione ab uno ente in

li, eff
 n. seu
 tipus
 quod
 hac
 sua
 se
 cum
 pso
 cum.
 vultu
 hoc hui
 cum
 cum
 derigi
 et eoa
 uia li
 his au
 tibus
 huius
 d. huius
 diastu
 uent
 de i

9
fus naturq.

led
 selt
 al
 nu
 eis
 con
 nade
 jone
 tige
 he
 selt
 sem
 sea
 ente
 nte
 nte
 su
 san
 tige
 pae
 lre
 ge
 jee
 ran
 ma
 st
 nte

sed postulatione ab uno ente in,
intelligente ad aliud directa et ab hoc
alio intellectu illud aliud ens ad
venit cum tantum idem libertas
sui sui i.e. cum sui in vo
luntate libertatis tantum quam
modus possibilis speculatio. nam
postulatione ab alio ente in
intelligente directa e.r. ad quod
hoc postulatio dirigetur, in
intelligens sibi unesse possibilis
sem objectum postulatum pro
standi aut denegandi, ad hoc
intelligens sibi possibilis tantum
libertatis adeo tantum idem
libertatis inesse. Cum autem
sui in volendo libertatis
sanguine actualis e.r. tum
inquiris, si idem libertatis sui
hoc postulatione ad ipsum
directa excelsa congruen
se se sua sponte vel ad ob
jectum postulatum prostan
tum vel denegandum deter
minaverit. Postulatio igitur
ab uno ente intelligente in a
liud directa et ab eo intellectu

est tantum conditio possibilis
utis adeoque cons. s. i. v. de
libertatis, quam mere possi-
bilis; jam vero actualis vo-
luntas illius ensis r. ad quod po-
ssibilitas dirigetur nec liberta-
tis proprie per hanc possibi-
litationem in eo exercitatis con-
veniens determinatio ad ob-
j. prestandum eius conditio a.
quis cons. s. i. in volendo libe-
ratis, tanquam actualis, hinc
ut. i. r. adquirat cons. s. i.
vol. i. tanquam actualis, de-
cessit utriusq. conditio,
tam cond. adq. cons. s. i.
v. lib. tanquam mere pos-
sibilis, quam conditio a. qui-
rendo cons. s. i. v. lib. tan-
quam actualis, quia actualis
libertas in se quoque possibilis
est, h. e. ut ens r. adquirat
cons. s. i. v. lib. tanquam
actualis, necesse est, ut possibi-
litas ab uno ente r. ad aliud

dirigitur et ex se intelligi
 sua est, ut e. r. illud, ad quod
 haec postulatio dirigitur i
 deam libertatis personae po.
 tatem poss. ut si excita
 tam convenienter determi
 net ad obj. postulandum. —

Illud necessitati ex natura
 Principii, utpote ex nat. Cg,
 consequentibus instar fluenti
 inest quoque possibilitas, seu
 quod ensium x^m postulatio
 nis ad se incertam dirigen
 ti, abq. deo libertatis, hoc
 prius his postulacionibus in
 illis excitate convenienter
 voluntatem suam determi
 nandi. n

Voluntas ensis r. ad quod
 haec postulatio dirigitur
 est, huius postulacioni con
 venienter determinata con
 sentis cum ipse ensis r.
 postulandis; Ita e. g. si
 unum e. r. postulat ab al
 tero, ut ipsi rem donec, et
 si illuc aliud e. r. hoc postula.

consensu insoluto volun. saltem
suam huius postulanti con-
formiter determinaverit,
tunc voluntas illius entis r.
ad quod p. dirigetur et entis
r. postulantis erunt consen-
sientes; / tunc ergo in eo ca-
su consensus dicitur enti-
um r. in id, ut obiectum
quod huiusq. spiritus res libe-
ratis unius insulas entis r.
insulas ex hac sphaera egre-
diatur et transeat in sphae-
ram alterius.
Consensus duorum entium
r. in id, ut id quod huius-
que spiritus un. entis r. insulas
et ex hac sphaera egredia-
tur et transeat in spha. alt.
c. c. dicitur pactum, hinc pa-
ti c^m r^m coniato postula-
tiones ad se invicem diri-
gendi huius postulationibus
conformiter voluntatem su-
am determinandi, inest p^m
pactum inveniendi. —

et quum jus. p. de se^m di^m
regendi, hisq. postulatis.
necus ad se. Inq. dem dect.
dis Conf. vol. s. determinan-
di sit. g. absolutum seu con-
naturum naturale, hinc etiam
jus pacis inveniendi, est jus
e^m n^m naturale comradum
seu absolutum.

Hic est modus, quo theoria
de pacis cum pugnacione
juri theoria coheret.

Analysimus nunc accurati-
us notionem pacis hoc mo-
do deductum.

Uiderimus, Pacis esse con-
sensum voluntatum duorum
e^m n^m in id, ut id, quod huc
usq. objectum libertatis uni-
us entis confidit, valeat esse
secundum et confidat ab
secundum libertatis hor.
indium, seu id obj. quod
hucusq. sph. unius e. r.
infuit ex hac sphaera cyru,
diatur et in sph. alterius
indis transeat. --

An omni pacto 2 ad sunt entia
x. unum postulans, et alterum
in quo postulatio directa fuit
quodq. voluntatem suam postu-
lationi conformiter determinat.

An omni igitur pacto 2 ad sunt
personae paciscentes et in omni
pacto adest consensus horum
duorum paciscentium volentium
in idem, quia in omni pacto
adest postulatio ex una pte
et voluntas ex altera pte
huius postulationi conformiter
determinata.

Sed hac postulatione ab uno
ente intelligente ad aliud direc-
ta effundens postulans inten-
dit, ut vel aliquis ex illis
postulantibus sphaeram in sphae-
ram alterius transeat, ad quam
postulatio dirigatur, vel ut
aliquid ex sphaera illius, ad
quem postulatio dirigatur in po-
stulantis sphaeram transeat. *Ex
e.g. si dicam: "Emas sepi pyro"*

bolum a me. — Cum hac postu-
 latione intendit, ut aliquid ex
 mea sanguam postulantis sph.
 ra in illius sphaeram transeat,
 utrum possit. dirige. Sed si
 sic: dandas. mihi huius, po-
 stulationis. sphaeram. ex e,
 ut in eam sp. dirigatur, spha-
 ra in meam sanguam postu-
 lationis sphaeram transeat.
 In priori casu postulatio est
 vel alia, quam objecti ex
 sphaera postulantis exclusio
 cum it. Sine causa, ut hoc
 ex postulantis sph. tran-
 seat in sph. illius ad quod
 dir., hac postulatione po-
 stulans objectum ex sphaera
 sua libertatis eximit, ideo
postulatio talis dicitur ob-
jecti promissio, per hanc
 2do casu, si per p. d. it.
 onem postulans id intendit,
 ut objectum ex sph. alterius
 e. e. ad quod p. dir. egrediatur

scat. huius postulatio est antea
cum obiecti promissioni
g. r. d. r.

si autem alterius entis r.
illius scilicet ad quod p. d. dirigitur
sive dum huius postulationi
conformiter dētem. fuerit in
primo casu erit acceptatio et
in 2do casu promissio. Videmus
itaque sive ens postulans entem
latet ad, ut obiectum ex ipso
entis illius, ad q. p. d. d. equa
diatur et in ipso postulationis
transcendat, sive ipso dētem, pau
cis: In omni pacto est et u.
na pacti promissio ex altera
p. d. promissionis ad. d. d. d.
Hinc definitio pacti potest
sequens.

Pactum est promissio accept.
g. r. d. r.

Sed promissio est acceptio p. d.
de promittentem et acceptan
tem supponit obiectum, quod
ex una p. d. promittitur ex al.

dera vero conditione. — Etiam
igitur pacti. In omni igitur
casu debet esse promissio et
obstantia et p. consequentiam
promissus et acceptans (etiam
non promissarius dictus) et
ignotum. Et. Hoc non est
per pactum assensum in b. c. ex
lis. sine quibus pactum esse
nequit.

perdum liberale unius pa-
isacensis constituebatur, ab eo
momento id unum desinat, et
constituat. Obiectum exclusi-
uum liberale alterius trahi
cendi. Hoc autem passula
sio suspensio obiectum in
liberale sphaera promittit
in inesse, et ex eadem exire
posse; nam, quum hoc posu-
lacione intendatur, ut ob-
iectum postulatum in sphaera
unius sphaeracensis transcat
in sph. alterius; tunc posu-
lacio hoc nisi sit insana aut
irrationalis, non tunc debet
obiectum; cuius transitus ex
sph. unius in sphaeram al-
terius postulatur, sphaeraq. il-
lius cuius in inesse, ut ex hac
sph. in sph. alterius tran-
sire liceat. Obiectum itaque
sphaerale tantum quo nam
ex sphaera in sph. promit-
tetur inesse, et ex eadem exire

10a. potest. Ad exercendum itaq
 quia Spiritus sanctus patet ex sua libertate sphaera extendere
 etiam in materia. Et si se potest; hoc magis
 et promittendum sicut repugnat illi de cetero non reducere
 in se. sphaera enim sphaera
 ut est sphaera. —
 id, in qua illud exerceatur, quia potest.
 sphaera immovetis in se legitima
 quia libertas ad hoc quod est in
 qua haec libertas velut in ma-
 teriam suam exerceatur, id au-
 tem, in qua velut in mate-
 riam haec libertas legitima
 exerceatur potest. con. R. dicit et.
 sphaera, quia; potest ergo dici
 sphaera et sphaera. et sphaera quod est
 sphaera, quia sphaera est in qua
 sphaera rationali est quia. sphaera
 autem sphaera quia sphaera
 libertas sphaera quia sphaera, id
 sphaera, in qua sphaera est sphaera
 sphaera sphaera quia sphaera, quia ma-
 teriale est. sphaera potest dici,
 sphaera et sphaera. et sphaera quia
 formale est jura materialia. —
 Dignitas itaq quodnam ho-

rum suorum possit esse prae-
aliquid. — Quæstio au-
tem hæc resolvetur, si rursus
tota fuerit illa altera quo-
est, quidnam ex sphaera ex-
istat. exire possit, quia vi-
demus objectum prae-
quod esse posse, quod spha. pro-
mi-
tens inest, et ex ea ^{ph.} ~~ph.~~
et recipit. Ex sphaera c. r. id
exire potest, quod cum r. ex
sua liberatis sphaera excludi,
terre et extra eam ponere,
sola modo relati-
onem reddere potest. Tunc
nunc ergo, quoniam r. ex qua
sphaera c. r. inest, ex eam
excludi et relati-
onem spha. potest.
ph. c. r. autem inest i. f.
form. seu legitimæ voluntatis
liberæ i. f. materialiæ seu
d. in quod inest r. per h.
ipsum autem per form. seu
legitimæ voluntatis liberæ

1. ex
 2. ex
 3. ex
 4. ex
 5. ex
 6. ex
 7. ex
 8. ex
 9. ex
 10. ex
 11. ex
 12. ex
 13. ex
 14. ex
 15. ex
 16. ex
 17. ex
 18. ex
 19. ex
 20. ex
 21. ex
 22. ex
 23. ex
 24. ex
 25. ex
 26. ex
 27. ex
 28. ex
 29. ex
 30. ex
 31. ex
 32. ex
 33. ex
 34. ex
 35. ex
 36. ex
 37. ex
 38. ex
 39. ex
 40. ex
 41. ex
 42. ex
 43. ex
 44. ex
 45. ex
 46. ex
 47. ex
 48. ex
 49. ex
 50. ex
 51. ex
 52. ex
 53. ex
 54. ex
 55. ex
 56. ex
 57. ex
 58. ex
 59. ex
 60. ex
 61. ex
 62. ex
 63. ex
 64. ex
 65. ex
 66. ex
 67. ex
 68. ex
 69. ex
 70. ex
 71. ex
 72. ex
 73. ex
 74. ex
 75. ex
 76. ex
 77. ex
 78. ex
 79. ex
 80. ex
 81. ex
 82. ex
 83. ex
 84. ex
 85. ex
 86. ex
 87. ex
 88. ex
 89. ex
 90. ex
 91. ex
 92. ex
 93. ex
 94. ex
 95. ex
 96. ex
 97. ex
 98. ex
 99. ex
 100. ex

Quis naturq.

hypo
vise
vise
floc
cpi
si
vatu
vone
vnde
v. co
funde
ma
is
cuer
fate
ratio
vatu
vise
vise
vise
qui
on
cons
vise

Ipsam autem quae form. sci. et
voluntas rationalis libertas ex
sphaera e. r. excludi non potest.

Hoc enim voluntatis libertas
est conditio possibilitatis habendi
seu sui ipsius. Si itaq. hoc
voluntatis libertas adeo quae
necessarium posset ex sphaera
entis r. excludi, deest etiam
et conditio possibilitatis ha-
bendi sui, ergo et conditi-
onem illius, sc. nisi sapien-
tia ratio sui possibilitatis se-
ret. Quae autem possibilitas
habendi sui sui ipsius
rationalitatem consequatur, nunc si
voluntatis libertas posset ex
sphaera entis r. excludi, e. r.
esset esse rationale. Salva
enim ratio naturae voluntatis,
quae libertas seu ius formale
ex sphaera e. r. excludi nequit,
consequenter ius formale ob-
iectum habendi. Quae non potest. —
nam ratio obiectum e. r. form.

seu libertas voluntatis generatim
sive patet obiectum esse nequaquam
cum singula istud est. form. seu
libertatem voluntatis generatim
in sphaera entis. r. non nisi id
sit, in quod i. r. ius est, seu
iuris obiectum, hinc tantum
iuris seu libert. voluntatis
objecta, seu id, in quod ius
est i. e. iura materialia
possunt esse patet obiecta.

Unde sequitur, quod illud pactum,
in cuius aliquis totam
libertatem suam, adeoque
ipsum ius suum alteri alie
naverit, adeoque pactum, quo
quis semet ipsum in servi
tutem alterius deducere, et,
sed pactum invalidum, seu
salte, ex quo altero paciscont.
sui pactum est promissum, i. e.
promissario ius in obiectum
istud nullum poni potest, quia
obiectum hoc ex spha. entis. r.
promittentis non est egressum,
hinc alteri enti rationali su,

am huius obiecto voluntatem im-
ponere fas non est, quia non li-
cet alteri enti r. suam imho-
neste voluntatem obiecto, quod
sphaera libertatis alteri entis
r. actui inest. —

Quidam obiectum pacis san-
ctum ad esse posse, in quod enti
r. ius est, adeoque iuris seu li-
gitime libertatis ius obiecto:
ut autem aliquid obiectum li-
gitime libertatis attingere en-
tis r. seu obiectum iuris
constituat, necesse est, ut hoc
obiectum sphaera virium en-
tis r. insit, i.e. ut ob-
iectum hoc vires entis r. non
excluderet, nam si quod ob-
iectum non intra, sed extra
sphaeram virium entis r. es-
set solum, cum illud rationa-
le auctoritate sua hoc ob-
iectum attingere non posset, con-
sequenter et in illud agere
non posset, quia entis r. acti-
vitas extra ultra sph. viri-

um eorum proinde nequit, nam
actibus, quum sit ipis agens
exclusa, et in agente non dif-
ferat. Ut itaque aliquid legitimè
liberè obiectum considerat,
necesse est, ut obiectum hoc
sit intra sphaeram actionis
eius, i. e. ut hoc obiectum
circum ens non excedat.
Ad idem quod circumscribitur
non excedit, si ei physice
possibile, sequitur necesse
est, prout patet. Sicut enim
debet, quod promissioni si pro-
prie promissibile est passibile.
Sed in his, in quibus
non promissibile, quum
patet, quod ex eo, corollari-
ter sequitur, prout, caput
obiectum est aliquid, quod
promissioni est promissibile
physice impossibile, esse in
actu, nam si obiectum
patet promissioni, prout
est in actu, obiectum

hoc sphaera promittentis non
 igitur, hinc ex sphaera hac
 excludi non potest, et eo ipso
 in promissarii sphaeram tra-
 hitur non potest. Videmus
 quod hoc obiectum praeteri esse
 potest, quia sphaera promittentis
 sphaera promittentis autem
 sphaera solum ius in-
 est, et id solum promittit
 potest in quod promittendi
 ius est, in ea autem, quae
 vel legi ethice vel iuridica
 morali repugnant, adeoque
 sunt moraliter impossibilia,
 ius non est iuridicum con-
 sequenter obiectum praeteri, la-
 te quodquam esse debet, quod
 promittendi est quod morali-
 ter possibile.
 Obiectum praeteri praeteri quod
 quam esse debet, quia sphaera
 promittentis est, et quae
 promittendi est physice et
 moraliter possibile.

sequitur ex hoc pronuntio, si
objectum promissionis est pro,
mellendi moraliter impossibile,
tunc h. c. aut legi ethicae
aut iuridicae repugnant, patet
quod hoc inq. aliter. nullum
est, seu falsum: ex quo pro,
missionis per nullum in ista,
quidem oriri potest, et quum
per ex una parte est obligatio
iuridica ex parte sunt con,
ceptus correlati, tunc non
oriendi per exigendi a pro,
missionis, objecti promissionis
prohibitionem, non oritur ex
parte promittentis in casu
moralis impossibilitatis
per. ob. objectum promissionis
suum promissaria prohibitionem,
id est, i. e. si promissum ad
implendum promittenti est mo,
raliter impossibile, nulla
oriatur promittenti per. obli,
gatio, promissionem autem
implendi.

§. Theoria ista, quod id, quod mo-
rale est impossibile non pos-
set esse obiectum pacti, val-
de est satilis et admodum
utilis, sed ad solvenda ad
vitam practicam multas
difficultates ostendit. —
Ut hujus theoriae in vita prac-
tica possit fieri usus, seu
ut possit cognosci, utrum
obiectum promissum non re-
pugnet vel legi ethicoe vel
juridicae, requiritur, ut cog-
noscat utrum promissum
si non incumbat aliquid of-
fensum cui promissi ob-
iecti praestatio repugna-
ret. Utrum promissa ob-
iecti praestatio non repugnet legi
juridicae adeo juridico ius-
tissimae officio, si non dan-
tum ab ipso promittente quum
de homine alio quocumque velit
cognosci; quia ad hoc non est

actiones repugnantes officio ju-
videtis, quae adversantur juri
alieno, quae autem sunt jura
aliena, illi scire potest, qui
noscit naturam humanam, non
et quisque potest consensu po-
tius juri suum, funda-
mentum enim juri hu-
manorum seu Ratio est
in omni homine eadem.

Ultimum autem et a quo cog-
noscere potest, promissam
obsequii per se non
adversari ethico promissioni,
sed officio? Officia ethica
sunt duplicis generis nonnulla
sunt absoluta, alia autem
negativa, quia nonnulla
cum actionum transactione
aut omissionem s. sine
ulla conditione, aliarum au-
tem sub certa quadam con-
ditione pauculas. Valia ab-
soluta officia ethica sunt
omnia officia negativa, hy-

prothetica autem sunt posi-
 siva, actionis positionem
 postulantes. Utrum actio ali-
qua adeoq. promissio facta
nam, non adpersetur aliquo of-
ficio absoluto, id non san-
da, dum promittenti ipse, verum
etiam omnibus aliis homi-
nis, quibus notum esse potest,
 nam omnes illae actiones ad-
 persantur legi et hinc abso-
 lute, quae adpersantur idcirco
 non, R. autem in omni en-
 de n. eadem est, quae ei est
 innata, et videns aut audi-
 ens actionem, subsumit eam
 autem natio sibi R. idcirco et
 nulla, si subsumptione facta in
 eum colliges, num. repugnet hae
 actio officio officio absoluto.
 It. utrum a quoque homine
 tenetur, an actio praeter
 ea ut promissa non repugnet pro-
 mittenti officio officio hypo-
 thetico id affirmari non videtur

nam hyp. est. off. est. si. et. quod
quo ad utrumque possibilitas a
diversis tam externis, quam
internis tam positivis, quam
negativis pendet conditione,
bus. Utrum haec conditiones
in subiecto aliquo ad sint, de
eo tantum hoc subij. ju-
dicare prodest, non autem
homines. — Porro ad pos-
sibilitatem praestandi illius
affi. est. hyp. requiritur
haec conditio, nam haec affi-
cia non sint in collisione
cum aliquo altiori officio,
seu num haec officia non re-
pugnant alicui altiori officio. Ip-
sae autem reliqui homines scire non
possunt, nam possunt ignorare om-
nes huius subij. relationes. Utrum
itaque praemissio facto facta non
relinquet alicui officio, promit-
tendi officio hyp., id ipsum
ens promittens et omittens
non autem alii homines scire
possunt. —

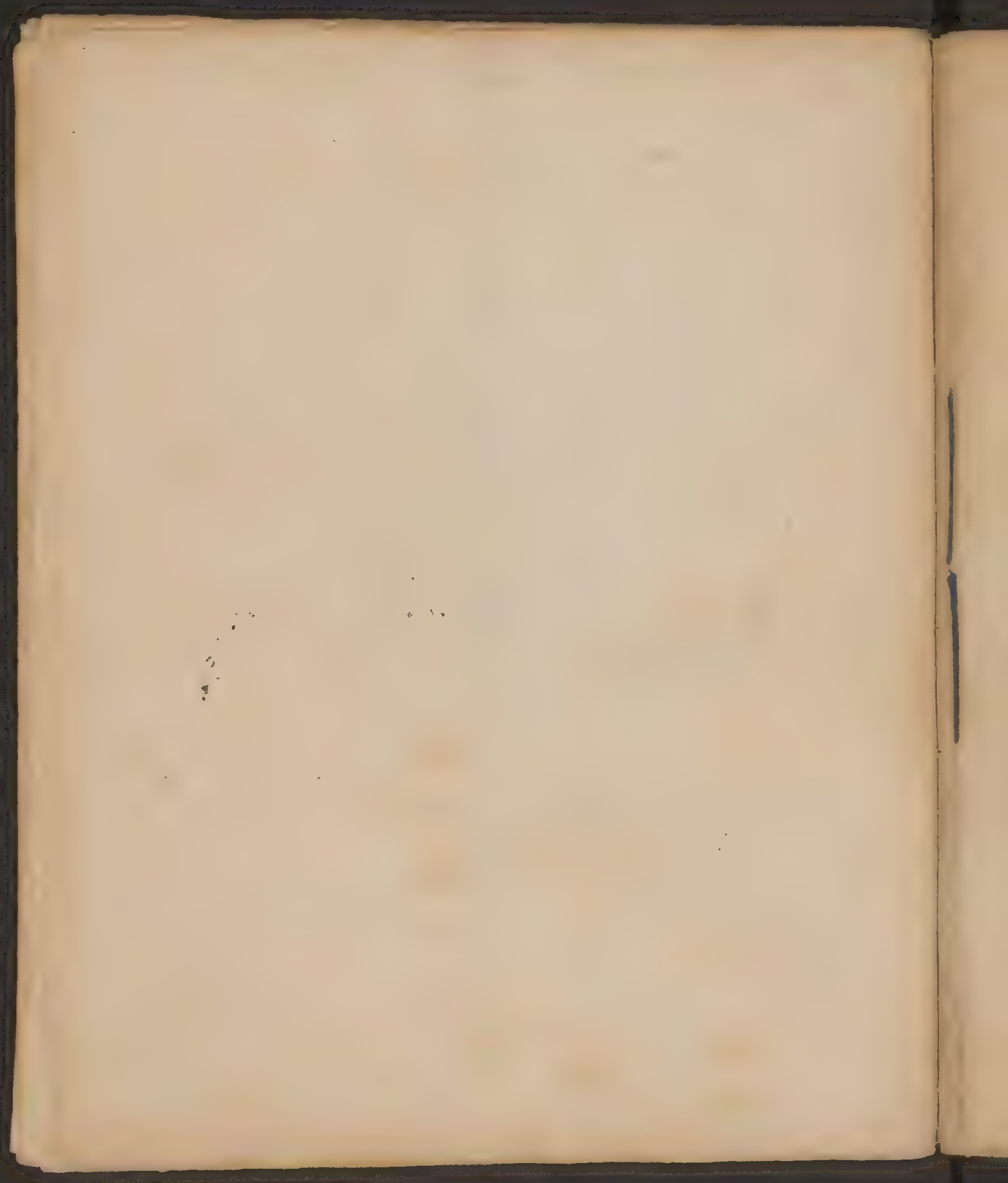
Quum autem promittens ipse sit
 re pascit. utrum actio, quam
 promittit, repugnet utrum sit
 rationi. Afficio ethico. et non nisi
 cum ipse salubus actionibus
 positis facit promittit, debet
 supponi se intellexisse, tale pro-
 missum nulli ethico repugna-
 re officio hypothetico. Dum
 itaque promittens talem actionem
 facit promittit, ac sua pro-
 missione offendit, hoc promi-
 sum nulli suo ethico
 repugnat, aliter, patet
 ut si non salubrem est in
 ratione promittentis servari
 que habet, hanc promittit
 sua decisionem pro vera as-
 sumendi, et promissionem ven-
 dendam pro valida, quia pro
 alio patiente nulla adest
 p. oppositum dandi, igitur
 tale patet, quamvis forte in
 se promittentis non illius eth.
 hypothetico ipse repugnat,

utrum in casu (sa invalida esset
in iudicio solum aliorum homi-
num debet pro valida haberi,
quia in foro externo nulla opo-
raretur. R. oppositum denudat, i.e.
hoc factum pro valido haben-
di. Et promittens hac promissio-
nem violavit suum officium
hypo. officium manebit responsa-
bilis in (sa, qui omnium ho-
rum actionum iudex est, apt
in foro externo hoc factum
validum esse debet.

Si solum in foro externo
consuetudo cum consuetudine consue-
re promissum tale obsequium
et alicui officio promittentis
hypothetico officio, cum tale
factum in foro externo
exadit invalidum.

Tales casus obloquuntur in le-
ge civili pro. Si i. g. pater
proles habens patrimonium
domusque dissipat moribus
prolebus nil relinquens, luno

a' esset
 hami
 barbei
 culla in
 anni, i.e.
 haben
 inromu
 thium
 itane
 in ho
 it
 itum
 ine
 appa
 bona
 entis
 in fili
 den ne
 in fi
 oria
 nem
 orian
 stit

dum

da

da

da

da

da

da

um

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

da

physicū, sive ob impedimen-
tum morale in sphaeram
tendentis promissarii intrare
nequit. Cum promissarius in
illu jus non acquirit, hinc
promissarii actus est ex hoc
obj., ut post in sphaeram pro-
missarii nondum redactum in
suam sphaeram denud reci-
piendi, quia dum hoc obje-
ctum nondum intravit in spha-
ram promissarii, promittens
recipiendo hoc novum in
sphaeram promissum obje-
ctum in spha. promissarii
non involaret, imo in nullius
hominis spha. intraret, nec
cum neminem laederet, ac de-
bet actionem, qua c. r. nemi-
nem laedit jus est, hinc si
objectum promissum tali est
quod ob impedimentum ali-
quod in sphaeram promissa-
rii intrare non potest, pro-
mittenti est, objectum

hoc
recte
res
no.
ad em
di.
impia
sione
hanc
et
pro
sua
de
stru
bus
cess
an
cipi
fieri
taseo
sori
troni
pro

hoc in sphaeram suam denuo
 recipiendi. Quia si quis dona-
 ret rem alienam tali huius-
 modi, cui legibus facultas esset
 ad omnia saltem res possessionis
 de huiusmodi donatione esset
 imperativa, n. e. ex hac dona-
 tione donatarius per in rem
 hanc donatam non habet
 et promittens per habet,
 promiss. ex sphaera promissi-
 suri excludendi est in suam
 denuo sphaeram recipiendi.
 — Restat adhuc comen-
 strandum, quibus qualitati-
 bus tam promissio, quam ac-
 ceptatio praeditae esse debe-
 ant, ut ex promissione ac-
 ceptata promissarius per in ob-
 jectum, promissum oriatur,
 adeoque ut pactum iuridice
 sortiatum effectu. —
 Primum praestitum est, ut obiectum
 promissum ex sphaera ubi,

is promittentis excludatur et
in sphaeram promissarii suam
seat: quæritur quomodo pro
subj. promissum sit. pro
missionem ex sphaera pro
mittentis excludi? potestne
hæc assertio excludi sit. quia
alienam vel sanam per il
lum ipsum, adeo sua sponte
- et ipsum promissum ex
sphaera solentatis subj. pro
mittentis nec cum alienam
excludi possit; nam si hæc
assertio ex sphaera velta
sit subj. promittentis sit.
cum quamdam alienam ex
cludi possit, de hoc non est
aliena in voluntatem subj. pro
mittentis agere posse, si au
tem est impossibile, quia
voluntas subj. rationalis
et clara sine non debet
tunc si sit vocam alienam
in voluntatem subj. comitum
seu agere possit, debet in

... enim est in eo agere in
... natura naturae
... St. enim est denti-
... suff. et obj. deo san-
... sui ipsius et nullius
... cui obiectum est, null.
... igitur si aliena potest
... vellet in eis r. illo
... accipi, consequen-
... nulla si est id, quod
... vellet s. promden-
... inest illo invito ex hac
... excludi potest. Ulym
... vim alienam potest san-
... quod, nec
... defensione ejus
... non autem ex obla-
... sua. Ita cum su-
... audit illo de-
... san san-
... quibus
... san-
... class
... maxime,

que tam diu ei incrit, donec
ipse dominus eam sponte
sua ab hac re retrahat,
et rei hinc renuntiaverit.
Hac de causa duplex est per-
sensio; passiva enim ad-
quiritur, si res extra spm.
virium entis r. redigendur.
Ha autem entis r. quies sunt
duplices, quies quiescentes seu
corporeas et invisibiles seu
intelligibiles i. e. cels. D.
sensio rei inter circa cor-
poris spiritibus que pas-
sensio, defensio autem cor-
poris in salute sua, est in-
telligibilis rei passiva. Per
icim itaq alienam obj sam
cum ex phys. defensione
abrupte patet in eo som-
no, nunquam autem ex
sphera volatis, ideo etiam
obj primum ex spm. sub-
jecto promittentis super non
patet ut aliena, itaq id san-

Sum pro rem subjecti pro,
 priam fieri potest. Si itaq
 nullam rem alienam.
 Sed sanctum p. rem subjecti
 volentis hanc rem v. r. r.
 q. r. a. voluntas quia xie
 xie potest, actus autem, quo
 subjectum hanc rem spha.
 ram voluntatis suo abere
 no excludit ab. ex. tadem
 p. r. a. est promissio, hinc
 promissio debet esse actus
 voluntatis subjecti promit.
 tendi proprius adioq. promi. 1
 sio sit libera, i. e. subje.
 tum promittens ad rem pro.
 missam ex spha. s. vlti
 excludendam, debet a semel
 spio, sua sponte determina.
 Sed promissione sola promissum
 obj. excluditur sanctum. p. r.
 ra. vltiis p. r. vltiis, et vltiis
 suu volutudo a vltiis promit

[illegible]

promissarii agere posse de,
 bonis quum autem voluntas
 a subiecto seu volente si
 eorum a se substantia,
 ite non dicitur, sed ea sit
 identica huius, si hoc vis al.
 in illius sphaeram agere
 posses, deberes agere posse in
 Primum ipsam, quod respiciat
 nam idem Primum, quum Pr.
 sit sui ipsius nullius au,
 tem aliens vis obiectum,
 hinc sphaera promissarii non
 potest aperiri, quam per
 vim propriam. Quum itaq
 sphaera illius promissa.
 rii tantum p. vim huius,
 am aperiri potest, hinc de
 bet esse promissionis accessio II.
scilicet actus liber, b. e. sa-
lis, ad quem ponendum promiss-
sarius in propria sponde sua
determinatur. —

Tam igitur promissio, quam
 promissionis accessio, ut

ut hactenus causam diat hac et
ut producat effectum juris in
omni casu ad ex trahit esse pro inde
necessario pro in oblatum pro da et
missum oriatu debent esse et oblatu
sus liberi.

Quidcumque ergo liberati
sive in promittendo sive in
promissione et oblatu
oblatu oblatu quoque patet
si patet, seu quocumque effi
cit, ut promissio seu promiss
ionis acceptatio non sint
actus liberi, hoc pactum nul
lum, adeoque invalidum reddit.
Liberali in promissione et oblatu
sive oblatu imprimis Coactio
et quidem physica seu mecha
nica. Coactio generaliter est
necessitas aliquam actionem
nonendi vel omittendi orla
in immutabilitate oblatu,
nonendi hoc oppositi impossi
bilitas oritur vel ex propria
lentia vel alicujus physici et
cum Coactio est physica vel

id, b. e. ex necessitate malum
 punitur, immutandis ex omissione acti
 ubi punitur, ubi punitur, redun
 dum pro dandi et sum est. Coactio p.
 casu at, psychologica. p. ubi si quis manus
 pedibusque ligatur, ut se moveri
 non possit, eius physica ne
 cessitas immobilitatis facere, quae
 naturae necessitas ex impossibilitate
 q. effi. oppositi generis b. e. ex impro
 bationis, utilitatis et movendi, b. e. im
 possibilibus esset immobilitas p.
 m. nullo, ubi utilitatem ubi aliter
 reddat. p. h. e. q. p. m. autem si quis co
 actio, daretur alteri manu punitur ubi
Coactio, immo et morte a minaretur,
 necesse, nisi daret, sum hac coactio
 ubi effi. esset psychologica, nam es
 non em. ubi huc necessitas dandi mar
 ubi ubi, ubi punitur, quae vero necessi
 tas nata esset ex proportionem
 ubi ubi, ubi malum in eo casu in
 ubi ubi, ubi punitur, redundat ubi, si mar
 ubi ubi, ubi punitur, non daret. Volens e

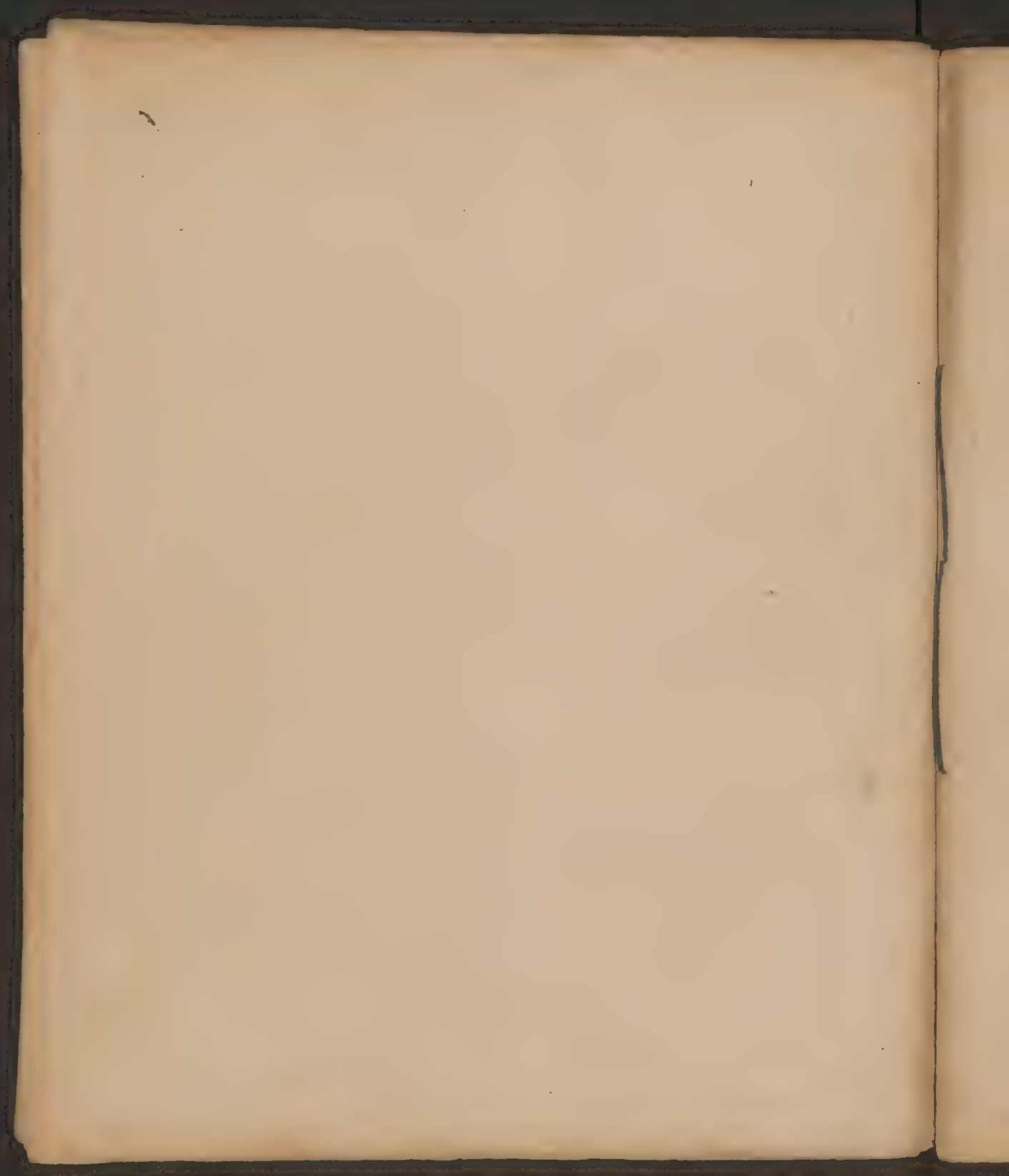
civilium magis malum, subil-
minus, illa autem necessitas
hominis actionem aliquam
esse et ex representatione
mali preponderantis: /

Duplex ergo est coactio, phy-
sica et psychologica. nam
homo constat corpore et ani-
mo, corpus est capax coac-
tionis physicae, jam autem
anima, lang. ens liberale
gaudens, omnem coactionem
physicam respuit et solum
per vim psychologicam po-
tens regi se: per represen-
tationem. —

Quæritur quænam harum
coactionum prædictarum invali-
dum reddatur?

I. Utrum coactioni physica
prædictæ reddatur invalidum,
si per eam aut præmissio aut
premissiois acceptatio exor-
tetur? Quum ad validita-

subit
miles
quam
vione
/
lo, filio
nam
ex ani
Coat
usom
sede
lionem
clanum
am po
usson
h. cum
inoali
sica
cum
sicaus
exat
milia

703
f
Jesus nature

h
ad
in
reg
qua
san
men
nisi
solu
an
sub
acc
sum
roac
pa
de
sic
dis
de
sum
sus
fun
con
H
li

Num ad validatem pacti i. e.
 ad id, ad ex pacto jus promissio
 in objectum semper oriatur.
 requiritur, ut tam promissio,
 quam promissionis acceptatio
 sint actus liberi, per coacti-
 onem autem phy. seu mecha-
 nicam lib. sollicita, quia
 sollicita p. hanc coactionem
 oppositi possibilitas, cumq.
 sublati in promittendo aut
 acceptando libertate, par-
 tum sit nullum, hinc et p.
 coactionem phy. pactum
 pariter nullum evadit, un-
 de cumque hoc genus coac-
 tio phy. sive ab altero pa-
 riciente sive ab aliquo 3to.
 Si uero a promittente
 sum acceptatio non erit ac-
 tus libertatis, si a promissio
 sum promissio, sed p. m.
 involutum.

R. sed magis dubia est reso-
 lutio questionis, idem p.

reactionem, psychologiam, cum
sum nullum reddat, si p.
hanc promissio vel promissionis
acceptatio esset exorta?

In solvenda hac questione
distinguenda est coactio psy-
chica, adeo dicta ab im-
pulsu seu illicita. Inum coactio
est ipsa actionem a-
liquam ponenti vel emiten-
ti orta ex representatione
nati frangendorum in a-
gendum redundaturi, hinc si
ille qui hoc malum frangon-
derans. minatur minandi
ius habet, necessitas ex
hac communicatione orta
actioni ponendi vel emi-
tendi est coactio iusta,
sed si malum minans, ma-
ius hoc minandi ius non
habet dum necessitas ex
doli communicatione orta,
est coactio iniusta. Ita
traditor delictori suo mi-

nam judiciali executionem;
 si in scilicet deest si
 non solueret, coactione psy-
 chologica iusta utitur nam
 ad hanc minationem est ei
 ius lege datum. Ad litem
 mercedis proculans, ini-
 nans morte, iniusta uti-
 tur coactionem ad hanc
 minationem ius non habet.
 Dignitas ergo eo reddidit,
 utrum per coactionem psy-
chologicam iustam invalidum
 reddatur, si per hanc coac-
 tionem vel promissio vel
 promissionis acceptatio est
 extorta.

Qui sustinent pactum per
 salutem iniustam psycholog-
 cam coactionem extortam
 invalidum esse saltem iuxta
 hoc argumento.

"Ad validitatem eius vis
 pacti requiritur libertas in
 promittendo et in promissi-
 onis acceptanda; coactio au-

autem psychologica injusta
libertatem tollit, hinc tolli
que valde deus habet. »

Responsio

Verum non est coactione psy-
chologica injusta libertas,
sem tolli, nam po. coactio,
nem psychologicam injus-
tam libertatem tollere non potest,
si nec hanc coactionem a
se non redigatur in abso-
lutam necessitatem faciendi
negativam.
Nam autem po. coactio psy-
chologica in quem hanc coactionem co-
actio, in impossibilitatem ab-
solutam oppositum faciendi
non redigatur, nam po.
coactionem fac. ei, in quem
hoc coactio coactio, imponi
non necessitas, actionem ali-
quam ponendi vel omitten-
di, abs. hoc necessitas non
imponitur ei inconditiona-
li, sed sub hac conditione,
si magis malum evitare
velit. Hinc igitur coactio

in relinquit electioni illius,
 cui infertur, quoniam ex his
 duobus malis velis eligere
 an malum, quod ei commina-
 tur, an illud alterum; ubi au-
 tem adhuc electioni locus est,
 ubi adhuc locus est possibilitatis
 ad eligendum eligendi, nunc
 non est sublatam possibilitatem
 non est sublatam, ergo non subla-
 ta libertas. Ergo putem po-
 tuit possibilia de me
 dum diminuta aut non de
 me destructa deo fore.
 Sic pos. observationem eligendi
 observationem diminuit quoniam
 est non solus. Tum fore deo
 quoniam deo. Et in alio est
 sublatam sublatam, si deo
 non tantum e meo sensu,
 si consensat natura, quia
 coactio pos. oritur ex repro-
 sensatione mali, quoniam
 ante malum igitur ipse
 movetur, id. quod sublatam a,
 movetur malum ipse movetur,

comparatum cum maiore
Id bonum, estne autem pro
subtile sensualis naturae avo
sare bonum ad id quod est
malum? Si homo in tali
situatione inveniatur, tum
in tali collisione, ubi quiescat
inter inter 2 mala, quorum
unum maius, alterum au
tem minus est, et unum eo
rum eligere necessitas sit,
eligeret minus. Est homo
constitutus duplici natura, sensu
ali et rationali, quod est naturalis
et homini possibile est quin
ex horrorem sensualium,
et subire alacritatem mai
us malum, aversionem
gratia. Experientia docet
homines se morti obsequere
defendendi juris libertatis,
fidei gratia, hinc coartatio
per ens sensitivum rationa
le liberale eligendi oppo
situm non privas, tan

Sum. hanc libertatem minu-
 is. Difficile quidem est, salu-
 in collisione subire malum
 majus est. non impossibile.
 In hoc fundatur verum:
In virum foris non cadit
coactio. Hinc si per coactio-
 nem ps. libertas in vol. non
 tollitur, hinc non tollitur quocq
 libertas in paciscendo, hinc ps.
 coactionem ps. injuste extor-
 ta non possunt declarari pro
 invalidis in libertate decet.
 ut. Sed ex eo, quod dicta co-
 ps. co. imp. extorta ex defectu
 libertatis non possunt esse vali-
 da, sequitur tamen ea esse
 invalida et quidem ex hac
 ratione: Qui alterum psy.
 coactione injusta ad aliquid
 aut promittendum aut accipien-
 dum cogere iussit, ledit cum in
 connato ipsius independendia
 jure. Loco autem contra lo-
 cundem oritur p. cogendi, i. e.

juris iura legioris piliissimi non
verendi, ideo etiam patiscendi
uno ab altero coactio oritur, jus
non reverendi iura huius alle
ius patiscendi, ex hoc coactio
de patio ordum, seu ius id quod
in ipso iromet, non providan, pare
di, adeoq. ius promissionem
salem non adimplendi. Patiscendum
inquit p. coactioem psych.
enim non sunt invalida verem
ab detestum liberalis, illa enim
adept, prole, qd et id, quod ius
hominis connatum independen
sit, per qd patiscendum totidum.

Quid autem, si coactio psych.
logica iniusta, non ab altero
patiscendi sed ab aliquo licio,
inscio, ingilo, non particeps non
patiscendi venia, an etiam
non coactio facit nullum
reddat?

to casu, quo coactio imp. psy. non
ab altero patiscendi, sed quodam
alio casu, quo coactio imp. psy. non

non est pacificus comparacione; ~~ex~~^{venit} p^a.
 iacens ~~deum~~ exultat D., ob quam p^a.
 lux p^a, dum p^a saltem coactionem extor
 us alibi, dum dum invalidum est, si hoc
 coactio venit ab altero compa.
 casor, vivente, D. nimirum; quos pa.
 id, qui vivens cogendo alterum com.
 residentem parientem p. inf. co. p.
 nem et pactum cum ipso meum.
 Cuiusdem demonstravit defectum
 syche: voluntatis pura alterius re
 alium veniti, hanc modo conditionis
 illam nem suscipitis, a qua alibi
 quodque iudicia alterius paciscentis e.
 dependend^{um}, que jura cessant colendi pen
 toditur. Nulla conditione doli
 fur quoq^{ue} conditionatum, sc.
 tunc ho. obligatio paciscentis alterius
 altero coacti, reverenti jura pacis.
 o ludo, ventis cogentis. Hec D. dum
 sine se non existit, si coactio venit
 etiam a o^{do} quoddam, inscio et non
 ullum pacifice comparacione ab.
 sero. In hac casu praevalens va
 iur: non li coactione p. injusta ad pac.
 quoddam dum incumbendum coactus, non
 h non cessat ipse jurisdictione alibi.

jura alterius compascens non recipi po-
tendi, quum alter compascens, compascen-
s non demonstrat defectum eius. et
voluntatis jura ejus recipere, et re-
si, adeoque non amiserit jus,
suorum jura exigendi re-
rentiam. Pactum itaque hoc
casu non redoluit nullum
liam, si coactio per ignis ab-
huc compascens, aut si coactio
sufficit, h. e. si alter pacis-
cens jus habet hanc coactio-
nem menandi, hoc per coac-
tionem pactum non redoluit nul-
lum, quia alter compascens
jus habens, hanc coactionem
exercendi, per ejus commina-
tionem jus alt. non lvs. hinc
non scribit alteri jus, jura
altius non recipendi. —

trinis pactis, et ut median-
te promissione pactum pro-
missum ex spth. lib. subj. pro-
mittendis includatur, et in
spthoram promissarum promiss-
sionem accessum dei transeat.
igitur ergo pacti est transmissio

...autem ipse transivisse si,
...et requiritur.

1) Ut voluntaria paciscentium
consensiant in idem objectum,
...et ad idem objectum.

Si enim paciscentium voluntas
des non consentiens in objecto,
...sed si unius eorum voluntas
aliud vellet objm, ac alius,

Sunt pro objecto, quod ut
missarius in suam recipere
vellet sphoram, et pro quo
recipiendo sphoram liberatis

sua daret, iam clausa es,
et sph. liberatis promissionem,
hinc objm illud ex sph.
promissionis non egredere,

sic objm, quod promissus
non excluderet ex sph.
sua, non intraret in sph.
promissionis, hinc pro

antroudu objecti, quod promissus
sine ex sph. sua non excluderet,
clausa manet promissa,

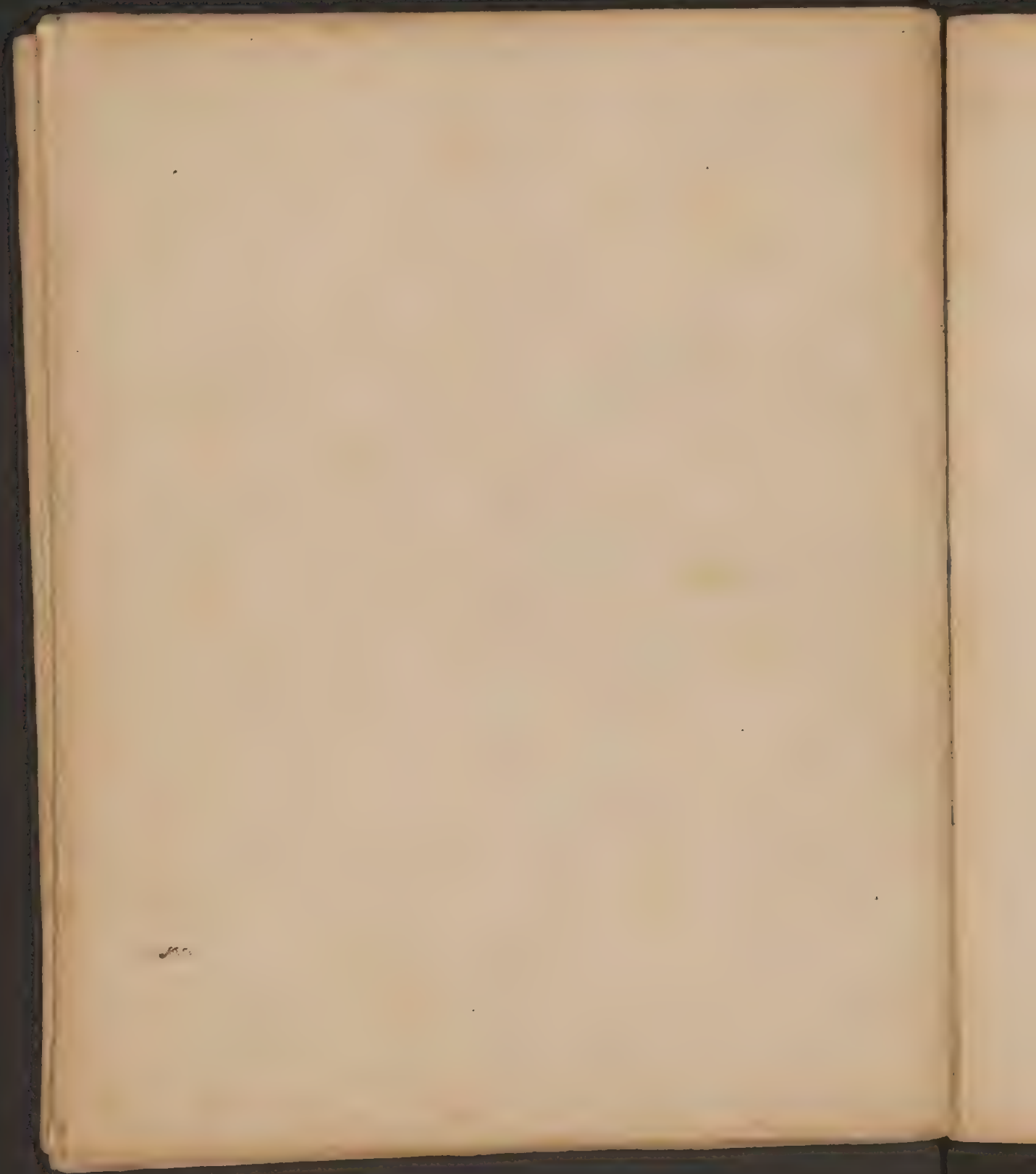
in sphaera. Neque hoc obij-
ciunt, quod promittens pro
missum, vel in sphaera sphaera
promissarium, nam promissa
sphaera suam non aperit
ad recipiendum obiectum
promissum. Sic igitur hoc
obiectum, quod promittens
promissum, nec ~~est~~ ^{est} quod
promissarium valere velle, man-
et nec sphaera promissarium. Ob-
iectum igitur ex pacto nat. spon-
tum, ius promissarium in sphaera
sphaera aliquid oritur, quod
hinc sphaera pacto nullus parit
sphaera sphaera sphaera, sphaera
que pactum sphaera sphaera
non videtur adeo nullum.

2) hinc videtur, ut voluntas
pactis consentiat in
sphaera sphaera sphaera
sphaera sphaera sphaera
sphaera sphaera

hinc alterius paciscenti, in al-
um, in hinc sphaera non
consentient, voluntas dicitur

dicens paciscendus, sive est pro,
 promittendi sive promissarii,
 obiectum estque ex sphaera
 missa, unius paciscendi in sph. illa,
 apertius non frangit. Nam si dis,
 sum sensiens paciscens esset pro,
 et hoc mittens, sum ob eum sensiens.
 sensiens ob. p. in illius sph. non
 quod egredieretur, sed sph. in.
 repellit, maneret, hinc p. variis, hinc
 variis ob. p. voluntatem suam in.
 nol, ponere remque hanc ad su.
 ob. p. am habere non posset, quin
 sur, inuollet in sph. liberata al.
 gerius. Si autem paciscens dis,
 sensiens est promissarius, ob. p.
 ad. sum p. p. quod ex p. p. sentis
 equat sph. egredietur, non intrat
 illum. sph. promissarii ob. p. lau.
 n. las sam pro receptione sph.
 at in ram. Promissum hoc ob. p. sum,
 si ex quod promittens ex sph. sua
 in. excludit, denuo in illam re,
 ipse potest, quin inuollet
 sentis, in alterius liberata sph. ram.
 on non
 lissen.

3.) Requiritur, ut vollet consen.
 lians in tempus transire

1770 0 0

1771

u

Das mähren

3) la
per
non
com
can
ira
pre
va
ho
per
ira
la
ma
ye
sp
ira
em
in
ato
qui
15)
ba
in
in
f
f

3) Requiritur, ut volles consen-
tiam in semper transiit obje-
cti, ex sp. unius in
sp. alterius transiens.

Quia, si voluntas eorum in
tempore hoc dissentirent,
eant eo tempore, quo sp.
promittens nec exitu obje-
cti futura esset, casus illa-
na sp. p̄tati pro obje-
cto recipiendo et tempore,
quo sp. p̄tati futura esset
pro recipiendo obje-
cto p̄tati, clausa esset pro exitu pro-
mittentis sp. Qui neutro i-
gitur casu obje-
ctum p̄tati ex
sphaera libertatis unius pa-
rescens transiit in sp. al-
teram libertatis alterius, ideoq;
in neutro casu p̄tati ex
sphaera p̄tati, jus aliquod ad-
quirat.

4) Requiritur, ut volles
transiit in transiit obje-
cti ex sp. lib. un. p̄tati in
sphaeram alterius.
Voluntas enim patiens,

um, ut monstravimus (p. 1). In
consensu scilicet in ipsum ipse
est transitum in ipso. It.
un. pac. in ipso. It. est.
Nullus autem transitus ab
eodem quodam transeundi mo
do potest cogitari. Transi
tus igitur obij. ex ipso. It.
un. p. in ipso. C. alterius
h. et modus ipsius transi
tus sunt duo necessario con
nexa; dissensiens itaq in
modum transitus huius
dissensit itaq in transi
tum ipsum, nam qui non
consensit in unum ex duo
bus necessario conjunctis
non consentit et in alterum.
In pacto autem in cujus ob
ij. transitum unus pa
ciscent non consentit pro
necessario nullum suum oritur
tractum itaq nullum. Et q.
si duo paciscentes in omni
consensu, aff. unus eorum
quod, ut hoc obij. inopoli
tionale in ipso alterius

franciscus e.g. obiectum quod
 est gratis, alia autem ut
 conditionale in se, tunc
 hoc p^otem, quasi non ini-
 tum spectatur.

Ex eo, quod ad validitatem
 p^otem requiritur univ^o con-
 sensus ut franciscum, argum-
 tu sequentia.

Consensus ultimum p^otem
 a consensu representationis,
 num obiectorum volendo,
 rum, quia vlt^o cognitioni
 bus requiritur. Hinc etiam qua-
 litas vlt^o dependet a qua-
 litate representationis obiecti,
 ideo ad vlt^o iturum enti-
 um n^o in eodem obiectum
 consentientes, requiritur ut
 imo eandem huius obiecti
 habeant representationem,
 sicut si representationes
 obiecti in mente p^otem
 dissentiunt, dissentiunt quoque
 eorum volentes. Sed h^o repr^o
 sentationes sunt repr^o obiecti
 realis, i.e. actu existentes, quia

Sum autem non potest latius
extendi, quam R. hinc ipsa
impossibilitas inveniendi potest
validi, Sane conditionatum
non potest diutius durare,
quam durat impotentiā ga.
ciendi intellectus visum. (c.
sane igitur insuperstite fur,
rore, dementia, ebrietate et
somno R. impossibilitatis
factum inveniendi cessat. (Ipsa
sanctia est illa etas, in qua
intellectus nondum est ita a.
dultus, ut ex eo usus ad huc
factus possibilibi sit).

Sed etiam homines sane men.
tis et sanorum veritatem dei
sentire possunt in rebus con.
ditionibus quodammodo.

Et ipsa dissentio fit ex errore
seu veritabitione potati.
et de iudicio falso. Quum
ergo error veram cognitionem
excludit, queritur an
omnis error primum nullum red.

dat.²

Error concernit notam obij.
aliquos Quodvis obij. in
dividualiter determinatum
habet certas quasdam notas,
quibus ab aliis differt, notis
hæc possunt esse 2. p. l. i. g. e.
neris, vel essentielles / n. g. m.
l. i. g. / seu tales, quibus subla-
tis, aut mutatis ens cessat
esse id, quod est, et in aliud
abit, vel accidentales / n. g. f. i.
l. i. g. / seu tales, quibus subla-
tis aut mutatis ens non
cessat esse id, quod est et
in aliud non abit. Pro
notis P. n. a. l. i. t. a. t. i. s. et a. n. i.
malitatis hominis sunt es-
senciales, nam sublata
1ma refertur ad bruta, et
altera sublata, ad entia al-
tioris ordinis, aut nota sani-
tatis vel agilitudinis, senectus
et juvenitus sunt notæ acciden-
tales. Error itaq. concernit

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse
notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

notam vel notam apertam esse

et notam accidentalem: ratio
 est adhibenda, nam potest una
 eademque nota pro diversitate
 contrarius esse essentialis et
 accidentalis. Sumus enim in
 logica, quod in serie concep-
 tum dicitur conceptus superi-
 ores, seu genera et concep-
 tus inferiores seu species, e-
 dem ipse vero conceptus, qui
 sub quodam conspectu ge-
 neris est, sub altero species,
 ideo idem ipse conceptus,
 qui sub uno conspectu su-
 perioris est, sub altero potest
 esse inferior. Sic denominatio
 E.N.S. est altissima, nam
 omne, quod est, comprehendit
 dicitur sub eadem. Entia sunt
 tria generis: actus existen-
 tia et possibilis. Existencia
 sunt vel acta principia, vel
 sunt inanimata. Animata
 sunt vel rationalia, vel irra-
 tionalia est.

rationalia

existens
 principia
 inanimata
 irrationalia

Aliter
 proprie
 ens
 sub
 tract
 super
 quod
 ne pr
 ex co
 ratione
 super
 talis
 concep
 vers
 concep
 talis
 lis est
 quis
 tum
 error
 sent
 quon
 in de
 cum
 tali

Hinc sunt conceptus, quorum
precedens est superior, subsequens
inferior, et ex quorum quoque
subsequenti inferiore, sub-
tractione, Minus / prodest
superior, et ex quovis supe-
riore, synthesi vel additio,
ut potest fieri inferior. Sic
ex conceptu superiore: "ens
requiens animam rationalem"
subtrahendo notam Finali-
tatis, fit ens vivo: an. seu
conceptus superior, et vice
versa. Tota nunc, quod in
conceptu superiore est essen-
tialis, in inferiore accidentalis.
ut esse potest, ideo etiam, si
quis in paulo objectum san-
tum genericum voluerit et in
errore est, est in errore es-
sentiali. E.g. Si quis vult
genum et dicat hungaricum,
inferior autem erat austriacum.
Tunc cum est in errore essen-
tiali quia nota hungaricum

vinum constitutus est essentia,
lis. — Conuersus autem in
rur soli, & continere nosam,
ius relate ad superiorem
est accidentalis. Si quis vult
equum et credet imere sella-
rium, sed aliter ei pendit
heclarium, tum ista notase,
lari equi relate ad hunc, quod
emul equum, in genere est ac-
cidentalis, hinc error quoq,
accidentalis.

Qui vita practica itaq debet
ad tenorem pacis respondere,
in quo cognoscitur, utram
nota est accidentalis an
essentialis.

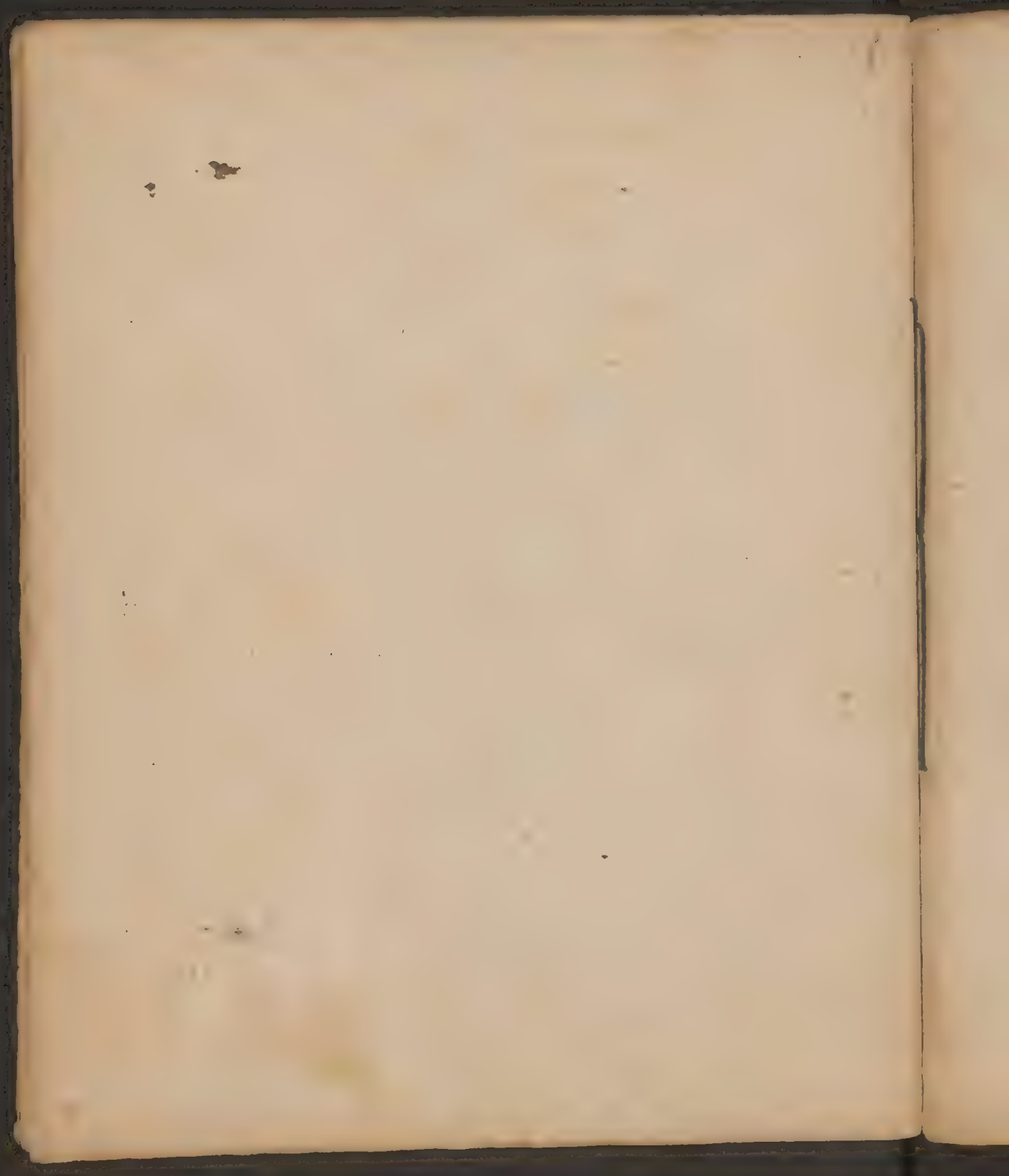
Error essentialis unius pa-
cientis pactum reddis nul-
lum. Quia, si unius pacis
sentium in errore essentiali
relate ad obiectum pacti fat,
li versatur, tum in mente
unius praesentis hoc obiectum
tum aliam habet notam et

entia, sententiam quam in mente
 paciscentis atteximus, quum au-
 tem male concordantes datus
 sunt, inter quarum omissio-
 nem aut mutationem non
 cessat esse id, quod est, scilicet
 ille paciscentis, qui in errore
 est, notat ad objectum pacis-
 centis, sub hoc objecto
 aliquid aliud sibi reprae-
 sentat, quam esse alter pa-
 ciscentis cum a dissimilitudine
 representationum dependit,
 et dissimilitudine voluntatum,
 hinc representationibus ob-
 jecti pacis, in mente pacis-
 centium differentibus, diffi-
 sunt etiam voluntates, re-
 late ad objectum pacis de-
 pacis, est ergo voluntatum unitas,
 unitati quae ad essentiam pacis re-
 chigat, quiritur, idio dicitur et ipsum
 pactum.
Error essentialis utriusque paciscentis
partem quoque reddit nullam.

hinc si quis in praesens relatus ad ob-
jectum sit in errore essentiali versatus,
non periscentium, habens representationem
tationem veri objecti, sed representationem
objecti imaginarii obiecti, quare
et ipsa non existit, sed solum in
eorum mente est, quum autem a re,
representatione dependet voluntas,
hinc solum in casu, ne hoc praesens
solum representationem veri objecti
habente non esset verum veri ob-
jecti, sed utique vellet id, quod non
est, relatus igitur ad verum ob-
jectum deesset voluntas praesentium,
consequenter ipsum praesens.

Sed ergo unus praesens, sive uti-
que in errore deesset essentiali
relatus ad objectum praesens, ex
sive huius erroris causa sit ipse,
vel error, sive aliter praesens
sive aliter deesset, error ipse praesens
reddidit nullum.

Propter quod accidentalis unus in
extremis praesentis praesens non
reddidit nullum. Sed quia
accidentalis aliquando intus illa est, quae
sublata vel mutata esse non
cessat esse id, quod est, ideo quod

Spes naturae.

unum
unum

[Faint handwritten notes or bleed-through from another page]

cerum ediam seriā / numpstiff yz
mainst / debet esse huc voluntatis
sionis est. undat. maxi. l. l. l. l.

Namella ^{nisi} ed. i. g. ext. indu. min. uel se,
ria; cased minus focus, adeag.
non cased parsonem volun-
d. v. nullum pactum. 600

signa, quibus nocentes me-
tem suam capere possunt,
sunt autem talia signa, qui-
bus certus est discernendus
significatus, qui non innu-

liber in natura rei, arbitrio
omnem regulas est, ut:

omnem duplicatus est, ut
colenda vocabula: quod

colonna vocabulari: quibus
libris, aut sunt facta, ex.

etiam si aut sunt facta, ex
tribus scilicet voluntas concla,

1. *Leuc. leuc. leuc. leuc.*
 2. *Leuc. leuc. leuc. leuc.*

ma' mio in scappata di

1. *actum dicitur ut dicitur*
idem q. min. in dicitur dicitur

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

utro voluntatem suam facit
libere, utriusque ex quibus

[illegible]

Per his sag generibus duobus
palloribus utroque
habito respectu signorum,
quibus liber est aut inter
sa aut inter. Si liber
non volueras ex per per
liber. Si liber per per
etiam liber per per
liber liber liber liber
mendio per liber liber
liber liber liber liber

— *Si autem ex obligatione morali sine culpa
iusticia vellet contrarietate, contra
tunc cum sit actus vellet, talis non
conclusio dicitur presumptio pro
et tunc talis modo conclusio
dicitur non presumptio, tunc
enim ego morali ad aliquid
si nonnulla voluntas mo
raliter obligatur e.g. bene
ad evitandam salutem
cum quia cum incumpro
obligationem moralem contra
tunc vellet presumptio
ad aliquid obligatur moraliter,
et tunc ex hac via obligatur
tunc conclusio presumptio
contra vellet et tunc talis
presumptio non vellet
sufficere, tunc hanc conclusio dicitur
tunc presumptio est voluntas
tunc prolium sal. cons. con
clusio est voluntas presumptio
tunc tunc etiam obligatur
tunc vellet et tunc talis
communitate presumptio
tunc vellet et tunc talis
tunc aliquod incumpro pro*

relata: puri sensu indubia, cum
etiam fundamentum eorum in
dubium esse oportet. Hinc autem
conclusionem non potest
resumenda non habet quia
conclusionem est conclusa
et non minus ex qua non
conclusio piam, est non: sed
piam: etiam oblig: absolutis
inimici. Hinc autem obligatio
conclusionem non facit, cum
etiam id, et piam obligatio
conclusionem enim est obligatio
conclusa cum conclusionem
est, apparitum obligatio
impossibile. Jam autem ob
obligatio sine mori: etiam
apparitum illius, etiam ob
obligatur, absolute impossibile
non rectetur: etiam ob mori: etiam
etiam ob: etiam obligatio
obligatio non absolutam
conit necessitatem. Hinc
etiam, ex qua
etiam insumma, etiam
etiam non rectetur, ergo etiam
etiam ergo etiam
etiam piam: etiam habet

in hoc demonstrandum debet
monstrari, quod ex quavis
qualcumque vis quae obijm p^oa
vis vis illi, qui promissum a
promittente accepit, per ore
in obijm promissum.

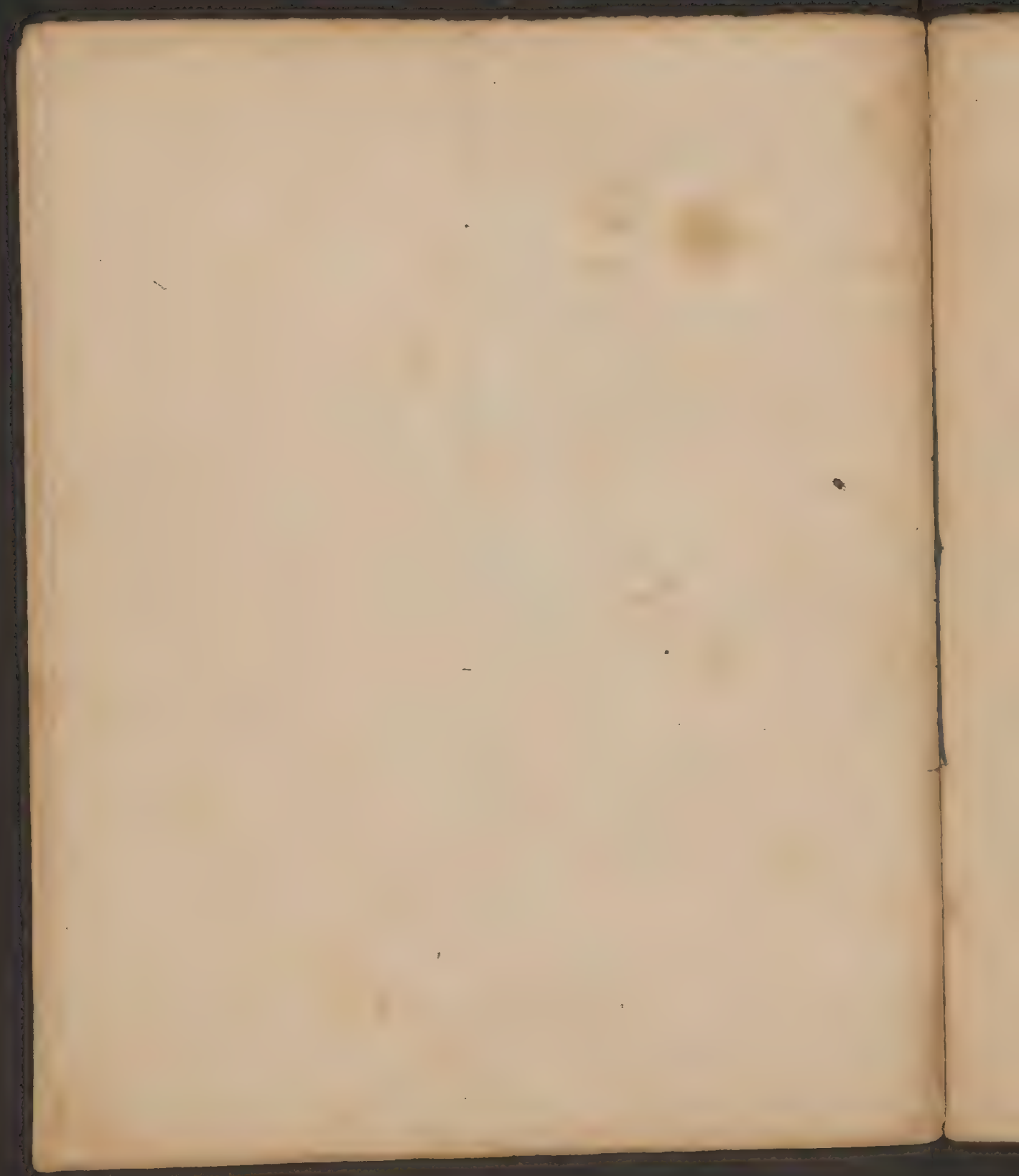
in hoc etiam sanctum esse non
quod vis promittenti in
in quod si vis est, iam ex
sem id, in quod promittenti per
exerceat, nisi vis dandum
quod vis ex res excludit.
sed et obijm aliquam, si
exerceat quae, libet excludit
per non sanctum est, non
mittenti inest, perum idem
ex eadem excludi potest.
Quodvis itaq. promittenti
vises promittenti et in

vises illis obijm, si excludit
vises, nam vis manifesta
vis agens, dum vis agens,
vis evoluitur ex sub esset,
vis, hanc igitur excludit,
sem, id, quod evoluitur
vis, hanc vis per
vis, et relate ad hanc vim
ipsam fit externum: vis

[illegible]

reim nominata. E.g. si cui dicitur
est, dono tibi 10 equos heri vel
si dicitur, dono tibi 10 ex meis e-
quis, tum determinat rem quoad
individuum, quoad genus et
speciem determinata est, quum
dicit se donaturum triticum et
equos, et ex suis equis et ex suo
triticis, est non quoad individua-
litate est determinata.

Quocirca nunc quale jus veluti
ad promissionem ex pte. se. dicitur
hujus rei vel res?
1) Num pte. est res ext. tunc re-
rum est, 2) num hoc sit indi-
vidualiter determinata, vel 3)
solum quoad genus et speci-
em vel 3) forte plane indeter-
minata E.g. Dabo tibi di-
quid. Num pte. est res
individualiter determinata et
si res hoc promissionem ex pte.
salutis ante illa conditione tunc
secundum jus naturae et legem
sic promissionem veluti pte. in
rem promissam etiam ante
subsequentem hujus rei tradi-
tionem. ¹⁸⁰⁰ sed sequens pte. in 2

157

m

Quis naturq.

am rem hanc qd suam habet,
de hui rei nondum imponere
posset, quia si res nondum est
exclusa ex sp. libertatis nms
hnd, adeoq vltis promittenti
rem hanc tanquam suam ha-
bendi hui rei adhuc interest,
et eo ipso p̄sarius suam vera-
lem imponere nequit. Quia igitur
ex rem suam, seu per se de res
ita ut sic super eam qd res
santum q et sp. determinata
non autem individualiter, non
adquirat.

Promittens autem promittendo
rem talem quoad genus et spe-
ciem determinatam, proinde
promittit tantum generalem suam
et imminet tam ut res pro-
pria, nimirum determinata, quo-
ad individualitatem p.e. pro-
mittit generalem res promissa,
non ad individualitatem solae
conclusionem, et tunc qd sp. p̄s-
rem hanc acquirat. Tunc i-
gitur p̄s. objectum proprium est
actio promittentis, hinc soli p̄s
ex hoc pacto p̄sarius acquirit,

quale adquiratur generatim ex
illo pte, cuius objectum sunt omnia
promittentis. hinc ad intelligen-
dum, qualem jus ex tali pte
facilius adquirat, scire necesse
est, qualem jus promissario
ex illo pacto oriatur, si promit-
tens non rem, sed tantum ac-
torem promittit.

Actio entis cuiusvis est vel aliud
quam virium, cuius objectum est
licet. Cum illa promittens actionem
aliquam promittit, vel dicit
aliud, quam illam virium, cum
cum particulam, cuius evolutio
hanc promissam actionem constituit,
et, particula sua cum virium sub-
trahit et libertatem cum illa
actionem facilius suscipit. Cum
itaque in hanc promittentis viri-
um particulam, ut pote arbitrio
promittens subtrahit, vel sub-
stantiam s. amovet, cum sua
vires suscipit, vel in illa
et promissum adhibendo. Tali
promissione acceptata facilius
jus adquirat, de illa virium pro-
mittentis parte, cuius evolutio

omissionem actionis et quidem
actionis positionem aut omissionem
non constituit; suo hinc arbitrio
disponit, si iam ante initum
est pacem, potest et disponit
ne talis eius conuentionem in dispo-
sitionem ab arbitrio alterius, hinc
autem iuri quodam pacem ipse su-
arum, cuius promissio hoc pōtō
est facta, promittens renuntia-
vit, hinc nullum aliud est in
conuentionem hinc promissario
in hac viuium pōtō illius pro
arbitrio disponendi.

Ex tali igitur pacis conuentione
non res, sed actiones promittuntur
in rem, hinc actiones acquiruntur
in pacem quoniam promittuntur.
Cum autem hoc viuium pro-
mittitur, non est personalitatis,
sed pacis, ideo pōtō actiones in hoc
suo objectum actiones, promittuntur
non acquiruntur in personam
promittentis, hoc de causa pōtō hoc
est more insonate, i. e. tale, quod
inducit contra promittentem
nam promittentem, hinc non re-
liqui homines, qui in hoc non
interferunt, ad ponendam in pōtō

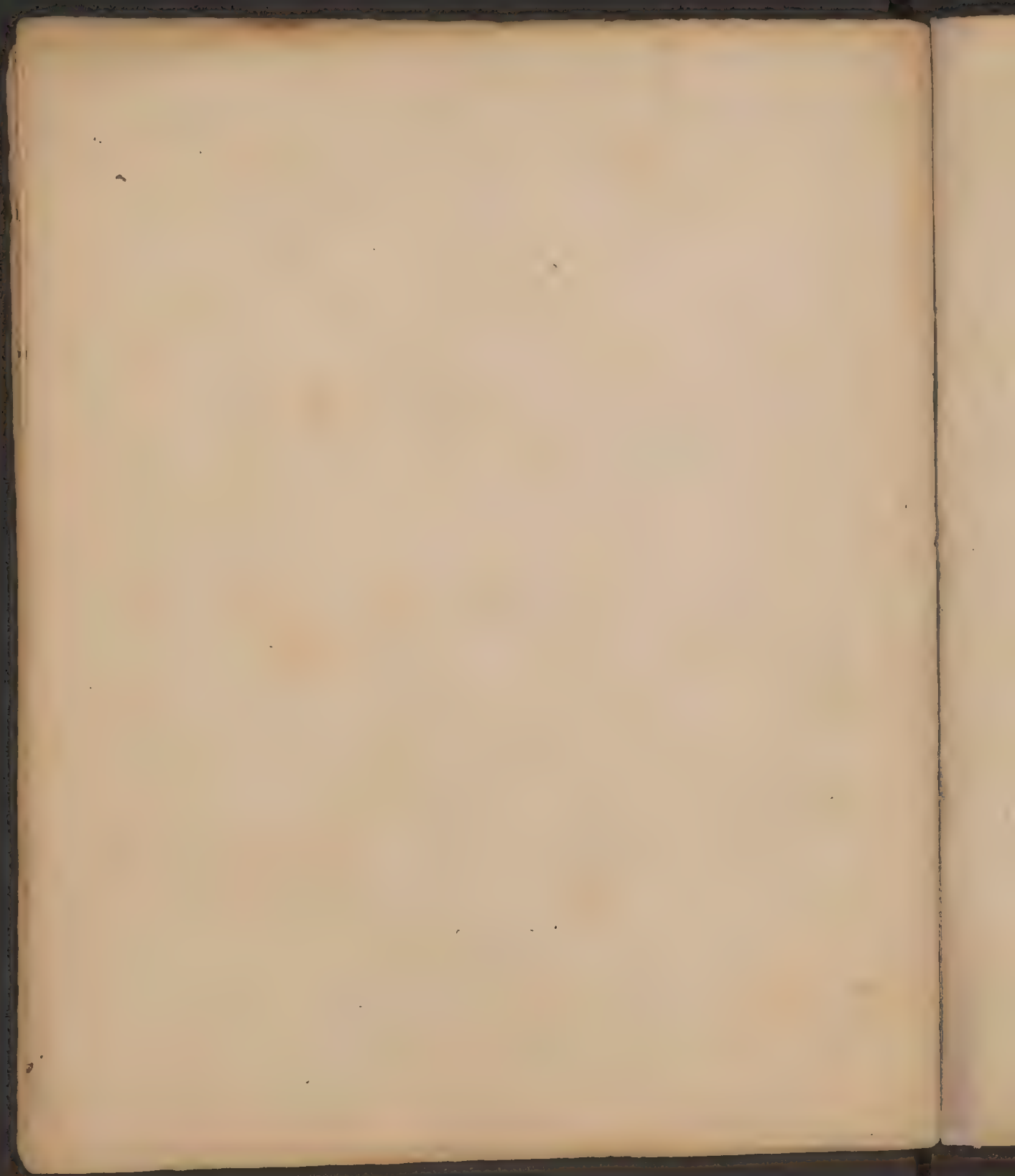
Primum itaq. quodam fixisam ob-
jectum eligere debet, nec na-
tem Objectum suum aut res, aut
opere promittentis, ex quo
tandem pacto, sive Objectum
sit res, sive actio promittentis,
Præcio semper suis oritur in
Objectum promissum, hinc non
potest quæstio resolvi.

"Obligaturne personæ pacta
inter veritatem seu pacto
ritate, promissionem pacto da-
tum promittentem? et si obliga-
tur, estne hoc obligatio tan-
tum ethica, vel est etiam
juridica? et si obligatio est
juridica Ubi est iuris iuri-
dica obligatio iuris iuridimen-
tum.

Primum ex quoque pacto, præcio
suis in Objectum promissum ori-
atur, cumque iuris iuris ex una
parte correlata est juridica
obligatio ex altera parte iuris
suis non loquendi, hinc iuris,
quod præcio oritur ex pacto
correspondet juridica promit-
tentis obligatio pacto standi.

[illegible]

112

Jus naturæ.

Hinc autem factum promissum est
acceptatum p[re]sario seu non fuit
exigendi a promittente obj[ectum]
promissum. Hoc ius et correlata
obli[ga]tio iuridica obj[ectum] promissum
moderandi, oritur primum ex
promissione facta et accepta.
ta, consequenter promissio a
promittente facta a p[re]sario ac
ceptata est p[re]s. seu funda-
mentum iuris p[re]sarii exigen-
di a promittente obj[ectum] promissum,
et obligationis iurid. pro-
mittendi p[re]standi p[re]sario
quod obj[ectum] promissum. —
p[re]s. ius iur. et correlata ei
obli[ga]tio iur. sunt p[re]s. promissio
seu acceptatio. Quum vero p[re]s.
quod ius iur. iur. p[re]s. iur.
sua bene conservetur.
P[re]s. iur. est p[re]s. maior obli-
ga]tio, quam ius obligatum se
vult, promissionem sua d[omi]ni-
monaverat. —
Et quum etiam ius p[re]s.
suo ex p[re]s. p[re]s. iur. iur.
mentum iur. iur. iur.
p[re]s.

"et inmissario in rem ex pacto
oriri nequit, quam quoad promit-
tens in eum transferre velle
promissione sua declarave-
rit."

Quia per ex pacto quipsitum
est obligatio huius furi correlata
unice in promissione p. p. m.
eodem pacto p. promissari,
non accepta et obligatur, ad
faciendam autem salutem pro-
missionem promittens iuridice
non obligatur, sed facere vel
non facere tale promissum
unice ab eius arbitrio pen-
det, hinc etiam unice pendet
ab arbitrio promittentis, utrum
i. quod promittit inconditione,
nate aut inconditionate vel

Potest lex promittere abstractum
vel promittere aut simpliciter
vel i. e. inconditionate aut
adjecta quacumque conditione.
Inquiratur itaque, quid sit condi-
tio, et si conditio qualis sit ad-
scribitur, qualis sit illius in va-
liditatem p. m. in iura et obli-
gationes promittentis et promissari.

inditio est circumstantia quæ
dam, a cuius secunda ordinis seu
inditum est exitus seu cessatio
iuris suspensiva. Hæc de causa
facit adire solis conditio-
nes, speciatim suo effectu sunt
aut suspensive aut resoluti-
ve. Si cond. est talis cir-
cumstantia, a cuius eventu
iurium efficaciter iuris suspen-
ditur, est conditio suspensiva
/ contingit enim contingit. Hi-
ta conditio suspensiva est ta-
lis circumstantia, quæ exori-
ente ius efficax esse incipit.
E.g. si mihi dices, Dabo tibi
100 aureos, si in sententia pu-
blico ex iure maturo classem
eminentem sis reportaturus.
promittis hic, est non simpliciter,
sed, sed sub conditione, si
prius classem em. ex iure
maturo obtinebis. Quid, ergo
reportabo al. em. est autem
maturo et al. illius eventu hic.
sed inditum iuris, b. e. quam-
primum dices al. em. in
sententia, incipiet ius ha-
bere in 100 aureos. Sed cono.

si qd dicitur circumstantia, a
eius eventus interius juris sui,
transdisit cor. qd resolutionis
multo tunc. Tunc inquit: a ali
is verbis, conl. resol. est satis
circumstantia, qua eveniente
sui, quod orbum fuit, resol.
e.g. si dicerem: Habes stipen
dium a me annue 100 aureos,
cum, quod nō ff. id est idem
amissurus es, si quo daturus
anno 2° aut 3° classem re,
hospitaveris, est hic jus in ob,
potum promissum non sum,
sicuti sec, sed conditionate,
hoc autem conditio, si eve,
nit sollii sui epus in 100 au,
reos, ideo conditio est reso,
lutiva.

sed conditiones hq, sunt e,
consensu, quicquid autem eventus
sed iuxta certas leges, quo
leges sunt vel physicae seu
naturales. vel leges morales.
Et utriusq, legem possunt con
ditiones ad se referri. si
referuntur ad legem natura
lem, sunt exant aut satis

circumstantiis, quacumque
eventus sunt physice
possibiles, aut sales, quarum
ex. legi nat. repugnet, et sunt
physice impossibiles e.g., si
quis diceret, dabo tibi 100 au-
reos, si dixeris unam virginem.
aut porro sales, quarum ex. legi
moralis respondent et sunt
moraliter possibiles, aut minus
sales, quarum eventus legi
moralis repugnant et sunt
moraliter impossibiles, e.g.,
si quis diceret, dabo tibi 100
aureos, si Filium veneno in-
fectiores.

Quæritur itaq. si p^{ri}m in ca-
sur sub tali d^{ic}to suspensio
physice et moraliter possibi-
le, qualem d^{ic}tionem juridicam
p^{er} conditionem s^{ed} adposita in
p^{re}terea ex p^{re}terea quæritur anserat?

circumstantiis,
tamen conditio ~~eventus~~ s^{ed} a
ex quo oritur initium vel cessa-
tio sursum pendet, quicquid autem
eventus in tempore fiat, hinc
humbilis ad notandum p^{re}missio,

oni suq conditionem suspensi-
vam phy. et moralem possibili-
tem, indicat tempus, quo exe-
nienti p̄sario ius in ob̄ctum
int̄d̄ oriaetur. Ad eventum
igitur conditionis huius, p̄sa-
rio non est ius exigendi pro-
missum ob̄ctum i. promi-
ssale, et promittenti non est
obligatio iur. ob̄ctum pro-
missum p̄sario preestandi,
quia ex hoc pacto p̄sario
ius magis non acquirit, quam
quod in eum transferri vel
se promittens declaravit,
et nulla obligatio maior, quam
adimplere velle promittens se,
et accepit. hinc quum promi-
ssus concedendo promissum
suq. conditionem suspensi-
vam, per hanc conditionem
facile declaravit, se non pri-
us ob̄ctum firmam p̄sario pro-
statuam, quam postquam
hoc conditio eveniret, conse-
quenter ante eventum huius
conditionis nec p̄sario ius esse
posse, exigendi ob̄ctum a pro-

missente promissione promissum, nec promittente obliga-
 tio juri intumbere, objectum
 promissum pō pōtū pōtū pōtū
 di. Quamvis autem susp. con-
 ditio pōtū. et m. possibilis pōtū
 adjecta nondum evenierit, sed
 adhuc pendeat pōtū pōtū pōtū
 dici nequit. pōtū ex tali pōtū
 nullum jus epi. Adquiri pōtū
 riu. ex tali pōtū pōtū in objm
 utonissum ap pōtū conditiona-
 tum, pendens scilicet ab evenitu
 conditionis et hac conditione c.
 contra jus pōtū. quod hucusque
 fuit conditionatum exadit num
 inconditionatum. Num itaque
 ex pōtū sub conditione suspensa
 pōtū. et mor. possibilis inite
 exadit jus pōtū in objm
 promissum ap conditionatum;
 quum autem cuiusvis juri ex
 una pōtū correlata est juri obli-
 g. h. rec. ex altera pōtū; sequi
 tur. Promittentem hanc juri
 obligationem, pōtū effluat hypotē-
 scum, quod pōtū ex promiss-
 sione sub condit. susp. pōtū.

et mor. poss. facta oritur
reuerendi, h. e. promittente in
cumbere obligationem, et omni
bus quomodocumque actibus adhibere,
quibus ius illud p^{ro}ut^{us} hypothecari
non potest, si n^{on} est in
iⁿ p^{ro} p^{ro} ali^o d^{ic}erem. Satis
est hanc domum meam p^{ro} con
ditione, si uxor mea p^{ro} non
gratula est, solum interpreti. Et
conditio est suspensiva, non au
p^{ro} oritur ea exen^{ti}nde et
est p^{ro} p^{ro} et mor. possibi
li. Et exen^{ti}ndum donatarius
non habet ius. absolutum a do
nante exigendi donationem do
mus, att^{amen} habet ius hypothecarium.
Ius p^{ro} hypothecarium est ius
ius, hinc remitti licet, p^{ro} casus
in l^{ic}et, atq^{ue} non uidet^{ur} p^{ro} p^{ro}
p^{ro} sales actiones p^{ro} p^{ro} qui
habet ius p^{ro} conditiona^{li} p^{ro}
p^{ro} casum si conditio exen^{ti}ndum
est, et p^{ro} p^{ro}. Et eo donanti
non debet hanc domum ali
p^{ro} p^{ro} iuram. quum
licet ius donatarii hypothecarium

Iuxta usum juris donatarii
 iureis intransmissibilis, manebit
 hoc tenent. Atque non amittit
 conditio aëne, quibus ius dona-
 tarii quoniam conditionatum, p.
 casum evenit conditionis,
 suscipitur.

Ius autem juris, si p. m. mea
 sit sub conditione resolutive
 p. h. et mor. p. m. p. h. ?
 Cond. resol. est circumstantia
 facti, qua eveniente ius ex p. o.
 quicquid cessat. Et facti igitur
 p. o. p. h. ius in ob. p. m. p. h.
 statim acquirit, att. illud amittit
 sub conditione eveniente. Cond.
 sic ergo resol. et conditio sus-
 pensiva duoad effectum suum
 inverse se habent. In p. o. sub
 conditione suspensiva ius quod non
 est eveniente conditione existit
 in p. o. sub conditione
 resol. ius evasit att. att. a.
 mittitur conditione eveniente.
 Et notando enim conditionem
 resolutionem, promissionem suam
 casu facti, p. hanc conditio-
 nem resolutionem semper quo

evento per promissario ex pte
in objm facti quosdam res
sare deberet. Nam autem per
suaru in objm pte fundatur
unice in promissione; hinc non
magis per suarum in promissione
ne in objm pte acquiritur, quam
quod promittens promissione
in illum transferre velle debet
verit.
Atque promittens in obj.
in ex pte sub cond. res. in
to aliquid per?

Nam promittens adiacendo
promissione suq conditum res,
facile declarat, per suarum in
objm pte eo usq tantum dura
turum esse donec conditio non
exeruerit, hoc autem conditio
nis exortu per in objm pte
amissurum et hoc objm denovo
in pte: suam promittendum
inobjm pte. Hinc promit
tens hoc per recipiendi in pte
s. denovo obj. promissio, sub con
ditione si conditio resol. eve
nerit. hoc itaq cond. resol.

Quia relata ad promissum
 eundem, conditionis huius even-
 tu promittenti jus oritur obj-
 ptem a p-ario recipiendi.
 Hinc illa conditio resp. relata
 ad promissum talis erit ei
 implensia, quod ab illius even-
 tu jus promittenti recipiendi
 a p-ario obj-tem ptem ptem.
 Sed talis aulem Circumstan-
 tia est suspensiva.

Qualis est conditio suspensiva
 relata ad promittentem?

Conditio susp. si ad promissa-
 rium referatur, hinc habet
 effectum, quod p-ario jus exi-
 gendi a promittente obj-tem p-
 misum non prius recipit
 suam premium conditionis
 evenit, et usq. ad eventum con-
 ditionis et usq. ad eventum con-
 ditionis premium jus habet,
 et p-issum promissum in sua opti-
 ra recipiendi. Sed hoc jus cessat
 promittenti, dum cond. susp. e.

venit, hinc conditio conditio resolu-
tiva pro promissa, quae ex illa
non suspensiva, nam relata
ad promissum hoc conditio
susp. est talis circumstantia
qua eveniente jus promissum
retinendi. O. promissum repbat. —

Quid autem juris, si alterutra ba-
rum non aditionem esset aut phy-
sice aut moraliter impossibi-
le?

Speculemur hinc conditionem
primum & physice evenit
impossibilem? Quid ergo juris
si adnotatur conditio cujus
eventus esset physice impossi-
bilis, suspensiva aut resoluti-
va?

Quum conditio sit circumstan-
tia a cujus eventu ortus vel
interitus juris suspenditur,
cuicvis autem eventus in ali-
quo tempore fieri debet, hinc
adnotando conditionem sive
susp. sive resol. promissum inde
est tempus, quo eveniente ob-
jectum facti ex illius spho:

1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

com
 m
 o parricid
 o regnu
 m addi
 co tunc

[illegible]

an

and

and

and

4.

Spus naturae.

[Faint handwritten notes or bleed-through from the reverse side of the page.]

in suis p[re]dictis transire debet
si illi d[ic]t[ur] 'Si itaq[ue] adme[n]
t[er]m[in]i p[ro]missioni conditionem,
quam p[ro]p[ri]e impossibilem
esse scit, tunc p[ro]mittens indi-
cat, se tunc demum obj[ec]t[um] p[ro]-
m[iss]i p[re]stare obliga-
tum fore, quando hoc conditio
eveniat ab ip[s]o h[oc] conditio
nunquam eveniet, nam est
p[ro]p[ri]e impossibilis, ergo et
nunquam eveniet t[er]m[in]us, quo
p[ro]mittens obligatus esset,
obj[ec]t[um] p[ro]m[iss]i p[re]stare dare.
Promittens itaque adnectendo
p[ro]missioni conditionem p[ro]p[ri]-
e impossibilem, et sic
notat, statim dicitur, sc. l.
secundum p[ro]missum p[ro]missa,
non nunquam daturum esse,
Quia autem ex p[re]dicto nullum
magis p[re]s[ent]ur, q[uam] q[uo]d
promittens p[re]stare transferre
velle declarat et nulla major
obligatio, quam qualem adim-
plere velle promittens decla-
rat, igitur nunquam p[re]s[ent]ur

nō in objctū sōt concludi. Promis-
sio agitur conditione suspens,
sive physice impossibili fieri,
factum nullum reddet.

aut autem juris, si conditio
suspensiva physice quidem
possibilis sit, sed moraliter im-
possibilis. h. e. talis, aut
similiter existens naturā et
statutū legibus naturalibus
inhiscenti fieri potest, cūque tā-
men eventus sive legi ethice
sive iuridice repugnat.

conditio moraliter impossibilis
est illa, cujus eventus repug-
nat legi alicui morali, lex au-
tem moralis est duplex, ethica
et iuridica; ethica autem ha-
bet officium potius lege ethica
impositum est aut negativum
seu absolutum, aut affirm. seu
hypotheticum. — Utium con-
ditio aliqua suspensiva pō-
tēst repugnare alicui ne-
gativo seu absoluto ethico
promittenti officio, id non
est promissio ita, cum
et quis alius homo scire po-
tēst, cum in leg. abs. id re-

pugnas, quos repugnans dicitur
 idcirco. Præter idcirco autem in
 novis homine eadem est, hinc
 quæritur non barans adnem
 tum. Præter idcirco dicitur cognos
 cit, num hoc actus & repug
 nes legi seu Præter idcirco vel
 non. Ad utrum ademptio legis
aliquis promissionis est,
in alio hypothesis promit
tionis est, idcirco idcirco
sum promissionis est, idcirco
notum esse oportet. Præter, quæ
quæritur promissionis
reimbursement legi jurisdictionis, idcirco
idcirco in hoc ordine cognoscitur
legis, nam cum sunt eadem, in
jura, homo cognoscitur legem qui
vis, nam fundandus in Præter, quo
in omni homine est eadem.

Hæc ergo questio: qualenam
 habet effectum jur. in pœ va,
 idcirco cond. suis. p. hys.
 re quidem passibilis, aut mora
 idcirco impossibilis, debet cum di
 scutione revolvitur.

Præter idcirco habet jurid. effect.

cum non sit. cum sit. cum sit. cum sit.
Ejus eventus aliter. Eius eventus aliter.
to ethica repugnans.

In hac questione solvenda doctores juris non conveniunt. Sunt multi, et inter eos auctor nostrus, qui conditionem, p^{ro}m sub cond. susp. moraliter impossibilis invalidum esse reputant. Quem in eo homines. Pactum sub ex theoria de pactis nolim esse. Eius obiectum est moraliter impossibile, invalidum esse. Im autem sub conditione susp. mor. imp. initum est tale, cuius obiectum est aliquod moral. impossibile, tunc est invalidum.

Refutatio.

Ut haec in re maxima, quantum fieri potest, cum imparialitate procedamus, debemus videre, qualem sit pactum sub conditione suspensiva initum, quod positionem alicuius actionis moraliter impossibilis, seu.

revelatione promissus, quam
videtur id, quod promissum in
no, est pacti objectum, hinc duo
erunt in pto bilateralis objecta,
e.g. in nostro exemplo, promissum
sit unus pascens solvere 100
aureos, et in 100 aur.: sum.
objm, att. ille unus pascens
non promittit hos 100 aur.: sim.
pascens, sed sub conditione de
positionis falsi juramenti, si
aliter pascens, hoc fals. jur. pro
mittit, hinc hoc fals. jur. const.
sunt objm 2° promissionis et
1° 2° dum p^o objm.

Quum igitur in pto bilateralis
2 sunt objm, cum e. s. eadem
erunt, quod in pto sub condi.
tione. susp. mor: impossibili
nullo objm p^o sit moraliter
impossibile. — att. est periculum
causam p^o p^o, quia in tal
p^o non est iurium p^o objm.
Id duo, quum duo sint promiss
iones, unum eorum abesse non
non est illicitum, acq non mo
ratur impossibili.
sit in non e. exp. ita. s. creda

pos aures alicui, nulli id vobis
nas legi. Si pater in
moraliter impossibile id est
saltem falsi testimonii; tunc
quum pater, cuius objectum est
moraliter impossibile, sit in
validum, inde sequitur, quod
sua promissio, cuius objectum
est moraliter impossibile, non
sua sit, nec ex moraliter
promissione cuius objectum est
moraliter impossibile, si cui
promissio facta est non nas
citur nec admittitur huius
sui promissionis exigendi;
quia si nasceretur Saltyus
tunc huius pater deberet ex al.
tera pte obl. pater oriri, tunc
promissionem adimplendi et
quum hoc promissio sit mora
liter impossibile, tunc deberet
obl. pater ad prestandum impos
sibile.
Sed quum prioris promissio
nisi objectum non sit moraliter
impossibile, hinc si aliter tra
dicens, hanc promissionem ad

ab eo, qui promissum est, et non est
id est ab eo, qui promissum est, et non est
ab eo, qui promissum est, et non est
id est ab eo, qui promissum est, et non est
id est ab eo, qui promissum est, et non est
id est ab eo, qui promissum est, et non est

Sed potest obijci: Nesci, qui promissum
sit aliquid in tali fide, sed in no-
stro exemplo hoc non aut: non
promissum quatenus, sed sub conditione
one, scilicet, ut iuramentum falsum
prospeatur: hoc autem iuramentum
nunc falsum exigendi non co-
tus non habet.

Verum est, quod falsum iuramentum
nunc, hoc ab eo exigendi non
habet ius, adeoque cum iuramentum eo
gere nequit, ut propter hoc in
quid, si sua sponte sponte
hoc iuramentum, an non ha-
bet ius exigendi ab illo, qui
ei promissum est, quod si est
promissum? Quis hoc si iuramentum
sua sponte leg. naturalis: nam tunc
susp. fidei ad quod est nisi aliud,
quam indicatio temporis, qua
iuramentum ius esset exigendi a pro-
mittente ob id promissum: tempus
autem hoc non est, nam iuramentum
sua sponte dedit, ergo etiam ius

...promittendi, postulandi et promittendi
...objectionem in se habentem et per hoc
...quod si illud in se habentem in se
...autem conditionis moraliter
...non est, exigendi a promittente per
...pletionem conditionis moraliter
...impossibile, in mor. et in se habentem
...neque per se habentem nec obligatio in se
...habetur: si autem promittens facit il
...licet in conditionem sua sponte
...adimplere et tunc promittens
...obligatur perinde obj. habet.
...sunt in se pro adimplere con
...ditionis promissum, nam obj. habet
...in se non est in se impossibile
...bile, hinc et acceptatio non est
...in se moraliter impossibile.
...Nec ergo promissio acceptata con
...stitutum pactum validum, pat.
...quod si autem validum. Sed uni
...que, alteri obligationem. Hoc
...pactum componitur ex duobus
...pactis uno in se, altero alteri
...in se, hinc in se impossibile est
...licet in se, hinc moraliter non
...impossibile, sed pactum vali
...dum, nam in se validum
...absque alio in se impossibile, sed

et alicuius conditionis non est
exigentem alicuiusmodi con-
ditionem, nam hoc conditio est
moraliter impossibilis.

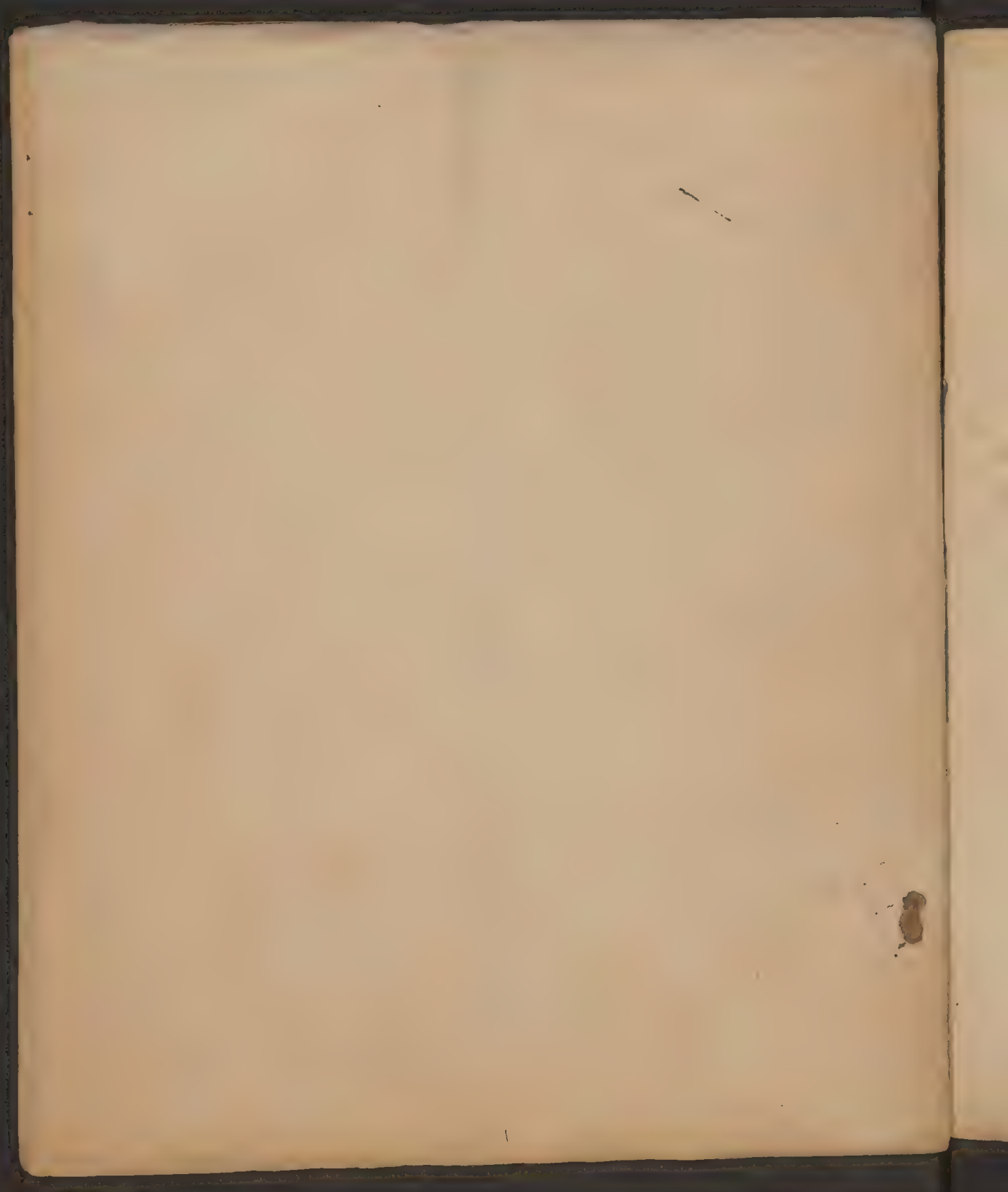
Utrumque conditio pro agenda
suspensiva moraliter impossibili-
tis est, siue hoc jam relate ad
obligationem pro omni stantis non
est invalidum, aut relate ad re-
promissionem p[re]stari, i. e. ad
implem[en]tum impositam. Condicio
ver[ò] est invalidum.

Quid autem juris, si pro statuto
objecti promissi p[re]stato, suspendi-
tur ab exente conditione sus-
pensiva non expleta quae p[re]stari
eo exente, sed tantum habita
ratione quae moraliter valit
sic h. e. si promissum sus-
ta conditione, ut p[re]stari ad
impleat conditionem, qui in
se spectata est moraliter im-
possibilis, tamen quae morali-
ter possibilem spectavam[us].
Dabo tibi hoc aureos, si pro-
miseris mihi perjurium et ju-
rurice, et ethice validum. Quia
suspensa promissionis quae

2. morali ejus validitate. —
Primum huiusmodi conditio, quae licet
se speculata immorales sit, non
tamen moraliter valida fieri po-
test, quia talis conditio speculare,
ut sanguinem physice impossibi-
le, nunc idem de ea vales, quod
de conditione suspensiva physi-
ca, non re impossibili vales. Item
ad hoc, conditio talis nullum
reddidit pactum, promissio spe-
culativa, quasi nunquam facta, deo
et pactum spectandum, sanguinem
nunquam esse initium. —

Dualitatem autem juris effectum,
autem pro eo quod posuit, si con-
ditio huiusmodi adnexa fuerit re,
relativa moraliter impossibilis.
E.g. si diceres promittens. Siq-
uid sibi stipendium 100 fl., ~~pro~~ qd
sanctum amissurus es, si quando
congratum de erga me precessit.
Conditio, quae pro adnoti-
one est resolutive, nam ea eve-
niente stipendium amittitur, aff-
ertur iam moraliter impossibilis
repugnat enim legi morali in,
gratum est erga benefactores. —

hanc conditionis resolutionem
pacti admodum est, quod ex tali po-
tente in obsequium praesentem praesentis sta-
tum adquiras, aut per hoc amittas,
si conditio eveniat. Sed quum
cuiusvis eventus, in aliquo tempore
fieri debet, si promissio
denotat tempus, in quo per hoc
durat, quod elapso amittitur.
Sed est hanc conditionis resolutionem
etiam moraliter impossibilem
quidem, quia repugnat legi
moralis, sicut in nostro exemplo,
quum autem hoc conditio quam-
vis sit moraliter impossibile,
physice tamen non est impossi-
bile ut eveniat physice a-
liquantum habet, hinc si eveniat,
evenit tempore hac conditione
per promittentem designatum,
ad quod usque ex voluntate
promittentis per praesentem in ob-
sequium promissum durare debet,
et quo eveniente per praesentem quo-
tunc ex ipsa promissione ex-
spirare debet. Hanc conditionem
resolutionem quamquam moraliter
impossible, physice tamen

2

Qua natura

X

[illegible]

ut et si in eadem non sit
una sententia, sed ut et si in
eadem sententia.

et si in eadem sententia non sit
una sententia, sed ut et si in
eadem sententia, ad eam
vocabulis, eorum mentem in
breve expressentibus.

His ex rationibus est opus ut
in eadem sententia sit
ad eam mentem, et in eam
eorum mentem.

et si in eadem sententia non sit
una sententia, sed ut et si in
eadem sententia, ad eam
vocabulis, eorum mentem in
breve expressentibus.

se ab ipso.
 Sicut igitur faciscentis de
 iuris interpretacione facit, ut
 inquit, talis sit facienda est
 non ut sit, sed talis quia hanc
 universalem valitatem, id est.
 tales non quodammodo, sed ex
 his et articulis sumere debet
 si quandoque e. r. cogitare est
 agere cult. —
 2^a eadem regulam aliquam
 omnia e. r. pro utraque
 scire possint, ut libenter regu-
 la hoc ex tali promissa con-
 cludendo derivari debet, nam in
 omnibus articulis e. r. est eadem, et
 talis promissa est rationis natu-
 ra, nam rationis natura, in
 omni ente e. r. est eadem, hinc
 ut regula interpretacionis sit
 universaliter valens pro om-
 ni ente e. r., sunt linguam
 ex promissa, ex rationis hac
 natura derivari debent.
 Sed duplex est interpretacio:
 alia est grammatica seu phi-
 lologica, alia philosophica seu
 logica. Prior conatur exire
 genuinam faciscentium mentem.

ex verbis patet, eorumque nexu
grammatico, altera genuina
passivum mentem cognoscitur
exire ex fine patet. Pro utraque
sunt modum regule in ista
hinc natura fundat quod
quod sunt regule indifferen-
tis.

Quid nunc hoc quod scilicet
ita. Examine hoc arbitrio patet
vel illa interpretatione vel in
evoluenda genuina passivum men-
te, vel forte ictus eius obsec-
randus ordo?

Primo adhibenda est interpretatio
passivorum seu grammatica,
nam proximum est immediatum
nichil patet signum sunt
verba, idcirco enim passivum
videbantur verba, ut his verbis
id, quod voluerunt exprimant.
Conclusio ex fine patet est etiam
medium, ut est remotum, hinc
interpretatio passivorum philo-
sophica tantum sunt adhiben-
da, exiit, si interpretatio gram-
matica non habet caliginem
quod passivum tegit men-
tem, discutere, i. e. si verba pa-

speci-
ejien-
geni-
len-
va-
um-
voca-
sico-
sion-
s. e.
utrum-
dem-
sua-
fine-
nisi-
bis-
hoc-
in-
con-
ma-
I.
cen-
sua-
sig-
in-
Im-
si-
con-
reco-

non solum perinde est, sed non
minus essent sufficientia ad evincendum
natura genuinam necessarium non
esse, sed. Unde præstatio facilius est
etiam, ea igitur sanctorum et subiecti
um erit adhibenda.

Quorundam nunc, quo sunt
regulae inest, hoc talionis grama,
sed in illa rationis natura
quidam.

1. Pacientes in hoc mundo
conuincuntur ueris uocabulis et quia
cum in genere, ut sibi mu-
suar aliam declarant. Sed ipsi
suis ueris oblecta impossibilia
nisi patientes ueris ueris
in eo significatu, quem
hoc uerba semper mihi po-
in comuni et ueris usu habe-
rent in ueris ueris ueris
ma

[illegible]

444

1 vol. in two volumes, 1814
by Wm. A. Brown, London
printed.

2. in eo loci in quo pñ initium
habet consuetudine.

g. in ex matris visus, in
matris visus bracconi,
visus in visu visu.

Plat. e. g. d. oviri potest absurdum,
si unus alterve pariscendum ve-
bo videtur, quod communi con-
suetudine interpretatum longe
aliam habet significationem.
Sic verbum proscriptio in jure
aliquid aliud, ut in communi vita
significat. Erit itaque B. spec.
eandem, an forte in loco, ubi ha-
bitat unus pariscum non utitur
verbo eodem cum eodem verbo alia
significatio. Ut e. g. civis sec.
proliensis et incolae retributio

11.

Cal

1620

See also

Send,

10

C. C. C.

1824

In lectum est cum, qui aliquem finem
 nem vult, velle etiam media,
 ad oblinendum finem idoneas et
 necessarias, quia finis et media
 sunt duo inter se connexa, qui
 vult unum ex duobus necessa-
 rio connexum, non potest non vel-
 le alterum eorum, si rationa-
 biliter vult, hinc si paciscentia
 habet quemdam certum finem
 ducit eum: hinc actione la finis
 et media, quibus nimirum illi
 pacis finem assequi voluerunt,
 quaerit in hi genere de his
 obsequi non vel obsequium. Et
 si ex hoc aliter mandatum
 non invenitur, et si quidem
 in eo est, quod nimirum
 dicitur, et ex hoc non videtur
 si istud si potest esse mandatum,
 non est lata, et si est, et si hoc
 quod est, quam nimirum
 hoc satis pro securitate sua
 considerat. Et hoc intelligi
 potest ex finem in actionem
 et hoc de et intentionem et actionem
 et sumendum est, et non solum
 ex hoc potest esse et medi-
 um, et quidem de his 300
 sociis irrationaliter agerem. Unde
 regula:

quodammodo ad hoc finem, ex quo
vult pariter ad medium ad eum
finem cognoscitur.)

2. Qui vult certum finem, non
potest velle huius finis impedi-
menta, quia contradiçione sibi,
quod vult finem ex non velis
volendo impedimenta; hinc pos-
sibiles, qui pacto certum in-
tendunt finem, non possunt velle
huius finis impedimenta, quam-
vis spectata sicca pacto libera
aliquid simile voluisse videtur
in.

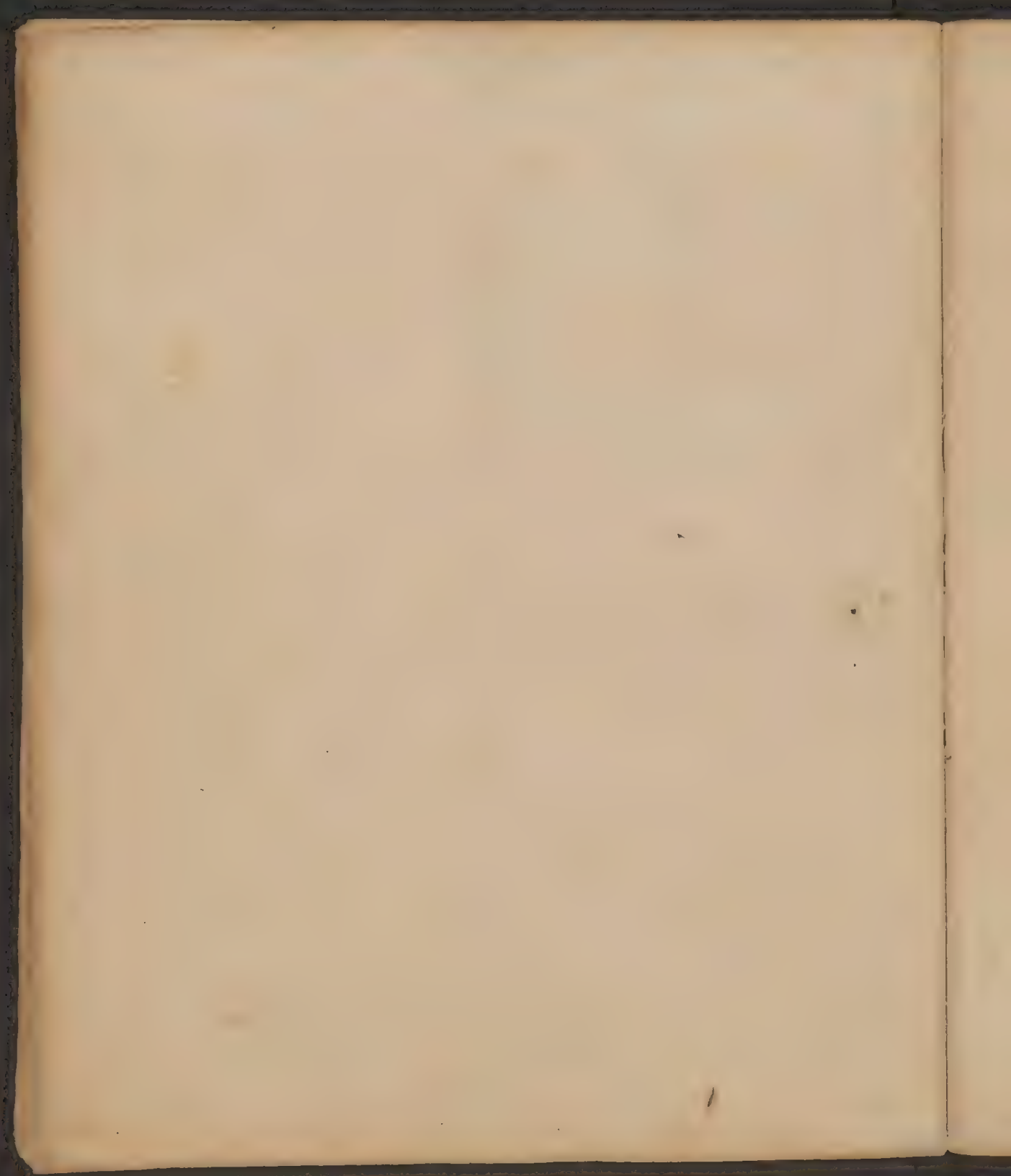
3. Qui vult certum finem, et ideo
ad media oblinenda huius fini
idonea et necessaria sunt obli-
gat non potest censeri ad hoc
media etiam sunt obligatis
esse, si finis ipse evadere obli-
ga impossibilis. Quia si obli-
gationis volendi medium ex
finis, finis hoc oblinere impossi-
bile evadens, cessat Pr. obliga-
tionis ad medium, Præcessante
etiam Præsumptione cessare debet.

4. Qui vult certum et determi-
natum finem, et ideo ad adhi-
benda media huius fini idonea

en quo
is esse

et
dici
sibi
vellet
tunc
im
ille
quam
libera
videtur

et id
sibi
obli
et hoc
atque
obli
et ob
in
in
obliga
essent
et
sermi
adhi
idonea

163
99

Just nulary.

In necessariis se obligat non
 potest censeri se ad media
 illa etiam ad alium finem et
 finem obligasse; hinc si
 faciens illud se ad se in
 certum vel determinatum in
 finem finem et ideo ad me
 tam ad obtinendum finem ideo
 ea et necessaria se obligat
 non possunt censeri et
 certum adhibenda etiam ad
 finem finem obtinendum obligat
 se esse, nam si obligat
 ad certum finem media continetur
 ad certum finem. Obligatio
 itaque ubi media de finem
 non potest esse ratione pro
 sua, atque latius est finem
 se obligat. vol. mod. sua. Pro
 si faciens hoc media quod
 se facit ad certum finem
 determinatum finem adhibere se
 obligat, etiam ad alium
 quemlibet finem adhibere obli
 gatus esset. E.g. si unus pa
 tris se obligaret impen
 denda opera suas erudien
 das propter aliterius pa
 tris se obligaret illi cogi

ut suam operam etiam alio
alterius facienda negotia, i.
oconomia interdicta. Non
quia ille volendo finem i.
e. audiendi proles et obligando
se ad operam huius negotio im-
pendendam non censetur
esse obligatum ad alios fines
illis impendendi operam su-
am. — Quodcumque pactum
corres inquit inter se pactum
obligationes contrahunt pro
responiendo personales qua-
litates alterius facienda
et tantum op. harum persona-
rum q. lites pactum inquit et
obligationes contrahunt. Tunc
obligationes dicuntur i.
natissimae et iura. h. obligati-
onibus correlata dicuntur iura
personatissima. Pl. e. g. q. i.
quis suscipit in famulatum
s. certam quendam personam
suum suscipit in famulatum
suum et personale est. et
alter suscipit cum hoc famulo
etiam ab ipso: qualitates. i.
ex hoc pacto orta est obligati-
ones sunt personatissima.

Quia verba saltem una et obligata,
 transire non possunt, quia si
 initio quomodocumque facti, ex quo
 prima pura oriuntur, sunt
 personales alterius qualitas
 pura ergo, ipsa si purata non
 possunt latius patere sua
 Pura, extenditur vero la-
 tius sua Pura, si hoc pura
 etiam in 3^{iam} quandam per-
 sonam, quo in hoc factum
 non intrat, transferri posses.
 Pura non habet famulus in s.
 locum alium quemdam sub-
 stitui, neque verus in suum
 locum, nam factum hoc ini-
 tum est et huiusmodi. Pura
 quoque pura et officia sunt pu-
 ra conjugum, nam factum
 conjugale est initium habitus
 respectu personalis sponso-
 rum qualitas.

Ex his regulis interpretationis
 philosophicae patet, interpre-
 tationem grammaticam aliquan-
 do rectius, aliquando angustius
 extendi debere, quam iuxta
 verbum vel litteram extendi

De modis, quibus officium et ius
cessant, sunt 2 plures, scilicet

172

Modi, quibus iura ex pactis
orta et correlata illis officia
cessant, sunt 2 plures, scilicet
modus id potest esse vel volun-
tarius vel non voluntarius,
aut volens esse extinguere,
solum iurium ex pacto con-
sistorum ab arbitrio pariter con-
tingit pendet, vel non. Ita v. g.
renuntiatio iuris ex pacto que
sibi ius cessat, ad renuntiare iuri,
aut non renuntiare iuri, id u-
nicum pendet ab arbitrio pariter
contingit, ideo et extinctio iuris per
renuntiationem est talis mo-
dus amittendi iuris quousque,
qui unice pendet ab arbitrio
promittentis, ideo modus vo-
luntarius. Sed si creditor
ex contractu stipulato tempore
soluit summam totam, quam
debet, dum cessat ius credito-
ris, sed hoc iam non depen-
det a sua voluntate, implet
enim eo extinguuntur hoc ius.

modus iste extinguendi jura
est non voluntarius.

Auctorem nos dum sequentes,
qui hos diversos juriū amitt.
Sindorum modos promiscue
exponebat, ita hosce modos
ut ipse.

I. Primus modus, quo jus ex
facto quæsitum, et correlata
ei jura obl. cessat, est solutio.
Solutio in jure est translatio
iuris, quod ex facto debetur,
est ergo translatio juris pro
nisi. Solutio ergo in hoc
sensu non consistit unice in
enumeratione qui parati, sed
generaliter in illius propositio-
ne, quod facto promissum est.
Solutio jure parati ex facto
quæsitum et correlata b. p.
obl. j. cessat. — nam pñari
ut acquirit ex pño tantum
jura in id, quod ipsi facto
promissum est, denique si promi-
ssum solum id, quod promissum
pñario prodest, nil est am-
ittendi in promittendo s. pñari,
in quod pñario jura cessat, tunc
translata plena solutione pñi.

juris promissio solo eo, quod promissum est, p[ro]curat nullum am-
plius in p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o habet erga
promittentem.

Sed, ut p[ro]p[ri]o solutionem p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o ex pacto acceptum
et obligatio p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
multis p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
v[er]it, ut promittens solam I solam debet p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o, quod pacto p[ro]p[ri]o
misit, quia, si non solam
p[ro]p[ri]o, sed solam p[ro]p[ri]o
sem, tunc residuum, quod
in p[ro]p[ri]o: illius manet, esse
p[ro]p[ri]o, in quod p[ro]p[ri]o adhuc
p[ro]p[ri]o esset.

Sed ut p[ro]p[ri]o solutionem p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
in p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o II tempore stipulato.
p[ro]p[ri]o, ut p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
non tantum in p[ro]p[ri]o, sed
tempore quoq[ue] p[ro]p[ri]o in
p[ro]p[ri]o stipulato et p[ro]p[ri]o in
p[ro]p[ri]o determinata p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
quia stipulatio p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o modi et loci p[ro]p[ri]o
solutionis et locum p[ro]p[ri]o
ex quibus p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o, exigendi, ut solutio fiat

Sempore aut loco modoq. stipu-
lato. Si itaq. debitor solutio-
nem solus quidem accipi pro-
saret, aut in alio loco aut
alio modo, aut tempore, quam
pro est determinatum, pro-
missarius non esset obligatus
juridice, solum solutionem
accipere, quia non potest
in reo aliquid eo invito al-
terari, quam in quod ei res
est, e.g. Si in pro stipula-
tum esset, ut solutio fieret So-
poli, tempore nundinarum
(mensis Junii) et debitor vel-
let solvere Tarnovici mense
Septembris, tunc promissarius non
esset obligatus jur. hanc so-
lutionem accipere.

III. Solum per determinationem.

Ida etiam non potest solutio
valide fieri per aliud, quam
quod promissum est, ubi id
esset equivalens. Ponamus
stipulatam esse, solutionem
certis precumis quanti talis
et debitor exalidari vellet dare
loco precumis certam summa-
re, quanti talis summa creditor

solu
solu
i pro
aut
d, quam
1400
ligatus
onem
delt
lo ab
jus
pula
et lo
uram
et vel
nec
non
ne so
solu
quam
tu in
meus
onem
falis
et dare
trumen
auditor

non esset obligatus succurrendum for
tunis accipere: creditor enim jus
habet id a debitore exigendi in
quod si qui p^ris competit et de
betor creditori aliquid obsequium
non ea in obsequio non est nam
talis p^ris qui crediderit. Si
vero auditor in alio obsequio in
quod si qui p^ris volenti non sit
injuria debitor p^ris obsequi
p^ris qui p^ris obsequi non sit
injuria. Tunc auditor regulam qd
creditori in id obsequi p^ris
talis non p^ris obsequi p^ris
p^ris p^ris obsequi p^ris obsequi
nequit. Tantum ea res valet
quod obsequium p^ris p^ris
cum ea res valet p^ris obsequi
auditor p^ris obsequi in natura p^ris
non non p^ris obsequi p^ris obsequi
si obsequi p^ris obsequi p^ris obsequi
si obsequi p^ris obsequi p^ris obsequi
sed sunt creditori p^ris et obligatio
p^ris obsequi p^ris obsequi p^ris obsequi
p^ris obsequi p^ris obsequi p^ris obsequi
sed p^ris, omnino id obsequi p^ris obsequi
sum p^ris obsequi p^ris obsequi nam si
p^ris obsequi p^ris obsequi p^ris obsequi
talis p^ris obsequi p^ris obsequi p^ris obsequi
talis p^ris obsequi p^ris obsequi p^ris obsequi

petitum dandi, quos non existit in
natura; adeoque obligatio ad im-
possibile.

Remissio

II. Modus alter, quo jura ex pacto
quassita est cor. h. p. obl. p. exsp.
aut, est Remissio p. p. h. p. m. p.
h. p. m. p. i. e. remissio juri ex
pacto quassita p. promissarium
pacta Illi enim, qui per quassitum
a pacto habet, est h. p. m. p. h. p. m. p.
illud, objectum illud, quod accipiendo
promissum in suam libertatem p. h. p.
ram redigit, et hac respectu sua
obsequia deinde excludit, tantum
que suam in objectum hoc pro-
missum renuntiandum amittit et
promissum possibile redigit, hoc
objectum, tanq. p. renuntiationem
a pacto h. p. m. p. h. p. m. p. in
sua p. h. p. m. p. m. p. h. p. m. p. et
pro suo rationabili usu dispo-
nendi.

Sed ad id. remissionem quo ex
pacto h. p. m. p. h. p. m. p. requi-
ritur, ut p. h. p. m. p. h. p. m. p. et
renuntiat h. p. m. p. h. p. m. p. h. p. m. p.
si quis nomine minoris h. p. m. p. h. p. m. p.
suis p. h. p. m. p. h. p. m. p. cum alio, h. p. m. p.
hoc persona. minoris h. p. m. p. h. p. m. p.

quo ejus minorēntias dicitur, juri
 talis nulli valde conun-
 tione non est, cum dandis pro,
 ratiōe bono etiam in pactione,
 talis pactione renuntiare se pat-
 ratur, et in hoc pactione, si hoc
 pactione sunt simul acta, nemo au-
 tem ut a hoc pactione liberetur,
 test. Talia, jura sunt jura con-
 jugum, quae simul sunt officia,
 conjugum non possunt suo juri
 in pacto conjugali quodlibet re-
 nuntiare et matrimonium des-
 olvere. Quia autem pactis
 non in pactum ex hoc pactione
 sum cessare, si pactionis est talis
 persona aut iure gaudet de suis
 iuribus pro suo rationali arbi-
 trario disponendi. Si hoc pactum
 est bilaterale, utroque pactionis po-
 test pactione suo juri et sui obli-
 gationi renuntiare.
 Voluntas est modus, quo jura ex
 pacto quodlibet expirant, suo
 ex talibus pactis, quae jam sunt
 perfectae, pactum perfectum est
 promissio a promissario accepta.
 Si promissum est in remissione.
 Si promissum est in remissione, quod

[illegible]

III. Pactis modus Hollandi jura et
obligationes pactis quibus
consensatio est autem consensatio
liberationem procedo per ex pro

1. 100
 2. 100
 3. 100
 4. 100
 5. 100
 6. 100
 7. 100
 8. 100
 9. 100
 10. 100

1. *Adiantum*
 2. *Asplenium*
 3. *Polypodium*
 4. *Marattia*
 5. *Isotriaena*
 6. *Phacelis*
 7. *Adiantum*
 8. *Asplenium*
 9. *Polypodium*
 10. *Marattia*
 11. *Isotriaena*
 12. *Phacelis*

am
mulum

Забел

renu
4

encl⁴

7. 2. 10"

Feb 28, 4

111

21

1871

And I

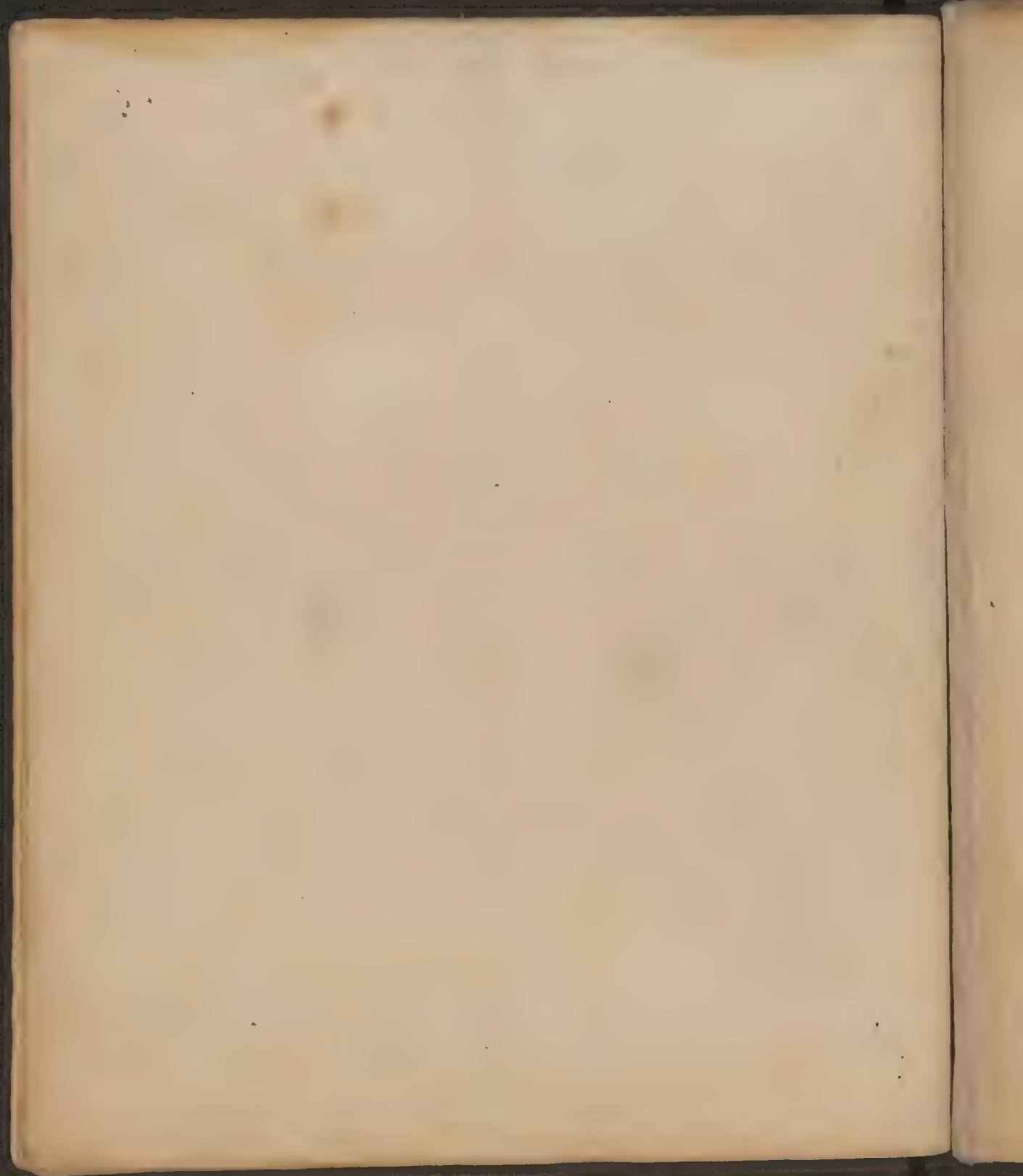
170' 00'

7

1894

1880

2

6.6

Que nature.

[Faint handwritten notes, mostly illegible.]

satione, ius creditoris ex p^o quo
solum reparari, debet demonstra-
ri, quod h. compensatio nem
debitor creditori valeat. Nam
cum actus singuli, quali-
quantumque ei promissum
est.

Si demonstrari possit, quod
p^o compensationem p^olarium
et promittente, seu creditori
a debitore valeat. Nam cum
actus, quali-quantumque ei
debet, sunt demonstratio
esse h. compensationem de-
bitum solutum esse, solutio-
ne autem debiti ius credito-
ris soluitur. Per compensati-
onem debitor liberatur credi-
torem suum, ab obligatione,
quam creditor vicissim erga
debitorem habet, hinc p^o
compensationem debitor
creditori suo remittit su-
am debitum, illud autem
debitum, quod debitor remi-
ttere remittit, per compensationem
suum debitor suum debitor
et hinc ex illud debitum,

equalis et simile ei quod debet
 for creditor. ipsi debet sum
 debitor per se suo salu. sanctum
 quodad quali quantum ei
 debet. prolatione autem
 eximio. debitorum salu. de
 sag. rei. qualis quantitas debet
 casus, per solutio, solutio au
 tem per se correlatum ei autem
 enim. solutio. pro se per com
 pensationem. — e.g. in no
 stro exemplo. si capio a Titio
 milia equum pretio 40 a. n.
 cum capio Titio debet 40 a. n.
 et debet Titio capio a me
 equos debet 40 a. n., nunc
 capio debitorum 40 aureorum
 pro Titio debet, vult solu
 ti. p. compensationem, remittit
 Titio 40 aur. quos debet ex
 meo, sed hi 40 aur. sunt re
 suum capio, hinc capio remittit
 Titio 40 aur. nunc 40
 scas a Titio vultum meum
 quantum ei debet Titio
 capio vultum. Nam compensa
 tiōe per solutio plena. Titio
 Titio me Titio in 40 aur.

Sed ut p. compensacionem
debitum soluti sit, sequitur
imprimis.

1. Ut compensationes compensentur
ut sint aequales quoad quan-
titatem. Quia si compensa-
tiones compensandae, non essent
aequales, sed una major altera
minor, tunc compensa-
tione eorundem una ex pte
debitum solutum non solve-
retur, sed manet residuum
sive ex pte debitum. Itaque
solutum non est solutum
sed laedum patet. E.g. si la-
tus Titio pro imlo equo
debitus sit aurei. Titius
autem laeo ex mutuo 30
aurei, tunc quam quantitas
res compensatio non aequatur
ex integro sese non tollant,
Siam adhuc residuum 10 au-
reos quos Titio pro equo non
est 10 au. sunt aliquid in
soluto capi, in quod Titio
adhuc pro est.

2. Compensationes compensandae
sunt homogeneae necesse est
sive quoad genus quoad speciem.
Itaque si laeo mutuo pro Titio
debitum sit aurei, Titio pro equo

non debet
quidem compensari, sed non pro
sens compensari, p. qd e. g. sunt
quidam, si laquei filio p. o. a. di.
sunt vero laquei velum nume.
rum oculum hispaniarum
debet. / Compensatio enim est
solutio boni minus saluti. iam
autem creditori per solutionem
non habet quod alius obtendi
quam in quod ei ius est, quia
scilicet, si creditori in locum il
lius, quod ei debetur alius ali
quid obtendi posset, creditor
in iure suo descendens lo
lucetur. Compensatio igitur
fieri non potest, hinc ut etiam
in ipso creditore compensatio fi
eri potest per deductiones com
pensando homogeneis esse de
bet.

3. Ubi per deductiones ipsae pro
sens compensari, requiruntur,
ut sunt tales, id. e. ut sens
ipsae tales, quarum solutio
non sit iam sens, quia com
pensatio est solutio boni ei
deductio compensanda non
esse caduca, sunt res
et debitor a creditore, ut
creditor ei id solvat, eius

solventi verum non
venit et creditor ad solven-
tum debitorum id, cuius sit
sendi terminus non venit
iuridica non obligatur,
hinc ut singulares multas
possent compensari inter, ut
creditor debitori absolutum
habet et sic sum singulares
et actus hic debitor.

Si ita singulares compensari
satis habeant has qualita-
tes quod possent compensa-
ri seu sit solutio plena p.
mutuam har. singularem com-
pensationem siam invito
creditori.

II. Quare movetur, quia iura
et officia ex patris orbe ex-
stirantur est, non est verum
insaniam eorum, a qui-
bus claudis iuris ex quo
sunt a solvendo debitor express-
se est et esse sui iuris.
Hinc etiam insolvendum
debitor, et patet et in
sua et oblatio, et
hic circumstantis nil sunt
actus, quam cum solutio
creditoris. Cum et debitor.

[illegible]

V Quintus modus expirationis con-
tracti sibi juris et officii ex pro-
manentis pluribus annis, et
et si non recusat, et si non
ante facta, aut implenda obligatio-
nem patto contrariam erga aliu-
rum facientem. Hoc perfidia u-
nius facientis libera alterum
resistentem ab obligatione patto
liberant.

in se mutua tollendi jus est obliga-
torem pro ex parte ortam. Tantum
in iustis bilateralibus locum ha-
bere potest, nam perfectio unius pa-
riscentis liberat alterum ab ipsius
mutua erga priorem satisfactionem
obligatione. Quod si autem est
satisfactione unius nascentis ad idem
satis obligationis patii erga al-
terum nascentis et non re-
satis debet hunc alterum patii
eandem ad unius pro altero equi-
priorem obligationem nascentis.
Perpetua itaque suspensio, utrum
libere obligationem; utrumq; pa-
riscentem obligari ad obsequium
pro promissum adimplendum. Et

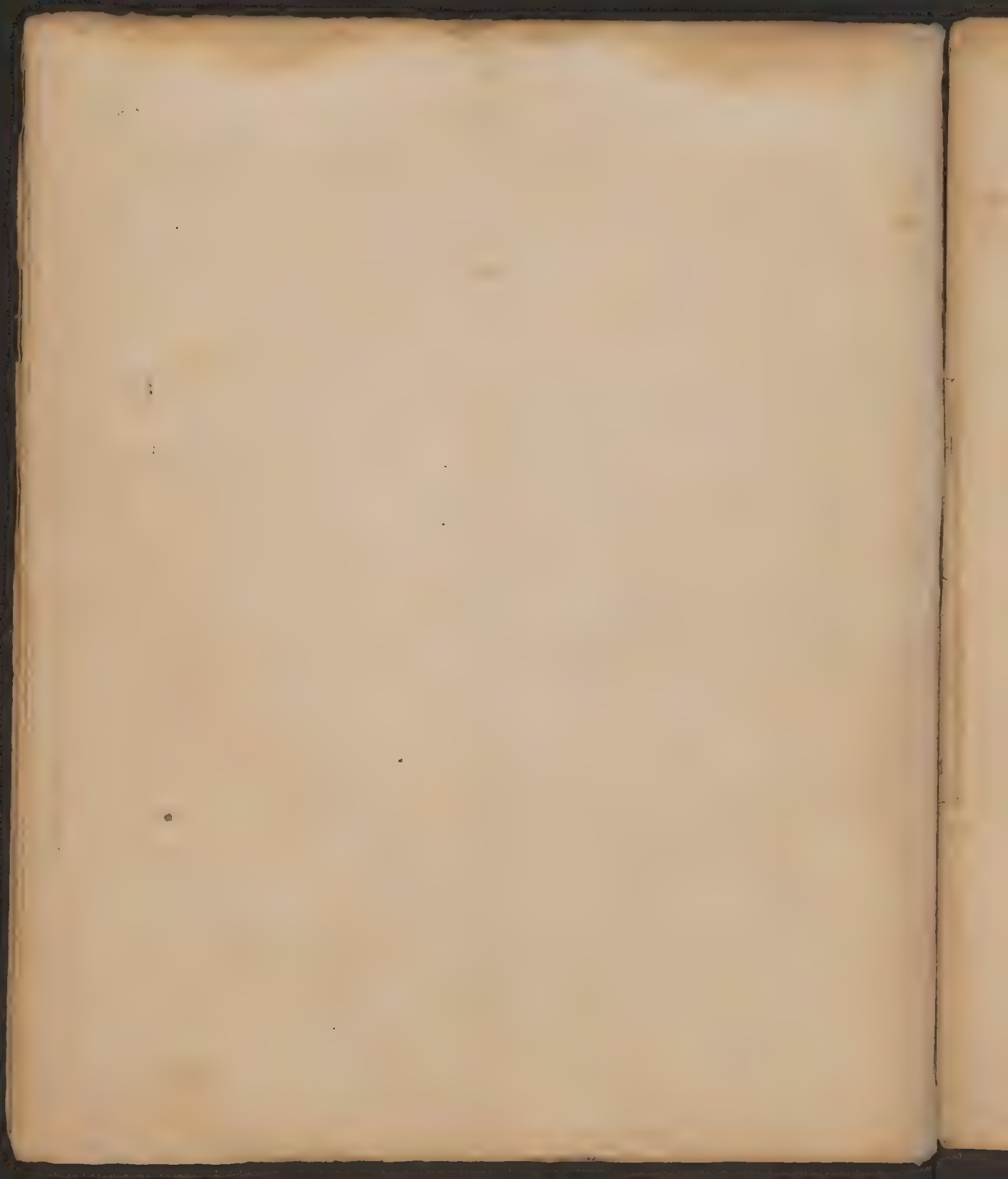
adimplere promissionem,
hinc quoniam locus juris gaudet ju-
ra locum non reverendi, quia
de eo ipso jure promissum su-
um ipsi factum non adimplendi;
2) In pacto bilateralis ubi pa-
ciscentis promissit, aut quilibet
aut eorum promissit non simpli-
ter, sed sub conditione ut alibi
altero aliquid repromittatur, ut
sub conditione, ut altera pacis-
centis suum promissum factum
adimpleat, e. g. in pto emptio-
nis et venditionis. Sed si hoc
conditio non ingreditur, tunc etiam
conditionis conditionalium cessat.
Si ita unus paciscentis suum
promissum non adimplet, tunc
etiam altera paciscentis liberatur
a sua obligatione. hoc pacto stan-
di in pactis igitur bilateralibus
mutuo unus paciscentis libe-
rat alterum et sua parte per-
tem paciscentis obligatione, tunc
liberatur unus paciscentis etiam
alterum, tunc ex sua parte
sua quare hoc pactum non re-
venit, i. e. pactum non adimplendi.

ius non est
ceterum et si quidem aliter eorum
que voluntate a hac non consentiunt
et quia ius non sit obligatio
sive coactio sive potestas ius
vel non, et si vult exant
et pro, sunt, quia ipsi sub con
ditione sub qua aliter pro non
servant, non fregit pactum
pactum ius ab altero pactum
se exigendi, ut pro ampleat.

Pactum itaque unus pro pacto
sive alterum duplex ius habet
ut ius a sua parte a pro re
solvendi, et ius insistendi pro
a pactum exigendi, ut
pactum ampleat.

Pactum autem est sanctum scilicet
cum ius naturae. Lex autem
sive a iure nat. principio
provenit. Quia cum enim ius
a pro resolvendi, si aliter pactum
sive pacifolus ex parte, non habet
sed sanctum ius exigendi
sive pactum, ut pactum
ampleat. t. g. Si quis aliter
vendit bonum, sed non habet pa
ctum pacum, ut pactum pactum
iam pro bono solva summam,

di, emere hanc vim, sunt ipse
est professor, sed et jus est obli-
gatio respicit consolationem. In
hoc, huiusmodi sed et debet pa-
re, ut huiusmodi, qui prius jus
habet, lignum in ea, et quomodo
ille aliter ille ipse sed, qui iure
hoc gaudet, hinc unum obligato
et unum gaudens jus cessat de,
per consolationem. Vel ex gratia
Quarta legem civilem huiusmodi
in sententia personam de laudibus
hinc iura, que testatori compre-
hendit, et obligationes, que ei
imponuntur et transeunt in huius-
dem. Ponamus legem de dote
in hoc mutuum, et Titium legem
de laudibus suam de laudibus frumenti,
et hoc mutui pacto habuit
agere jus a Titio exigendi huius-
modi. Titius huiusmodi debitor. Po-
namus legem in hoc mutuum suppo-
nere de laudibus Titium pro
horede universali, sunt Titius
exadens subiectum iudicium, que
testatori comprehendunt, exadens de
minus iuris contra se, hinc in Ti-
tium persona unius persona obli-
gata et obligata.

14
cc

Gas meturg.

h
ren
le
ca
ind
um
rio
si
cog
ip
in
er
ca
gr
(
m
ad
VII.
L
A
de
sen
A.
sign
ratio
no
no
lin

Quoniam, ut sumitur, consolidatis,
non sunt aliquando pure correlata
inter se.

Atque, quia, ius est correlativum:
supponit duo diversa saltem,
scilicet: prout legum autem parit ius co-
gendi: habetne quis aliquam se ip-
sum cogere? esset nec absurdum,
ideo et nemo sibi iuridice ob-
stare habet, nam debet se ipsum
coactum habere, nemo ius contra se
ipsum habet, hoc esset absurdum,
in una enim persona debitor et
creditor. Sed coniunctus, hoc de
causa, ius seu decretum et al-
terius seu decretum continetur.

(Hic ulterius traditum est, an morte
promittentis ius promissarii ex ip-
so actum hinduratur, an cessat, et quomodo
et cum sunt cessat.)

VII. Septimus modus p. et o. p. tal.
tendi est pacti novatio.

Novatio pacti summitur in epi-
to sensu et A. sensu lato et B.
sensu stricto.

A. Quo sensu lato pacti novatio
significat quamlibet pacti mu-
tationem. Pactum est conceptus,
hinc eo modo mutari potest, quo
conceptus mutatur, conceptus au-
tem generationem mutatur, scilicet mu-

sanctus notis quarum unio condictio,
sicut consensit, ideo et tunc mutatur,
si notis, ex quibus tunc exsistit
mutantur. His notis sunt pro-
missio et acceptatio, et quum pro-
missio promissionem; acceptatio
supponat acceptandam, hinc ad
notas in his persona promissionis
et acceptationis cum promissio et
acceptatio supponat id, quod
promissibile, quodque acceptatur,
ad hoc obiectum pacti pertinet.
Mutatione itaq; harum notarum
cum sit pacti negativis in sen-
su lato.

Pr. In sensu stricto est negativus
mutabilis pñ, est sanctum quoad pro-
missum et acceptatum vel quoad
tylum pacti, personis promittentis
et recipiendis eisdem. ob-
iectum promissionis et acceptationis
est idem, nisi mutetur ratione et
rationem mutetur personae pro-
mittentis et recipiendae, ut
sona recipiendae sit alia, et tunc pro-
missio ex se mutabitur, et tunc in
se eadem mutabitur, ut pactum
in hoc negativo non sit negativum
sed positivum (ut pactum est)
Hinc et sunt pacti negativum
et positivum. Pactum negativum

1. *quod et si in significatione.*

2. *si in intentione sive scilicet si in*
re. ut si in re. et si in
scilicet mutantur; tunc si in re
obj. p. pacti; (3) vel scilicet iuris
et obligationis correlato seu pro-
missio quoque correlata, s. vel
si conditiones pacti ad quos mu-
tantur, omni in re. quod in
et correlata s. p. et correlata
mutantur iuribus in rem
mutantur.

3. *si in obj. p. mutatur t. c.*
et in talis p. p. p. p. p. p.
et p. p. p. p. p. p. p. p.
mutatur obj. p. tunc talis in ca.
et p. p. p. p. p. p. p. p.
sua libertatis sphaera excludit.
illud in sphaeram libertatis pro-
mutatur remittit hanc modo
suo in hoc obj. p. tunc ex hoc que-
sito renuntiatio, renuntiatio au-
tem iuris, que amittitur, nunc mu-
tantur obj. p. p. p. p. p. p.
in hac obj. p. ex hoc h. q. q.
scilicet amittit. sed quia in
hac obj. p. p. p. p. p. p.
utroque p. p. p. p. p. p.
obj. p. p. p. p. p. p. p.
et in p. p. p. p. p. p.

[illegible]

muta: rursus repetenda et in remanenti
et obli. obligatio, eam veluti suam
aliam et in huius locum substitutionem
debita et per deponentis bene pecuniam
pro utriusque mutuum elapso anno
restituendi, et obli. huius, per
e. per. cor. depositarii de solis bene
pecuniam mutuo suam
elapso anno prestandi qua mu-
tuum, per solis mutuum
utque ipsum per est mutuum.

[illegible]

b. Si autem conditio p[ro]p[ri]a ad p[ro]p[ri]am
est resolutiva.
Si autem conditio p[ro]p[ri]a ad p[ro]p[ri]am est
resolutiva, p[ro]p[ri]a in ob[ject]o a
promittente promissum statim
per acquirit, est amittit conditi
one eveniente, hinc conditio re
solutiva p[ro]p[ri]a ad p[ro]p[ri]am cum habet
ob[ject]um effectum in p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a, quod
p[ro]p[ri]a effectus p[ro]p[ri]a sit limitatum
quoad durationem scilicet, exenta
conditionis. Hinc conditio p[ro]p[ri]a
tente promittente in ob[ject]o pro
missum est p[ro]p[ri]a ab evenit huius
conditionis suspensum ob[ject]o.
Cum promissum a p[ro]p[ri]a (exi
genti) repetendi. Quum istud
promittente, sua efficacia
sit suspensa i conditionis e
venit, hinc conditio resolutiva,
relati ad promittentem est
suspensiva, nam promittente
p[ro]p[ri]a est ob[ject]um promissum
repetendi a p[ro]p[ri]a, si conditio
evenit, hoc p[ro]p[ri]a amittit condi
tione eveniente p[ro]p[ri]a a p[ro]p[ri]a,
quod promittente, hinc p[ro]p[ri]a ini
tium p[ro]p[ri]a promittente suspensum.
ab initio conditionis, ideo ista con
ditio est suspensiva relati ad
promittentem. Si promittente

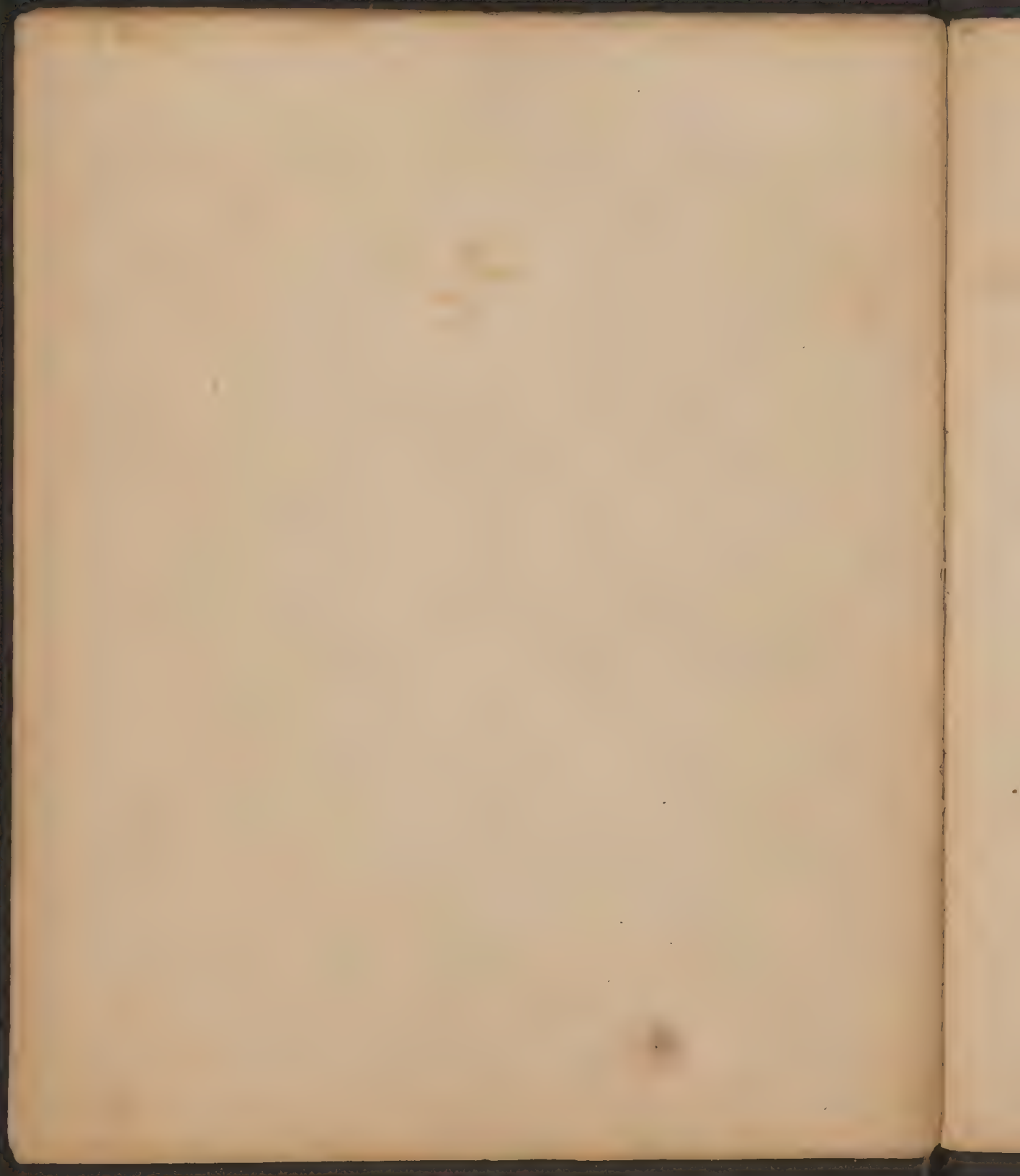
in alium quem
sunt transire sine consensu
promittentis?
promissum a promittente
gallum et a p̄ario acceptum
obsequium p̄i transiit in p̄io
nam libertatis promissarii, et
p̄io et suum p̄arium, p̄arius
autem p̄us habet, de rō suo
pro suo arbitrio libere dispo.
nendi, adeoque p̄us, illud ex sua
voluntate eo sine excludendi ut
transiit hoc obsequium in p̄io
nam aliquid p̄arii, qui ad id non
habet opus consensu p̄ioris de
p̄io, nam p̄arius gaudet
iure independēti a voluntate
aliā, hinc vi huius iuris p̄us
de eo quod est rō suum disponit,
autem p̄io pro suo arbitrio, quin
hanc dispositionem valide
faciendam consensu p̄ioris
si opus habeat, quia si in hac
dispo. faciendam opus esset ex p̄io
transiit consensu alius 3°
et ipso, ab hoc 3° dependet,
quod repugnat iuri p̄io
independēti.

gus
rdun
ce
on va
loris a

are lotio
tis ari
pro
sine
an the

gas
Lario
ma
pda
d r. a
the co
Lum.
sine
in de

shi
ge an
al m
v. a
trans
in de
donat
trans
vians
and
edin
donat
in
im

27

Quis naturq.

[Faint handwritten notes, mostly illegible due to fading.]

in sinuum sectionis transversae, quia
 id in parte extrema est situla
 fere. —

431

C. Quoad Assignationem.

suaviter, utrumque ^{est} mittens seu
in hoc qui est obligationis ex hoc
in subiectum in suum totum et
in aliquem alio subiecto,
et igitur e.g. idus debet rectam
summam solvere capto, et in su-
um totum substituit synchroni-
um in capto. Et hoc loco in to mo-
do solvet summam, quam ca-
po debet idus.

sunt ergo recipiente ad valutata,
sem assignationis.

Hic se nobis firmam hoc servatis
 studium, quod illi servatis in
 cum debitoris invenit subestitui
 noquit, nam po. solam legem su.
 omni facto transisse nemo dixit.
 per invicem mora aliorum per
 vi. per 3^{am} non obligatur su.
 videtur servatis nemo aliorum.
 parat sua servatis nemo aliorum.
 id servi propter, nullo obest serv.
servatis nam se se non servatis
 hoc servatis nemo aliorum.
 videtur servatis nemo aliorum.
 servatis nemo aliorum.
 servatis nemo aliorum.
 servatis nemo aliorum.

[illegible]

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

est. et assignatarium est
 assignatum in eadem. Namque
 ex ipso inter assignatum
 et assignatorem assignatario
 jus non solum creditur, solutio
 nem ab assignato exigendi;
 creditur ei tamen ab ipso a
 sua parte cum assignato ini-
 to obligatio iuristica solutio-
 nem ab assignato oblatam
 acceptandi.

"Ratio duplicandi deo eo hoc
 videtur."

Patet tantum positivis iuris ju-
 ris et obligationes, non
 autem de iure fidei , quoniam
 itaque ex hoc ipso inter assignan-
 tem et assignatum jus assignandi
 eis non creditur, etiam si non o-
 ritur ei oblig. iur. tantum solu-
 tionem et assignato propositam
 acceptandi.

Ad assignans, dum in suum lo-
 cum assignatum substituit
 imponit ei obligationem, et si-
 cut ei jus solvendi debitum
 ipsius loco, persona autem que
 hoc obligationem acquirit,
 negotium atque alterius ge-
 neri. Cum tamen de iure man-
 datare possit in $\text{L. nullum in p. h. t.}$
 bene esse novus assignatus de.

debitor, quum jus acquirit, et obliga-
tionem contrahit, non suam, sed
prioris debitoris debitum de-
biti accipit, i. e. creditori sol-
vendi relatu ad debitorem
primarium assignantem est
mandatarius, hinc quum qui
vis suum negotium potest ge-
rere aut pro se, aut pro men-
datarium, hinc etiam assi-
gnans aut ipse solvere potest
deb. s. aut pro assignatum.
et quum creditor habeat
obligationem juridicam so-
lutionem accipiendi a pri-
mario debitore in stipulato
tempore obligati, habet et-
iam obl. juridicam accipien-
di hanc solutionem sibi a
mandatario sc. ab assignato
in locum assignantis substitui
sub obligati, quamvis ex pro-
prio assignati cum assignante in-
est, si non oriatur jus, hanc
solutionem exigendi. Si au-
tem, ubi dictum est, assigna-
tarius inis factum cum as-
signato, tunc assignatario
etiam jus oriatur et assignatus
inest solutionem exigendi. Ut
assignatarius ex pro, quod as-

signa-
vis
quoy
sione
tibus
er
est
sariu
xigen
debi
jan
di
lign
assign
se
subio
lo
et
d. sol
on
on
debi
solum
solu
xi
dem,
solu
duct
om
an

signatus cum assignante ini-
vis, suum jus non amittit
quoque, quia pro jus et obliga-
tiones tantum ad pacis-
tibus, non circa solutio; pro in-
la duos initio, sedius nec ob-
est, nec prodest, tunc assigna-
tarius quoque non amittit jus e-
xigendi solutionem a primo
debitore. . . Assignatarius itaque
gaudet duplici jure exigen-
di hoc debitum, habet enim
jus exigendi hoc debitum ab
assignante ob pactum inter
se et cum initio, et jus so-
lutionem exigendi ab assigna-
to ob pro initio assignatum
et assignantem initium tunc
duplici juri correlata est tam
ex parte assignantis, quam
ex parte assignanti obl. initio.
debitum ex solutori insolidum
datum / initio in quibuslibet locis
solvendi, non proderunt pacta,
si hoc debitum, ut unus loci
solvi, aliter pactum solvas.
solvi debet solutum, hoc itaque
duobus pactis initio firmis,
vix debitor a sua exa assigna-
tarium pactis obligati.

ore solvendi devisum, non li-
beratur. Ut assignans pro as-
signationem a sua promissio-
ne obligationem solvendi obli-
gatum, liber sit, requiritur, ut as-
signatarius juri suo, quod ipse
in pō cum assignante effortum
exigendi ab hoc assignante de-
biti solutionem remittens, adeo,
ut assignans liber fiat a sua
passiva erga assignatarium ob-
ligatione, debitum illi solvendi,
requiritur verum pactum, hoc
2° pō, quo assignatarius assign-
nans liberat a sua passiva
obligatione, liber evadit assignans
ut obligatione solvendi debitum,
sed assignatarius juri habet de-
bitum solum ab assignante exi-
gendi, et solum solvendi debiti
illo in assignationem necum de-
bitorem devolvitur.

Se puterunt spe-
cibus.

Quia pōm est unitas elemen-
torum, sc. promissionis, usque ac-
ceptionis, hoc autem duo ele-
menta, vel ista sunt index passio-
nis distributa ut sensus promissio-

eorum. San dum unum horum ele-
 mentorum adsit, vel vero utrumq;
 hor. elementorum fines quemvis
 paciscentem adest, pactum est ut
 unilaterale vel est pactum bilatera-
 le. Si p^{ro}missio est ad oblatio ita in
 du paciscentes sunt distributa,
 ut pones quemvis singulorum pacis-
 centem san dum unum eorum ad p^{ro}mi-
 tum hoc p^{ro}m est unilaterale.

Si vero p^{ro}missio est ad, seu duo
 p^{ro} elementa inter singulos pa-
 ciscentes: ita sunt distributa,
 ut pones utrumq; paciscentem,
 utrumq; adsit elementum, p^{ro}m
 est bilaterale. In p^{ro} ergo uni-
 laterali unus paciscentis est don-
 sum promittens; alter est paciscentem
 paciscentis; in p^{ro} vero bilaterali
 quovis paciscentis est promittens
 et paciscentis simul. Quia itaque
 in p^{ro} unilaterali, ei paciscentem
 ti, qui alteri quidquam pro-
 mittit, ab illo altero nihil re-
 promittitur, ideo in p^{ro} unila-
 terali paciscentis promittens p^{ro}mi-
 tio et suum promittit gratis,
 hoc de causa omnia pacta un-
 ilateralia ad unam pacta-
 rum speciem reduci possunt,
 scilicet ad donationem; nam et

sum aliter. ut si promittit se dare
nare deditur. si se cum alio
promittit. et si se alio aliquid
repromissum, in pro igitur quod
sacriscent unus promittit se su-
um alio non gratis, sed erga
procurandam ipsi ab altera
sacriscenti objecti retromissi et hi
sacriscenti erga in pro entium
et conditionis in pro (sacriscenti)
sacriscenti erga bilateralis nullus pa-
sacriscenti cum se ab altera donat,
sed tantum se si quod alio
promittit promittat cum se
alio sacriscenti retro-
missi, hoc de causa omnia
pacta bilateralia reduci pos-
sunt ad unam pactum spe-
ciem, scilicet ad pactum permuta-
tionis; i. e. si quis dominium
seu res in alterum generis
abque ulla stipulata retribu-
tione transierit, donare dicitur,
in hoc pro unus tantum pactus
consimiliter promittit, scilicet donans, al-
ter vero scilicet donatarius sua
ex parte donanti nil repromit-
tit, sed solum promissum sibi
ab ipso factum acceptat. In
sacriscenti erga in commendam

sunt inter paciscentes districti
 aliter sa, ut scilicet quicquid paciscentem
 deum unum tantum eorum adest.
 Bilati. Sed in hoc conditione est venientia
 pro sa, nisi promissio est acceptatio, in
 oga utrumque pro elementum penes
 ea na, quomodo paciscentem adest. Pla
 i retri, vendens item. Nil enim cum, me
 lona, scilicet, ut patet de iure iuratori
 ally) qui promittit, scilicet, ut patet
 us pa, sum solvendi. Est itaque conditione
 onat, remissionem et emptionem, idcirco
 aloci, ut quum conditione remissionem
 rat, et aliter conditionem, ut patet, est
 repro, conditione ut acceptatio, ut patet, est
 mea, idcirco, ut patet, est emptionem
 i pas, est promissum. Hinc objectum vero
 in spu, cum dandum permittant.
 erma, pro pro bilateraliter, ut patet, quomodo
 minium, pro conditionem est promissum et pro sa,
 in re, eius remittit.
 tribu, Quum ex quavis promissione
 dicta, promittenti obligatio oriatur,
 satis, ob id promissum pro sa, scilicet,
 us, al, ex quavis autem promissione,
 sua, nisi acceptatione ius nascatur,
 omitt, ob id promissum a promit
 in sibi, tendit exigendi; hinc, quum in
 in, pro unilateraliter penes unum cum
 so, sum paciscentem promissio sit.

missionis acceptatio. Hinc inde
non unilaterali, nec unicum
suo cuiusque promissa que nascitur
alteri sibi se promittit, et
non obligationem alteri; in hoc
vero bilateralis, quoniam ipsi qui
viv. patienscentem sit pascitur et
promittens sibi, alteri potest,
censetur ut obj. promissum
signati a promittente, et
obli. ut obj. promissum, quod tu
utitur.

quod tunc ex hoc unilaterali
uni tantum patienscenti obliga-
tio oritur, alteri autem solum
que nascatur, promissum obj.
suum a promittente exigendi,
nullaq. sibi repromissio quod hinc
etiam unilateralia possunt dici
acta gratuita seu beneficia,
quia promittens meritis sibi
mittit se a grato, hinc bene-
ficiam illi nascitur. Ex parte
autem alteri, quod in eo
meritis promittentem promittit
et alteri non quodlibet et erga
obligatum sibi promittit
persuasionem, alteri autem
patienscenti obligatio incumbat
pro obj. promissum propter

[illegible]

aduenari potest, e.g. cum sit
ob suam in uita necessitatem inueni-
entem aliquod nomen particulare com-
mune. Sed admodum raro fit
ut quis alteri concedat rei suo
iussum gratis, hoc pactum non po-
test vocari imperfectum et non ex-
tinuit nomen specificum, esset qui-
dem si non esset unominatum.
Habetur itaq pacta 1. gratuita
nominata, 2. pacta gratuita in-
nominata, 3. pacta onerosa no-
minata, et 4. pacta onerosa in-
nominata, est de pactis unomi-
natis in specie ideo non tracta-
bimus, quia haec pacta, quum
non habeant suum specificum
nomen, comprehenduntur in pacti-
torum genere, id eundem quod ua-
let de genere, ualeat etiam de spe-
cie.

frequen
 te con
 que di
 i suo
 non ha
 non si
 sed qui
 tem.
 gratia
 ido in
 no
 no
 nome
 in fraba
 um
 cificum
 in pa
 uos va
 de spe

10
201
e

Des natures.

[Faint handwritten notes, mostly illegible due to fading.]

vi. sine uicium rei infirmitatis immutabile concit
 hoc est ipse sibi ipse inuicem sibi inuicem inuicem
 inuicem inuicem in uita sibi inuicem inuicem
 uita non sibi inuicem inuicem. — Si ita uisus rei
 aliquid concepit, uita sibi ipse sibi inuicem et

emmodati. — Hoc duo pacta convenient in
eo quod in hoc non ipsa rei substantia in
alterum transiit, sed solum usus rei conceditur
ut autem in eo, quod in pto mutui concedi
tur usus r. fungibilis, in eo autem emmodat. u.
us rei mobilis non fungibilis.

¶ Si autem non usus tantum, sed etiam
dominium rei in alterum quod si
transiit, tunc pactum est mutuum. Constitutio
in sensu stricto V.

* Pacta conste a sensu stricto, cum non sit pactum
gratuum s. p. etiam donationis, bene si dicitur istud
eo tunc non est, sedque aliam si dicitur rei
ab alio p. et gratia, tunc tunc hoc destinans
verbum: sensu stricto.

Pactum donationis in sensu stricto. Si
pactum est non solum mobile verum, sed
in mobile.

I.

De pignore depositi: et

hypothesis in pignore et depositum

Pignus dicitur, ab ipso, qui pignus in possessionem rei
suam sibi tradidit, ut ei alius remittat, et
pignus nam satisfactione rei rei gratis impendat
et rem.

[illegible]

Primum mandati est, in quo quis negotia alterius
sibi committit, huius alterius nomine iurari,
quo actio gerenda suscipi.

[illegible]

Effectus jurid. p^r mandati' quidem initi' est, cui
est eff. j. p^r cuiusvis valide initi'. Effectus au-
tem j. cuiusvis p^r seu pacti generatim est, ut
una p^r et obligatio ex altera p^r. hinc ius
quod creditur, cuius obligatio nascitur iur. ex po-
gen., ei quoque in p^r mandati ius et obl. nas-
citur. Generatim autem ex h^o nascitur ius
fictio, seu ei cui promissio fit, obligatio vero
iuridica promittenti, hinc qui est in p^r man-
dati maritus, illi ius, qui promittens est, illi obliga-
tio j. nascitur. Pariter autem in p^r m^dli est
mandans, nam ei a mandatario promittitur,
gestio negotiorum quod nomine. Et mandans hanc
promissionem accipiat, jā autem promittens est
mandatarius, nam promittit mandanti nego-
tia gerenda. hinc mandanti oritur ius, manda-
tario autem incumbit obligatio. Sed fictio ori-
tis ius obiectum promissum exigendi et hinc
tanti incumbit obligatio, obiectum promissum tra-
standi, hinc mandanti in p^rario ius oritur exigen-

di a mandatario, ut negotia sua gerenda eius nomine cum 3to suscipit, gerat, et contra mandatarium contrahit obligationem mandantis negotia gerendi. Huius obligationi by necessitate morali inest quoque moralis possibilitas seu ius, negotia mandantis eius nomine cum 3to gerendi. Ius istud mandatarii, negotia, quocumque gestionem mandatarium cum aliquo 3to mandantis nomine suscipit, gerendi, vocatur mandatum. (Pothier, l. 1. §. 1. de mandat.)

Negotia haec, quae gerenda mandatarius cum aliquo 3to mandantis nomine suscipit sunt pro nomine mandantis cum aliquo 3to inenda.

Quotne mandatarius nomine mandantis proa valida inire cum 3to seu, quem ex quoque suo, pro ius et obligatio, oriuntur, potest quoniam. Habetur mandatarius pro mandanti suo aliquid acquirere vel alienare, seu quum iste sit effectus pro, quod alter patiens obligatur, potest quoniam. Habetur mandatarius pro vel mandantem aliquid, vel alio mandanti obligandi. Quoniam pro aliquid ex sphaera unius eximitur et sphaera alterius imponitur, ideo quoniam pro ei ex eius sphaera aliquid eximitur obligatio et illi, eius sphaera aliquid imponitur, oritur ius.)

Et connatum ius independentis nemini ius est alteri invito aliquid ex sua sphaera eximendi et et idem ius independentis nemini ius est, alteri invito imponendi. — Est huius iuris independens remanere potest ulato ad quendam ob-

quis ta, id est etiam mandans suo juri. Indep. quod
 quidam hujus juris objecta potest renuntiare et
 potest permittit, ut mandatarius jus habeat, obje-
 ta quodam ex ista mandantis eximent. et per-
 mittendi, ut hoc objecta in sphaeram alieus 3^{ti}
 transeant, ino renuntiare potest mandans ut
 mandatario permittat, quodam objecta que non
 sunt in sphaera mandantis, huius mandantis sphae-
 ra imponere, consequenter potest mandatario man-
 dans permittit, ut ille nomine mandantis, vel
 alieus aliquid promittat vel promissum aliquid
 mandanti factum, mandantis nomine acceptat,
 consequenter mandans mandatario jus dare po-
 test, facta mandantis nomine cum aliquo alio
 inuendo. si itaque mandatarius intra limites
 potestatis sibi a mandante dati, h. e. intra li-
 mites mandati sibi a mandante dati cum alio
 quo 3to nomine mandantis potest inuenerit, tum
 hoc per mandatarium mandanti aut jura adqui-
 rit, aut obligationem contrahit. acquirit jura, si
 mandatarius in hoc potest cum 3to inuito, promissionem
 ab isto 3to factam mandandi, nomine mandantis ac-
 ceperit, et si mandatarius in hoc potest cum 3to inuito,
 nomine mandantis cum de inuendo, mandata
 eius nomine mandantis promissionem fecerit.
 tum itaque mandatarius intra limites mandati
 a mandante dati, mandantis personam respici-
 entes, hinc actus per mandatarium in fundamento
 actus intra limites que positus ita est per
 mandantis ab ipso mandante ortus, inde regula, qui
 per alium facit, per se fecisse censendus

est. — Ut, ut mandatarum mandantem repræ-
sentat, utique jura uniusquisque de ceteris non con-
ferat, necesse est, ut mandatarum mandantem non
minus mandantem sui. Et, ut, ut, ut, ut, ut, ut,
actiones, ad quas honorandas mandans ei jus de-
dit, quia si hos limites non transgressus esset,
tunc his extravagantibus suis actibus mandan-
tem non solum obligationem parat, quia man-
dans capto in illa ipsum ei per in illo mandan-
te obligari non potest, sed et hoc, ut, ut, ut, ut,
esse declarat. Non ut mandatarum in illo
aliis actibus transgressus fuerit, actum non solum
mandantem non parat, sed et hoc, ut, ut, ut, ut,
extravagantem actum postea vel facile vel ex-
presse rati haberet. Et, ut, ut, ut, ut, ut, ut,
datum, necesse est, ut, ut, ut, ut, ut, ut,
sunt aut mandato mitti non potest, sed, ut, ut, ut,
magis accipit, prout in, in, in, in, in, in,
um, mandatarum autem, ut, ut, ut, ut, ut, ut,
et, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut,
sunt, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut,
m, m, mandatarum, ut, ut, ut, ut, ut, ut,
um, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut, ut,

nam ad tale pretium offerendum mandans magis pro
 taxatio potestatem non dedit, mandataris igitur in eo
 transgrediendo limitem suum mandantem non tam
 obligat. ut si talis expresse verbis vel tacite tam in
 id pactum rati haberet, tunc et licet. Item autem
 nos 120.000 num. circa. Item autem

[illegible]

[illegible]

sibi sunt invalidi; nam ultra similem mandatarium
jurum cui se quis non extendit: alius autem abque
jure positus est iuridice nullus.

Si voluerit hac questione quaeritur primum,
iuxta quod mandatum validitas hujus actus ju-
dicari debet an iuxta mandatum arcanum con-
tra iura arcanum.

Mandans dedit mandatario mandatum apertum, in
quo ei limites potestatis posuit nullos; dedit ei
mandatum arcanum, in quo potestatem manda-
tarii ad certum limitem restrinxerat: quia tamen
dando secretum mandatum, mand. apertum non
revocavit et etiam noluit, ut istud mand. secre-
tum moneret alii perscrutari, abque mandato
vero mandatarius agere non potest, censetur
mandans voluisse, ut in foro externo valeat
mandatum apertum. Hinc validitas hujus ac-
tus erit iudicanda iuxta licentiam mandati aperti.

Exco, quod mandatarius conformando se man-
dato aperto transgressus sit mandati arcani
limitem, sequitur, quod sit responsabilis pro hac
mandanti nam mandatarius mandato ar-
cano pariter obligatur, non vero alii homines,
nam id eis est ignotum, ignota autem observa-
re est impossibile et ad inhospitalia non da-
tur obligatio: mandatarius itaque pro hoc,
quod mandatum arcanum non servavit est
responsibilis, adeoque damnum, quod manda-
tum transgrediendo fecit, resarcire debet;

lalanu

alogue

um,

Etus ju,

um, an

elum in

dit i

ma via

ia lamen

tem non

st. etc.,

coluto

msclur

atcat

pus at

ti pecti.

man,

cani

co' hoc

to ar,

mines,

obscure,

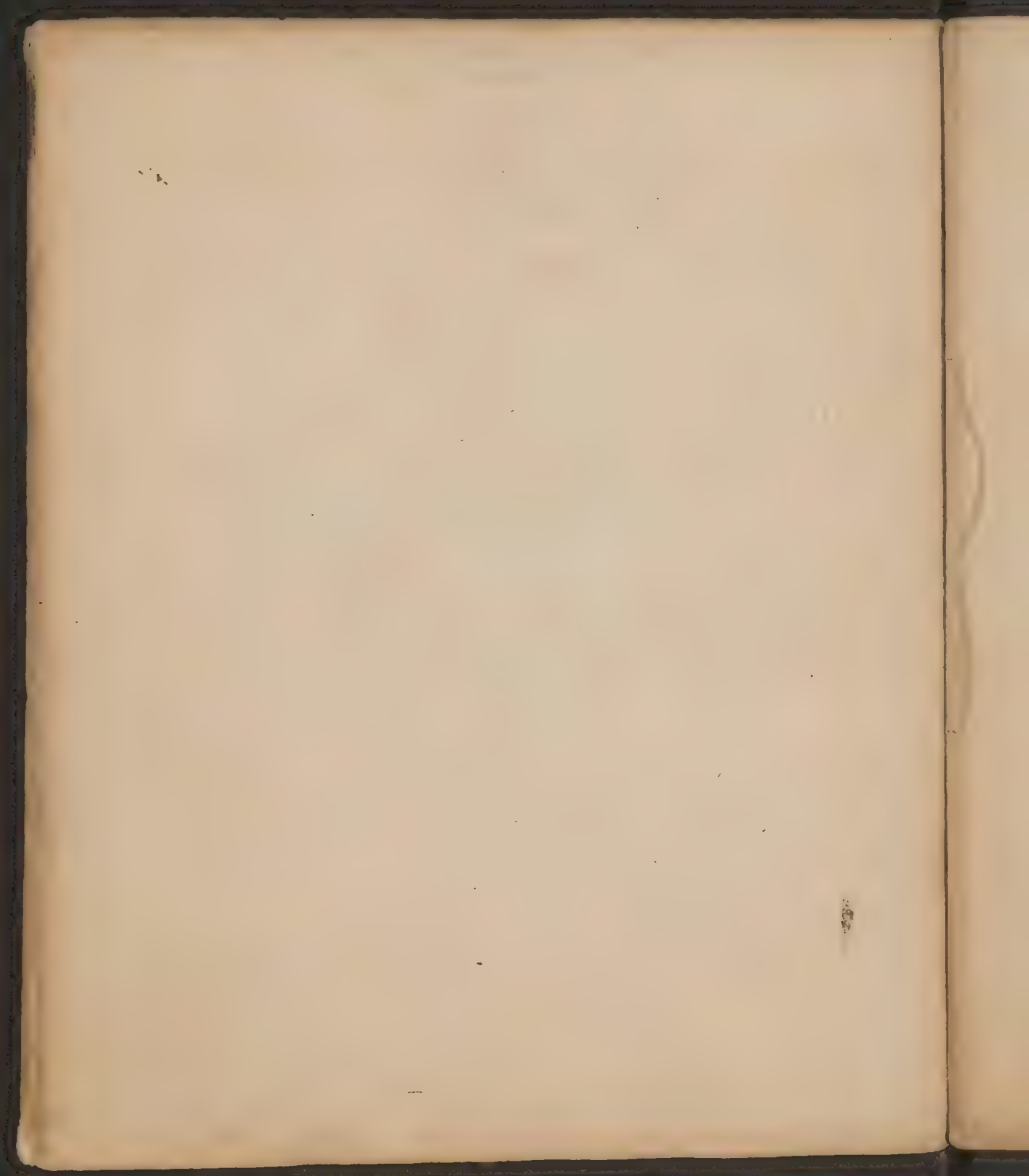
on da,

hoc,

uit est

manday

bol.

Gus. nativus.

red. ar.
per.
sue.
7 in 10
et de
Alip.

111
lum.
rende
lum.
onis
F.

lum.
ge.
po.
lum.
vil.
don.

hor.
fide.
t).

2).
E. q.
nir.
gaa.
sua.

q. n.
lio.

res. erare debet. manifestum vero a
positum et ideo negotium mand. ap.
factum in foro externo est validum.
sic Titius obligatur credere hanc. Ann.
et solvere 120.000 a. n. ap. Titius
obligatur solvere Caja 20.000.

Audens precipi non,
 sedens sedem vacans
 somphroni revocari
 quia mandataris
 negotia gerenda in
 comitum manu-
 tis suscipit, non aulo
 in suam profectum,
 hinc quia suo comi-
 do quicq. renuntiare
 potest, Rurs. nil obstat
 et mandanti, quoni-
 am comodo suo re-
 nuntiare, ergo re-
 vocare potest. —

Hic modo mandatum
cessavit ?

Ult. scilicet, an. Quando mandatum est, eviden-
dum est, an mandatarius negotia mandantis ge-
renda suscipit tantum ad actum et determinat-
um aliquod tempus, vel vero tempus id durat-
uris mandati non est determinatum.

A. Si hoc tempus in p^{re}o est determinatum, tunc tempore clausæ obligatio mandatariorum gerendi mandantis negotia cessat, quam ex p^{re}o nunc magis obligatio, quam se obligatum esse velle in premissione sua declarat, cit, hinc si mandatariorum promissit hoc negotium solum ad certum tempus gerendum, tunc ultra hoc tempus ea gerere non obligatur.

Quod tempus potest determinari.

f) auf exp. pte. des verbiis

2^a) sul latito, i.e. natura e el fine negotii.

l. g. Si quis dicat geram tua negotia per 6 an-
nos, tunc elapsis his 6 annis, iuridice non obli-
gatur ger. negotia, sed ^{sub rebus} p^{ro}namus ^{loquitur} quasi advocatus
suscepit defensionem causae, jam insensate p^{ro}nu-
m. & m^undu. Kniff, p^{ro}nu. huius advocati colliga-
tio, gerendi negotia, ex iusque durabit, donec

si hoc fuerit plene terminata, nam suscipiendo de-
fensionem causae, obligavit se, tam diu generi nego-
cia, donec non fuerit determinata. Tempus itaq[ue]
duratioris negotii potest expresse vel tacite determi-
nari.

¶ Quid autem si istud tempus duratiori mandato
nullo modo fuerit determinatum? E.g. si quis
dixerit: Denum tibi negotiorum.

¶ In tali casu mandatum seu obligatio et per manda-
tariū eo usque durat, donec ab una vel altera p[ar]te non
fuerit revocata.

A.) Jam autem mandans habet per mandatum a se man-
dato saltem, quovis tempore pro suo tempore arbitrio
revocandi, nam mandans dat mandatario manda-
tum non in commodum mandatarii, sed in suum com-
modum; quovis autem suo comodo semper renuntia-
re potest, et tamen forte tempus duratioris manda-
ti potestatis a se expresse esset determinatum,
mandans per mandatum mandatario datum
ante expiratum tempore revocandi.

B.) Utrum vero mandatario vice versa sit manda-
tum sibi datum quovis tempore renuntiandi?
¶ Et vnde Lovatius in § 1. de iust. saltem, si quis
mandat. tam mandatario quam mandatario
§ 2. in § 1. non. ¶ App solvenda hac questione di-
stinguendum est:

1.) Si tempus duratioris mandatarii potestatis (ex-
presse vel tacite) sit determinatum, mandatarius
ante huius temporis elapsum, mandanti invito
mandatum renuntiare nequit; nemo enim ab
obligatione cum altero contracta invito altero
se ipsum liberare potest, nam huius obligationi
renuntiationem per altera p[ar]te est, hinc si p[ar]ter
vellet se ipsum altero invito ab obligatione in

pro eum eo invito contracta liberare, sedderet jus
alterius privatus obligari ex contractu.

2) Si autem hoc tempus nullo modo esset determi-
natum, eo in casu etiam mandatarius jus est man-
danti per totum tempus, mandanti etiam invito
renuntiandi.

Nam si istud tempus nullo modo esset determi-
natum, tum non esset determinata quantitas
sibi promissi, si uultum est, si pro nullo modo est
determinatum, quod determinatio pendet ab ar-
bitrio promittentis, seu obligati: ergo etiam si
duratio obligationis mandatarii in pro nullo
modo esset determinata, determinatio illius
ab arbitrio mandatarii pendet, mandatarius
pure gaudet tempus hoc determinandi, tunc,
si negotium mandantis quodquomocumque tempore,
vis vel per horum gesserit, poterit mandan-
tis renuntiare.

Si autem mandatum per mandantem revo-
cat, h. e. si mandans voluntatem s. ut man-
datarius jus negotia gerat, mutet, hoc revo-
catione jus mandatarii negotia gerendi manda-
tis cessat, nam jus hoc fundatur in potestate
mandatarii per mandatum a mandante
sibi data, fundamento autem sublato tollitur
etiam fundatum.

III

Si prout in multis per eum tempus
mandatarius

dictum valde est pro, quod quis cum vi sua

fungibilis alteri ex lege concedit, ut ipse illa post
certum et determinatum tempus sibi restituat,
sem rei eiusdem generis et qualitatis restituat.
Iam mutui potest esse, gratuitum, vel etiam o-
nerosum; ipse itaque sem gratuitum, si quis
alteri concedit rei s. fungibilis usum gratis,
et est onerosum seu bilaterale, si ipse usus
conceditur contra stipulatam cuicunque re-
munerationem, quae usura dicitur.

Iste, qui usum rei fungibilis suo alteri ex lege
concedit, ut post certum tempus tantundem rei
eiusdem generis et qualitatis restituat, dicitur
mutuans seu creditor, ille autem alter, cui usus
rei fungibilis conceditur, dicitur mutuatarius
seu debitor.

Debitori oritur ex j^o j^{us}, faciendi rei, sibi
mutuo dato concessum usum per tempus in
j^o determinatum.

Quia autem mutuans usum hunc habet ab
conditione debitori concedit, ut debitor post
lapsum tempus in j^o determinatum resti-
turi restituat eandem quantitatem rei, quae
denique generis et qualitatis, debitor conditio-
nem hanc accrescendo contrahit, contra credi-
torem obligationem post lapsum tempus (in
tempore delicto) creditori restituendi eandem
quantitatem rei eiusdem generis et qualita-
tis, et hanc debitoris obligationi correlatum
est j^{us} ex j^o ex debitoris lapsu tempore in

pro determinato exigendi a debitore restitutio-
nem quodammodo quantitatis in quodam genere et
qualitate. Utrum debitori ex pro mutui propter
jus faciendi rei sibi mutuo dato usum, etiam
adquirat rei ipsius sibi mutuo dato domini-
um.

Res fungibilis, quae mutuo datur, natura sua talis
est, quae usum aliter probere nequit, quam si
consumatur vel alienetur. Quae igitur, rem hanc
consumendi v. alienandi, est medium neces-
sarium ad faciendum huius rei usum con-
sumum. Quae igitur rem fungibilem alienandi
vel consumendi et jus huius rei faciendi u-
sum sunt duo ita connexa, quemadmodum
medium cum fine. Creditor itaque conceden-
do debitori jus, faciendi usum rei mutuo
dato, non potest sine contradictione non con-
cedere debitori simul jus ad medium, sine
quo usus ipse fieri non posset, sc. jus rem
hanc consumendi, vel alienandi, sed jus,
rem hanc consumendi, vel alienandi, est
jus disponendi de re rei substantia, atque
huius rei dominium; hinc creditor conceden-
do in pro mutui debitori jus faciendi rei mu-
tuo dato usum, concedit ei quoque domini-
um huius rei. Debitor itaque ex pro mutui
evadit dominus rei huius individui, quam
mutuo accepit.

Nota. Ratio querendi, utrum debitor etiam
dominium rei mutuo dato adquirat,
non est mera subtilitas scholastica,

incoque inanis, sed habet usum fructuum. Hinc
enim mutuo data pecunia quantitas potest aut casu perire
perire aut auferri mutuario, hinc movetur quæ rei; n
sui, quoniam hunc casum ferre debet. i. g. Sétius quum
Petianni dedit mutuo 20,000 fl., aut acciderit his 20,000, mutuo
Petiannes domum iens eos amittit, aut perit a casu, perire
potest i. g. Sempronius, 20,000 fl. casu perire, gatur
runt nullo. Antea cum facto; obligatur Petiannes
dare Sétio hos 20,000 fl. retro, an ferret forte P.
tius hunc casum — queritur. Huius resolutionis
solutio pendet ab eo, quis eo tempore, dum res
peripit, fuit rei dominus.

Hunc ilique casum ferat dominus rei autem mu-
tuo data dominus est debitor, hinc si aut dem-
pore usus hæc res mutuo data casu perit, aut
etiam antequam dominus prorens i. e. debitor
usum huius rei facere potuit, debitor ferre de-
bet casum et obligatur creditori restituendi
rem — In pacto mutui.

Mutuario autem debitor et mutuanus ex aut
creditor non quæritur individus rei, quæ mu-
tuo data est, sed alterius rei quædam quanti-
tatis qualitate et generis quidem, est non quæ
dum individus rei. E. g. Cayus mutuo dedit
Sempronio 10 coros. tritici, hinc Sempronius
obligatur restituere Cayo 10 cor. tritici; hinc
Sempronius obligatur restituere Cayo 10 cor. tritici,
est non eadem grana, quæ accipit, scilicet enim
eum eorum facere non potuisset. Unde sequitur

Sempr
f. m

Hoc debitorum, si id, quod mutuo ei datum est, casu
 aut casu perierit, vel excurrere non possit, inter alia huius
 legum, si; num non est obligatus restituere individua,
 Petrus, quum tantum sit generis et speciei debitor, in
 natura autem tantum individua preceant, aut
 genera et species non. Percontanti itaque re obli-
 gatur debitor restituere res mutuo datas quae,
 denique generis, et qualitatis.

IV.

De pacto commodati. Inf.

non Inny.

Commodatum est im. quae quis alteri eam
 rei non fungibilis mobilis gratis ea lege concedit,
 ut eam post certum et determinatum tempus re-
 stituat.

Nota. Tacite rei mobilis, et tantum tale pactum,
 quo usus rei n. s. mobilis conceditur no-
 men commodati habet. E. g. Caius concedit
 Antonio usum equi sui ad 12 horas,
 tunc fin. hoc dicitur commodatum. Vel si
 concederet Caius Antonio usum domus
 suae ad 12 horas, tunc tale pactum ob admi-
 dum raram in vita pr. frequentiam
 nullum nomen habet. Pacta itaque, quo-
 rum obiectum est usus rei n. s. et immobilis
 sunt quidem gratuita, ap. innominata.

Tempus istud, ad quod conceditur usus rei non
 s. mobilis determinari potest, aut:

1. strepere verbis. E.g. si quis diceret: Comedo tibi
usum pyroboli mei, ad unum diem, aut
2. facile et quidem

1. sine, cuius obtinendi gratia usus rei non s. mobilis
conceditur e.g. Permitte tibi usum rhedis et equo-
rum faciendi itineris causa Cracoviam. Tempus
durationis iuris est determinatum suis. Tamen
ius durat quod temporis tibi opus est proficisci
Cracoviam et retro.

2. natura usus. E.g. Ego tibi concedo tibi tili-
usum Heilarii, ut examen ex iure naturae de-
ponas. Concedo ei usum libri facile, non
verbis expressis, aff. ex natura usus patet, one
ei librum concessisse ad tempus, quo ei opus
est, ut se prepararet sufficienter ad subeunsum
examen ex iure naturae.

Quis est iuridicus effectus rei commodati?

1. aff. cui usus rei n. s. mob. sic conceditur seu
commodatarie oritur ius ex pō, faciendi rei sibi
concessa n. tps in pō determinatum, usum. — Sed
quia iste concessus rei commodata usus quamvis
aliter fieri nequit, quam cum aliquo rei com-
taliq. detrimento, hinc aliquod rei detrimento,
tum est medium ad faciendum huius rei usum
concessum necessarium, commodam itaq. seu
ille qui usum huius rei alteri concedit, conceden-
do commodatarie ius ad usum huius rei, con-
cessit ei et ipso ius ad tale detrimentum rei
hinc inferendum, sine quo usus concessus huius
rei fieri non posset; nam possibilitas rei facien-
di usum et detrimentum rei aliquod tē pō

et medium sunt duo necessario in
ter se connexa, qui autem unum ex
duobus necessario connexis vult,

et ipse alterum ex duobus n.c. velle debet. Nunc si
quis illic usum rei sibi per mittit ad iter faciendam
faciendam Titius non erit responsabilis pro deterio-
ratione rotarum currus, nam hoc deteritio est me-
dium ad usum concessum.

Alterum jus quod commodatario ex pte commodati in
rem commodatam oritur, est jus detinendi rem hanc
per tempus quo usus rei concessus ex pte durare
debet. Commodatario enim ex pte concessus est rei ali-
cujus usus, ite autem usus sine detentione per ali-
quod tempus fieri non potest, detentio itaq est me-
dium ad usus hujus rei possibilitatem necessaria,
usus itaq et detentio sunt duo necessario
conjuncta, jus igitur ad rei faciendum usum
subq jure, detinendi hanc rem, cogitari non po-
test, commodans ergo, concedens comodatario
jus in usum rei, necessario concedere ei debet
jus, hanc rem, ejus usus conceditur, apud se deti-
nendi.

Si forte tempore currente commodans ipse hanc re in-
digeat, commodans non habet jus, rem commodatam
a comodatario ante lapsum tempus concessi ipsi re-
sue revocandi. Nam commodatarius ex pte comodati
jura adquisivit rem commodatam apud se detinendi per
tot tempore, quo concessus ipse hujus rei usus durat,
hujus est, hoc autem jure commodatarius invictus pri-
vare nequit. sibi imputet commodans quod hanc re
rem non provident et non potuit hanc re sibi.

Ad quia ex pte, nemo plus juris acquirit, quam quod ip-
se ex pte translatus est, quumq ex pte nemo magis ob-

ligatur, quam se obligatum velle promittit sequitur: non est
supra tempore, ad quod usus rei commodatus commo-
datario concessus est, commodanti jus esse rem concessisse, et
modatum a commodatario, restituendi, et commo- datario restituendi obligationem incumbere, huius como-
datantis juri correlatum, rem commodatam commodan- ti restituendi.

Insuper, si res commodata durante commodatarii usui
pure, eadem utendi, in detentionem commodatarii transierit
casu vel periculo vel deteriorum copserit, quis
hinc casum ferre tenetur an commodans an com-
modatarius — an commodatarius pro hac
causali rei interitu commodanti responsibilis
sit et damnum resarcire obligetur? E.g. si e-
quis fulmine ictus? Casum fere dominus, rei
commodatus, etiam jure commodatarii du-
rante dominus est commodans; nam como-
dans, commodatario non ipsum rei domini-
um, sed tantum illius usum ad tempus in po-
tuitatem concessit, dominio h. r. sibi servato.
hinc commodans rei interitum aut deteriori-
tatem ferre obligatur, ut interitum vel in-
teritum tantum casualem, h. e. solum, qui no-
minis culpa imputari potest, scilicet eam ferre
tenetur commodatarius.

Obiectio. De commodante presumi nequit, cum
non tantum gratuitum rei suae usum commodata-
rio concedat, scilicet etiam periculum huius rei. hoc
casualem interitum vel deteriori-
tatem excludit, nam ipse rei usum confidit. como-
datario et concedit gratuitum h. r. usum; si non
potest, vero presumi illum casualem rei, qui

equitur: non est an telius in suis, sed jam in commodatarii.
 commodatarius, interitum vel deteriorationem in se susce-
 rem committere, debet presumi contrarium, quod casualem
 commodatarii interitum in se non suscepit.
 huc como. Rebutatio. Presumptiones in jure nil valent. Et
 commodatarius in presumptionibus in jure pugnare liceret, tum
 simili presumptio commodatarium commodan-
 telatarii in vincendi juvaret, nam et de commodatario
 telatarii presumi nequit, pro usu rei certo admodum e-
 rit, quis sibi concessio, periculum tam notabilis ca-
 sus in se suscipere voluisse. Si itaq in jure pre-
 sumptionibus pugnare liceret, eliderent se mu-
 tuo. e.g. si Cajus a Titio commodato accipit equum,
 et per viam publicam ex foro uno quendam ux-
 tis ad alterum veheretur et equus fulmine ictus
 evadit, non potest presumi, Cajum pro isto ad-
 modum utili usu, hunc casum in se suscipe-
 re voluisse, nam iter hoc constaret e.g. 30 den-
 tiferis equus autem 100 fl. Quomodo pressu-
 mi potest. Cajum pro 30 dentiferis voluisse sus-
 cipere id periculum et tanquam non igno-
 rans hunc interitum, solvere 100 fl.
 Quis autem positum potest recedere ab hac
 stricta regula et id sit regula prudentis cau-
 telae, cum sit commune bonum. Id autem manifeste demonstrat
 commodatarius, nec enim juris natura esse patet. Iste regressus
 hujusmodi. hoc a lege nat. solius huius. Sileat.
 in se suscipere, et vel, in casualem interitum vel et
 in commodato ipsam ferre debere, quis hanc
 si non et animum rem suam commodandi? Ha?
 rei, quod commodatarius etique in hoc casu commodan-

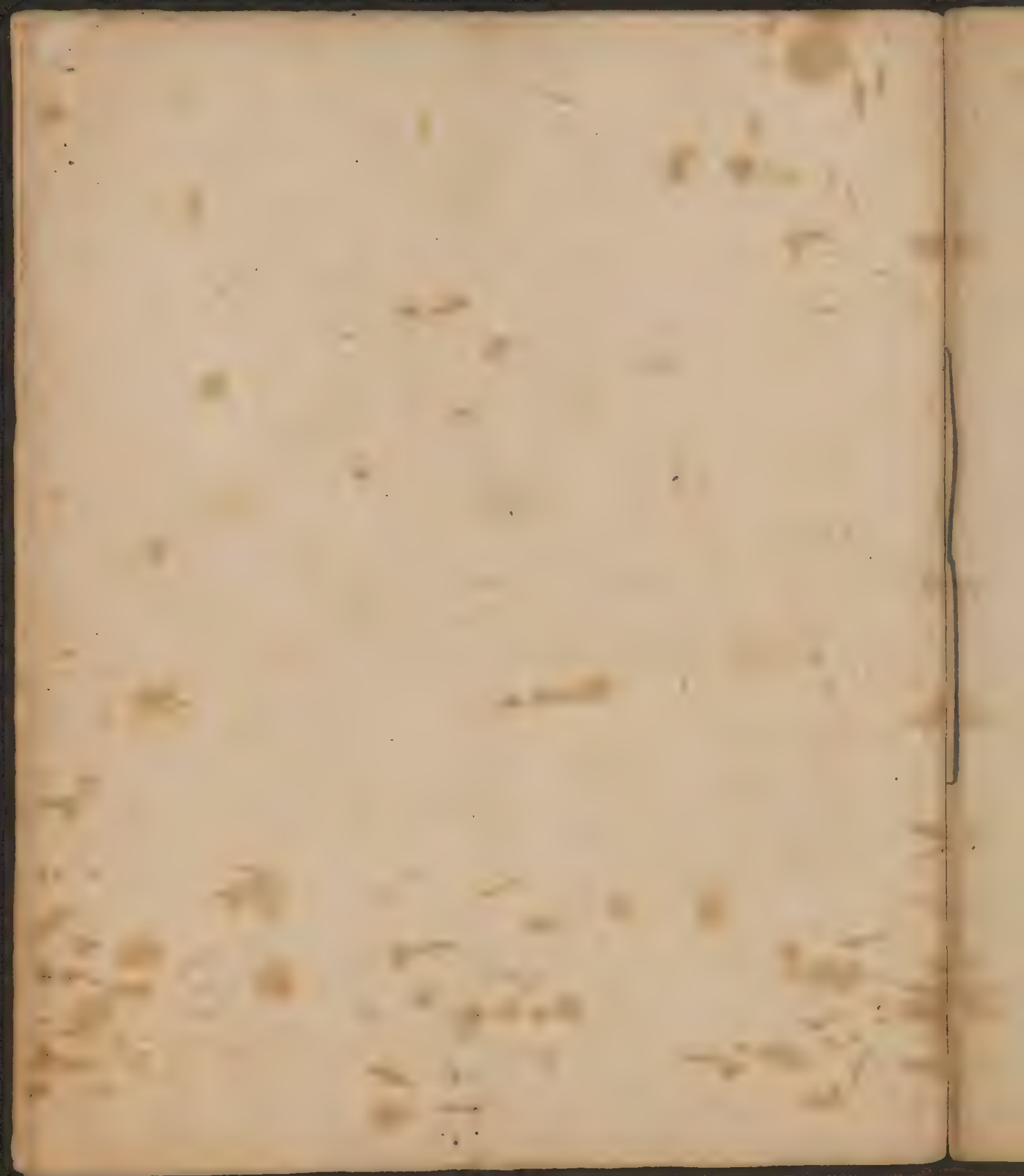
num
 et ex pte
 ei non
 o. la tan
 diem
 us tem
 oclata
 tpsent
 i endem
 ii in

ren

p. in
 licum
 utiq

quis res
 ingibi

itur, ut
 missio
 ne, qua
 hoc po
 te sub
 ut do
 ius pro
 bitt in

25

for others

abito
i. v.
meta
idem
cum

h. e.
h. e.
male
non
dono
prose
itog.
de. f.
h. e. z.
Euse
lunt
rom
Si a
sul
met
nan
le, qu
la, a
et so
veto
pub
li a
sur
form
qua

abul in p'm onerosum.

Spontaneae tamen non stipulatae retributiones h'nt
ritibus spontaneae donationes naturam donat
ionis non emittunt et speciem p'orum oneroso
rum non induunt.

Primum est iudicium effectus huius p'acti.

Si ob. p' acti est res individualiter determinata, tu
u ex h'c critur donatario, ius in rem etiam seu p'us
reale; nam donans rem individualiter determi
nando ex g'nt. ob. sua cedit et ita red
dendo eam a voluntate sua redigit in
universum statum, in quo quid res nullius, ius
itaq. habet cuiusvis entis, e. competens eam occupare,
d'f. Haec res velate ad donatarium sit p'ens,
h. e. talis, quam adquirendi tantum ei ius ex
classificatione competit. itec habet ius, suam vo
luntatem ei imponendi, et hoc modo ius in
rem acquirit.

Si autem ob. p' acti non est res individualiter,
sed tantum g'nt. vel genus et speciem determi
nata, critur donatario ius in personam do
nantis, seu ius personale. Non acquirit ius rea
le, quia res si non est individualiter determinata,
celle non est, nam reductio intra g'nt.
et ad cellem voluntatis ignota autem nulla est
voluntas, hinc voluntas ei, rem tanquam suam
habendi minime non p'cedit. Si autem ob. p' acti
li aut utilitas promittentis, tum utilitatem
suam tamen promittit, sic vero est utilitas
promittentis p' ob. p' acti, nam promittit activitate
sua unum ex pluribus promittentis ob. p' acti de.

terminandi. Præter itaq. donatarius ius in utilitate,
tem promittentis ad determinationem universali
iusus objecti, impendendum. — Utilitas autem
entis i. est quæ vis, coacta, hinc donatarius ad,
quirit ius in rebus donantis; rebus autem entis
i. constituunt eius personam, ergo si objectum
sui est res tantum determinata quoad genus
et speciem non vere individualiter, donata-
rius acquirit ius in personam donantis.

Præter pā gratuita nunc enumerata possunt et
gratari illa inferre multa pā gratuita, apt
in vita communi nullum peculiare accipiendi no-
men, hinc referenda sunt ad classem pārum
innominatorum.

P. Si pactis enuncis nunciis
tis seu bilateralibus.

Si elementa enuncis pāi utilitatis utilitas utilitas
tem promittentis et pāi seu promissio et accep-
to pāes quemvis singularem est pāiscentem, i.
e. si quis singulus pāiscentis est simul pro-
mittens et pāiscentis, pactum est bilaterale.

Omnia pā bilateralia reduci possunt ad pacta ac-
mutationis nam quovis pā bilat. promittens pro-
mittendo se suum alteri pāiscenti, promittendo
quirit se suum alterius pāiscentis sibi reponere
sum.

Adquisitio obj. ergo in altero pāiscenti reponere
se suum, ergo gratia quicquid pāiscentem in tali

ne promittit, et promissio est medium ad finem.
Quia autem finis continet in se rationem necessariam
tali volendi mediū — ideo enim c. r. necessaria,
hæc velle mediū, quia vult finem — id autem,
quod in se continet rationem alterius, est huius
alterius conditio, ideo adquisitio obij. ab altero
pro patriscente repromissio est conditio pro altero
patriscente, promisso standi.

Id valet de utroque patriscente. E.g. laicus va-
lens habere equum Titii et videns, quod Titius
equum hunc gratis tradere nollit, promittit
Titio certum pretium pro hoc equo. Laicus pro-
curiam eundem non promittit gratis, sed pro-
mittendo cum intendit finem, ut pro hoc pre-
tium obtineat Titii equum, adquisitio equi est fi-
nis et pecuniæ promissio est medium, adqui-
sitio equi igitur est conditio, a qua pendet
pecuniæ promissio. Id autem, quod de laico
valet, valet et de Titio. Titius promittit equum
suum. Hinc intendens finem, ut adquirat pe-
cuniæ summam, hinc pecuniæ promissio est
finis, cuius medium adquisitio equi est, est con-
ditio a qua pendet equi promissio.

Sed hæc adquisitio repromissio, a qua tunc a con-
ditione pendet obligatio standi promisso alteri,
pendet

- 1.) a possibilitate repromittentis prestandi hoc
objectum repromissum, et
- 2.) a voluntate illius prestandi hoc objectum.

Si enim objectum repromissum esset prestitum impos-
sibile adquisitio illius pro altero patriscente esset
impossibilis, et si, quamquam possibile prestitum,
esset objectum, promittens non haberet voluntatem

talim instanti alteri obiectum repromissum,
adquisitio obiecti pro altero futurum est
esse possibilitas.

Nunc si quaecumque hanc conditionem ex
pōte repromittenti defuerit, eo in casu adqusi-
tio obij. repromissi promittenti erit impossibilis.
Quia autem hoc adquisitio, fuit conditio, a
qua obligatio standi sue promisso suspensa
fuit, hinc evadente hac acquisitione impossi-
bili cessat conditio, a qua obligatio, hōi, ty, in-
ditionatum pendebat, cessante autem conditio-
ne, conditionatum necessario casulare debet.

Nunc si unus pāssim in pō bilateralis objec-
tum a se alteri repromissum prestare aut non
posset, aut non vellet, alter pāssim a sua a-
ga priorem pacticia obligatione pariter liberatur.

Quum ex pō bilateralis, quicquid pāssim
promissione sua alteri pacta hinc intenderit
finem, ut pro re s. promisso alteri, adquirat
re s. alterius sibi repromissum, quicunque
in quocumque pō bilateralis, sit, quod promittitur
et repromittitur potest esse vel res vel opera,
omnia pāssim bilateralia sequentibus formulis
capriri possunt.

A. si obiectum promissum et repromissum sunt
res, tum, quum promittens promittendo hunc in-
tendit finem, ut pro re sua promissa adqui-
rat aliam rem repromissam, formula haec
erit. Do, ut des. I

B. si obiectum tam promissum, quam repromissum est
opere. Facio, ut facias II.

si ex una sit res, ex altera promittitur opera. 3. et 4.

Idem, ut facias III.

Ratio, ut des. IV.

His formulis indicatur finis, quem quivis patiscens in se libere intrinsecit, sed cum, ut sit re sua promisso re s. alterius repromissum adquirat.

Quum autem iste finis sit conditio, sub qua quilibet re suam promittit alteri, hinc istae formulae possunt etiam ita exprimi, ut conditiones designent:

Dabo, si dederis I

Faciam, si feceris II

Dabo, si feceris III

Faciam, si dederis IV.

Proter has formulas plures non sunt possibiles nam proter res et operas promittentis nulla sunt alia si libere volens objectu. potest re suam alteri, ut patiscens, repromissum, promittens t. s. quivalem re sui, t. q. aliquit, quod valore suo aequale est valore objecti promissi considerat.

Valor est utilitas, quam res aliqua probet, utilitas autem rei est aptitudo ad assequendos fines, quia autem haec aptitudo rei ut assequenda, finis jam major, jam minor esse potest, ideo etiam utilitas rerum, consequenter etiam earum valor jam major, jam minor esse potest. Ea, ut itaque rerum gradus admittit. Quod autem aptitudo rerum ad assequendum finem, jam major, jam minor esse queat, patet inde quod potest una res pluribus assequendis finibus apta esse, quam aliqua alia; imo ad obtinendum

num eundemque finem potest una res aptior
aut quam altera, imo finis, quae una res apta
est obtinendo, gravior est fine, quod altera est aptior
ta.

Valor unus rei, cum valore alterius rei comparatur,
sive et per eum determinatur pretium rei dicitur.

Valor est aliquid absolute, quod in seipso, quoniam
cesset, ut hic res ad aliam quandam refera-
tur et tum ea comparatur; pretium autem est
quod relative, nam pretium quod cognoscitur, si
valor illius rei comparatur cum valore alteri-
us. — Id propter quod valor omnium rerum de-
terminari potest, pretium est, quoniam aptum est
representans valoris omnium rerum.

Incipitur itaque, quodnam in pro bilateralis pre-
tium rei positum erit, et quis habet ius, pretium
hoc determinandi?

Est notum cuius patriscentis ius independentem
habere arbitrio in hoc patriscentis. Idemque
determinationem valoris rei promittentes pro altero
num patriscentem factam pro vera agnoscere,
et hanc determinationem legem se subferre.
Hinc cuius patriscentis ius habet, valorem rei suae
cum alia transactione determinandi, hinc positum
pretium rei illius est, in quod ambo patriscentis
ut hinc conveniunt, quia cuius patriscentis
res suam alteri potest donare, nam cuius pat-
riscentis sui rei dominium habet, idcirco et ius,
pro suo arbitrio de hac re disponendi, et
eum gratis alienandi. Si ergo ius hoc habet,

tanto magis qui gaudere debet determinati
 mundi est, quod ex re sua in alterum transferri
 possit. Hinc si et ut quod pariscens ex re
 sua in alterum transferre velit, non est valde
 re ipsa re alterius, si tamen consentiret
ut id ut res transeat in alterum erga hanc
valorem minorem sibi tradendam, se injuria
autem nequit, volenti enim non fit injuria et
consensum ipsam expiationem exit in quo uterque
pariscens consentiret.

Equitur inde: Patet etiam quod natura non daret
isolationem exornem et multa ob lesionem even-
tum rescindi non posse. Est solum inermis re-
reum et in re liberali unus pariscens
ex re, quod in alterum transfert, in simili-
um valoris rei suae ab altero obtinet. Et tali li-
atione vincendum per nat: nullum per esset po-
non standi, et vincendum per civile, nam ipsi
liberum fuit, rem in alterum etiam gratis trans-
ferendi, hinc liberum a quoque quib, rem su-
am in alterum pro eo transferre, quod iste
illis a et talit. Si itaq consentiant pariscen-
tes in precium, nullus de injuria conqueci po-
est, nisi forte ex altera fite dolus intente,
vel, aut si in errore essentiali versata. Al-
tum hoc fite non ab enormem lesionem, sed
ab dolum ob istum errorem evadit nullum.

Sicut fiteum unitat: ita et fiteum liberal. ob-
 fitea possunt aut rei rei vel pariscendum esse.

res seu causalitas.

Q. d. si onerosi res sunt, duplex casus est, scilicet, vel

- 1.) permutatur quia rerum substantia, vel
- 2.) tantum usus rerum; ad hoc obiectum suum est vel
a rei substantia, vel usus rei, seu causalitas.

4. Si illarum rerum substantia est sui obiectum, tum
1. vel permutatur res cum re quareu neutra est
certa pecuniaria quantitas, vel;
2. res cum certa quacumque pecuniaria quantitate
3. certa quantitas rei singibilis aliquis generis
et speciei permutatur cum aliqua simili quan-
titate rei singibilis quodam generis et speciei
significata insuper enumerationis titulo; et
ta cuiusdam rei quantitate, quae quantitas
census vel usura dicitur.

I. Si permutatur res cum re quareu neutra est
certa pecuniaria quantitas, prout est, in permuta-
tionis in seculo.

II Si permutatur res cum certa pecuniaria quanti-
tate tunc est in conditionis conditionis. prout est
in seculo.

III Si certa quantitas rei singibilis aliquis generis
et speciei permutatur cum aliqua simili
quantitate rei singibilis quodam generis et speciei
significata insuper enumerationis titulo certe
quantitate cuiusdam rei, tunc est mutuum one-
rosum.

Sola. Sicut pactum mutui gratuitum, ita autem ea,
vel conditio, quod sit permutatio stipulata inu-
merationis titule certa quodlibet rei, sed tan-
tum gratis.

§ 1. Si obijciatur quod non est substantia rerum, sed tan-
tum causalitas eorum, exemplum praeter locatio-
nis constitutionis §. ~~Quodammodo~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §.

§ 2. qui causalitatem substantiae adicere attenti alie-
nat, erga stipulatam certam retributionem, localis
dicitur §. ~~Quodammodo~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §. ille, cui haec substantia
causalitas erga stipulatam retributionem aliena,
dicitur conductor §. ~~Quodammodo~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §. Hoc sub-
stantia, cuius causalitas §. localis. conductor. Erga
rem constituit, potest esse vel res vel ~~personae~~.

§ 3. Si res §. localis. tunc constituit utilitas rei IV.
§ 4. Si talia haec in germanico digesta habent no-
mina pro dignitate rei, cuius utilitas obijciatur
suius §. constituit.

Si res talis est, quae hanc localem utilitatem pro-
bat, ut habere conductoris pactum dicitur ~~§. 1.~~
non §. 2. locator dicitur ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §. conduc-
tor ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §.

Si res cuius causalitas vel utilitas obijciatur §. localis.
cond. constituit, quae est indolis, ut locatori non
utilitatem aliter, quam habere conducto-
ris, dicitur ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §. locator ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §.
conductor ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §. ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §.

§ 5. Si res §. localis. tunc constituit utilitas obijciatur §. localis V.
cond. constituit, quod non est, etiam pactum quod
dicitur ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §. pactum localis. conditio-
nis §. ~~§. 1.~~ ~~non~~ ~~est~~ ~~substantia~~ §. Si quis famulitium natus

fit quod, licet, illi illius causatilitatem non
us usq, sed non gratis. Ille qui alteri causati-
tatem suam, ergo stipulatam mercedem promit-
tit, dicitur, operarum locator, ille autem, qui
stipulatam mercedem recipit pro his op. di-
ctis conductus operarium. Pā lūcia inven-
tur inter famulos et heros. —

I.

De pacto permutationis in sensu
stricto.

P. p. i. s. s. est pīm, ubi res permutatur cum re,
quarum neutra est certa pecuniā quantitas.

Cuius ex p. p. s. s. oritur?

Ille, cuius ex p. p. oritur, est pīm, quia autem in
p. p. s. s. ambo subsistentes sunt isarii, hincque u. d. p. p.
cuique praesenti ex hō p. p. oritur ius. Sed quia pīm
et est una pte cor. est obligatio ex altera, hinc domi-
nante utriusque praesentis pīm correlatā re, vel
exproq sunt eorundem pīm obligatioes, nam
pīm utriusque praesentis correlatā est obligatio al-
terius, et juri alterius obligatio jux. prioris.

Quale jus ex p. p. utriusque praesentis oritur?

Actum permutationis s. s. sunt res, nam res cum re
permutatur, itaque ha res, quae permutantur sunt en-
tē, et p. p. permutationis p. p. utriusque praesentis
et oritur jus reale. — Et autem objectum p. p. sunt
res non individualiter, sed tantum quod genus et

perso^{ne}, speciem determinatq, ea tali pō critice in p^{ro}pri^o p^{ro}posi^{to} sonare. sui p^{ro}prii exigenti a transmittente ut rem p^{ro}priam promitt^{at} n^{on} enim individualiter determinat et p^{ro}prio tradat.

qui per hoc reale quod prius cap. p. n. n. adquisit. est
di. n. domini. Nam promittendo rem individuatam
determinatam, excludit eam ex sua sphaera et radii,
quod in statum originarium ubi sunt res nullius idem
omni jure vacans et idem habet, per eam occupari.
di. occupatione autem rei dominiem circumscribit
adquisitum. Ex hoc sequitur, quod si hoc res casu per-
ierit, siq. tunc casum sere debet, nam casum fert
dominus h. e. acceptans non habet per exigendi ab
altero praesentem indemnitatem. Indemnitas enim
fieri potest ut restitutione rei in natura, aut a-
liquin re, aut restitutione in natura fieri non
potest nam supponitur res perierit, hinc si ob-
ligatio daretur, rem in natura non existen-
tem restituendi, daretur obligatio ad impos-
sibile; — neque equivalente restitutio fieri po-
tuit, nam illud siquidem esset re suum alteri,
quia prius habuerat, hinc si illi jus esset, titulo in-
dignitate exigendi remunerationem, jus ei ca-
pi re, ut in re suum alterius, quod ipse non potest,
tunc, nam orientur jura contradictoria approposita. Quod
si alterius in rem alterius h. indemnitatem et jus
eiusdem enti n. competens, quoniam a sua possessio-
ne repellendi.

Margitæ, si res ista, Cyus dominium piscarius so-
ci promissionis dilapidatione adquirat, anteq ipse
physice tradita esset, casu pereat, an alteri pa-
renti sit jus exigendi a p'ore autu, quod
ipsum ei permisit. E.g. Caput vendit semper.

nio equum pro 100 m. a. Sempronius promittit
 100 aur. Cuius equum; est Sempronius adhuc
 nec potest, nec promissionem accepit, quia
 stans adhuc apud Cajum crepat, estne ius exi-
 gendi Cajo a Sempronio 100 aur. — Non.
 Ipse enim alia conditionem obj. repromissi
 non promittit. conditione, sed sub condi-
 tione, ut hoc sur. obj. alterum intra re. suam
 accipiat; nec utilitas adhuc non exierit,
 sine etiam inconditionatum se. tributio obj.
 repromissi locum habere non potest. Ita,
 quom. Sempr. Cajo promittit 100 aur., si
 equus ad eum degeneret, equus vero adhuc
 non fuit in eius physica detentione; non ob-
 ligatur solvendi Cajo 100 aur. et Cajo non ha-
 bet ius exigendi solutionem horum 100 aur.
 orum. —

II

Si puto emptoris conditionis
 in re vendita.

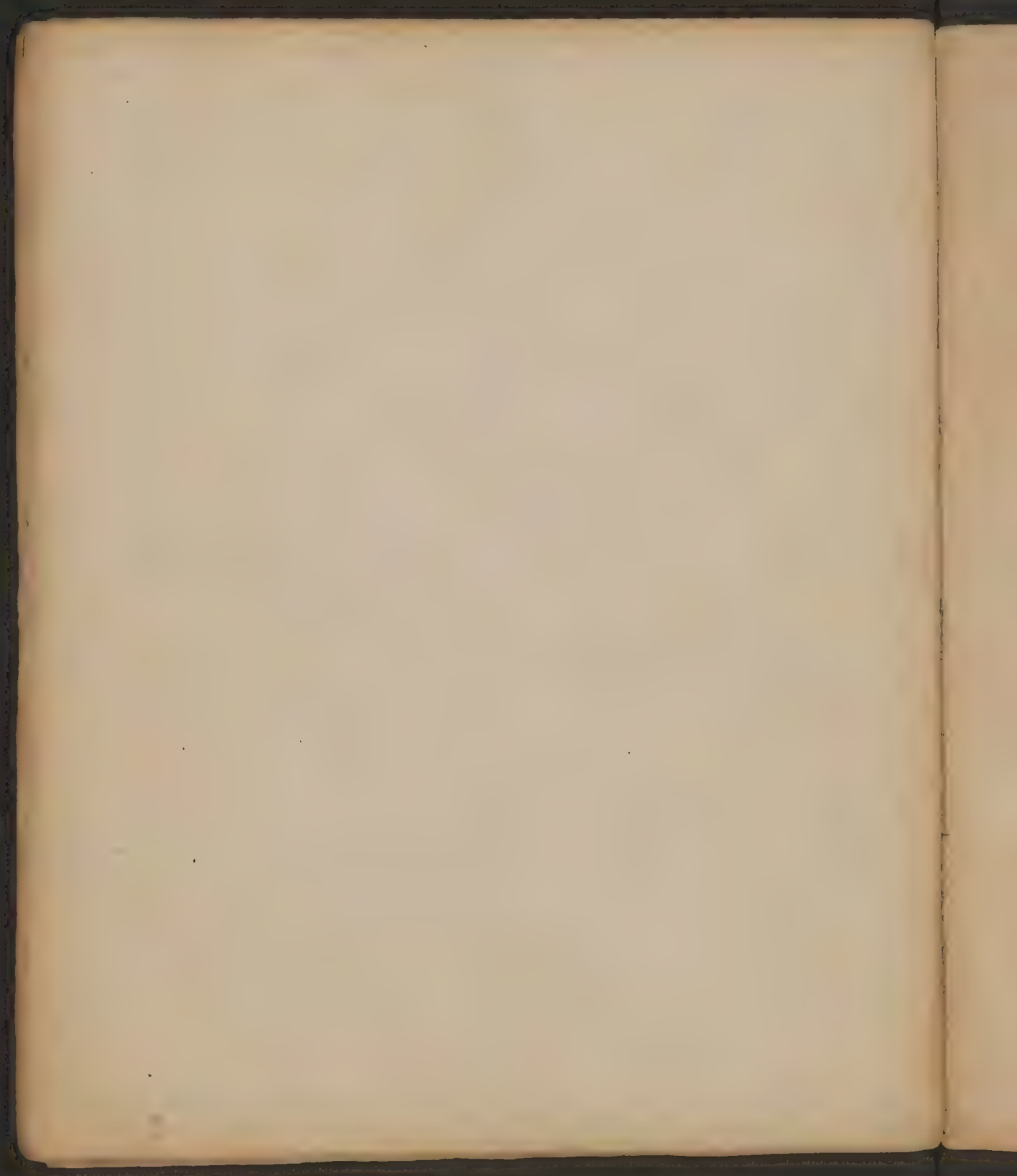
Ap. hoc pto ite, per rem suam in alterum trans-
 fert, erga solvendam ipsi ab altero certam pe-
 cunias quantitatem, dicitur venditor, alter emptor.

Si res, quae venditur, est individualiter determinata
 tunc emptor per dominum huius rei adquiret sola
 emptoris conditionis acceptione, etiam ante
 subsequentem huius rei traditionem. Si autem res
 venditur, tantum quoad genus et speciem, non

mitti
 bene
 quia
 sus edi
 non
 remissi
 onis
 sum
 inet,
 de ep
 yta,
 si
 uelket
 non op,
 non ha
 o aene

o. l. s

in lo vus
 la. n. ha
 mptor.
 emenda
 iel sola
 am' ante
 am res
 m. non

2.17

44

Gas natura

4

vesti
nec
pulv
proso
huy
iib
as
ad
titi
ma
divi
nem
nem
rit, a
qu
il
al
p
lende
hinc
nem
oncle
vnde
di
cul
met
p
celon

tantum: quo ad genus et speciem, non quo ad individualitatem determinata, emptor ante subsequentem traditionem jus tantum contra personam venditoris acquirit, traditionem hujus rei a venditore exigendi. Jam venditor ex nō emptoris venditionis ante trad. rei us tantum personale: contra personam emptoris acquirit, exigendi ab ipso solutionem, stipulati pro re pretii; quia vero hoc pecuniæ summæ titulo pretii determinata non est quo ad individualitatem, sed tantum quo ad genus et speciem. hinc venditor ante traditionem non dominium hujus summe; sed tantum jus acquirit, ab emptore exigendi stipulatis quibus pecuniæ ejusdem generis et summi solutionem.

Altera empt. vend. est species permutationis sensu lato: quod autem valet de genere, valet et de specie. Quum vero ex p. nemo plus juris acquirit, quam quod promittens promittendo in ipsum transferre velle se declaraverit, hinc si venditor rei alicujus in P. C. H. rem nium rei venditis in emptorem expresse huc sub conditione transulit, et non esse jus rem sibi venditam absq. venditoris consensu alteri alienandi v. onerandi, emptor, quum venditionem rei sub conditione sibi oblatam acceptante simul et conditionem accepit, acquirit quidem jus domini rei venditis est non licet ei eam absq. voluntate venditoris alienandi vel onerandi.

III.

see praele generalitatis

Mutuum gratuitum a mutuo foeneratitio tantum
in eo differt, quod in priore quis usum rei suae fun-
gibilis concedit gratis et tantum a lege, ut rem
eiusdem quantitatibus eiusdemque generis et spe-
ciei post certum tempus restituat, in mutuo vero
foeneratitio praeter restitutionem usus rei fungi-
bilis sub ea altera lege conceditur, ut propter
hanc restitutionem rei eiusdem generis et quanti-
tatis tribuat debitor creditori stipulatam quan-
tam remuneratorem, quae usura dicitur.

Quare mut. foen. ad p. permutationis numera-
tur?

Quia creditor, mutuum datus, concedit debitori
usum rei, et transfert in eum ipsum quoscumque rei
hujus dominium (vide praetera et nos, de hys autem
ipsam rem in natura respectere, quia scilicet debi-
tor, si eandem individualement rem creditori re-
stituere deberet, concessum sibi rei hujus usum
facere non posset, quia usus rei fungibilis est in
alienando v. in consumendo consistit, hinc
se eandem indivi. rem quam mutuo accepit,
nec alienare, nec consumere posset, nullum u-
sum eius rei facere posset. Restitutionem itaq;
rei quodam individua creditor a debitori ratio-
nabiliter exigere non potest, sed aliam rei quan-
titatem eiusdem generis et speciei hinc credi-
tor unam quandam rei suae quantitatem per-
mutet cum alia quantitate rei eiusdem gen-
ris, eiusdemque speciei. Est ergo permutationis.

Circa hanc speciem p. onerosorum ad omnia va-
lent, quae de mutuo gratuito valere dictum est, nam
mut. oner. et mut. gratuita in omni excepto usura.

non amore concordant, oritur tantum circa p^{ri}mū mut
viciū, questio.

In quōvis tenoris quantitas secundum p^{ri}ncipiū
iuris naturæ licita est.

Secundum p^{ri}ncipiū juris naturæ creditor non ha
bet jus obligationem concedendi debitori rem suā
usum gratuitū nec jus habet a usum rei suæ debi
tori concedere vult concedendi hunc usum. ergo
tunc equivalens, est illud creditori jus, ut q^{ui}q^{ue} vult
a debitore, equivalens aliud ei concessum rei
usum; nam si creditor rei suæ usum debitori in
cedit, tunc per tempus istud, ad quod rei suæ u
sus concessit, ipse rei, vix usu carebit, credi
tor autem p^{ri}ncipio non est obligatus, in com
muni debitoris usu rei suæ carere; hinc jus habet
ad illo usu, quo in commo^{di}um debitoris care
bit, equivalens a debitore exigendi. Hoc equi
valens determinandi jus quoque creditori tam
est, quia creditor tantum scire potest, quare
nam illa res fungibilis, q^{ui}m debitori concedit, ipsi
oblatura fuisset, si eam debitori non dedisset.
Sed ista creditoris equivalentis determinatio,
non imponit debitori obligationem, hanc deter
minationem acceptandi, et si se t^{em}p^{or}e legi subje
cti, si existimat usum rei fung. a creditore
concessum, tantum non esse. Et tunc, quantum
vult equivalens, per creditorem determinationem,
si ei talis ob^{er}t, non incumbit, tunc ei quoq^{ue} jus
est, usum rei fung. sub conditione tanti equivalen
tis non acceptandi. Et vix tamen accipiat, usum
h. e. sub tali conditione de injustitia usura quere
re nequit nam volenti non fit injuria. Secundum igit^{ur}
p^{ri}ncipiū juris naturæ, quasvis usuram quantitas

ut puta in quam artem praesentibus hinc committunt.

Quis igitur naturae usurarum fragilitatem agnoscit.

IV

De pacto locationis in genere.

ut si quis in non domo.

Pactum locationis est illud, ubi utilitas rei committitur alteri ex causa stipulatam remunerationem, quae census dicitur vocatur. Ille, qui causalitatem rei transfert in alterum ex causa stipulatam retributionem, vocatur locator. Distinguitur ab eo, ille alter conductor.

Locatori oritur ex hoc loc. conductionis jus, hinc non loc. conductionis stipulatam annuum ut alteri exigendi.

Quum locator pō. L. C. in conductorem non dominum rei locato, sed tantum usum ejus ad certum et definitum tempus in conductorem transfert, dominium rei huius sibi reservato, hinc jus est locatori simili locationis tempore h. e. lapsa tempore, ad quod usum rei suus conductor concessit, rem locatam a conductore respiciendi.

Item autem conductori oritur jus ex pō. L. C. re sibi locata per tempus in pō. stipulatum utendi, h. e. jus faciendi rei sibi locatae usum sibi a locatore concessum p. tempus in pō. definitum.

Hoc autem tempus potest definitum ut expressum, h. e. ut huius fieri. Ex quo gratia res conducta est

in usus rei conductori concessus ab eo huius rei signum retentione geri nequit, hinc locator, con. extendendo conductori usum rei locatae, eo ipso conde.

del. jus ad medium; sine quo usus iste fieri non potest,
sed, scilicet, jus per tempus locationis rem locatam
in physica detractione habendi. Hinc ex p. 2. l.
conductor ex parte sua jus rem sibi locatam p.
tempus in p. stipulatum physice retinendi.

Quum porro iste conductor a locatore concess.
us, usus rei non p.ri potest, sine quodam h. r.
detrimento, seu sine quodam huius rei detri-
mento, hinc, quum ista rei per usum detractio
medium sit ad istam rem, medium autem et
finis illa sunt duo connexa, ut unum absque
altero cogitari nequit, locator concedens con-
ductori jus, re hac utendi, concedere ei debet
etiam jus rem hanc quodammodo detrahe-
re. Ex p. 2. l. 6. igitur conductor ex parte sua
quod, tale huius rei detrimentum inferenti,
quale ad quendam h. r. usum requiritur
indispensabiliter.

In viciniam jus naturae conductori est
jus, rem sibi locatam alio tertio, sine consen-
su locatoris sublocandi p. 2. l. 6. §. 1. p. 2. l. 6. §. 2. p. 2. l. 6. §. 3.

Quantum hoc quam videmus analogum esse cum
illa: utrum commodatarius jus sit usum rei
sibi commodatus absque p. 2. l. 6. §. 1. p. 2. l. 6. §. 2. p. 2. l. 6. §. 3.
in tertium quendam transferendi — ha-
bit conditiones pro et contra.
Ratio dubitandi hoc est:

Ille cui ex p. 2. l. 6. §. 1. p. 2. l. 6. §. 2. p. 2. l. 6. §. 3.
tertium transferre potest, quin ad id habeat
necesse consensu tertii patriscentis, quod
translatio esset illicita. Hoc debet tamen

de conductore valore, quod enim de genere valet, nec
debet etiam valere de specie hinc conductor et in
queque ius habere debet, usum rei sibi loci locat
ta in aliquem ^{tertium} transferendi, quin ad va
liditatem huius translationis opus haberet con
sensu locatoris.

Rationes contra affirmandum questionem pug
nantes sunt sequentes.

1. Ex po commodatarius atq; conductor non nisi
illud ius habent, quod ipsis mediante po con
cessum est, sic po comodati, quam po locationis
conductionis commodatus commodatario, loca
tor conductori concedit solum ius, re habere uten
di, jam usum ius, re aliqua utendi et ius rei hu
ius usum in alium quendam transferendi,
non sunt identica, nec usum in alteram con
tinent, nec sunt necessario connexa, hinc
commodatus et locator usum rei concedendo,
non possunt censeri ius, usum huius rei in ali
um tertium transferendi concessisse. Hinc si com
modatarius aut conductor usum rei, sibi loca
ta in alterum quendam sine scitu et consensu
locatoris transferre velit, plus sibi arrogat,
quam quod ipsi ex po concessum est.

2. Item quis alteri rem suam locat, aut commodat,
respicit personales conductoris et commodata
rii qualitates et respectu harum qualitarum iura
sua init. Nam autem iura ex pactis respectu
personarum constituta, sunt iura personalissima,
itaque in aliquem tertium sine consensu alte
rius pactiscentis transferri nequeunt. —
Fortior itaque videtur esse opinio, quae susti

valde, ut p[er] se quidam juris natura commodatarius
et conductorem p[er] se non gaudere; usum rei sibi
loca in aliquem d[omi]nium transferendi; consensu
commodantis et locatarii.
enunciat, si in p[re]s[entia] ab utroque aliter esset uti-
lissimum. Quodlibet ab commune bonum con-
trarium statuere potest.

V.

De locutione conductione opera-
rum (cum Infirmitate)

Conductio in bilateralis est causalitas personae a
personis in locutione aut in p[re]s[entia] locutionis p[re]s-
entis.

Speciebus p[er] se eorum gratia causae utitur, nec
ut p[er] se promittitur erga restitutionem sua
ut necesse est p[er] se notatur, oriens p[er] se p[er] se.
C. C. species.

Si finis, eius gratia causalitas personae alteri
promittitur, nec mercedem est ut utitur p[er] se
locutione; aut pactum depositi onerosum.

Nota. Etiam hoc p[er] se mandati est aut p[re]-
sentis aut onerosum.
Pactum igitur depositi non p[er] se esse gra-
tiam aut bilateralis necesse est ut utitur
locutione p[er] se ut erga mercedem promittitur.

Si finis, eius gratia unus p[ar]tis conditio causalitas
tem s. erga stipulatum non mercedem nec
mittit, ut p[er] se huius negotii nec nomine cum
aliquo locutione, tunc hoc species p[er] se C. C. est
mandatum onerosum.

Nota. Etiam hoc p[er] se mandati est aut

gratuitum aut onerosum.

si quis unus paciscens operam s.
alteri promittit erga stipulatam remunerationem
est alius a prioribus finibus dignus, et ideo
ratio operatum in sensu stricto.

Quoad hoc pā tantum generalia pactorum ppa
valent: Promittens ex tali pā suo acquirit obj.
remissum a pāario exigendi, et pāarius jurat
obligatione h. intraret obj. promissum, in
standi.

Est quoque id omne pā bilateralis videtur quod
estio.

Quis paciscens in prior nam erga alterum pā
suum obligationem adimplere debet, seu cui pacis
centi pā est exigendi pā ab altero paciscens
prostitutionem obj. promissi.

jam introitu de pactis bilateralibus videmus,
utervis paciscens suscipere in se pō obliga
tionem prestandi alteri paciscens obj. promiss.
sum non inconditionate, sed sub conditione
si alter obj. a se repromissum prestaret
(Dabo si dederis, faciam si feceris.) In pactis
igitur bilateralibus obligatio quascumque unius pā
centi alteri obj. promissum prestandi est condi
tionata, dependens ab alterius paciscens adim
pleta obligatione, quam a sua conditione. Et
itaque unus, vel alter paciscens vult, ut ei pā sit exi
gendi ab altero paciscens adimplentem pro
missionis, quoniam illa promissio sit conditionata

debet ea parte sua prius ponere conditionem, i.e.
quum illius alterius facientis obligatio pendet
ab eadem adimplentione illius conditionis sc. vbi
ratione hinc faciens volens jus habere exigen-
di ab altero adimplentionem illius obj. debet prius
sua exa. alteram obligationem adimplere quia
si collit illi hinc ab altero exigere adimplentionem,
ille alter illi obprobere posset se non inconditionale
inisse sim, sed sub conditione obj. repromissi pro-
stationis. Si itaq. in hoc non est expresse definitum,
quis naturalem hinc suam potestatem requirit
sua naturalem obligationem adimplere debet, illi
alteri facit: suam exa. alterum obligationem
quia adimplere debet, qui aut jus habere exi-
gendi ab altero faciente obj. promissi, iusta
tionem.

Ex quo in hoc manifesti duplices oritur juris relativi
relationes, videlicet: prima inter mandantem et
mandatarium; altera inter mandantem et eos qui
sub eum mandataris: mandantis nomine, iura in-
cipit. Ex prima juris relatione oritur mandanti jus
exigendi a mandatario, ut suscipiat negotia ge-
renda, et hinc in correlata est juridice manda-
tarii obligatio, hoc negotia gerendi.

Quia autem cuius obligationi, et necessitati mor-
tali inest possibilitas moralis, hinc mandataris
sua iura gaudet, negotia mandantis eum aliquo
modo gerendi. Ex altera autem relatione sc. inter
mandantem et eos, quibus eum mandataris man-
dantis nomine facit inquit, sicut mandataris in
illis facit vel promittens vel faciens sunt oritur
jus illi, cuiusvis mandataris mandantis no-

mino, quia inquit vel contra mandantem, vel mandan-
ti jus contra illos, quibusdem mandatarium, negotia
gessit, quia mandatarium agendo intra limites man-
dati vel objectum aliquod ex sphaera promissionis ex-
cessit, vel aliquid eidem inclusit, adeoque vel man-
dantem alius, vel alios mandati obligavit. Man-
data tamen ex quo jus habet, nomine mandantis quo
negotia gerendi cum aliquo tertio et hoc man-
datare jus, quod datur in ipso a mandante dato
mandato.

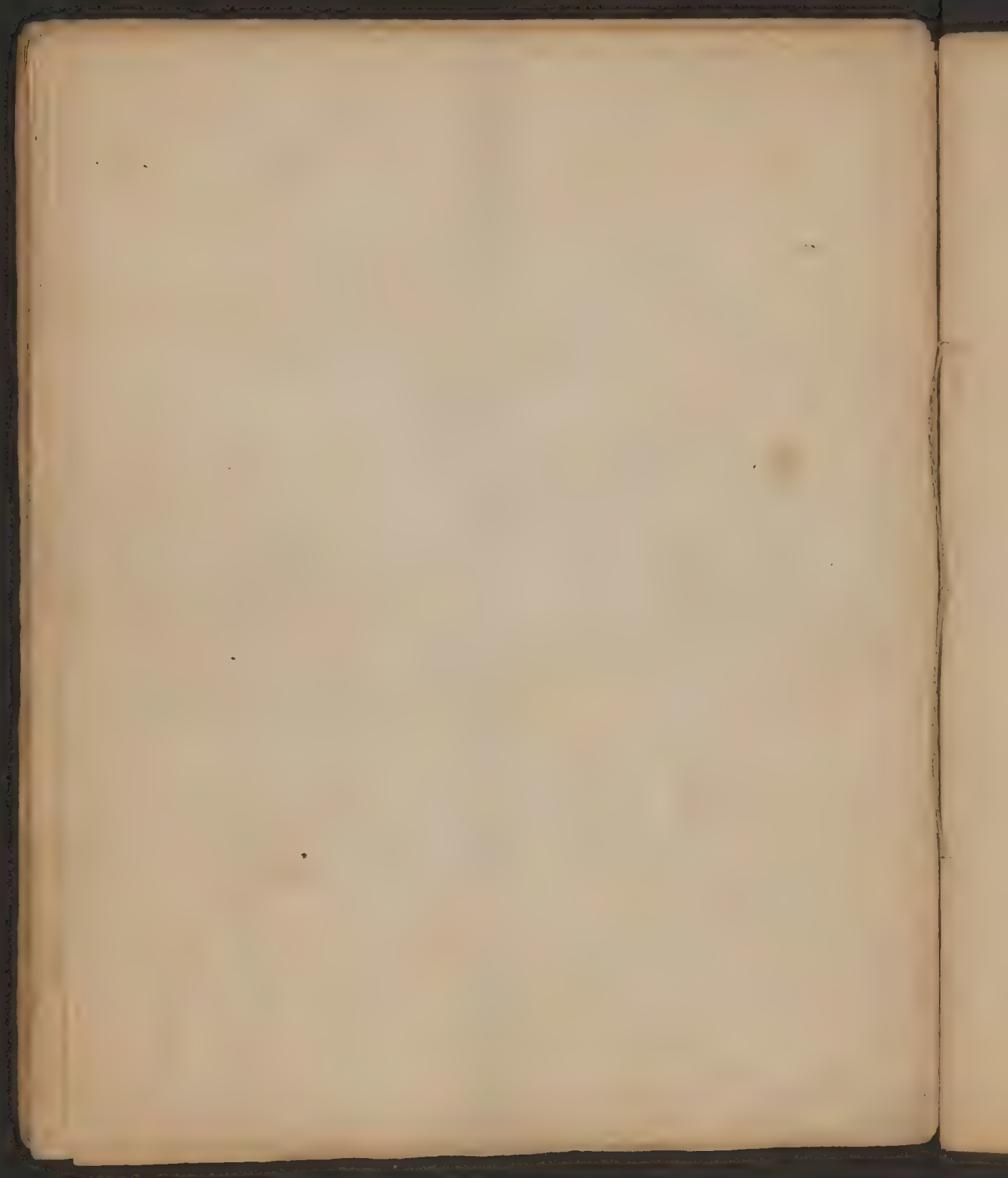
Qui autem negotia aliena gerit absque mandato,
dicitur negotiorum gestor. *§. 1. ff. de negotiis gestis l. 1.*
V. S. dum a negotio alterius, hoc altero
invito vel valtem invito ingreditur, non tantum nego-
tia hoc, absque jure, adeoque injuste gerit, sed etiam san-
ctum, cuius negotia gerit, laedit, nam qui se al-
terius libertatis sphaera immiscet, hoc altero invito
laedit eum. Ex lesione autem non jus, sed tantum
obligatio civilis nascitur. hinc etiam gestor negoti-
orum alienorum invito non jus, sed tantum ob-
ligationem parit damnum, si mandatarium
gerendo negotia intulit. et barandi. — V. S.
cum, cuius negotia alius mandato gessit non
obligat, neque ei jus habet. Et si tamen ille cuius
negotia V. S. gessit, hanc negotiorum suorum
gestionem postea seu expresse vel tacite ratifica-
verit, hoc quoque subsequa negotiorum gestorum
Rationalitudo spectanda est. Quam manda-
tum, hinc negotia V. S. per subsequam rati-
ficationem illius cuius negotia gessit sunt, ratio-
juridicam adveniunt. *§. 1. ff. de negotiis gestis l. 1.*

et negotiorum gestor; jam autem negotiorum
gestor inquit agit eum ledens, sed negotiū
absq; mandato se ingerit, jam autem generalis
est hominis. ergo hominem ob: neminem ledens,
si, naturalis adeo absq; pō existens est obligatio
hominem non recedendi librum non recedendi,
unde in id auctore libri.

Refutatio h. argumenti. Basis hujus argumenti
consistit in eo est, ut sita quod cogitationes in li-
bro aliquo contentae, sunt proprietates auctoris hujus
libri et ex hac basi formatur conclusio, quod,
quam cogitationes sunt proprietates auctoris,
nemini liceat librum recedere, et recusum di-
cutere. nemini enim licet de proprietate alie-
rui eo invito dishonori.

Nel ita basis, quod cogitationes in libro typis
in lucem publicam prodire contentis maneat
ad huc proprietates auctoris, non est vera.
Quoties librorum est in numeris et libris
indistinctos auctoris facientes, eorum verum
est quod cogitationes in manuscripto contentae
sunt proprietates auctoris hujus libri et nemini
est per hoc cogitationes eo invito in lucem e-
dendi. Sed dum ipsemet auctor typis imprimi
curat et librum typis impressum alienat, hac
alienatione libri sui alienat simul cogitatio-
nes in hoc libro contentas. Alienatione autem
emptor per Dominum acquiritur, idcirco emptor,
vel si auctor librum hunc cui donat, donatari-
us talis libri, donatione hujus libri acquiritur.

ecum
a filii
eratio
ligati
nendi
m. r. r.
m. l.
s. hup
quod
oris
m. di
e. albe
lypis
ecum
era.
labet
ecum
m. l. r.
mini
ecum e
eximi
s. h. r.
latis
ecum
h. l. r.
catari
ecum e

Just nature

1. *Leaves*
 2. *Stems*
 3. *Roots*
 4. *Seeds*
 5. *Flowers*
 6. *Leaves*
 7. *Stems*
 8. *Roots*
 9. *Seeds*
 10. *Flowers*
 11. *Leaves*
 12. *Stems*
 13. *Roots*
 14. *Seeds*
 15. *Flowers*
 16. *Leaves*
 17. *Stems*
 18. *Roots*
 19. *Seeds*
 20. *Flowers*
 21. *Leaves*
 22. *Stems*
 23. *Roots*
 24. *Seeds*
 25. *Flowers*
 26. *Leaves*
 27. *Stems*
 28. *Roots*
 29. *Seeds*
 30. *Flowers*
 31. *Leaves*
 32. *Stems*
 33. *Roots*
 34. *Seeds*
 35. *Flowers*
 36. *Leaves*
 37. *Stems*
 38. *Roots*
 39. *Seeds*
 40. *Flowers*
 41. *Leaves*
 42. *Stems*
 43. *Roots*
 44. *Seeds*
 45. *Flowers*
 46. *Leaves*
 47. *Stems*
 48. *Roots*
 49. *Seeds*
 50. *Flowers*
 51. *Leaves*
 52. *Stems*
 53. *Roots*
 54. *Seeds*
 55. *Flowers*
 56. *Leaves*
 57. *Stems*
 58. *Roots*
 59. *Seeds*
 60. *Flowers*
 61. *Leaves*
 62. *Stems*
 63. *Roots*
 64. *Seeds*
 65. *Flowers*
 66. *Leaves*
 67. *Stems*
 68. *Roots*
 69. *Seeds*
 70. *Flowers*
 71. *Leaves*
 72. *Stems*
 73. *Roots*
 74. *Seeds*
 75. *Flowers*
 76. *Leaves*
 77. *Stems*
 78. *Roots*
 79. *Seeds*
 80. *Flowers*
 81. *Leaves*
 82. *Stems*
 83. *Roots*
 84. *Seeds*
 85. *Flowers*
 86. *Leaves*
 87. *Stems*
 88. *Roots*
 89. *Seeds*
 90. *Flowers*
 91. *Leaves*
 92. *Stems*
 93. *Roots*
 94. *Seeds*
 95. *Flowers*
 96. *Leaves*
 97. *Stems*
 98. *Roots*
 99. *Seeds*
 100. *Flowers*

adquirat etiam proprietatem cogitationum auctoris in
 hoc libro contentarum. Adquisita ^{autem} hoc modo propria,
 sed cogitationum in hoc libro contentarum, potest
 has cogitationes etiam aliis communicare, nam do-
 minus rei proprietatem etiam aliis communicare po-
 test.

Hic, licet alienum typis editum et legitime mo-
 do adquisitum recudendi, et recusum divulgandi
 ista etiam demonstrari potest. Si non liceret
 eum legitimo modo adquisitum recudere et di-
 vulgare, quæritur, quare non liceret?

Ratio alia secundum jus naturæ, quare actio
 aliqua illicita esset, nulla est, quam quod p. ipsum
 actum, jus alterius laderetur, hinc, si recusio libri
 cum alienorum typis editorum et legitimi
 adquisitorum esset actio juridice illicita, tum
 jus alterius laderetur. Sed etiam de recusione
 libri demonstrari, potest, nam auctor hujus libri
 sunt laceratus, in suo jure, si in proseguendis libris
 suis suis finibus impeditur, quis enim in jure suo
 laceratus si impeditur in proseguendis suis
 finibus, hinc si per recusionem libri
 auctor etiam typis et modo legitimo ad-
 quisiti, sine permissione auctoris laceratur, aut
 laceratur, debet ostendi, quod per recusionem
 hanc in proseguendis suis finibus licitis im-
 peditur. — Has autem demonstrari nequit, nam
 finis, cujus gratia auctor aliquis librum suum
 in lucem typis edit publicam, est iste, ut cogi-
 tationes in hoc libro contentas mediante typo
 eo facilius inter homines propagentur. Licet
 recusione vel finis adhuc adjuvatur, recusio libri

23. opifex librorum
 qd. —

huc, est p^{ro} accessorum, quia hoc p^{ro} creditore,
cui pignus datur, nullum jus novum oritur,
sed pignus accessorium creditui in se habet
solutum. p^{ro} hoc fidejussionis creditore, cui
fide jubeatur novum jus non oritur, sed tantum
securitas debiti mutuo datum ipsi retro solutum
iri.

Hae definitiones auctoris tractatum principalem et
accessoris non videntur cogere iustis est nam sec.
us definitionis est, ut per definitionem res de
cinita ab omnibus aliis rebus distinguatur. his
autem definitionibus p^{ro} reindicatis et p^{ro} accesso
ris, p^{ro} reindicatis a p^{ro} accessoris non distingui
tur nam etiam p^{ro} accessoris non acquiritur jus
antea non habitum. Ita ex p^{ro} fidejussionis cre
ditor, cui fide jubeatur adquirat jus exigendi a
fidejussore solutionem debiti, si debitor debitum
non solverit, id fidejussor contrahit contra cre
ditorem obligationem solvendi debiti alieni, i.
tunc nemo pro quo fide jubeat, et hinc fidejus
soris obligationi correlatum est jus illius, cui
fide jubeatur exigendi a fidejussore debiti so
lutionem non illius, sed alicujus secus si de
betur. Tale hoc initium fidejussionis p^{ro} creditore
non habet jus exigendi a fidejussore solutionem
debiti cum nemo sola lege civilia spectata
obligatur aliena debita solvere, quum nemo op
eretur in consecrandis iustis finibus quorum
promovere et adjuvare et p^{ro} fidejussionis
ultimū oritur jus hoc respectu creditore novum.)
Ita ex p^{ro} pignoris oritur novum jus creditore.

Non creditur ex p^o pignoris antiquit^{as} jus rem
sibi in pignus solum detinendo et cum quo
bitor in stipulato tempore non solverit, sibi
ex re offpignoralata satisfaciendi. Quidam ille
verba p^o in hoc inilem b. e. sola lege juridica
valent per res debitoris sui adprehendi? —
Non. Id autem pignoris hoc jus acquiritur,
quod etiam p^o pignoris antiquit^{as} remanet.

Quum itaq^{ue} ex pactis accessoris creditori
datur nova jura, hinc definitiones ab auctore
datae non sunt logice p^o p^o, possunt dari
meliores. Ut vero definitionum horum justitia
ad manus habeat sequentia sunt hinc illenda:

1. utriusq^{ue} hi. principalis et accessorius sunt
conceptus relativi non absolute, quia unus alium
supponit. Ut constitatur principalis, necessarius sup
poni debet accessorius et v. v. Sed p^o prin
cipalis potest etiam solum esse, quoniam ad illius
constitutum solum accessorius non potest
esse, ut si solum solum pignus accessorius est, ut
pignus, in se ipso illi qui alteri summam daret
tantum eo in vicum debitorem fiduciam pon
re, ut ei superfluum videatur, postulandi pign
us accessorium. Sed p^o accessorium nun
quam potest esse solum. p^o p^o pignoris et
p^o pignoris nunquam solum esse pos
sunt, sed sententia supponunt eum mutui nam
p^o p^o pignoris sunt tota, quibus obli
gationes alii p^o erga aliquem contractu, firmis
res redduntur, hinc ita se habet p^o p^o et p^o
pignoris ad p^o mutui, quomodo se habet ma

reia amissa efficit, ex hac re. materiam juris sibi ha-
bere posses, sunt enim p^{ri}m pignoris. Quia res p^{ri}a
creditori, sive a debitore efficit, sive a 3to aliquo
debitore idcirco cum in pignus datur, ut ex hoc
sibi prodeum, et p^{ri}m juris per lesionem amittit,
et ideo indemnitas sibi incutitur debetur pignus
non solum. Et p^{ri}m p^{ri}a est res mobilis vel im-
mobilis. In casu si res est immobilis pignus
necesse est pignori pignori pignori pignori pignori pignori
et item significat ac pignus, est in pignori
sumptibus.

Alio videtur valorem qui ex p^{ri}a. ex debitori oritur.
Creditor acquirit p^{ri}a sibi sibi pignoriata in
demnitatem sibi procurandi pro casu, si rei
p^{ri}a damni juris efficit materia p^{ri}a. hanc juris lesio-
nem amitteretur.

Hanc indemnitas sibi creditor pignori modo pro-
pignori procurare.

1) Alienando rem pignoriatam et tunc prode-
rit sibi valorem juris per lesionem amissi-
ca pignori rei pignori pignori pignori pignori pignori
oblenit.

2) prodest creditor rem pignori in natura pignori
pignori retinere, pignori illius rei ante, mu-
tuo creditoris et illius, qui pignus dat consensu
determinato. Residuum, quod creditor 1) vel
alienando rem supra summam mutui datam
oblenit, vel 2) quod valorem rei in natura
retinere, supra, obligatur creditor restituere
debitori. E.g. Caput dat Titio mutuum et Titio
dat in pignus Titiam pignori 300 a. n. mutuum
Titiam aurum;

autem sanctum 184 a. a., hinc si alienatione
satisfacit sibi, obligatur Titio restituere H. n. a.,
et si vult filiam in natura retinere, debet prius
suum determinari, et H. auxi Titio exsolvi. Sed
tam ad rem alienandam, quam ad rem in na-
tura retinendam sanctum dominus rei jus tra-
here potest, inde videmus, quod jus pignoris, jus
scilicet ex re offignorata se in eam rem redder-
di, quod exsolvi ex hō p. oritur, sit jus domi-

Itaque pō p. in creditorem non in conditio-
nale, sed sub hac suspensiva transfectionis
conditione, si objm juris quod materialiter per-
tinet juris liberationem amitteretur, quocumque
ergo hoc conditio pendet et non coarctat, jus pō
pignoris, creditori ex pō p. competens est
sanctum jus conditionatum, eventuale, suspen-
sum, ob eventum hujus conditionis, si debi-
tum, quod pignori est assignatum stipulato
in sermone, ipse non solveretur, sicut, si cre-
ditor objm juris sui, pro hujus juris lapsio,
amitteretur.

Est etiam eventuale jus domini in
pignus, non in solum pignus creditor ad-
quirat, sed sanctum in partem acquisitionis,
sanctum objecto juris pignori assignati.
Si verum est, quod istud jus pignoris nō sit a-
ctus, quam jus domini patet, proensione
pignoris assignati equalis, sunt etiam rei,
cum est, jus pignoris esse jus reale, h. e. jus
in rem, nam dominium est jus in rem, jus
pignoris autem est dominium eventuale.
Ex hoc autem consequitur, quod sicut do-

minium rei, si res est individualiter determinata,
ipso facto, etiam rei traditionem acquiratur, ita
tamen in pignore dominium eventuale ipso pro etiam
negue rei obpignoratione actuali traditionem acquiratur,
tunc, si res obpignorata est individualiter determi-
nata.

Quia autem pro pro. creditori conceditur dominium
rei obpignoratione conditionale, jam autem domi-
nium rei in alterum, tantum ab eo transferri pro-
dest, qui est huius rei dominus, manifestum est, jus
pignoris tantum a domino rei obpignorato esse
creditori concedi posse.

Unde sequitur, quod si illi, qui pignus dedit, non
esse rei obpignorato dominus, etiam creditor ex
pro domo illi inde jus pignoris in hanc rem non
adquirat, nam jus pignoris est species domini,
dominium autem in alterum ab eo transferri
nequit, qui non est huius rei dominus, nemo
enim dare potest, quod ipse non habet. Aliter
si quis non dominus rem aliquam obpignorat,
res, dominus rei obpignorato habebit jus, rem
suum a seque ab ipse quod consensu obpignoratam
a creditore repudiandi; nam dominus gen-
erally pro quod, rem suam a quocumque
ad quem se invito dependit, repudiandi
li, ob jus suum, rem suam exclusive possi-
dendi et quomvis alium ab huius rei possessio-
ne arcedendi. —

Qualia iura creditoris in ipso jure pignoris con-
tineantur?

Quam hoc jus creditori in re obpignorata, in se,
curatatem quod constituat, hanc autem secun-

incerta, ut si creditor, in re oppignorata, tantum tunc
habet, si hanc rem intra suarum vicium spem
tam redire habuerit sequitur, ut si de
in iure pignoris per esse rem sibi oppignoratam
desinendi, immo per se habere, et quidem eo magis do
que debetam esse solutum non fuerit vel donec
pignore indemnitate sibi non procreaverit.

Alterum per est, causa, quo conditio suspensa
est, sub qua creditori per conceditur ex re op
pignorata se indemnitate reddendi, et tunc
est per materia iuris sui, lesioni huius iuris a
missa ex re oppignorata indemnitate sibi
reddendi vel alienationi rei oppignorata
vel eandem desinendo ex natura.

Sed quia creditor adquirens ex pto per pignoris
non in totum pignus, sed tantum in partem per
valore obij illius pignore asscurato, correspon
dentem hinc residuum pignoris, si quod adfu
erit, obligatur restituere ei, qui hoc pignus
dedit, nam in hoc residuum, quam pignus ex
cedens nullum per habet.

In sequam conditio illa suspensiva eveni
rit, quod creditor obij suum iuris sui lesioni
amiserit, creditori per tantum compensat rem
hanc desinendi, non autem se hanc reddendi, nam
quampis ex pto p. dominium etiam rei obij
morale concedatur, dominium tamen non tan
creditor, etiam, sed exequente hac condicione
si obij asscuratum iuris sui lesioni amisse
rederit, seu si debitum asscuratum in tempore
reputato non solveret. Quamdiu hac conditio
pendet non obij creditur, per se utendi, per

si creditor ante eventum huius conditionis rei bene habuerit,
necesse est, ut sit in solutio.

si vero ab eo, qui pignus dedit, nunc rei expressum non
esset concessus v. g. titulo usus, eo in casu, quum Res
tam dat jura pignoris, creditor gaudet jure pignoris
re utendi pignore et ante conditionis suspensionem
eventu, et tale pignus, quo ab eo qui pignus dedit
creditori jus conceditur pignore utendi, dicitur formae
cum tam antichrotheos.

si cum pignoris iura tam pignus, quo obligatus
eo aliquid prestandi, ex alio pignus oritur, quod
inter reddendum, illam obligationem pignore firmam
manum suffragatur, hinc, si hoc obligatio pignus
non firmata cessaret, etiam jus pignoris cessaret,
nam pignus est firmam obligationem
aliunde contractam, si obligatio nunc cessat,
deest firmamentum, deficiente firmamento firmam
cogitari nequit, hinc deficiente obligatione cessat
etiam jus, jus rem appignoratam destinandi,
tunc ergo et illud, qui pignus dedit, iurisdic-
tione obligatio creditoris pignus correlata, rem appig-
noratam penes creditorem relinquendi, et con-
tra jus ei oritur, rem penes creditorem pignori
causa devolutam, ab eodem representandi.

Quod autem pignoris variis modis cessare po-
test non quam cessante obligatione ex alio pignus
causa expirat quoque jus pignoris, hinc, quum
quocumque obligatio (ut id ex theoria de pignus genere
scimus) cessare possit solutione, remissione,
compensatione, consuetudine, interdicti objecti

re' huiusmodi, nisi et ius pignoris iisdem modis cessaret.
Quid vero iuris, si creditor ante solutionem soluti-
pignoris ei, qui pignus dedit, sua sponte re-
cessit? Respondeo a creditore benevole pignore cessat ius
pignoris h. c. cessat ius, quod ipse ex pto p.
consecutus est, ob id, quod pignori datum est,
dedit et ad se retinendi, et si debitum stipulato in
dedit, termino solutionem non fuerit, sibi ex re offitug,
nata undamvisadem prosequendi; at si creditor non
legit, amittit ius exigendi a debitore solutionem de-
biti quod pignori assignatum fuit, restituit,
re pignus, creditor amittit id, quod dato sibi
de pignore adquisivit sc. sanctam illam iuris se-
rentiam, quam pignore obtinuit, ipse enim
creditori ius in rem non erat assignatum
sed pignori, sed ius personale; proinde pignore
cessante, pignus, pignus, donec non cesset mo-
dus pignoris nominato.
Hoc pignus debitor creditori tradit vel solutum,
in c. entum ex eo conditionis est pto —
pignori pignori pignori seu tali, quod pto ori-
ginem debet, nulla erit questio, nam actu ve-
luntatis debitoris traditum est.
sed questio.

In secundum iuris naturae principia, datur
pignus nunc legale h. c. tale, quod vno illo
sed sola lege iuris alicui compescit.
ius pignoris absq. ulla pto, tantum disponen-
te lege iuris alicui compescit, tum est iure lega-
le, lege pignora dedit, velis pignoris tripliciter
pignus, in rebus inferiori legale, h. c. cessat pto.

non sibi ulla po habent jus pignoris in rebus
alterius, sed secundum jus pignoris naturae pig-
nus legale non datur, saltem jus pignoris legi
defendi nequit; nam jus pignoris est jus do-
minii, rei affpignoralis exen liale, jam autem jus
dominii etiam si exen liale rerum alienarum,
non jam dominium habent, absq; consensu do-
mini parum verum, h. e. absq; po adquire
nequit, hinc etiam jus pignoris non
jus itaq; pignoris legale non datur.

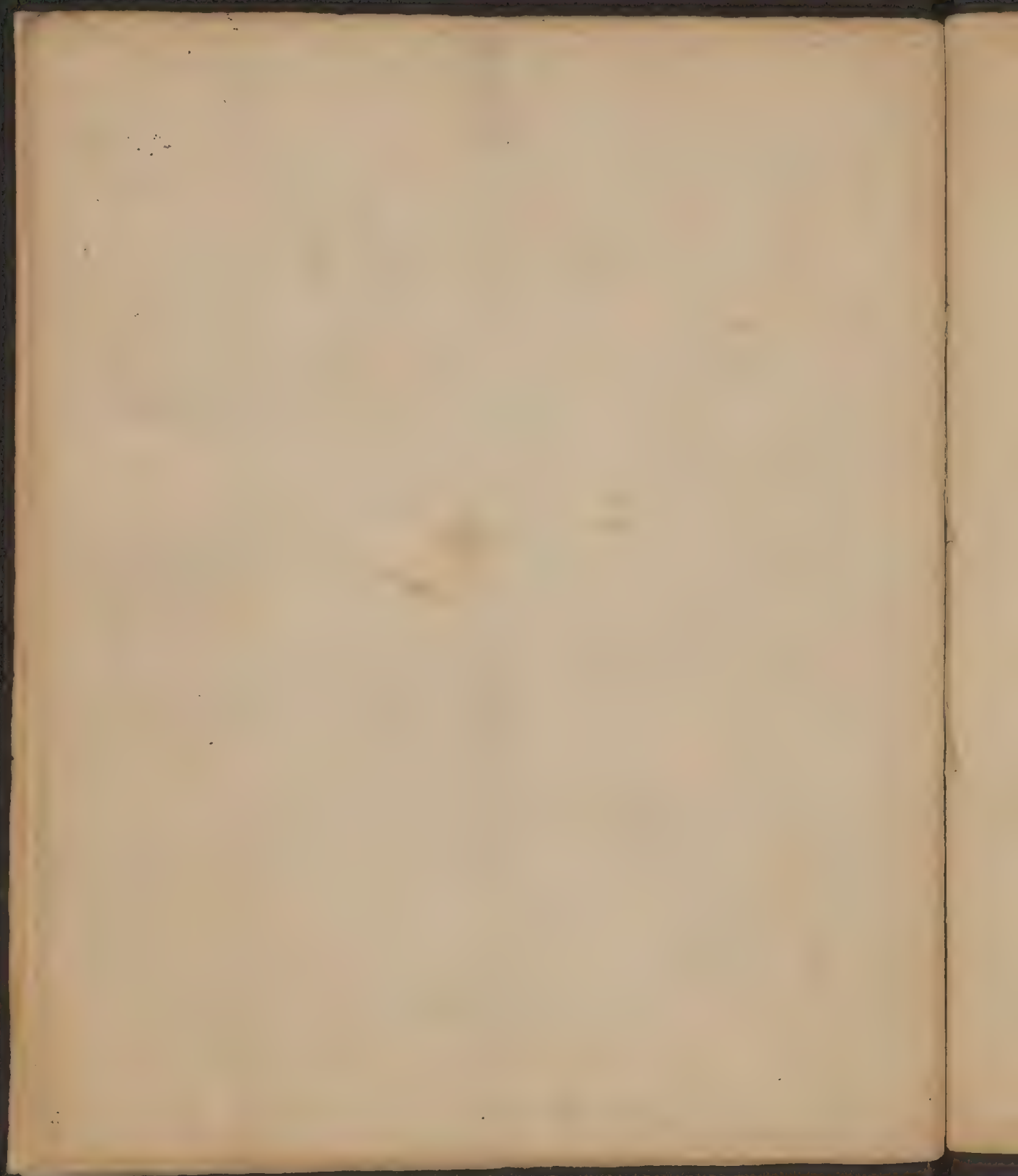
Id hoc accedit adhuc verum raris: In jus
pignoris jus creditoris continetur, rem affpigi,
moralem providendi sui destinandi, jam autem
jus, rem alienam providendi nullo h. e. non
neminis compesit, sed ad id quod est vel po vel
aliena datur; dicitur vel velle datur, nam ex
sola lege nemini jus oritur, ergo etiam non jus
pignoris.

Idem non interesseret, tum si potest jus pig-
noris in rebus alienis oriri; sed etiam datur uni-
lateraliter potest jus pignoris extra rei affpigno-
rem propriarii consensum oriri. Tale unila-
terale factum est legis. Si quis enim jus
alienum sciens et volens ledit, litem pro id
suo jus cogendi, in jure autem cogendi conti-
netur et jus liti, res litem propriis et illo
modo apprehendi, si affpignoris hinc est
necessarium medium h. e. conservandi suum
jus. Ita videmus in via executionis, ubi et inve-
to debitoris res pignori capiuntur et venduntur.

rebus
no sup
is. seq.
illo,
sem'jus
recom,
onsu do
cevi

figure
oppression
autism
obscure
ex
proportion

[illegible]

XX

241

Jus natura.

casu
ex p
ex q
ex d
inter
ocul
ex re
denum
quod
exsequ
propri
agitur
rerum
Hoc an
queri
ris, de
dica
oritur
ris ex
non so
lato a
Si itaq
primay
Pessay
ditor
gate
ditor
debilem
lux per
vii
vii

capuntur et venduntur. Tale jus non
ex pte venit, nam inter creditorem
exequendum est debitorem, in quem
executio peragitur, pte tale non
intercessit, sed ipsa lex jurisdiction,
cedit creditori. Locus jus pignoris
in rebus debitoris, si debitor in
terminis determinato non solvit,
iudex petenti creditori concedit
exequutionem in res debitoris
propriam et hoc exequutio per
agitur pte offsignationem
rerum debitoris propriarum.

Hic offsignatione creditor ad
quirit jus pignoris in res debiti
res, sed non pte, sed sola lege iure
dicta. Lessione itaque jus pignoris
oritur creditori. Et hoc latio ju
ris creditoris, nil est aliud, quam
non solutio debiti termino stipu
lato a pte debitoris.

Si itaq. quæritur, an secundum iuris naturam
principia de iure pignus legale, tunc respondetur.
Præmissa latione iuris creditoris, h. e. si jus cre
ditoris non est laesum, creditori jus pignoris le
gale in res debitoris non competit, qd si cre
ditor a debitore laesus est, pte id, quod debitor
debitum termino stipulato non solvit creditori ori
tur jus, res debitoris offsignandi et ex rebus of
signatis sibi satisfaciendi, superposita itaq. ju
ris latione datur pignus iure legale. —

De pactum fidejussionis,

hinc de iure fidejussionis

est p^{ri}m^o, quo quis solutionem debiti alieni in se au-
sub conditione suscepit, et debitum illud a debitore
pro decemina stipulato solutum non fuerit.

Ex hac p^{ri}m^o p^{ri}ncipio natura crediti creditori, cui fidejus-
sum est, ius, debitum tam a principali debitore, quam
a fidejussore exigendi et quidem unum ex h^{oc} in-
ter creditorem et principalem debitorem, alterum
vero ius ex p^{ri}mo inter creditorem et fidejussorem in-
it. P^{ri}mo itaque frequentius unus quidem co-
piti existens duo debitores, unus tamen unus pro
quo fidejussor fidem interposuit suam et alter
debitor est novus, seu fidejussor.

Et fidejussor, permissit p^{ri}mo p^{ri}ncipio debitum alie-
num solvere non inconditionate, sed sub hac
conditione, si principalis debitor illud non sol-
verit, hac in causa fidejussor ad debitum sol-
vendum illius, pro quo fidejussit non prius stin-
gi potest, quam donec debitor primarius in
vanum excusatus ad solutionem debiti non
fuerit.

Fidejussor citatur jam ex p^{ri}mo fidejussionis p^{ri}ncipio
beneficium ordinis, quod illi concessit, quod tunc
fidejussor non prius ratione solvendi debiti excu-
sari pro quo fidejussit, congeriri potest p^{ri}mo p^{ri}ncipio
nam bene. / Quam postquam primarius de-
bitor ratione solvendi debiti a creditore in vanum
excusatus fuerit, / in hoc fidejussorem p^{ri}mo p^{ri}ncipio
congruit non in fidejussorem debitor non p^{ri}mo p^{ri}ncipio

est si
dum
credito
biti
Si fide
fidejuss
um p^{ri}m
sub h^{oc}
voluerit
delatum
fidejuss
dilat
ore
tam
recedit
aliquo
fidejuss
quod tunc
p^{ri}mo p^{ri}ncipio
dum
ex h^{oc}
vont,
ten
Modi
facile

nascitur, nisi dum dicitur dūcō magis de
pactum talium. Creditō illa debet pri-
us convenire, si talium debitorē principalem
et si ipse debitor solvere non posset. quia de se tan-
tum solutionis amittit, aut nolle, tum primum
creditori ius esset, si de quosdam ratione huius de-
biti solvendi convenire.

Si prius hoc non convenit, si de quosdam prodest be-
neficium ordinis obviare, si: hoc, quod debi-
tum hoc non simpliciter solvere promissit, sed
sub hac conditione, quod debitor principalis non
solperet; ad hoc autem requiritur, ut prius de-
bitorem principalem indicet, nam si debi. prin-
cipalis creditore non fuerit indicet, si:
debitor nesciat, an forte ipse principalis debitor sol-
vere aut non posset aut nollat.

Tam p̄m pignoris, quam p̄m & p̄m sunt p̄m
ad hoc ea quo incuntur ad firmandam aliquam
^(debitum)
obligationem puridicam alio quodam p̄m con-
tractam, hinc ita se habent: tam p̄m ad ob-
^(debitum)
ligationem illam, sicut si debitor firmans ad
firmandum. Et itaque obligatio firmandi qua-
cumque modo legitime cesset et p̄m & p̄m et
p̄m pignoris cessaret. si. c. parat et obligationes
ex p̄m pignoris et ex p̄m fidejussionis et de causa
non. non subsistente firmando, firman-
da cessare nequeunt. —

De hereditate

Parti quibus nova iura adquiri solent, sunt
acta et quidem vel bilateralia vel unilateralia

et utroque vel licita vel illicita, factum uni-
lateraliter videtur esse occupatio, illicitum, lesio,
ex causa utroque nec agentis, nec lesi. oritur quod,
cum quod cogitur factum autem bilateraliter si in-
ter epitheton, nam, sufficienter declarat
hunc hoc verum sit. Non est quidem verum
de iure formalibus, quoniam hoc adquire nec
possunt, sed ius formale est in re, nec in li-
citae moralis, libere et legi conformiter agentis.
Iste autem facultas cuiusvis entis est innata, idcirco
adquiri nequit, est autem verum de iure
materialibus, quod objecta constituent, in quibus
iura formalia exercentur, paucissima au-
tem horum objectorum entis sunt innata,
plurimum factis debent adiacere. —

Sed quaeritur, utrum facto unilateraliter, quod nec
occupatio, nec esset, lesio nova iura adquiri
possunt?

Voluntas actus unilaterales, qui nec occupatio
essent, nec lesio sunt ultimatum voluntatum dis-
positiones seu testamenta in sensu lato.

Quaeritur itaque utrum ult. vol. dispo. secundum
sua naturam sint iurata, seu utrum secundum
sua naturam ei, in cuius favorem ultima volun-
tatis declaratio editur per exclusionem oritur
in res hoc ultima voluntatis dispositione ipsi
destinatas?

Intequam ad huius questionis resolutionem pro-
greddimus, debemus scire diversas ultimatum
voluntatum species. Ullius voluntatis dispositio
est illa quae intelligitur non solum per se, sed etiam, quo ali-

quis disponit, quid cum rebus, quae post se habent,
 summi fieri debeat. Quod dispositiones ultimarum
 voluntatum vel sunt unilaterales, h. e. ab hac
 persona, in eam favorem, h. g. ult. vol. dispo-
 sitiones eductur, plures disponentes in se non
 recipiuntur, sed sunt unilaterales ult. vol. dis-
 positiones, vel ab eo, in eam favorem declaran-
 tur, plures adhuc videri declarandas acceptandas.
 Et summi subeunt formam pacti.
 Porro. Testator, seu ille, qui ultimam volun-
 tatem suam declarat, vel disponit de univer-
 sa sua substantia, quae post se moralem re-
 mansura est, vel tantum de aliqua quae ex
 si de pacti tantum substantia, quae disponi,
 duplex iterum casus esse potest, vel disponit
 de se soli, quae non aliter quam sua de uni-
 versalitate rerum relatione cognosci potest.
 Et summi dicitur, testator disponit de re quo-
 in. E. g. Si dicere: Caput, et est mortem meam
 filius, etiam si non amoveret substantia mea
 veliam me solvere disponit de se soli, quae
 pars tota se, cum relatione sua ad totum in-
 notescit, h. e. disponit de parte quanta. E. g.
 Testator si dicere: Horologium meum par sa-
 lile aureum capiam Antonia, septem meam
 cum 3 bus sacris et sompniis. Quod pacti
 magnitudo tantum comparanda cum una
 versa re cognoscitur, ut id etiam ex verbo
 notetur, etiam si. Ut sciam, quae sit, etiam si
 quam totum caput capere vult, de eo universa
 totum noscere et cum ea totam conferre hanc

* Testari, quod etiam
 significat ultimo vo-
 luntatis dispositionem
 facere. Unde testator,
 qui hanc etiam vult,
 inde patet, quod ult.
 vol. dispo. non vult.

partem i.e. deicere per 3° Sed non de eo uni-
versaliter necesse si horologium aurum
part: capiat Antonius, septem cum 3° sicut
Titius, etiam hoc pars fuit se est nota, est
pars quantita.

Si objm dispositionis ultima in unum uni-
versali. et c. in quo quovis declaratur,
nondum universali. et c. et universalis.
et c. per quos quota, tunc talis universalis u.
v. dispositio vocatur testamentum persona,
qui in testamento vel unicuique substantia
suffragis vel pars quos quota designatur hoc
est sub testamento vel unicuique substantia vel
pars hoc quota in testamento heredi desig-
nata, hereditas: sub testamento appellatur.

Si autem ult. vol. dispositionis, in qua de-
cor vel de universa s. substantia, vel de tota
quota disponit, vivente adhuc testatore, vocatur
aliter a herede, vocatur per hereditatem
in successorum. et c. si talis Titio daretur,
Ego te nomino heredem meum, quoniam est
heres? et c. si Titius responderet, quod idem sig-
nificat, ac velle se, tunc fuit heredem declarare,
vel unde hereditas sita hoc declaratio in
naturam iniret et esset in successorum.

Si autem objm ult. vol. hoc est pars sub-
stantia quantita, tunc, prout ultimis voluntas
testatoris est aut universalis aut si universalis
vel civiliter vel vel donatio mortis causa.

(Quatuor itaq; habemus species dispositionum ultimarum voluntarium; quae procedunt ex ratione membrorum proceduntium ex ratione parum dispositionum, quoad sua subjecta et objecta. Super exempla superioris allata exemplum solum adducere est. Si ius, cuius titulus vel let successoris eo modo, ut Titius habeat hunc mortem capi aureum horol. portatile, nascens et non moriendo hunc Titius. vivente Titio capi. Si ius Titius hunc hunc, se velle habere. Si mortem ius aureum horologium, tanquam mortem quantum, hoc hunc naturam vivens et mortis causa.

Veritas nunc ex secundum iuris naturae principia ut ius voluntatis dispositio tribu, ut ei, in cuius favorem est declarata, ius exclusivum apprehendi res ipsi hac ultima voluntatis dispositione destinatus?

In solvenda hac questione doctorum sententiae non conveniunt, sunt qui sustinent, ultimarum voluntatum dispositiones, iam secundum principia iuris naturae ei, in cuius favorem declarata sunt triplex ius exclusivum in res, hac ultima voluntatis dispositione sibi destinatas occupandi, et sibi proportionis reddendi hoc nixi argumento: "Quod domino sit ius totum in aliquem alium vel interdictum vel sub quadam conditione, sine alioquin, nisi eventu certi cuiusdam temporis transferendi, ergo et ius est dō, res suas

in euentum mortis siq. sub hac & filii con-
ditione transferendi. Si ille, cui haec res desti-
nata sunt, ipsum superuixerit, et ipse volun-
tatem suam ^{non} reuocauerit, transferendi, adeoq.
ius est dñi ultimae voluntatis dispositionem
faciendi; & huius domini iuri correlata est ex
parte omnium reliquorum hominum iuridica
eorum obligatio ius hoc reuerendi.

Sed ex hac argumentatione sanctum id se-
quitur, quod dñi sit ius, talem ultimam volun-
tatem suam dispositionem faciendi, qdq. omnibus
reliquis hominibus oblig. incumbit iuridice,
huius iuri domini correl., dominum in execu-
tione hoc iure non impediendi, h. e. obligatio
dominum non impelli, ut debeat, quinam
post qus obitum res quae obitu suo sentit nos
autem, dum quaerimus de ultimae voluntatis
dispositione, non quaerimus, utrum domino
compedat hoc ius et usum incumbas ho-
minibus hanc obligatio, id nos quaerimus de
eo: Utrum alii homines iuridice obligentur,
a rebus mortis testamento legredi, relicto et
destinatis abstinendi? et hanc questionem
istud argumentum non resoluit.

Primo obiectates iuris naturae principis reliqui ho-
mines non obligantur iuridice abstinendi et alia
presumptione rerum morte testamento relictarum
in faciem heredis, non obstando condicta per nos
quaerimus ultimae voluntatis dispositionem, Res enim

ista jure natura sunt in ipso quo mortis momen-
to, res nullius, rem autem nullius cuius proximum
venienti occupare licet. Quod autem res relic-
ta in ipso mortis momento excludat res nullius,
non obstanti condita per ipsum ultimam voluntatem
in dispositione, ita ostenditur: Ultima voluntas
est vel testatrix vel testatoris. Unilateralis est
aut testamentaria aut codicillaria. Si ipsa ulti-
ma voluntas dispositio est unilateralis, tunc
ipso in cuius favorem edita est, non est recepta,
seda sponte testatoris vel testatrix, imo proutque
hoc res vel legatarius sponte testatoris vel testatrix, de
ultima eius dispositione condita nescit, quia
inquit igitur testator exiit, res eius in sua
exantrophora et solo usque ad ultimum vitae
suo habitum de his rebus suis de suo arbitrio
disponere potuit, non obstante testamen-
to vel codicillo. Nam autem ipso momento mor-
tis res relicta testandi esse quia, quia voluntas,
quo his rebus usque ad mortem inquit, res has
sua habendi, in ipso mortis momento cessat
nam subiecto voluntatis ex vita sublato. Sollicitudine
et voluntas. Et igitur momento, quo testator ex-
spiravit, res illa, quo illius mortis relicta sunt,
nam non sunt eius, sed neque sunt heredes vel
legatarii, nam heres vel legatarius suam huius
rebus voluntatem nondum impositum. Quia hoc
momento res etiam nullius reli sunt, nam ne-
que hoc rebus suam voluntatem impositum, quo
momento ergo videtur testator, testatrix voluntas in

fuit his rebus, hinc proferens in rebus voluntas
non adhibebat, ut suam decessu in rem imponat
voluntatem. Moriente testatore, ille suam volun-
tatem illius impositam non habet, sed nec alius
3us igitur in ipso mortis momento res hae sunt
nullius, neminem autem nullius occupandi cuius ius
est, hinc ius est etiam heredi vel legatario res
res voluntas occupandi, est hoc ius eorum non
est exclusivum, sed omnibus hominibus con-
natum, ille igitur prior exit iure, qui prius oc-
cupavit; potior enim sententia, potior iure.
Hinc ratio, quarenam condita sine testatore
ultimo eius voluntatis dispositione, tamen
illis in ipso mortis momento excludantur nul-
lius, ratio nimirum in eo reposita; quod hoc
unilateralis ult. vol. dispositio sponte testa-
toris vita per heredem vel legatarium non
dum fuit acceptata — quidem excludere in
ult. vol. susp. bilateralis, seu tali, quae sponte
testatoris vita est acceptata est pro naturam
sunt, quales est tam hereditarium et donatio
mortis causa. Propter itaq; an (Loci 1.)
factum heredi 2) et donatio mortis causa
heredi vel legatario ius debent exclusivum
res a testatore sibi destinatas, est mortem ius
occupandi et sibi attribuendi, reliquos autem
homines ab hac possessione arcendi? —

1.) Non tribuit tale ius pro hereditarium.
nam in hoc hereditario hereditas testatoris ha-
redi hereditatem, sed ius, hereditas autem
sunt res testatoris proprias, post mortem ius

remansurum. nec vero haec res vincta futuri est in
nam mori testatoris, quid sit remansurum, hoc
voluntas testatoris incerta, testator quousque vivit, remansit
dominus harum rerum esse, ideo easdem donare,
alienare pressumolare potest et heredi ex pro
hereditario tandem in eis ius erit, quod mori
de sit remansurum.

igitur pro hereditario est res ignota nam
an et quid remansurum est, hoc sunt ignota, haec
res vero est pro hereditario sibi promissum
quam testator sibi ignotum velle non potuit
nam voluntas ignota est impossibilis, haec itaque
has res, non potuit suo voluntate spectare in
tudere, hinc non obstante pro hereditario est.
non res testatoris, quousque viveat, in illius
mansit spectra semper et eo momento, dum si
testator exspirat, res quidem ius a voluntate eius
vacuus reddundum, sed adhuc non instans in
spectram voluntatis heredis, nam heres eas
in suam voluntate spectare non recusat,
hinc res testatoris morte relicta non obstat
et ita morte momento, sunt heredes nulli
et hinc etiam hic heres res quidem habet, res
relicta morte testatoris alienandi, apt non
exclusionum, hoc ius omni homini religitur
contra legem.

Quoad primam donationis mortis causa.
An hoc causa tamen ratio, quare non obstante pro
hereditario, res testatoris tamen usque ad ultimam aetate
memoriam maneat, in ista voluntate a testatore
non transeat in spectu. v. heredis, ratio utilitatis
quod obstat pro hereditario quousque testator est

ignotum cautari videtur.

Item hoc enim casu obijm si effres determinata
ego jam defuncti vult donatarius non deo, ut
ei propria. — Sed etiam hic donatarius, vo-
luntatem suam rei in eventum mortis sibi do-
nato, tamdiu, quamdiu dominus vivit, non potest
imponere, nam dominus rem suam transferat in
heredem tantum post mortem, hinc quousque vivit,
non vult se exuere dominio rei sed res manet
usque ad finem vitę in sua voluntatis sphaera:
Ipso moriente cessat quidem ipse in ipse vol.
sphaera, qđ non est etiam in alterius hominis
sphaera, nam nullus suam voluntatem suae rei
imponit testator enim voluit manere huius rei
dominus, hic iterum hoc res exadit nullius et
sibi occupare et propriam sibi reddere hui-
us, obijm vult donatum, qui prior tempore, illi
prior est iure. —

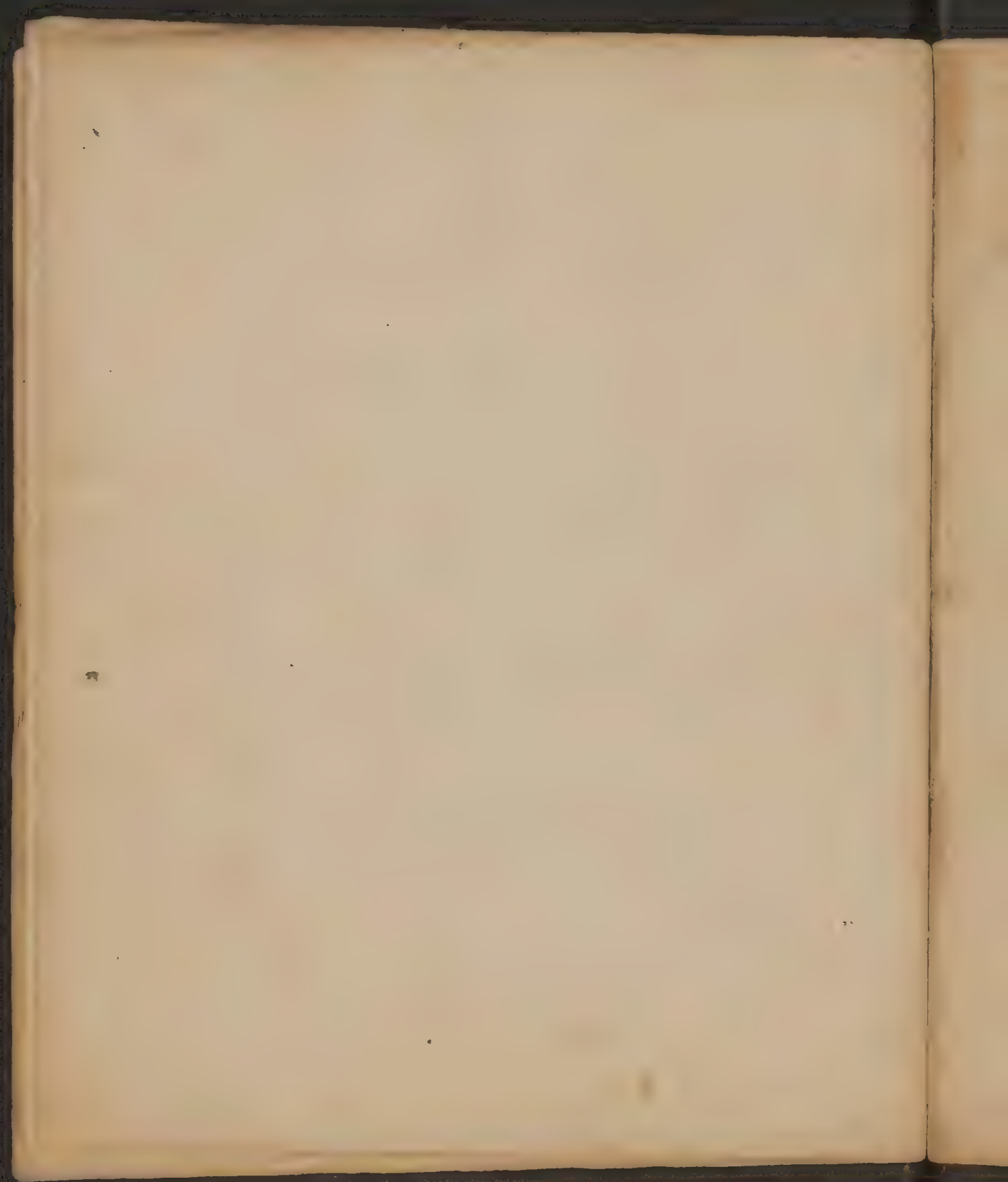
Item sibi sibi, J. P. principis ultimarum voluntatis
dispositiones, non sunt in eo verus salubris, ad
ei heredi vel legatario ius oritur inde exclusi-
vum, nec ultimarum voluntatis dispositione illi co-
stinatus occurrandi et ab illarum occupatione
exuere reliquos homines arrendi, quia res ta-
les non obstantes hoc ult. vel. dispo. sunt res mu-
iue, nec sunt hereditarii, nec legarii, neque
sunt relative ad eos res parentes.

Item ultimarum voluntatum nunc expressis specialibus
ult. vel. declaratio, directis verbis declarata sunt
ult. vel. dispositiones, quae etiam actualiter.
Item ult. vel. voluntatum quodammodo ultimarum

i. n. do
 ed. vil
 es, "a"
 illi. So.
 e. p. d. p.
 f. d. in
 y. vi. ii.
 maris
 thyras
 e. vol.
 minis
 uis. rei
 y. p. rei
 ius. et
 re. hic
 re, illi

conditio
p, ad
exclusi
illi co
a. sione
es sa
res mu
que

1000
 1000
 1000
 1000

11.

1913

just melioris.

[Faint handwritten notes or bleed-through from another page]

Quæritur enim, utrum iuris presumptio ultimæ voluntatis
voluntatem dixerit, non habeant vim iura-
ta per necesse. nam quædam legem civitatis po-
sitivam utrum presumat voluntatem ult. despicit
valorem habent. et vim.

Voluntas presumpta non est, si ex eo quod sit
quis vel moraliter sive psychologica velle sit,
vel concupiscit eum ad actum velle. Parentis
obligatio consulendi prolebus suis si nunc ex
hoc, quod parentes in id obligentur necesse non
audetur. Parentes id voluisse tunc hoc voluntas
est presumpta. In fundamento huius presumptio
voluntatis lex civilis positiva statuit classes ho-
minum, quibus in defectu ultime voluntatis, testa-
toris, aduialis, succedendi jus est, et quia homo
mortuus pro aliis obligatus fuit felicitatem pro-
prium suarum ante omnia velle, lex presumit
eum voluisse, ut proles in hereditate sua suc-
cederet. Quia præterea vocatur testis ab eo,
et testis, homo enim ipse dicitur mortuus esse in
testamento. Septem enim Romanis idem significat
ad deficiendum condere.

Si autem verendum est, si iura ultimas ult. vol.
despiciat, jus heredi vel legatario tale non tribuunt,
unde minus id, possunt testis, a. v. proventu
voluntas enim presumpta nulla est velle in
ta nam conclusio hominem velle ad velle in velle
voluntatem obligat ethice, ipse tracta ex obligatio,
ne hominis morali, aliquid volendi, hoc autem
obligatio in nobis non facit certitudinem, nomi-
nem ex ad quod volendum obligatur, actus voluisse.

Nos ergo sustinamus, nullam voluntatem ult.
nam voluntatem, iura est, si ipse dispendere hoc,

colorem existens in se non potest nunquam
sive se existat. Hoc contingens est sicut
sicut, in actualitate nunquam color per se exi-
stet, sed semper colore est cum ratione aliquid.
Per se contingens est in actualitate non per se
ens, ens non per se existens ens x. sibi tantum
est, est sicut, hinc quando volens dicitur
subiecto volens per se est una res aliquid volens
et subiecto in actualitate per se non potest
est sicut. Dum itaq. lex positiva existit volens
eadem hominis etiam post mortem durandam
retinenda est volens est actus. —

2.). Sicut per id, quod voluntas hominum in
seculum redacta sit, voluntas ab interitu
salvatur, subiecto volens per mortem et per
subiecto. Scriptura enim, in quam voluntas hoc
redacta est, est vel aliud quam scriptura vo-
luntas, possunt autem scriptura vel subiecto
quantum res ista non salvetur, ita etiam
scriptura non potest per se in se existere
existere vel non, ut per se voluntas in se
sunt sunt, quia non voluntas existit in
et redacta. Quamvis ego hoc signa, permanere non
sequitur, voluntatem, quam permanere, nam volun-
tas, repante voluntatis subiecto, etiam repant
Hoc est ultimum.

Si voluntas e. x. plantis septuaginta et octo locis
et non recedat ex mortem per se sunt salvetur et
neque per se existens, ut in se liberatur, cum
etiam voluntas per se existens in se existens

procedente uno vel altero per mortem & c. c. i. i.
nulla est opus. dicitur quum autem hoc voluntas
est ratio iurium et obligationum ex pto nascon-
tum et ideo ppa et obligationes sunt rationalia,
tunc, quum respand ratione etiam rationalium
ex pto respel, voluntate promittentis, per mor-
tem voluntas etiam ius pparu et obligatio huius
iuri conscientia promittentis respere deberet. Hinc
si admittitur quod voluntas voluntas, et pariter
voluntas et pariter voluntas, morte solvitur,
etiam id admitti debet, quod voluntas hominis
in pto declarata moriente homine, et ideo et iura
respere deberent. Et tamen hoc non si ius vi-
cium non ius notiat, nec pparu ex pto in
et, si remissum quassatum non cessat, sed durat.
Ipsa si quis rem emet, ius in hanc rem domini
etiam adquirit neque an illi moriente ius
et, etiam tamen deberet, si voluntas
et promittentis vita declarata post mortem
in iura epet. Ipsa etiam etiam uti uti dicitur.
et habere deberet. Hoc argumentatio valida
et videtur.

respondetur.

Inter voluntatem hominis in pactis inter vivos
et declaratam et voluntatem hominis in te-
stamento vel codicillo, vel alia uti vol. disp. et
testamentum non est ius, sed ius auitas, hinc a
voluntate hominis in pactis inter vivos declara-
ta conclusio ad voluntatem hominis in uti vol.
disp. declaratum deduci nequit. Ipsud autem
discrimen inter ppa inter vivos emisa et declarata,

tam ultimam voluntatem efficit, quod in p
si promittens rem suam ex voluntate sua efficit
ea excludit, et hoc modo rem promissam a volunta
te sua vacuam reddit, hoc modo p^{ri}arium in p
viciam reddit. possibile facit, rem hanc s
a voluntate hominis vacuam suo voluntate
sua excludit et suam reddit, hoc facit, p^{ri}
mipsum acceptando et simul jus in hanc rem
acquirit, si juri sibi conati, res nullius occu
pandi. Pariter itaq, promissam acceptando
quirit jus in rem, non jure promittentis, sed suo
jure, nam promittens promittendo, obj^{ct}um su
in hoc obj^{ct}um juri renuntiat et obj^{ct}um hoc a jure
suo vacuum reddit et ideo p^{ri}ario fit possibi
le, obj^{ct}um istud tanquam a jure vacuum in sui
juris sphaeram redigendi. Pariter itaq, adqui
rens obj^{ct}um p^{ri}o promissum non utilis promit
tentis, sed suo jure conato, res, quae sunt nat
lia occupandi, et sibi propriis, cedendi. Jus
itaq, p^{ri}arium in obj^{ct}um p^{ri}o adqueitum p^{ri}us
independens est a voluntate promittentis.
Quamvis itaq, promittens nunciat jus p^{ri}arium
in obj^{ct}um ex p^{ri}o quiritum non cessat. Nam au
tem in ultimam voluntatem deprosecutionis
conservationem locum habet. Nam si p^{ri}us, rem ho
redi vel legatario destinantem ex sua volun
tate sphaera non excludit, sed eam in sua vo
luntate sphaera usq, ad ultimum usq, hui
tem retentionem sibi et volens hanc non legatario
volens, res usque ad ult. usq, huius momen

mentum immancens, est ante omnia, quae me-
 nus hores, vel legatarum suam his rebus in-
 fundatam imprimere, easque suas reddere possit.
 moriente autem deficiente in ipso mortis mo-
 mento res quae redduntur, vacuae a voluntate de-
 quae, sed sunt etiam vacuae a voluntate ho-
 minis vel legatarum, nam hae vel legat: suam
 his rebus non imputant voluntatem, cum non ha-
 bent. In hoc ergo mortis momento res hae sunt nul-
 lae, non autem nullius cuius primum venienti
 reddere licet.

De jure sociali seu de soci- tatibus.

Huc usque consideravimus ens. r. et solum in
 nullo cum aliis entibus rationalibus casu in socio-
 tatis, fuit jam quodam entium r. ad se invicem
 et ad naturam, nam ad spontaneam, et ex necessitate et
 necessitate naturae entium r. et naturae hae autem
 entia, in eorum momentanea, nam quae ex necessitate
 et spontaneitate naturae solent. Hic autem de
 transitus ad considerationem entium r. in natura quo-
 dam existentium et ad consideranda entia r. iam
 in societate quodam existentia.
 Huc nam est ratio, quare in jure naturae etiam de so-
 cietate sermo esse debet, — seu quo nexu conueni-
 entibus de jure sociali cum theoria juris naturae huc
 usque exposita. Scientia juris naturae est solum in

systemate cum omnes res inter se, necesse
supremo principio non subordinato, vel subordinato
coherentes, debet itaq; ostendi, quo nexu theoria ju-
ris naturae hucusq; exposita, cum providente juris
theoria cohaereat. —

Derivando quid, derivamus illud ex supremo iure mo-
rali, ut ex illa suprema lege omnium ensium x ,
ut iure natura x , ideam rationis in omni sua ac-
tione rationis obsequetur. Cuius enim ad id,
ut ens x sit x , existat, necesse est ut sui sibi consi-
um fiat? Qui sibi autem consensum esse aliter non
possunt, ut exsistent vel existant, et hoc quod universitas
rationis idcirco conformis est, unde concludendo eos,
nila est necessitas ensis x agendi ex se, ut ens
conformiter et ex hac receptivitate omnia ensi
iura superiora exposita sunt deducta. Hoc im-
pedit ad quem omnia x , x in omni sua activi-
tate tendere obsequetur, ut maxime rationis iura,
exercitulationem suam maxime expositum, ma-
gister ratio obsequetur, cum si x , x iura na-
turae exposita exerceat activitate externa et hoc
activitas externa illa, ut conformis rationis i-
taque, in hac enim externa receptivitate cuncta illa
adfectus debent, quo sunt in ipsa rationis idea, adque
in rationis idea est unitas idealis et realis, ergo
et in hac ens, ut x , x , ut sit rationis idcirco conformis
sunt, licet per consensum idealis et realis, h.e. con-
sensus, in quod hoc activitas se exercet, et
activitas receptivitas ad realitatem hunc conceptus et m-

sum condendo, hinc quomodo dicitur actus x. debet
 obiectum habere, sed quod se referat, hinc illi actus
 debet convenire. Tamen sui entis x. (Cp) Im illud, in
 quo omnis e. r. activitas dicitur. Tunc illud, quod a-
 liquod e. r. vel aliquod e. irrationale, nam inter
 has duas species entium nulla distinctio datur, si-
 cut x. sunt homines, et e. r. superioris ordinis qm
 homines; e. irrationalia sunt res carentes.
 Si activitas e. r. sonat in aliquod e. r. tunc ipse
 e. r. est vel ipsum e. r. agens, seu ipse ego, vel
 alius e. r. ab eo diversum. Et in hoc casu secunda casu
 videtur aliud e. r. et est quoddam cum ipso ente x.
 agens ordinis, vel superioris. Unde oriuntur ha-
 officiorum entium x. species:

Officia erga se. officia erga proxima, officia erga
 ga. en: r. superioris ordinis, qm homo est, et quom
 ratione nostra cognoscimus unum ens x. superio-
 ris ordinis hominem sc. Deum. hinc non potest esse
 offa erga Deum et tandem offa erga nos.

In omnibus his officiis, non ex necessitate re-
 nat, qd activitas entis x. ut sit rationis coeque con-
 formis, non debet repugnare conceptui illius en-
 tis, quod obijm suo activitatis conditioni, nisi
 si activitas hoc est directio ad ipsum ego agens,
 non debet repugnare conceptui ipsius ego agentis.
 Conceptus officii ego est vere vel sui ipsius actus,
 hinc si activitas, tunc est illud hoc ego, non est
 talis, ut hoc ego consideretur qd finis sui, sed qd medi-
 um finium aliorum, repugnaret conceptui huius en-
 tis et non esset in hac activitate consensus actionis cum

idea rationis, ergo immortalis. Si alicuius entis r. non
convenit, conceptui entis r. supremi quando obijm hu-
ius alicuiusmodi hoc ens est, — sunt iterum alicui repug-
nat idea Dei. Hoc esset e. g. si homo consideraret De-
um non solumquam omniscientem omniholentem, etc...
sed solumquam in sua scientia et potestate limitata.
Sed, idem, ut alicui non sit immortalis, alicui
non alicui ens r. habens, debet esse falsus, ut con-
ceptui entis r. non repugnet. Ipsa v. g. res extra
ne sunt media, considerare debemus et alicuius-
modi huius conceptui conformem in eas extirpe, nun-
quam igitur possumus in to finibus veli, nun-
quam in abuti. Plene apaxius ab una, brologica
et alicui huiusmodi immortalis, nam in res ext.
non agunt earum conceptui conformiter. Nunc
videmus, quod ut alicuiusmodi entium r. supremus
i. r. finis realis, necesse est, ut in hac e^m r^m
alicuiusmodi sit consensus idealis et realis, i. e.
ut sit consensus inter alicuiusmodi et conceptum et
realem, et quod alicuiusmodi se refert. Sed si istam in
alicuiusmodi e^m r^m esse consensus idealis et realis
quoque alicuiusmodi, ut innoverit solum in consi-
deratione subijcti agendi, non alicuiusmodi, i. e.
alicuiusmodi hominibus, sed quod motum ens agens
in agendo. Huiusmodi, id solum, si possumus, i. e.
solum, motum enim hoc est finis, quem agendo re,
alicuiusmodi, ut solum finis est meta, alicuiusmodi
alicuiusmodi agendo realis, ut solum, i. e. alicuiusmodi
dem, i. e. in interno obijcti representantibus res,
sibus. Nunc alicuiusmodi entium r. quampis idem
rationis consentiente idea rationis solum in con-
scientia non alicuiusmodi in mundo externo visibilis vel

liti. Et videtur quare e^m r^m quamvis idem rationis
 conformi, idem rationis tantum imbecile realisatur.
 nam reddatur tantum visibile in conscientia agen-
 tis, adeoque in mundo tantum ejus interno, non
 autem in externo. — Ut accipiat e^m r^m idem
 rationis etiam in mundo externo ipsevisibile reddatur,
 requiritur, ut omnia rationis elementa etiam in
 mundo ext^o visibilia reddantur; nam accipiat
 e^m r^m si hoc accipiat idem rationis convenit.
 tantum unum elementum sed visibile in mundo
 externo sc: tantum actio externa ad realis-
 dum conceptum objⁱ tendens; aff^o conceptus objⁱ
 ejus, et consensus objⁱ cum conceptu in mundo
 externo non est, ideo etiam ut idem rationis in
 mundo quoque externo visibilia reddatur, tale
 aliquod requiritur, in quo idealis et realis et co-
 rum unitas etiam in mundo externo visibilia
 reddatur. Ut autem hoc fiat, necesse est, ut tam
 ideale quam reale, sunt ratio et sunt intentione,
 determinatione et directione accipiat tantum
 differentes. Ideale enim et reale sunt accipiat,
 accipiat autem a se agentis non differunt in sub-
 stantia nam accipiat vel est aliud, quam eo-
 rum vis agentis; definitio autem idealis est,
 in interno rationis; definitio realis ex consequen-
 ti agere. Unitas seu copula utriusque est ipsa me-
 ratio. Etiam hoc copula ut ratio in mundo ex-
 terno visibilia reddatur, sed et est tale aliquod, qd
 rationale est, aff^o simul ex. ene visibile. —
 Tale aliquod, quo et singula rationis elementa et
 copula eorundem etiam in mundo externo visibilia
 redderetur est matrimonium seu societas conjugatio,

nam in matrimonio est societas duorum: "r" ma-
ris et feminis. utrumque est ratio et determinatione
sui necesse differunt; copula, per qm hoc duo est r.
in unam personam coniuncta est amor conjugalis.
Amor est, dum in beatitudine manet est sensus
ideo non sensibilis. amor conjugalis in se ipso est
sensibilis. Ideo, quam est r. sunt moraliter obli-
gati, ad huiusmodi suam realitatem in hoc mundo rati-
onem etiam, aut qm moraliter obligati ad hunc
in quod non rationis causa in hoc mundo redditur
sensibilis, consequenter entia r. obligantur mora-
liter matrimoniis uniri.

Est obligatio matrimonium contrahere non est nega-
tiva, sed affirmativa, hinc hypothetica, quia in-
combit obligatio hoc homini certa cum conditione
si ac id necessarias vires et facultates, necessarias
medias sustentandi uxorem et prolem futuram.
Hinc obligatio est sanctum iure ethico, non iuri-
dico, quia si fecit iuridici, liberatur a lege faciente
ex sola lege oriri. Factum aliquod, quod hinc ob-
ligationi existentiam daret, non sufficiens, non
causa in iure non habet iuramentum hinc debet ex
sola lege oriri. Ex sola lege autem talis obligatio
certa esse debet nequit nam obligatio que sola legi
homini exa hominem imponitur, est obligatio ne-
gativa, hoc autem obligatio contrahendi cum certa
persona societatem ad vitam sempiternam esset et
obligatio affirmativa, deo ethica. Ratio obligat
e. r. in societatem conjugalem coniunctam est
cum qua persona aliquod e. r. eandem uniri vult,
que conditioni relinquit. Societas conjugalis

181 227

057

Spis m. lora.

f.

Solus
Sionis
ditur
sotice
toto
le cog
let s
trae
lus
de
hinc
das,
mis
colum
tione
lium
se
pura
lala
cinem
Unio
nor
Sonia
vicio
cine
quam
in son
mex

258

Societas conjugalis illud est medium, quo idcirco, rationis etiam in hoc mundo exterioris visibilis traditur. Quia autem societas conjugalis est species societatis generalis, species autem sine intellecto proprium genere cognosci nequit, ideo ad p^{ri}ncipale cognoscenda jura et officia conjugalia oportet scire jura et officia societatis generalis. tractatus itaq^{ue} de societate conj. premissus, huc tractus

de jure societatis generalis seu de
societate in genere.

Quia hic sermo est de societate in jure naturalis, hinc ob id huius tractatus non erit juris societas, sed societas juridica.

Sensu latissimo seu generali est societas omnis personarum unio ad certum finem. Nam iam societas existit, si plures homines congregantur in tractatu oblationis gratia. Societas autem juridica est talis relatio plurium personarum ad se invicem, ex qua his personis oriuntur certa mutua jura, mutuaq^{ue} his juris per tota officia, certam quietem et beatitudinem omnium viribus promovendi. —

Itaque itaq^{ue} personarum oblationis gratia nec species societas juridica nam neque finis est conditionis, nec jura personis singulis oriuntur. —

Societas in hoc sensu sumpta, dicitur societas in sensu formali, nam formam habet quandam propriam, hinc indicat et societas in sensu materiali sumpta, sunt plures personae inter quas talis relatio intercedit, et hoc nomen

dicuntur socii:

dicuntur socii: materiali
Quomodo societas per. in sensu ~~general~~ 'oriri po.

Primum societas jur. fit salo filium personarum
relatio, ut hujus hinc personis sunt mutua iura
se jura; et correlata hinc iuribus reciproca, et
certum est per eadem finem ^{communem} unius iuris pro
movendi, — iam autem est inferius
huius sociationis oblectationis gratia non
sunt societas iuridica, nam neque finis est con-
stant, nec iura personis singulis communia.

Veritas in hoc sensu sumpta, dicitur societas in
sensu formali. Jam autem spectata sola lege ju-
ris, ut si iuridice obligatus, verum suamdam co-
nem esse imo inermine incumbit pericula obli-
gatio obliendi. Cuiusdam sine gratia suas vires
unienti cum periculis aliorum et unitis his in-
vibus, sine vires proseguendi, hinc talis obligatio
et per se correlatum non nisi pō oriri potest, sed
et societas in sensu iuridico non nisi pō oriri potest.
Tale pactum dicitur S. societarium, seu pactum
unionis sociali.

Quam socii: p^{ri}o. tantum p^{ro} originem suam debet et
in pactum autem ad minimum duas personas infra,
re debent, hinc etiam ad societatem juridicam
et minimum duas personas, inter quas haec societas
initur, requiruntur, quae personae socii vocantur. —

Obiit p^ro Reges, quo societas initur, est id, quod
propterea singuli socii sibi invicem promittunt
et re promittunt et effud. eff. realis adis communis
inis. Ad eum unitis viribus obtemperandum socii se
unient. Finis enim societas salte quidquam esse
debet, nam unitis viribus obtineri potest,
quia socius, in huius re de etiam desinitis viribus

et societas per se, per se, nulla est ratio, in eundem
societatem. Quia autem, qui vult finem, rationali
ter et media, sine quibus ipse finis obtineri non
voluisse censetur, hinc queritur:

Quoniam in societatibus per se, competitus non videtur,
sine quibus communis societatis finis obtineri ne
quit, determinandi?

per se, ut in societatibus competitus non videtur,
immo in societatibus per se, ut in omnibus omnibus
sine collectione sumitis, non omnibus. Si per
determinandi media ad com. fin. soc. realissem,
dum necessaria, omnibus sociis inflat unius
sumtis compedit, societas equalis, et sic dicitur.
Si vero illud per se non omnibus competitus, socie
tas dicitur esse, in equalis seu rectorea. Quia hoc
ulteriori casu illud per se aut uni solum competitus
aut pluribus, non omnibus.

Si vero per se determinandi mod. ad obt. finem
com. soc. necessaria et idonea omnibus collectione
sumtis, aut uni tantum, sine pluribus competitus,
ex ratione per se socialis desumi debet. Hoc tamen a
priori de se, necesse non est, sed de se, de se,
natura, quoniam per se determinandi finis, ut med.
ad obt. finem, ut id est necesse, in hoc casu per
se, ut omnibus sociis collectione sumtis amittat.

per se, ita, ut in se equalis id tantum habet
com. omnes obligandi, in qd omnes socii consen
sunt, quia a natura quivis homo gaudet iure
independentis, ab arbitrio alieno, et hoc per se tam
dum habere presumitur, donec non probetur,
cum hoc per se amiserit, per se autem independentis

a voluntate aliorum amittitur. Sanctum remanet
actione; hoc vero remanet, si hoc factum non pro
sumitur, hinc si socius hinc pocius inde non re,
nuntietur. Si non subiret ad gerenda uni-
tis viribus negotia, censendus est, retinuisseque
independenti, in tali casu nemini in hac socie-
tate ex illis, prescribere, quidnam facere
aut amittere debeant, ut communem societatem
gerant utilitatem, quia si hoc per unum aut
alteri membro societatis committeretur, ut si
in committeretur, reliquis sociis immutandi suam
societatem nonnisi pure indolens diceretur in. n. n.
Ideo si in hoc sociali non esset expressa deli-
ctum per, decisive definiendi media, id est
soci. sui. id est necesse committere aut quibusdam
sanctum societates membris aut solum uni co-
muni, in hoc casu per tale omnibus sociis col-
lectione sumptibus committitur. Hinc in tali socie-
tate, et aliquid habeat cum, omnes socios ob-
ligandi, requiritur, ut omnes socii in id consen-
sint. Si aut unus desensoret, hoc conclusio
aliorum non haberet vim, omnes obligan-
ti.

Item notum si in hoc soc. non est expresse defini-
tum, ut documentandi decisioe communam media
ad communem societatem gerendam obtinendum, bene
videtur et receptoria omnia tantum quibus in
sancti membris aut tantum uni eorum, hinc in
hoc casu per illud omnibus non committitur, sed
sanctum illis, qui in hoc soc. essent determinati,
quia ex hoc nemo solus pocius adquirere potest, quam
quod in illum ab altero paciscentis translatum
est, et quomodo pocius dant leges paciscentibus, hinc si

Sanctum uni sociorum aut pluribus dictum sit in
scriptis; his sanctum hoc prolephas comissit, reliquis
vero sanctum obligatio incumbit, voluntatem
quam conformandi voluntati hujus unius aut
voluntati horum plurium in hoc soci. determina-
torum. —

An pro sociati equiter possint ista tribui ho-
stib, aut uni aut pluribus aut omnibus sociis. —

— Si in societate inaequali aut meliore, p^{er} dirigendo societatis negotia ad communem so-
cietatis finem uni tantum personae (physicae)
competet, societas est monarchia, si vero istud
p^{er} non omnibus personis, sed pluribus tan-
tum personis physiciis videtur unius summi
competit polyarchia.

Jistis personis, videlicet quas societas utiliter, possunt
 esse vel personis physicis seu indigendis min-
 gulari quorum / vel personis morales s. e. com-
 plexus plurium personarum unius instar ipso-
 rum. In huius casu est societas similes
 / ambigua et intelligitur / in secundo societas imita-
 sita / quod imitatio est / quod est / sed in la-
 ti societas ipsa societas / membra sunt soci-
 etates, nam personae morales sunt societales.

4. q. Si duo aut tres gentes societatem faciunt
ad bellum gerendum unitis viribus, haec societas
est composita, nam membra hujus societatis
non sunt physici aut indivisi personae, sed p.
morales sive complexus individuarum personarum
sc. gentes unguis, quae ipsae sunt societates.
Talis societas est societas sociatum.

une sabbée perdue dans son pays natal,

vel bilaterale, nam si esset tantum unilaterale esset
societas leonina; unus socius deberet tantum omnia
ferre et alibi tantum commoiti spectare; in
societate autem juridica, quibus sociorum obliga-
tur, viris suas cum viribus consociorum unire et
unius hinc viribus communem societatis finem pro-
movere, est ergo sibi tale, ex quo utrique paciscen-
di, obligationes oriuntur et jura h. obl. correla-
ta, et itaq. sibi bilaterale. Nunc quum ex quo
viris bilaterali utriq. paciscendi jura et obliga-
tiones oriuntur, hinc ex quo vis pro sociali, pro
sunt derivari jura et officia, quae jura et officia
socialia dicuntur, nam sunt jura et officia sociorum et
fluunt ex conceptu societatis.

Haec jura et officia sunt iterum de duobus generis, vel in
interno societatis se exercent, vel vero etiam in extra-
no societatis suam habent efficaciam. Prioris generis
jura, socialia illa sunt, quae tantum socii erga con-
socium compellunt. Posterioris generis jura illa, quae so-
cietati erga personas externas ad societatem non per-
tinentes compellunt. Prioris generis jura socialia di-
cuntur, jura socialia interna, posterioris generis ju-
ra socialia externa. Ipse e. g. civitas est etiam societas
et habet pariter et ipso jure, jus internum et externum.
Jus civitatis internum est illud, quod sociis singulis
erga eandem societatem et vice versa, soli societati
erga singula membra compellit. Haec jus essentiale
tantum, in interno societatis. Aut civitas etiam ha-
bet jus erga alias civitates, quia civitates relative ad
se, gentes, vocantur, hinc gentes habent jura erga a-
lias gentes et haec erunt jura externa.
Quod illud sociale, quod ex conceptu societatis cog-
noscitur, vel est universale, seu tale, quod de omni

valeret socialis; quod ergo in omni societate adesse
debet, vel tantum jus sociale speciale, quod tantum
in rebus quibusdam societatis speciebus locum habet.
Præter genericis jura illa sunt, quæ ex genericis (hæc)
societates conceptis, consequentibus insolat. fluerunt, parti-
cularis vero genericis illa, quæ fluerunt ex quodam speci-
fico conceptu societatis. Ita v. g. jus exigendi a reli-
quis consociis, ut unus viribus communem socie-
tatem suam promoveant, omnia vel omittant, quod
communis societatis bene abesse, nec jus societatis
genericum, nam hoc jus in omni societate locum
habet, atq. jus exigendi a marito suo, ut virum et
amicum pareat, atq. jus speciale, nam hoc jus tan-
tum in societate speciali seu societate conjugali
occurrit.

Undenam possunt cognosci jura socialia; tam
genericæ, quam specialia?

Quale jus socii erga consocios et illi erga socium
commune, id ex venore p. socialis cognosci debet,
nam socii jura p. oritur, ex p. autem nemo p. socii
consocium solus jura habere potest, quam alia socii
socius promittendo in eum transire, veli. de la-
racit. Ergo et socius erga socium aliud jus ha-
bere non potest, quam quod p. socii promissum sit.
Quod autem jus socius socii promiserit, id ex de-
more h. non lesit. Ideo jura societatis humana
creanda sunt ex venore p. d. ex verbis p. jura
grammaticam quætorum indeterminationem q. si
autem tenor h. socialis socii illa jura aut plane
non aut non adlocuati determinaverit, si tantum
initium esset p. socii ad oblinendum rebus finem
quendam, atq. quo jura socii erga socios compe-
rent quoque illos officia onerarent, non esset in

sociali definitum, affia et iura socialia possunt
cognosci ex fine societatis. Quis enim socius
vivendo societatem, cum idolo incipit, quia voluit
illum finem, qui tantum in hac societate obtine-
re potest, societas est medium, sine quo esse ac-
tus finis obtineri nequit. Qui ergo vult finem, non
potest non velle rationaliter et media ad hunc
finem obtinendum idonea et necessaria, hinc ex
fine societatis possunt cognosci iura et affia
omnium sociorum scilicet ius vivendi media ad op-
tinandum illum finem idonea et necessaria. —
An hoc casu ius internum et affia socialia, secundum
fact. philosophicam, velut in rationem, vel in
philosophicam, vel in rationem est tantum subsidia-
ria: id est, tantum sine locum habere potest, si
non per iura et affia socialia aut plane non, aut
insufficienter determinaverit, quia illa regula
interpretationis philosophicis in interpretan-
do pro sociali: Qui vult finem, voluit media
consequi — non nisi in tantum in societate
sine locum habere potest, in quantum non est
in illo pro subsidia, potest enim pro sociale,
unum alterumve socium et speciemque notio-
nes, ab obligatione omnibus aliis sociis incum-
benti eximere. Et e.g. cum societas in illa salis,
quod ad finem illius obtinendum socii obligantur,
et sic necesse fore unicuique summam in modum conferre, tunc
obligatio omnibus incumbere sociis, uno tantum
tantum ex parte, ex hac ratione, quod hanc pecuniam non
finem habet.
Trucitur nam. Et casu, si iura et affia soc. solent
modo et ex ratione in conclusionem erigenda sunt.

que sunt hoc jura et officia?

Primum socii societatem incundo cum intendant finem, qui tantum in hac societate obtineri non potest, finis autem absque uno medicorum edonorum et necessariorum obtinendi sit impossibilis, hinc socii volentes finem societatis, media etiam merita sive quibus iste finis obtineri nequit, voluisse consensendi sunt, sequitur inde: omnes socios incundo societatem, obligationem contraxisse, ut volendi media, sine quibus finis societatis obtineri nequit. Hinc etiam sociorum obligationi correspondet jus singuli singulis sociis, exigendi a reliquis sociis, ut media, sine quibus finis societatis obtineri nequit, velint quid et adhiberent.

Quia autem ille, qui vult ad id quendam finem et idem ad media s. q. i. f. o. nequit, adhibenda se obligat, impedimenta hujus finis simul velle non potest, quia contradiceret sibi, volens finem adhibenda media, et nolens, impedimenta volendo, resultas inde negativum omnium sociorum offm, ea omnia amittendi, quibus societatis finis impediri potest.

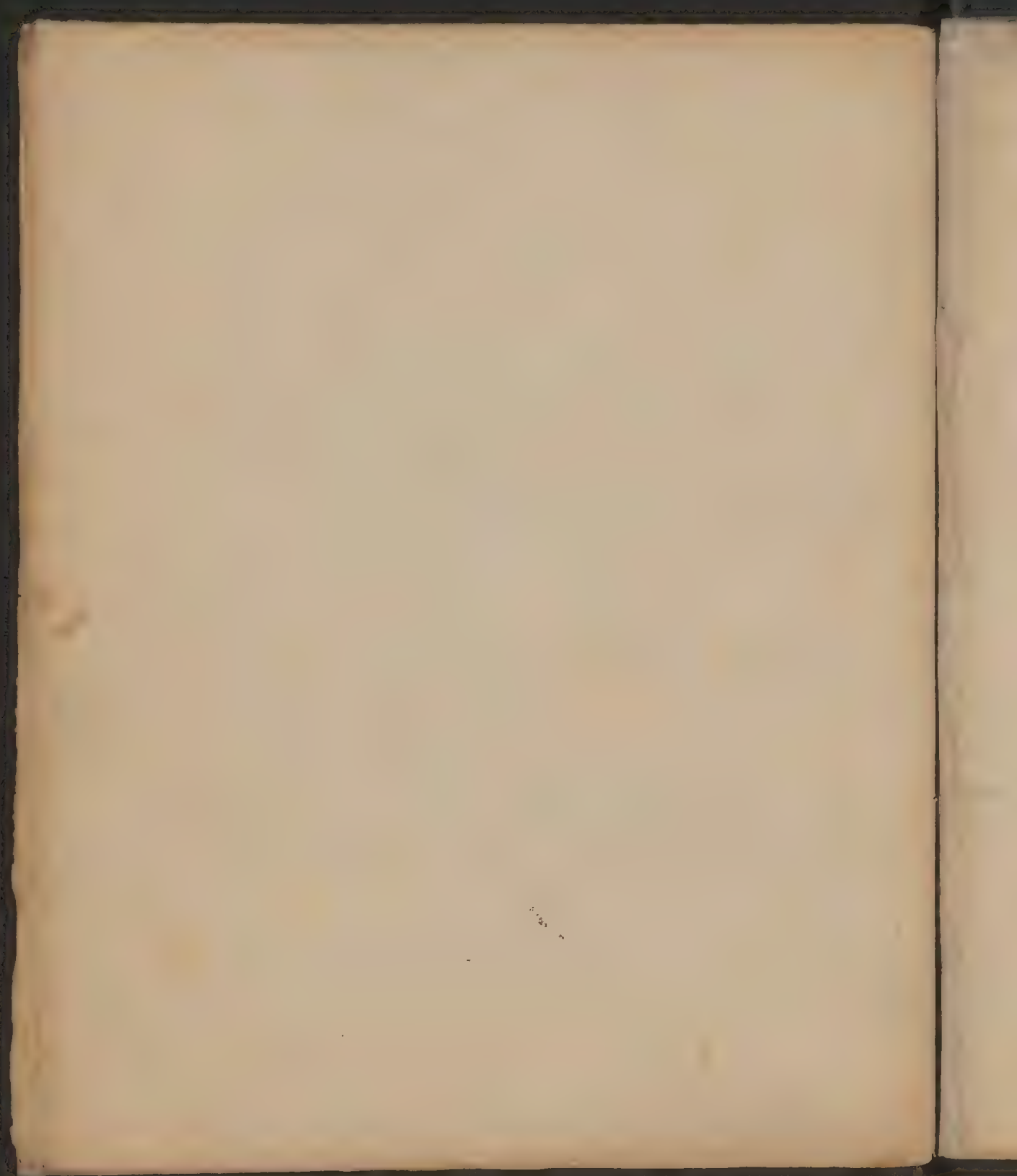
Secundo tali sociali jure et alio quæritur: utrum socii, qui communem societatis finem promo, vere se vel expresse vel tacite incundo societate obligaverint, ut sit, fore et illum communem societatis finem, etiam suos particulares finis promovendi?

Primum si sic nemo magis obligari potest, quam si quod se promittendo obligatum esse declaravit, et valia

ergo et socii in eundo societatem magis obligari non
possunt, seu alias obligationes contraxisse debent,
quod si queant, quam quae pro sociali eundo sibi aut ex,
sese aut taliter volendo finem improuerunt.
Hinc quum socii sanctum illum casum liberta-
tem sociis unum amittere se obligauerunt eundo societate,
merito demum, cum societatis finem propter esse uoluerint, hinc
hinc omni alii externis libertatis usum, qui finem soci-
etatis non attingit, sibi inuicemque mutuo conuen-
ti sunt, conueniendi sunt, reueraque sibi ius, et
sibi particulares finis prosequendi, quorum pro-
sequutio communi societatis finem non erit im-
pedimento. Communis societatis finis bonum
commune dicitur: nam societatis finis, tale
quid esse debet et est, quod omnes socii vo-
lunt nam finis estis gratia societatem inire.
voluntas autem humana sanctum bonum
ad, et si deest (nisi in opib), malum accersatur, hinc
finem communem societatis finem, omnes so-
ciis sibi sibi sibi, est autem finis, bonum commune est,
hinc omnes socii bonum commune volunt. Haec
itaque regula: Quod sociis sit ius propter comu-
nem societatis finem etiam particulares suos
finis promovendi, si prosequutio horum fin-
is sociis finem societatis communi non est impe-
dimento ea exprimi potest: Sociis ius est propter
commune societatis bonum, etiam privatum bo-
num suum prosequendi, si promotio hoc pri-
vati boni, non est impedimento bono communi. —
Quamvis autem pro eo initio omnes socii in fi-
nem societatis conenserint, quia reade huius finis
gratia pro sociis inierunt, et finis estis estis.

lum; huius finis socialis, seu id quod hoc pro sin-
gulis omnibus et omnes singulis promerentur, fieri
potest, quod, quod in pro soc. incendo, me-
dia, quo jam tunc ea necessaria innoverunt,
determinata sunt, sed fieri et potest, quod in
pro soc. incendo vultum finis, signa gratia so-
ci societatem uniserunt, et determinatus, me-
dia autem ad promovendum hunc finem idonea
et necessaria aut plane non, aut tantum ea, quo-
rum necessitas in ipso societatis origine inno-
uit, sunt determinata, alia vero, quorum ne-
cessitas pendet a mutabilibus et ipse pro soc.
init, neque deinde posibilitatibus, incendo
sim soc. non sunt determinata, sed domum
tempore eveniente necessario determinari de-
bent. In casu quo adesse debet, non media
tempore necessitates determinandi, nam soci-
tas, finis gratia unitur, finis autem, atque ut
mediarum necessariorum et idoneorum obtineri
nequit; hinc ius debet esse hoc media de-
terminandi, quod ius regimen societatis adpos-
tare potest. Sed ius bene superius, cui hoc ius
comprehendit, cogitari nequit, hinc quomodo in so-
cietate ius esse debet, media ad promovendum
societatem id. et nec. determinandi, debet ab-
in societate superius esse, cui hoc ius compre-
hendit. Quod ut itaq, quis in eo casu, si media
ad finem soc. obt. id. et nec. in pro soc. aut
plane non, aut tantum ea, quae in ipso societatis
origine innoverunt sunt determinata, superius
ipso iure, hoc media determinandi?
Si tantum solum unionis socialis finem incendo

o san
 unt, sunt
 lo, me,
 erunt,
 uos in
 la sa,
 us, me,
 adonea
 ea, quo,
 i uno,
 um ne,
 i sat,
 endo
 tumum
 xi' st,
 ecclia
 xit,
 y use
 blinari
 ledia,
 x d'pud,
 ca-pus
 un so,
 endum
 tet obia
 tompe,
 media
 y uol
 r'craia
 am
 in st.

44

165

your mother

i
 sunt
 aut
 ma
 li
 li
 am
 cor
 que
 dum
 nos
 e
 ob
 corre
 qua
 ab
 nem
 fore
 col
 quod
 ut
 non
 illi
 min
 mo
 un
 ed
 sine
 so
 sel
 cor
 so

idoneam solum unionis sociali p[ro]m[otionem] est,
hinc hoc solo p[ro]posito jus determinandi media
ad promovendum communem societatis animam us-
que et necessaria omnibus sociis collectim sum-
mi comprehendit. Stante igitur solo unionis socia-
lis p[ro]posito et p[ro]gresso omni alio p[ro]p[os]ito, subje-
tum illud, cui hoc jus competet est complexus
omnium sociorum, quia t[ame]n sociale solo
unionis p[ro]p[os]ito p[ro]gressu omni alio p[ro]p[os]ito
jus illud definiendi media, ad promoven-
dum societatis finem idonea et necessaria,
non omnibus sociis, sed solum uni aut plu-
ribus eorum competit, tunc reliquis sociis
obligatio juridica incumbere debet, huius p[ro]p[os]iti
correlata sc. voluntati huius unius et horum
quorundam se conformandi. Talem autem
obligationem spectato solo unionis sociali p[ro]p[os]ito
nemini incumbit, quia huius obligationi de-
bet correlatum esse jus, unius sociorum
vel quorundam horum alios prescribendi,
quodnam hi alii, p[ro] eo reputare debent, quod
ad promovendum communem societatis fi-
nem idoneum et necessarium est, adeoque jus
illis imperandi, hoc autem jus, a natura ne-
mini competit, nam a natura quip[ro] h[omo]
mo habet independenti a. v. a., cui p[ro]p[os]ito
autem illi socii solo unionis sociali p[ro]p[os]ito in-
vito, non renuntiaverunt, sed illud retinent,
hinc solo unionis sociali p[ro]p[os]ito in vito, p[ro]gressu
se omni alio p[ro]p[os]ito subiectum illud, cui jus co-
petet, determinandi a p[ro]p[os]ito et media ad con-
servandum hanc communem societatem ad se nec
seu sua determinandi, ut nec determinatio

rem habeat omnes obligandi, tantum complexus
universum sociorum esse potest. In tali ergo societate
te aequali, quicquid socius iure gaudet, quoad nego-
tia solum societatem concernentia non cum aliis
deliberandi, verum etiam suffragium seu volunta-
tem suam dandi ita, ut sanctum unanimia omni-
um sociorum vota, vim omnes socios obligandi
habet.

Responsio in societate aequali admitti, ut si
in quicquid ius habeat super negotiis socium so-
cietatem concernentibus deliberandi et suffragi-
um dandi, seu sponte unitas omnium non requi-
ritur, sed sufficeret votorum pluralitas?

Votorum pluralitas enim non sufficit, quia si in
societate aequali non unitas omnium suffragi-
orum, sed pluralitas vim decidendi haberet,
tunc illi, quorum vota non essent in hac votorum
majoritate concordia, obligati esse deberent, se
conformare opinionibus eorum, quorum vota
pluralitatem constituerent, hoc autem obligatio-
nem a diametro opposita esse iuri contraria,
iuri inolepcondonit a. v. a. cui iuri non renun-
tiantur.

Et in societate aliqua pluralitas votorum im-
mes obligandi habeat id ex expressa huius de-
terminari debet. solo unionis societatis pro id
non est definitum, nam solo unionis pro initio
singuli sanctum ad id obligaverunt sese, quod
veris suas cum viribus aliorum unirent, et
unitis his viribus communem societatis finem
promovere velint, seu, quod unitis viribus me-
dia ad promovendam eam soc. fin. id. et nec
adhibere velint, ut quae media sint idonea

relatum etiam imperans dicitur. Juri ex una pte
debet ex altera pte necessario correlatum esse obli-
gatio juri: hinc juri imperantis regendi actiones
sociorum ad communem finem, seu juri, actio-
nes illas, quibus societas finis, obtineri possit,
reliquis sociis praescribendi, illas autem, quibus
eae finis impeditur, prohibendi, correlata est a
pte reliquorum sociorum juridica obligatio,
praecipuas actiones ponendi, prohibitas omitten-
di seu obligatio voluntati rectoris societatis o-
bediendi.

[illegible]

societatis, nisi illius communis in cunctis suis
 gratia quae sua amitti debeat, ex tunc reliquis
 sociis sua ^{nonnulla} ^{beneficia} ^{perdantur}.

In iure re praedicta non solum in foro ex
 terno, verum etiam in foro interno seu conscien-
 tiæ obliquantur, utpote aliam legem sola rectoris soci-
 etatis valentibus sociis solius reliquos etiam in
 foro interno obliquant.

Quia igitur iure non rectoris societatis habetur
 sed limitata et limitata.

Quia a natura nemini sit, ut alius imperandi,
 nisi cuius a natura competit, per oppositum, huius
 vero, cui homo relatus ad quendam regem, iuris ob-
 jecta potest repugnare, et non obversa, pruden-
 ti arbitrio aliusque alterius subijcere potest, si
 hinc si aliquis objectum quoddam sui iuris in
 dependens arbitrio alterius subijcit et ille
 alter hanc subjectionem accepit, sunt hoc mu-
 tuo nam subijcitur, quia accepit — consona,
 ut videtur in, per subjectionis dictum.

Ex hoc fit illi subiecto, cui alius quidam obj. sui
 iuris subdidit, per oritur, subiectum est sub-
 iectio redigendi et alteri subiecto incumbit cor-
 respondens oblo, se huius voluntati conformandi.
 Iure igitur imperandi a natura quicquam nemini
 competit, fit sed solum huius oritur.

Ita ex fit nemo solus iuris adquisit, quam quod
 est praedictum in eum solum huius illi declara-
 re, hinc etiam rector societatis in huius subjectionis,
 quo si quis collatum est, sociis regendi, magis per
 non acquirit, quia quod in eum reliquorum sociis
 voluntate collatum, fit hoc autem voluntas, per
 quam per, societatem regendi, uni vel pluribus
 subiectis collatum est, potest esse, aut expresse verbis,

ad hanc, sine ratione, si, i. determinandi.
et hoc est expresse determinata, b. c. si
autem potestas rectoris in p. subjectionis
potestas definitur, sunt rectores ipse non potest, nec
nec alia habere potest, qm qui a reliquis sociis
p. subjectionis expresso sunt concessa. p. hoc
casu potestas rectoris societatis erit limitata,
quidem et limitis, qui ei ex hoc est sociis reliquis
sociorum est casus.

si autem in p. subjectionis per ipsum, quod non
cessum esset uni alicui, vel pluribus quibuscumque
subiectis, vultu regendi non est expresse ut
hoc definitum, sunt a sociis societatis erit illud,
hinc, quam p. subjectionis, potestas regendi so-
cietatis sua p. imperandi et communem societatis
ut finem societatis, p. hoc est, regis gratia so-
cietatis necesse in imperandem collata est et
ratio regis p. imperandi, ipsum autem hoc p.
est rationatum. Nam autem rationatum latius
patere nequit sua ratione, ergo et potestas re-
gendi societatis, ut in imperandi rectoris sociis
magis ipse nequit quam finis est societatis. p.
casu igitur, ubi p. imperandi est sociis
in p. societatis non est rationatum, ut
limitatum, sunt sociis est limitatum ut, nec p.
nem sociis est societatis sociorum voluntatem in
sociis igitur casu rector sociis p. passivum
habet ad omnia ipse dandum et ea annua, ut
ad communem sociis finem promovendum et id est
necessaria. p. hoc casu itaq. apud hanc so-
cietas ad promovendum societatis finem com. sunt
limites potestatis rectoris.

Quoniam igitur aut non sunt iusta ad promovendum

dum soc. finem aut non necessaria, rector soci. cui
gōa a membris societatis postulare nequit. ad
manet pristina soliorum libertas, quae lib. lib.
tas sociali (voluntate sociorum) vocatur. Si
dictas sociali finem ad ea compedit, quae rectori
ad eom. soc. finem sunt indifferentia, quae ad
hunc finem neque sunt media, neque impedimen-
ta, nam si sunt media, obligatio adest. ea pro-
videndi, si sunt impedimenta obligatio adest in
omittendi.
Itaque autem sunt tales actiones, quae rectori ad eom.
soc. finem sunt indifferentes, quae, de eo in soci-
etate iniqua de iure iudicandi soli rectori
societatis compedit, namque hoc in hac societate
de ei solum concessum est, hinc in societate re-
ctori solum ad ea rectoris socii, quod per re-
ctorem societatis pro socialiter indifferentibus
sunt declarata.

Lexis iste, qui in pro sociali per paciscentes in-
puro sociali imponitur, positivus dicitur, nam
omne id, quod arbitrio humano statuitur, posi-
tivus dicitur. Unde vero lexis iste, qui de sociis
paciscentibus in pro sociali imponitur,
pro arbitrio paciscentium ponatur, inde patet,
quod paciscentes ad imperium quicquid uni aut
alibus conferendum non erant obligati, nam
paciscentis ad pro incurrendum et ad promitten-
dum hoc pro obtemperandum, proinde non est obligatus, se-
d a arbitrio quae pendet, utrum pro eam aliquo
modo inire. Si quid hoc pro promittere ipse in-
etiam illi qui imperium sociale uni aut pluribus
quisque tam personis conferunt, ad conferen-
dam hanc in unum aut quosdam pro se habentem
socialem iuridice non erant obligati, sed unius

ab illorum pondere arbitrio, nec se subijcere velint,
hinc pendet etiam ab eorum arbitrio, quibus sub
conditionibus et inter quas limites se illi velint
subijcere. Hi itaque limites in po. subjectionis posi-
ti ponuntur pro arbitrio eorum, qui se huius imperio
subijciunt ideo positivi adpellantur.
Ex ordo, quod imperio sociali discretis verbis nullis
limites est positus, nullo modo sequitur, imperium soc. il-
limitatum esse: nam in illo casu imperium sociale
habet limitem, in ipso societatis fine repositum,
ideo quoniam talis, ab quam po. subjectionis
imperium in unum aut in plures collatum est,
est communis societatis finis, imperium collatum
est rationatum, imperium itaq. sociale se latius
extendere non potest, finis societatis.
Sive itaq. limites imperio sociali discretis verbis sit
positus nec ne, semper imperio sociali est limi-
tatum et quidem in primo casu, limite positivo,
in secundo, finis societatis, quicquid limitis naturalis.
Quia autem hi sunt praesentiones: positivus est
aliquis limitis positivus, aut nullus, sunt contra,
alterius oppositi, duo autem contradictorie
oppositi, nullum medium admittant, disjunctio
igitur plena, in omni soc. put. iniqua, imperi-
um sociale est limitatum. Ap. societate igitur
iniqua iniqua non datur, nec dari potest.
imperium illimitatum.

Nota. Ap. praxi tamen illud imperium sociale, quod
nullum habet positivum limitem, sed tantum
naturalem, limitem accumscripimus, est. dicitur illi
limitatum, limitatum dicitur illud quod praxi
naturalem finem suum habet positivum ex,

iussum paciscentium verbis definitum.
 Imperium sociale tantum mediante pa-
 radigmate potest esse, quia sola rationali hominis na-
 tura est. Ideo, homini competitus ius transcribendi,
 qualem nam finem adhiberi sui prosequere.
 quo modo hunc finem realicare debent, ob con-
 sum s. ius independens.
 Sed quod videtur utrum conceptus societatis iuridice
 iam non insit conceptus independens?
 Si hoc verum esset, iam homo societatem iuridicam
 iniens eo ipso iam se subiceret.
 Propter conceptum autem sociales, seu societatis gene-
 ratum conceptus subordinationis non insit, nam con-
 ceptus soci. iur. conceptus dependentibus sunt in-
 sit, si societas talis esset, cuius finis non posset
 aliter obtineri, quam mediante subordinatione. — nam
 in tali casu esset subiectio medium, ad obtinen-
 dum societatis finem, homo itaque hanc socie-
 tatem iniens, ad hoc finem in societate volens, non
 potest non velle rationaliter et media, nam finis
 cuius medio obtenda est immutabilis, medium
 autem esse subiectio hinc homo, volens intrare
 hanc societatem, vellet hoc ipso intrare subje-
 ctionem. E.g. si homo aliquis certam quamdam
 societatem civilem intraret, in qua imperium iam
 esset constitutum. Igitur in societate, quia sunt
 imperio civitas non potest esse civitas, hinc homo
 intrare civitatem iniens eo ipso se subiceret tali
 imperio, nam conceptus subordinationis a conceptu
 societatis separari non potest, nam conceptus so-
 cietatis non potest abstrahi a conceptu imperii,
 conceptus autem imperii non potest separari a con-
 ceptu subordinationis, ideo ipse introitus in hanc civi-
 tatem esset subiectio. Quod iam itaque posse oriri ius

aliis imperandi sine p^{ro}.

Ubi per hoc aliis imperandi sine p^{ro} arri non p^{ro} p^{ro}.
Ipsi autem, quo quis solum in societatem a rebus
conceptus conceptus imperii est subjectionis. Imperari
nequit, involvitur p^{ro} solum; hoc ipso quod quis
in societatem intrat, subijcit se ipse imperio, nam
conceptus societatis atq^{ue} conceptus imperii non est
cogitabilis et conceptus imperii. Verum cum con-
ceptus subjectionis est necessario connexus, qui
sag subijcit aliquando societatem, eo ipso ac-
tuo imperio subijcit et si ipse, p^{ro} quem im-
perium est, acceptus hanc subjectionem est p^{ro}
subjectionis, ex quo p^{ro} imperandi arduus p^{ro} p^{ro}
gendi ab illo, qui sese subijcit, confirmationem
sue voluntatis ipse voluntas, illi vero, qui se
subijcit, in illa obto p^{ro} se conformandi im-
perantis voluntati, est illud solum. Ubi p^{ro}
um est si in societate aliqua imperium jam
est constitutum; est si primum est constitutum,
diu quamvis societas datus est, rebus finis
absq^{ue} imperio obtineri non potest, hinc solum se
societatem unius, non potest dici subjectionem
nam ex eo, quod finis societatis alius sine
imperio obtineri nequit, sequitur p^{ro} cum ne-
cessitas constituendi imperium, adeoq^{ue} neces-
sas se subijcendi, jam autem necessitas sub-
jectionis, non est ipsa actualis subiectio, quam
solum solum necessaria ab ipse promissi p^{ro} solum,
non est actualis ipse p^{ro} solum, imo intrinsecus
in solum societatem, rebus finis absq^{ue} imperio
non potest obtineri, in qua solum actum subje-
ctum imperii nondum est constitutum, cum actuali

[illegible]

dicuntur solum intra societas. —
sed quoniam, utram societas, quae sociis non conspiciant
etiam quodam jure canonico. Hic, talia jura quo sa-
am efficaciam non valent in societas mentes,
verum etiam in personas alias, quae extra societa-
tem sunt, quae ergo relati ad societas sunt p-
sonae extensae, inseruuntur?

¶. hanc questionem ita solui.

Supra societas juridica est persona moralis, cuius
autem personae comprehendunt jura jam in rationali o-
p-ione naturae juridicae, ergo etiam societas juridi-
ca est persona moralis, comprehendunt jura canonica.

¶. Hic radiolinum in forma falsum est, po-
formam radiolinum requiritur, ut constituantur p-
ta regulas syllogismi morum logicas. Quia regu-
las syllogismi sunt tantum in radiis termini-
bus personae, huius autem sunt 4.

¶. In prima enim huius radiolinum promissa est.

Supra societas jur. est persona moralis, sunt
duo conceptus, conc. soci. jur. et conceptus perso-
nae moralis. in secunda promissa, quod est autem
persona habet jura canonica, idem duo concep-
tus occurrunt, et quidem conceptus personae et
conceptus juriū canoniorum. Quia regula
logica, consequens seu predictum in regula-
tionem majorem cadit subtersum propositum
minoris, huius autem loco huius conceptus sunt,
sunt est alius, sunt itaq. quatuor termini loci
Supra nam in prima promissa auctor intellit
personam moralem, in secunda autem perso-
nam generalem, jam autem conceptus personae ge-
neralis et personae moralis non sunt identici,
nam persona generalis ac, personam moralem.

belong
quo sa
membra
sacra
sundm

his, miv
ionas
e iavai
nada
oppe
taduo
a regu
lamine

sci

li, sunt
es fressa
is autem
uo conq
erant it

regular

os piaci
estioneis
is um

in lica

ambellig

a fressa

sons qd

indici

ralin

00

100

Ins. m. t. m.

ad personam moralem ita se habet, prout se ha-
bet genus ad speciem.

Societas autem esse personam. *Idem demon-
strat.*

Ad omnem personam requiritur intellectus et
voluntas, quorum unio personam efficit. ad in-
nam autem personam requiritur unus intellectus
et una voluntas. Jam autem in societate effi-
mus intellectus et una voluntas, est ibi una vo-
luntas, nam omnes socii unum eodemque volunt,
et unum eundemque finem societatis, hinc in hoc
fieri uno eodemque unida est, omnium voluntas
hac de causa omnium sociorum voluntas unam
continentem continet. *Solus est unus intelle-
tus, nam quum adsit unitas voluntatis, qua-
ritas autem voluntatis dependet a qualitate
representationis, hinc et adsit in societate u-
nitas voluntatis, debet esse unitas representa-
tionis, representatio autem est operatio intelle-
tus, hinc quum in societate sit, adsit unitas
voluntatum adesse debet et unitas intellectus.*
Ad huc unitas intellectus et unitas voli in sensu im-
proprio sumitur. Ista unitas non significat
veram unitatem intellectus et voli sed habitum
unitatis sumitur consensus loco. Quum quidem
est, quod in societate sit, omnium sociorum
voluntates consentiunt in idem, quia omnes
eum eundemque finem volunt, est itaque
consensus voluntatum, est non est una volun-
tas sed solae voluntates, quod sunt socii. *Item
proam talis de intellectu. Omnium sociorum
voluntates ipse eundem finem consentiunt, con-
sensus voluntatum dependet autem a consensu re-
presentationum. Representatio inveniunt in idem.*

hinc et omnium intellectuum consensus
est debet. Quum ergo unitas voluntatis et uni-
tas intellectus in societate sit tantum propria
tantum quasi unitas, idcirco et societatis personae
ut non sunt personae vere, sed tantum quasi
personae, quae quasi personae, personae morales
s. personae spirituales dici solent. —

Quo illo iterum ratione illud, quod de personis sui
physicis p. inales, trahitur ad personas, sine ulla
ratione.

Idem autem modus iura externa societatis pro-
bandi ab autore nostro adductus, sit falsus, sed
non datur modus, ostendendi, societatis per se
ratione h. personis moralibus ut comprehendere iura
illam. Ergo alias personas, ad societatem
hanc non pertinentis (extraneas) personae.

Idem modus est ipsa societatem juridicam
naturam. Quis enim societas unius personae
quidam finis gratia, homines itaque finem hunc ac-
tentes et cognoscentes finem hunc, non aliter,
quam in tali societate ostendere posse, necesse
est. Tantum talem societatem considerare h. unam
mediam vel obliuiscendum finem ipsam com. sc.
societatis volentes itaque hunc finem, utli necesse
est tantum et medium, necessitantes itaque utli
societatem et ideo talem societatem inueniunt.
Idcirco autem finis debet esse moraliter iustus
nam societas juridica p. initalur, regitur p. ob-
iectum est illius soci. finis, si itaque est finis so-
cietatis esset aliquando moraliter impositus.
Idcirco, hunc obiectum p. esset aliquod moraliter
impossibile. In aatem, regitur et p. mora,

est, est invalidum, hinc etiam p^{ro} sociate, per quod
unius societas salis, regis finis est aliquid mor-
timor: est invalidum.

Quia autem quod p^{ro} est legum, usum, que soci-
et unicalem societas legantur, legatum erit
societas ipsa, et quam legem non existit,
legatum quoque coactis illigatum, nam nihil
est quo ligaretur, hinc p^{ro} in sociali invalidum
societas nulla est, finis, itaque societas na-
talis debet esse aliquid mor: possibile, b. e.

Saliquid, quod nulli legi me ethica, nec pu-
ritate repugnat. Homines autem jus habent,
volendi finem, nulli legi repugnantes ergo
etiam socii societatem intrantes jus habent,
volendi societatis finem, si ipse finis nullus
est repugnat. Habentes autem jus ad finem, ha-
bent etiam jus ad media volenda sine quibus
ipse finis obtineri nequit. medium autem ut
volendum saltem finem, qui tantum in soci-
etate realis potest, est ipsa societas, hinc socii
saltem jus saltem societatem intrandi, et in
ea permanendi. Propter etiam, jus quod soci-
etate qua societate competet etiam erga alios
socios, est jus existendi in hoc mundo sa-
tis societas.

Quia autem ipse finis, cuius gratia societas ini-
tur, non est manducantia, sed benedictio, hinc
etiam medium, sine quo ipse finis obtineri ne-
quit, benedictio esse debet, medium huiusmodi
societas, hinc homines saltem societatem intran-
tes seu societas jus habent, non tantum in
hoc mundo existendi, sed etiam in saltem soci-
etatem conservandi.

Quia autem haec societas est medium ad obtinendum
hunc finem, cuius gratia instituta est, socii autem ha-
bent jus finem illum perfectissime realisandi, per
quem vero finis realisabitur a perfectione mediū pen-
det, hinc socii habent jus, societatem in istam
maxime, quamvis fieri possit, perducendi
ign. hoc jure continetur jus constitutionem inter
socios meliorandi, e.g. Societatem aequalem
in iura inaequalem commutandi, quin ad id gra-
tiam consensu socii, ab eadem se. jus in se. a.
e. a. cui juri reale vel extraneum servitium non
renuntiaverunt.
Socii habent jus, societatem perficiendi, per
socios autem societatis, variis modis fieri
possit, cum quas per fines etiam auctio vi-
rium societatis i.e. virium humanarum et
rerum, hinc societas habet jus agendi nu-
merum membrorum suorum et res suas ma-
gis agendi, quibus dominium rerum adqui-
ritur, seu occupatione et pactis.
Quia autem societas habet jus agendi nu-
merum membrorum suorum, hinc debet ei
compellere jus admissendi in societatem verum
nova membra.

Sed non sufficit ad perficiendam societatem,
agendi vires, sed oportet easdem etiam excol-
re, nam res major inexcussa, quam utcumque mi-
nus nulla nos galeat, quam minus vis, qui ad ex-
culta. Societas itaque debet habere tam jus vi-
res suas, modis licitis excolendi.

Ita sunt jura societatis quae talis, quae in soci-
etate natura determinatur et suam officiam ex-

serient contra personas ad societatem non pertinet,
des ex ferunt quibus singulus homo iure gaudens, ex
essenti in se mundo, iuris sui exercendi, etiam
gaudens iure exigendi ab aliis, ne in hoc conato
iure exerceendo cum impediatur. et ad societa-
tes iuridicas gaudentes iurebus nunc expositis,
gaudent etiam iure, a quavis alia persona, siue
sit physica siue moralis exigendi, ne ipsam in
exerceendis suis iurebus turbent et huius iuri satis-
factio correlata est obligatio iuris: ex parte omnium
reliquorum pars: tam mor. qm phys. ab aliis
nisi a quavis iurium societates turbatione,
quod fit abstinendo ab omnibus actionibus,
iurebus nunc societates iura loci habent. —
Iura, quibus societates gaudent sunt conata, quae
ad autem usu iuris conati materia iuris ad
quiritur, sunt usu horum iurium membra so-
cietatis possunt nova iura acquirere, sc. ma-
terialia, nam iuris materia, est ius materiale
quoniam ad idem iura materialia, non nisi per
usum iurium comparatorum acquiruntur, isti
autem usus socium sunt, hinc iura ista mate-
rialia talia sunt, ad quos, illi comparantur rei
facile opus est, nunc tale ius materiale non est
conatum, sed adquisitum seu hypotheticum.
tamen iurium tam ab sociorum societatis qm
hypotheticorum considerat ius sociale externum,
nam iura hoc efficaciam suam exercent etiam
in personas ad societatem non pertinentes, a.
alios ad personas, quos relati ad societatem sunt
externi.
Quod ergo sociale est apud genus, ius sociale in-
ternum, quod tantum in membra socii, ius socii

ale externam, quod etiam in personas extraneas,
in nulla relatione, cum hac societate versantibus,
fiduciam suam exercent.

In et quomodo societates juridice dissol-
vi, adeoque cessare possunt?

Ex eo, quod societates in sensu juridico oriri pos-
sunt, eandem inducunt rō. sequitur eas dissol-
vi ac cessare posse; nam socii in sensu juridi-
co seu in sensu formali est salis futurum per-
sonarum, ad se invicem relatio, ut unusquisque
suis communem unionis finem promoveant et
veritatem his mutuis juribus correlata attā u-
nitis viribus continuationem persequendi intentionis
finem; Haec salis relatio, ex pte societas unio-
nis oritur, quod pōt est bilateralis. Jam autem
jura praesentem ex pte societas est hinc ju-
ribus correlata attā possunt cessare; hinc et
jura socii hinc correlata attā, utpote pariter
ex pte oria, cessare possunt. His autem juribus
et officiis cessantibus, cessat illa futurum per-
sonarum inter se relatio, ut cupus obligati
sunt, continuationis unionis finem, unius viribus
promoverendi. Qui autem hi modi sunt, quibus
jura et attā ex pte societas cessant, in theoria
de pte generalitatem exhaustivum est. Hi modi
nunc ad modum, quo jus sociale cessat, sunt
applicandi. Modi illi decem sunt.
Prims modus est solutio i. e. translatio illius, quod
unus praesens alteri promittit, R. quod usque
socialis socius socio promittit, est finis soci-
etatis, socii enim societatem in unum se ipso
metuunt et reuocantur communem societatis
finem unius viribus realisandi. Haec itaq

unde cessare promissum est et, quod pro promissum
sum dicitur, non aliter, quod esse tenet auctoritas
sunt, eo quod, quod pro promissum est, proinde
promissum, cessat, qui proinde a promissum est, proinde
dicitur, ob id, exigendi est, ob id, promissum est, cessat
sui obligatio, proinde, ob id, promissum est, cessat
cessat, cessat, ergo, proinde, ob id, promissum est, cessat
ergo, proinde, cessat, cessat, cessat, cessat, cessat, cessat
est ipsa et cessat, cessat, cessat, cessat, cessat, cessat
unionem manere.

Ad modum istum societatem dissolvendi, non
valet de quavis societate, in tantum de ea
cujus finis talis aliquid est, quod certo quocumque
tempore perficere realisari potest.

Tam si societatis finis talis quicquam est, quod
nullo certo tempore perficere realisari potest,
societas talis non modo cessare non potest,
sed autem quod nullo certo tempore realisari
potest, ideo est, nam ideo est, ex quo, cessat,
est infinitum, et infinitum non potest finis
societatis realisari, nam cessaret esse infinitum,
sum, hinc in talis societate, caput finis realisari
nullo certo est, realisatio finis caput finis in
nullo tempore finito absolvi potest. Tantum
proximatio ad hoc ideale est possibilis.
Tunc ergo societates, perfectae finis realisari
non cessare non possunt. Quis modus societatis
est societas. Illius enim finis si prope
suis terminis spectetur est idealis.

Ad hunc modum, quo est iura et affilia pariter
cessare possunt, est remissio, si nimirum
cessare unus iuri, non in se, sed quicquid cessare
ad, et alius pariter cessare obligationem, hinc iuri

correlatam remissas. Si parvis jus ex pto adquisi-
tum amittit et cessat actio promittentis non pxi
correlata nam obligatio atq; jure in corre-
lata est, est inoperabilis. Item autem, si im-
est liberalitate, utroq; rescindens suo ex pto ad-
quidam tunc debet renuntiare, ad eam utique
pactum debet in id consentire, ut hoc mo-
do jura eorum et officia cessent et im resol-
vatur. Minutim, quo societas creatur, quo
socii in unionem junguntur et in hac unionem
manere obligantur, est im sociare. tunc si
omnes socii in id consentiant ut hoc pto dis-
solvasur, cessabit vinculum, quo societas liga-
bitur. vinculum quo socii in hac societate
manere obligantur tunc societas dissolvitur.
Ipse autem consensus in dissolutionem
pxi societas tunc erit, si quis socius suo ju-
ri, ex hoc pto contra alium socium adquisi-
to renuntiat, et hoc modo obligationem re-
liquorum sociorum, huius socii juri correla-
tam, retrahit. Sed requiritur ad id unanimi-
tis omnium sociorum in nemine consensus
quia est pto liberalitate, et in pto liberalitate est.
nam quisque socius ex pto socii jure adquisit.
quo jure privari negat. —
Etiam hoc modo tantum tales societates de-
scribi possunt, quarum divisio valeat quia
est socii homo valde remittitur potest. Si
itaq; societas aliquo valeat quia quam divisio
esset aut renuntiare non videtur, societates socii
sociorum consensu dissolvi non possunt.
Tamen modus, quo jura et officia partem des-

sane possunt et p^{ri}m^o dissolubile est perfectio uni-
us transiens in alium. Hocum hanc sententiam in his fi-
lialibus saltem dicitur esse in theoria de his
generatim. P^{ri}m^o sociale est etiam filialitatis, que
valde est, etiam perfectio unius vel alterius
socii, societas inter hanc perfectio socium et
religiosos socios cessat?

Pla est, nam perfectio transiens in alium per
exigendi ab altero transiente ut ipse aliter tra-
nscens eius reprobatur pura et alter transi-
ens eo ipso liberatur ab obligatione transien-
di. Quod de genere valet, valet etiam de sociis
socii de his uno nec sociali hinc ut unus alium
socius, erga reliquos perfectio sua r^{ati}o n^{on}
relinquit ab hanc perfectio ab obligatione sua
erga ipsum contraria liberatur et non obli-
gantur amplius perfectio socium in sensu so-
ciali patiendi, sed per habere cum ei
sensu socialis excludere, nam p^{ri}m^o sociale
per perfectio cessat, quum antequam hoc
p^{ri}m^o quod unum vel unum, quo illi obligaba-
tur, in sensu socialis manere, restet amovendi
autum, inter reliquos socios et hunc socium
perfectio, cessante ligamine, ligatum excludit
obligatum.

Nota. Igitur hoc veritas dicitur huc nonnulla
ram genium consuetudo, quod accideret
lingua in exilium nullam nam ei
vis committens erga concives vel contra so-
cietatem perfectio socii et socium acquirit

ut cum ex sermone suo excedendi.
 Hoc fit cum ceteris. (Ad Lumbos, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840,

mento, et, quod est ligatum quod, ut videtur est,
solvitur.

Sunt de iure societati speciales seu de
virtutibus specificis, quia hucusque
de societate generalis quod tractatum.

Non omnes societates specificas consistunt ob
perum juris naturae. Societatem specificam
que dicitur multi modo innumera. Objectionum
juris naturae tantum ille societates specificas
constituunt, quae sunt media necessaria ad
realisationem in hoc mundo rationis, donec
et tales societates sunt: 1. societates conjugales
2. societas maritalis et 3. magna illa socie-
tas, quae regitur vocatur, hinc hic tres socie-
tes constituunt ob perum juris naturae.

Reliquae autem societates non possunt obloqui
singulariter, nam continentur in generali
societatis conceptu, quod itaque de socie-
te in genere dictum est, valebunt etiam de hisce
societatibus. —

De iure conjugali seu de virtute
conjugali (seu matrimonii).

Societatem conjugalem esse unionem licitam
et plurimum personarum diversi sexus, de eo
multum disputabatur.

Imprimis querebatur de eo: effusum matrem
reum institutum, iure naturae et est officium
humani liberalis. —

Matrimonium esse institutum naturae inco-
git, quod ubique semper et omni esse et plurimum ex
experientia docet, id autem, quod ubique locarum

et omni tempore esse et fuisse experientia docet,
est opus ipsius naturae. Includit in se hanc homi-
ni stimulum sexualem, ut cupit homo habere
ad sexum alterum.

Ad hoc, efficit hoc institutum solius naturae vel for-
te et libera humana voluntas ad hoc insticu-
tum cooperatur.

Matrimonium non esse institutum solius na-
turae inde patet, quia natura hoc indiget, ut
quae in matrimonioungi debent, non de se mi-
naris, hanc determinationem reliquit libera
et humana. ut hoc igitur respiciat, quod natura
indiget, quae in matrimonioungi debent,
non determinavit, sed elicit a libera huma-
na voluntate pendet, matrimonium est quod
opus libertatis humanae, adeoque societas conjuga-
lis tantum libero sociorum in id consensu, ut
in unionem socialem ineant, oriri potest, adeoque
sanctum pro, nam mutus liberque praesentium
consensus in obiectum aliquod licet sit, im.

Quia quaevis societas finem aliquem unius so-
ciorum viribus obiectum habere debet, ergo
etiam societas conjugalit seu matrimonium.

Quaeritur itaque, quae sit finis socialitatis conjuga-
lis.

Dum quaeritur de fine aliquis socialitatis, qua-
ritur de tali fine, qui tantum in hac socie-
tate oblineri potest, cupit ergo oblinendi gra-
dia societas initur. Tali finis socialitatis, qui
sanctum in hac socialitate oblineri potest, est
verus seu philosophicus finis socialitatis, ergo
etiam dum de fine matrimonii quaeritur, intelli-
gitur ille finis, qui tantum in matrimonio ob-

haci
homi
en el

en el
viciu

na
olua
le sermi
supera
naturala
berent

huana
guay
conjugu
it

adde
tion
in.

is so
i, ego
in.

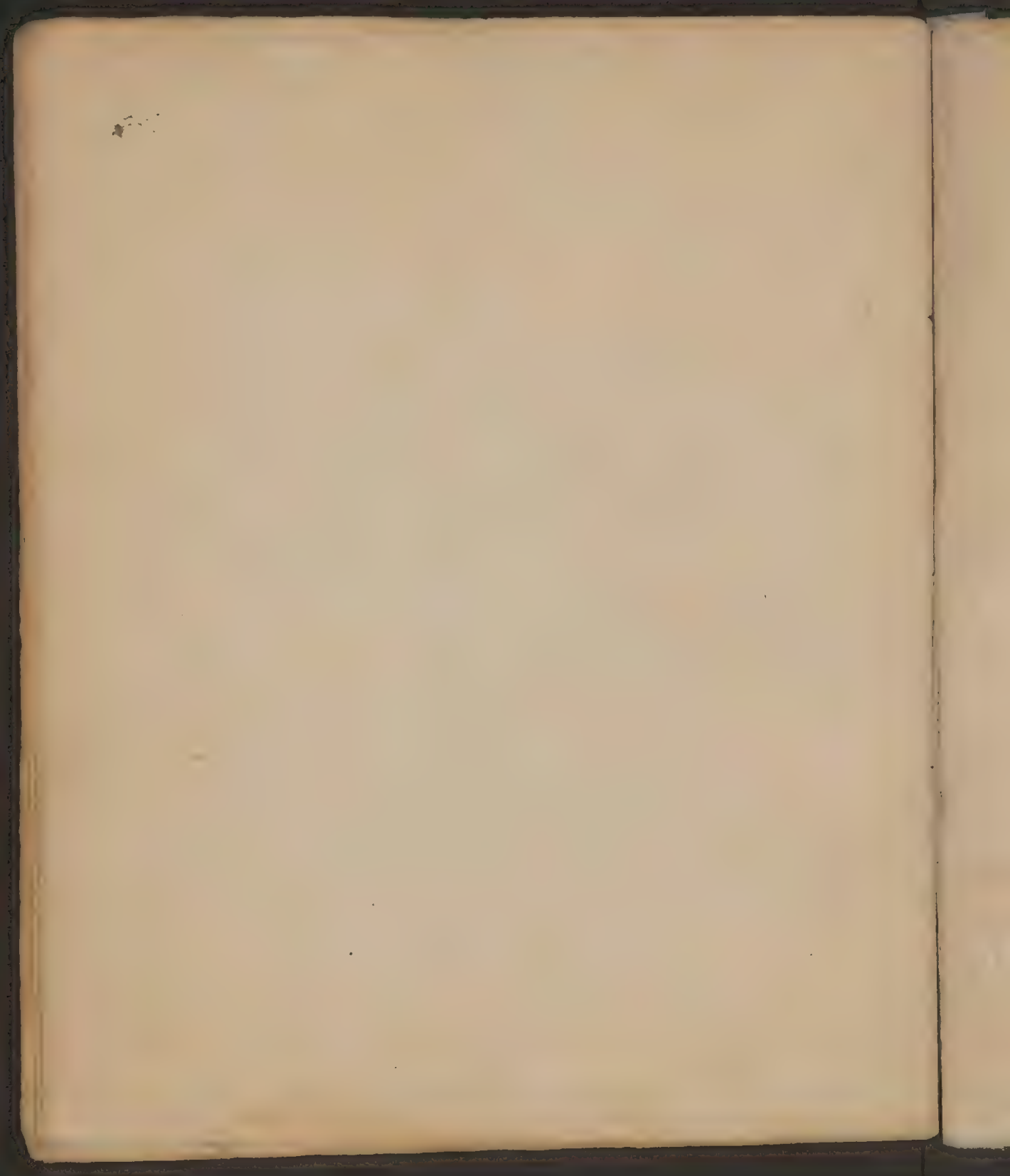
conjugu

dis, que
sua

li gra
dis, qui

i, ego
diti

no st

sp.

181

Two notes

[Faint handwritten notes, mostly illegible due to fading.]

h. experientia docet, dari matrimonia p[ro]p[ri]a
/ sumptibus p[ro]p[ri]is et dantur . . . et matrimoniu
nu[m] exsultantur, quia q[ui]d n[on] p[oss]et, si p[ro]
creatio sobolis, cuius p[ri]ncipalis est p[ro]p[ri]a, q[ui]d
us matrimoniu[m] p[ri]us, matrimoniu[m] enim est
societas, societas autem, si finis illius aut
sic aut moraliter est impossibile. Et t[ame]n
nulla est, hinc etiam m. sociale debet nul-
lum sic, ut t[ame]n vicia matrimoniu[m] pro nul-
lis non representantur. 2. Maxime quoniam sicut
quisque societas p[ro] inuicem, obiectum autem
p[ro], quo societas inuicem, est finis huius soci-
etatis. nunc si p[ro]p[ri]a societas, ut p[ro]p[ri]a
et p[ro]p[ri]a n[on] finis, finis est de p[ro]p[ri]a.
sic ob[ectum] p[ro] matrimonialis, jam autem finis
est ob[ectum] p[ro], quo m. inuicem. sic nequit
nam ob[ectum] p[ro] est id, quod ab uno p[ro]p[ri]o
sentit alteri p[ro]mitteretur, hoc autem tale
quid esse videtur, cuius p[ro]p[ri]a in liberali
p[ro]mitten[ti] p[ro]p[ri]a p[ro], jam autem p[ro]p[ri]a
autem societas p[ro]p[ri]a n[on] est, quod non a
sola humana p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]a a p[ro]p[ri]a natura.
Illi p[ro]p[ri]a naturae doctores, videntes has diffi-
cultates, quibus h[ic] 3 finis p[ro]muntur, ad
evitandas has difficultates, omnes tres, fi-
nes p[ro]p[ri]a p[ro] finis societas conjugatis p[ro]
sunt. Ad difficultates, quibus singuli h[ic] fi-
nes p[ro]muntur, p[ro]munt hos finis etiam p[ro]
sunt summas.
Unde ergo potest intelligi, quidnam sit verus su-
p[er]naturalis finis.

Quum cognoscit finem suum et species sui
sui humani in genere, hinc vult debetque ad finem suum
maimonem suum, unde omnis hominis cognitio
paucit, et ex supremo omnis finis et ex sola
rationis.

Enia. in omni sua libera actiuitate ideam
rationis realitatem obligantur. etiam in illa
libera actiuitate sua, que societatem coniungit,
temerunt, eundem finem intendere debent.
Realitatem igitur idem rationis propter finem est
exterioris societatis conjugatus finis, quia est
finis est ultimus finis omnium actionum hu-
manarum, saltem in specie debet.

Id hunc finem coniungit pro societatem con-
iungit sunt realitatem proferunt, si in hac ratio-
sola sola rationis adfuerit. In idea rationis
sunt et elementa: ideali, reali et utriusque uni-
ta unitas, i. e. salis, ut hoc duo non nisi re-
num indissolubili coniungant, quod ratio est
utrumque autem ideale et reale, huius unitas ra-
tionem consistit, sunt pariter ratio, nam
ideali et reali sunt unitas rationis, utri-
unitas autem, huius unitas a vi agentis sub-
stantia non differat, ideo ut in societate con-
iugali idea rationis representetur, ea que
in societatem conjugatam uniri debent, an-
te debent esse entia rationalia. Ad in idea

rationis, ita elementa, quorum unio ratio-
nem consistit, quamvis utrumque ratio sit, in
non distinctione sua differunt, nam distinc-
tio idealis est in interno rationis agere, disti-
nctio realis in externo adsequum esse, hinc edi-
am entia societatem conjugatam inveniunt, quam-
vis utrumque ens et esse debet, tamen distinctione

sua i.e. sexu differere debent. Societas itaq. con-
iugi debet esse societas personarum sexus plures.
Et si ista rationis ideale et reale sunt in fine
unita, sua ista, ut hac sua unione non nisi unum
individuum sit constituant, quod ratio vocatur,
colle et coniuges solent coniungi, incedentes, ut sua
unionis etiam rationis visibilem reddant, ita
uniri debent ut hac sua unione unam perse-
nam constituant. Ratio autem unio diversa,
nam personarum personarum, per quam hic
unam tantum personam constituunt, non nisi
per amorem et ad amorem fieri possunt. In
ratione ~~autem~~ unam tantum ideale et unum
tantum reale sunt unita, ergo etiam in ma-
rimonio ut in unum sit rationis itaq. conforme
ideog moraliter hoc est, tantum unum magis,
et una femina in unionem coniungi debent, quia
soccus, si vel plures marces uni feminae vel plu-
res sementi uni mari conjugatim coniungi-
ent, unum tale non esset rationis itaq. conform,
nam in ratione non sunt plura, quam unum
ideale, neque plura, quam unum reale. Hanc
et causam, ut sit moraliter hoc est in matrimonio,
nam, unum debet esse insimul unio unius
et amoris paria duarum tantum personarum
sexu diversarum cum in finem, ut hic perso-
na a momento unionis suae, unam tantum
personam efficiant. Sed ergo finis matrimonii,
nisi qui ex idea rationis consequentibus insit
et sit et sit et sit, proximus finis, ita a momento
unionis suae, tantum pers. constituant, remo-
tus rationis realitatis itaq. rationis, esse enim fi-
nis non est finis in actionem tantum materi-

monio propriis, sed omnibus actionibus huius
manis communis.
Vnde si per sex ad mulierem habere finem maxime
in hisce illi sex sincerius expositi esse videntur,
nam si conjuges non nisi unam personam
considerant, sunt unus conjux quoad sortem
alterius conjugis jam indifferens esse non potest,
quia si non sorores sibi idem unus alteri;
non habere amorem ergo allegum conjugem,
hys autem unus per amorem ad amorem ire
debet, Amor ille si non firmus est, ut
unus conjux alteri auxilium suum tum denega,
et quicquid alter non indigere. Et quia non
unus conjugum in unam personam per amorem
irari debet, sequitur etiam inveniri in solo,
is si conjuges natura sua procreantur: soboles
passatis sunt. Procreatio sobolis est effectus
amoris, hinc si in conjugio debet esse causa, tunc
debet etiam esse causa et effectus.
Vnde junctio rationis decem in mrio tantum duo
pers. diversi sexus juncto esse debent, quia ma-
rimonium sicut adcrearetur ideo rationis hinc
fluit inde procreatio infans, omnia in quibus vel
plures mores uni femini (polyandrie) vel plu-
res femine uni maris (polygamia) eodem spei
juncto sunt, adcreant rationis ideo et eo ipso non
sunt moraliter bona. Tantum igitur monogamia
est. Idem respondet.
Quam enim non invenitur, hinc etiam rationis
et per rationem, id requiritur etiam ad mrio
validitatem, et qui per se valida inire non possunt,
si non possunt quoque matrimonium valida inire.

et si hoc validitate priorum generationis ipsius, aliter
tam validitate matrimonii.

Quum primum generitatem per reactionem physicam fiat
nullam, si coactio venit ab altero compacienscente, non
autem si a 3to quodam, incipit et non praesente
altero facienscente, hinc quodammodo per coactionem
psychologicam nullam exordita matrimonium
statum sunt invalida essent, si hoc coactio venit
ab altero compacienscente, et si a 3to quodam, si a quo
cumque 3to quodam, et si a hoc minio consensus
est exorditus? E.g. si prae monasterii filius sua
se iam virginis copulam epui, si non nupsit
tunc.

Patet dubitari si in eo est matrimonium, quod coactio
psychologica non est ab altero compacienscente pro,
quodam, sed ab aliquo 3to quodam, minio itaque, ut
est validum.

Sed minio etiam in eo casu est invalidum, si
coactio psychologica, pro quam consensus in
minio exorditus est, venit a 3to quodam. Nam
venit, quo conjugis in unum personam per
se debet, debet esse amor, amor autem coactio
ne exordium psychologica exordiri nequit, nam
itaque non amore, sed metu mali propter ineluctum
cared amore, caret itaque consensu, qui legamine, li
gamine autem deficiente, ligatio seu conjunctio
est impassibilis, hinc deficiente amore, personae
in matrimonio junctae esse debet requirunt
deficiente est capitula in rationis idea condenda.

Hinc aut matrimonium est per defectum fieri exorsum
si ab illa regula unigenitali est praesens.

Patet matrimonium in eo casu, si ab illa regula
ad determinatam tempus est, ut hoc tempus elapso
conjuges a se invicem discreverint, proinde

habeat - tale enim iniri non potest, tale enim
 non est conforme rationi, id est nam in ratio-
 ne hęc unitas idealis et realis est inseparabilis, nec
 variatur, ergo etiam in mundo unius personarum
 dicendi, siue in unum personarum debet esse insepa-
 rabilis, non potest autem inseparabilis si unum san-
 cum ac verum ac deum, melius simpliciter iniri-
 nam tempore hoc elapso unitas h. dissolvitur.

Et eandem rationem iniri etiam mutuo conju-
 gum consensu dissolvi non potest, nam est conju-
 gum in dissolutionem iniri, mutuo consensus
 repugnaret id est rationi, nam conjuges in disso-
 lutionem iniri consensuales vellet aliquid quod
 id est rationi repugnaret, quia vellet, ut unitas
 conjugum separaretur, sed unitas autem in ratio-
 nis idea est inseparabilis. Ad autem, quod
 rationi id est repugnat est illicitum, nec im-
 tal, ad immortalia autem per non taliter hinc
 conjugibus non compescit ius, iniri valde in-
 idem mutuo consensu suo dissolvendi.

Tale peractum confitetur, imper. auctoritatem
 sequens confessionem catholicam.

Quum iniri pro incedat, pariter autem
 ex pro quodam iura est esse oriatur, quod
 ius oriatur conjugibus et pro pro, quo iniri
 oritur, et in quum.

Ut hęc questio solvi possit, debet sciri, quod
 nam sit pro conjugalis obiectum, nam ex pro oritur
 pro ius in obiectum pro commissum. Obiectum
 pro, quo matrimonium iniri est, id est hęc
 persona conjugum, quod conjugum debet talis
 talis etiam, hęc talis, hęc illa talis est
 in pro, quod talis, hęc illa talis est
 incedit iniri. Et hoc cum, pro matrimonium

inimic, non est unilaterale, sed bilaterale, quia si
unus solum conjugum personarum suam da-
ret alteri, quoniam alter utrumque daret, huius conjugii
se destrueret ad instrumentum alterius, inmerito,
ut igitur, in alterum esset mutabilis, ut possi-
bile uideri in unilaterali. Idcirco, ut in utroque sit li-
gitimum, necesse est, ut utroque conjugum suam totam
personalitatem alteri daret intra op. illa mutuam
quodammodo unam singularem. Sed haec personalitas
sola debet dari alteri, quia si non sola dare-
tur, non esset personarum conjugum praecipua ratio
et nam non esset vera rationis imago. Ex eo se-
quitur, quod ex ipso matrimonio quivis conjugum
adquirat ius in personam alterius conjugis.
Ipse sequitur quare praecipua ratio est, ut op. illa
intra h. e. illi alteri, qui unus conjugum contra
suam quandam personam amorem concipit, et
cum illa copulam carnalem exercet, sit iuri alteri
ius conjugii, diversus. Conjugii enim in eo alteri
servit id est, quod iam est solum alterius conju-
gis. Huius conjugis iuri correlata est alterius con-
jugis ius. op. hoc ius recipiendi.

Et ex qua ratione quomodo societas conj. cessat?

Societas conj. videtur pro i. e. mutuo utriusque con-
sensu in id, ut conjuges hi solum unam consti-
tuant personam. Quum voc. conj. pro oriatur,
quumque mori perdescentis jam tollatur, hinc
etiam mori unius alterius de conjugis, societas
conj. cessat.

Sed quare videtur, utrum vivente uno altero conj. q.
matrimonium dissolvi valeat.

Præterea prædicente potest dissolvi aut mutari per
consensum, si altera prædicente suo juri
conjugii quæritur renuntiat, etiam si non potest
dissolvi, et tunc prædicente invito, e.g. in iuri
tum est sub conditione quædam et conditio non ad
solutam, quæritur itaque in hoc modo quæritur utrum
conjugii mutari possit.
Conjugium quæritur, utrum mutari conjugium consen-
su mutari dissolvi valeat?

Quæstio prædicta naturaliter et valide fieri non potest, in
iure enim in dissolutionem mutari inter eos ra-
tione initii, qui carent, nam consentientes in dissol-
utionem mutari vellent aliquid, quod idem ratio,
non consentit, quia in idea rationis est unum
et indivisibile, ergo etiam mutari, ut sit rationi
conformis debet præter unum indivisibile
esse, qui itaque solutionem desiderat, vult
aliquid, quod idem rationis repugnat, et tali
quod immorale, ad immoralem autem ius non
pertinet, hinc non competit conjugibus ius in dis-
solutionem mutari valide intelli. —
Quæritur an prædicta unius conjugis mutari dis-
solutum?

Præterea generaliter prædicta unius prædicentis li-
berat alterum ab obligatione prædicta. Præterea con-
jugali hoc locum non habet. Præterea conjugale
prædicta demonstrata est per prædicta, hinc argui-
tur conjugum promissio est conditionalis, pendens
ut utrumque promissionis alterius, in mutuo unus
conjugis promittit altero, etiam suam personam
tunc dare, hinc si alter conjugis factis suis demonstrat,
se personam suam priori non dedisse, deus,
et conditio, sub qua alter conjugis, suam persona-
litatem priori dare promissit, deficienti autem
conditione, conditionalis cessat. Prædicta prædicta, quæ ita

alter conjux demonstrat, se personalitatem suam in
dedisse, est 1) adulterium (s. l. m. s.) nam adulter
suam personalitatem 3° dat.

Porro vinculum, quo conjuges in unitatem m^uni
juntur, est amor mutui; hinc, si iste amor exulat
si contrarium amoris ex una vel altera p^{ar}te sub
cedit, vinculum, quo personae in unitatem m^uni
jungi debuerant, deficit, deficienti vinculo conjun
ctio in unitatem est impossibilis, deficienti itaque
vinculo id, quod ligari debuerat, non est ligatum, id
si 2) unus conjugum alterum male tractat, et e
jus modi actionibus cum excipit, ex quibus mani
feste apparet oppositam amoris, vinculum m^uni
defect, hinc personae, quae amore in unitatem jun
cto erant, vinculo deficienti dissolvuntur.

Et adulterium itaq, unius conjugis, et alium in
vinculo et ob malam tractationem unius conju
gis al alteri, juxta supra juris naturae m^uni d^u
soluti proprie videtur.

Jus modi dissoluti m^uni, quod in origine suo va
lidum fuit, ex adulterio vel odio inordinabili,
vel mala tractatione unius conjugis subsequen
te, dicitur dissolutum.

Quod si itaq, supponit, m^uni quiesse valide
initum, est id est subsequens causas dissolutionem
esse, itaq, post dissolutionem jam in origine suo val
idum fuisse, hoc vel in eo casu, si p^{ri}m, quo mali
monium initum, jam hinc est invalidum, si p^{ri}m, si
vinculum enim, quo conjuges in unitatem conj
uncti debuerant, deficit, jam si personae m^uni in
unt, quae si valide incedi non sunt capaces,
quia si unus alteri conjux consensu veli

propter, nam non habuit usum intellectus, vel consen-
sus, aut non libere, sed egre, aut quia forte in
essentialem in ipso incedendo versabatur.
Necessario itaque et loco quodlibet, quomodo prodest con-
junctio in errorem essentiali in ipso conjugali incedit.
Error essentialis in ipso est talis cui concernit naturam
ipsam essentiali. Obiectum in conjugali sunt ipse
se, persona conjugum, non ipse, non digestus, quas
persona passit, vel ipsa persona, nisi si error in
ipsa conjugum persona versabatur, h. e. si con-
junctio passit, h. e. in persona conjugis autem est de
seminata persona in m. accipit, in sexa
eundem aliam accipit, esse error est. In nam
qui error concernit naturam, qua sublatam aut sal-
tem mutata persona accipit esse eadem, quam con-
junctio in m. accipit voluit. Error talis passit
videtur, si m. incedit per mandatum
fili, fieri enim ibi passit, quod mandatum pro
incatur alia persona, ac que masculinior, esse
sacenda. Error huius est essentialis et m. nul-
lum est, nam si unus praecedens aut utique
in errore versatur essentiali, in ipso nullum. Ipse
omnis alius error, qui non in personalitate sunt,
claque ipse tantum essentialis, et ideo pro
male: adeoque et m. non recedit nullum. Sana-
mus v. g. quod femina ex principium familia
nata est, quem ex nobili familia etiam
puravit, compareret autem passit, cum esse fi-
lium sacrificis: ipse error non esse essentialis,
vel accidentalis, nam non attinet personam,
sed qualitatem, quae non essentialis, sed quae ne-
cessaria, nam si homo ignobilis persona est,
in modo itaque ipse vel illi, ipse est quem femina

formae voluit, non erit validum.
Hoc si juxta nostras positivas regulas valet,
hacimponit primum ideam rationis perfecti maris
fessuram, nem in mune omnia rationis elementa
sunt interne visibilia; tam ideale, quam reale
visibile, nam et mas et femina sunt entia rationa-
lia, ideale et reale, quo ad substantiam sunt idem
ea, destinatione varium differunt, mas et femina
ustrum; ipsos et, tantum sexu suo differunt.
Sed in ratione statuitur tertium dimensionem, et co-
nata, hoc rapit in mune est amor conjugalis, amor
est sola entia sunt extra parietes parietis amari-
tis conjugis talis est amor in spale h. e. amor
est, hoc est, rationis elementum est in
mundo externo est visibile. S. amor conjugis rationis
et est in unum conjugis, hoc est, in unum est, in
visibile divisionis effigies. Dissolutio mune rationis
sunt illis effigies super sunt barba. In mune
summus creationis finis est et sensus, nam amor
matrimonii finis est summa moralitas, hoc autem
dunt obtinetur, si sensualitas cum ratione harmo-
niter consentit et est consensus spontaneus esse de-
bet. Si homo extra matrimonium quiescentem ori-
ret, hoc quibus est necessaria rationis super sen-
sualitatem, non spontaneo id fit, sensualitas
debet cogi in mune unum corpus hoc moros
sollicitatem alterius conjugis habens, non est apus
cum ad id necessitate, sua sponte deservit.
etiam ad bonum alterius conjugis. Idem ipsum
valet de amore parentum erga proles, amor
curas et labores ferunt liberos non coacti. In
matrimonio igitur sensualitas et ratio unitas
sibi porrigunt palmas, hoc est summa harmonia

man,

venia

can. 11

rationa

sedendi

domina

6.

in co,

ius, a mo

ma ap

ada ver

nien

corum

passi

adum

in o

venia

adum

armo

se de

exer

sen

litas

magel

de apus

de

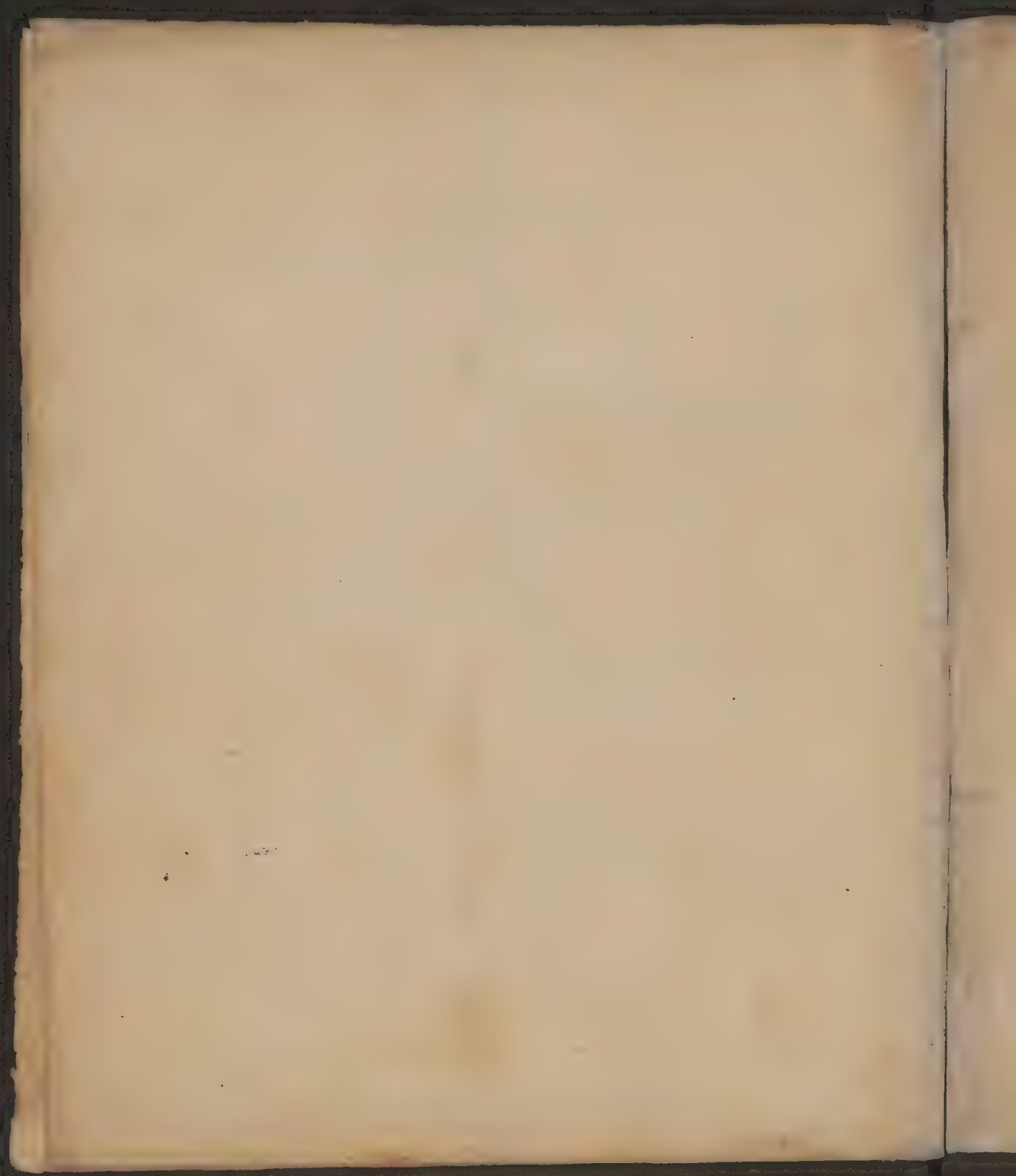
ifram

mo ex

In

iare

ma ii

Justi mulleres.

Altkindes
15

que
mala
ausp
ultra
fif
qu
bi
bi
is
for
le
le
mee
fice
cia
pia
mor
nis
min
est
Est
mis
re
ab
con
bale
Ma
lon
ce
rona
quo

Quum p[ri]m[us] generatim per rationem in physicum dicit
nullum; si reactio venit ab altero comp[ar]ante non
autem si a p[ri]mo quodam, insitit id non p[er] se
ultra p[er]tinet, hinc quæritur an p[er] occasionem
psychologicam ingratam exorta in a[ff]ectione de

quæ matrimonio igitur sensualitas et ratio amicitas si
si p[er] horum p[er] salmas, h[ic] p[er] summa harmonia in
ter sensualitatem et rationem, quæ cert[um] ultimatur
ad occasionem, m[un]di dicit p[er] se p[er]tinet ad rationem.

Estne homo obligatus m[un]di inire.

Quum in summa, ut summa rationis in hoc mun
do realisatio, ensit. autem ad realisandum in hoc
mundo, i. e. exat[us] obligatus, ex[ist]it etiam ad m[un]di
incunandum obligatus, nam obligatus ad finem non
p[otes]t non obligari etiam ad media. —

Idem autem n[on] obligatio solum ethica, vel forte
etiam est juridica.

Hanc obligationem esse ethicam exinde patet, quod
moralis necessitas matrimonii incunandi ex natura ratio
nis consequentis inflat influit, homo itaq[ue] obligatur ad
m[un]di ob[er]ationem, seu legem ethicam, obligatio itaq[ue] hoc
est obligatio ethica.

Est autem hanc obligationem, m[un]di incunandi, etiam
juridicam, id sustineri negari, nam 1.) m[un]di p[ro]
missum nemo autem ad aliquod p[ri]m[us] incunandum p[er]tinet
obligatur. 2.) Et hoc obligatio est iure debere
et n[on] solum h[ic] n[on] extorqueri p[otes]t. Quod solum
contra videtur iure ad h[ic] extorqueri p[otes]t qui vero m[un]di
solum non inire, p[er]tinet p[er] id iudicium.

Hanc obligationem quamvis sit ethica, uti co[n]tra
tam esse affirmari non potest, hoc enim obligatio est h[ic]
sola, non subiecta h[ic] tam in h[ic] tam in h[ic] tam in h[ic]
conditiones, nisi si qua earum conditionum in p[er]tinet
quodam individuo deficiat, individuum hoc ad inire.

que transcendit est obligatio hominis generabilis, rationis, id est
deam activitate sua in hoc mundo realisandi, ut
Sua maxima rationis idea, in hoc mundo
visibilis reddatur, necesse est, ut in minime amica
rationis glemensa sint visibilia. Ideale est reali
elementa rationis visibilia. sunt, per personam
conjugum, est utriusque copula, que est pariter
Intendendum rationis per solam amorem conjugum,
quam in hoc mundo existere non potest visibilia, non
amor est sensus, et sensiones rationis in hoc mundo
dicuntur. hoc copula sunt demum visibilia gradus
si amor per se solam generalem realisatur, sed
ut per se rationem rationis ipsa visibilia reddatur, id
non aliter fieri potest, quam propter activitatem
in hoc mundo exercendam. quilibet enim visus
visitate in hoc mundo manifestatur, hinc est
am idea rationis et in se per se copula per se
in hoc mundo existere manifestabitur, si per se
in hoc mundo existere activa fuerit. Sed ut hoc
hanc activitatem per se copula idealis et realis
in hoc mundo manifestetur, necesse est, ut propter
activitatem per se exercendam in se per se rationem
omni efficiam, sua necesse est, ut sit rationi per se
conformis.

Hanc activitatem per se per quam ratio in hoc
mundo manifestari debet, debet esse activitatem
exteriorum tendens, per activitatem mere in
internam idea rationis tantum in conscientia sub
sistenti agentis, non autem in mundo exteriori ma
nifestatur. Activitas autem omni et exteriori
voluntas est, tantum igitur activitate voluntaria
si per se rationem in hoc mundo mani
festari possit. Sed voluntas sine cogitatione ob
jecti volendi est impassibilis, hinc, ut per se in
hoc mundo existere activitatem per se quod necesse
est, ut intelligatur, que necessarius cogitationibus
sive impulsibus. Hanc necessitatem in obligatio moralis,

nam illud consequens inflat ex idea rationis.
Obligantur itaque parentes impendere in alteram
probitatem suarum necessarios cognitionibus.
Ius voluntas in obsequio externa. Sanctum mediante
corpore exerceat potest, ideo necesse est, ut
propter proles servetur in statu sanctorum, ut
propter quos tantum redditus conceptibus activis
de sua realisandi cooperare. Hoc necessitas
conceptibus parentum altum curandi, ut proli
um existenda in corpore conservetur, usque
corpus eorum aptum reddatur realisandi
conceptibus ad activitate prolium prosequen
dis.

Conservari autem existenda prolium in corpo
re non nisi versa est amictu potest, hinc omnes
necessitates procurandi prolium quodam et amic
tum, quod necessitas parentibus pariter obli
gationem constituit supplebenda prolium
necessariam alimentacionem et necessariam
vestimenta.

Ex fundamento, in quo obligatio in omni inveniendi
fundatur, oriuntur parentibus erga proles offi
cia. Ex his prolium vivis et vires animi exco
lendi, quod sit verum et amictum necessari
um supplebenda. Hoc officia simul sumpta con
stituunt educacionem, hinc omnia officia paren
tium erga proles possunt reduci ad unum
a finem: prolium educandi. His officiis si nece
sitas moralibus inest possibilitas seu pos
sunt hinc officiis erga proles parentum, cores
pondent solidum iura, quae omnia possunt re
duci ad unum ius scilicet ius prolium educandi.
Hoc autem educatio non debet fieri ad commodum
parentum, sed in bonum prolium. Etiam hoc ius
sicut quodvis ius, hinc suo bene habere est, hinc
non debet extendi ultra finem. Parentes ideo est

am habent jus, prolem castigandi; nam habentes
jus ad finem, non possunt non habere jus ad
media; ad hunc finem, si persuasiones non
sufficiant, nil superest, quam in edum utendi
coactio ad perfectam parentis pro-
lium obedientiam. —

Complexus horum iurium, quos parentibus
comprehendit et obligacionum eorum, erga
proles constituit provisoriam parentalem po-
testatem, quod est, quod potestas eque coactivam
constituentia sunt tantum media ad edu-
cationem proli sive finem, hinc parentes pure
non gaudent, hanc potestatem ultra finem su-
um extendere, et omni usus finem potestatis
excedens est iam huius potestatis abusus. Quia
hoc potestas parentalis est mixtum, i.e. educa-
tionem sive finem, sine hoc abente ius paren-
talis in prolem cessat, nam ratio, quare hoc po-
testas parentalis comprehendit est, reposita in pa-
rentum obligacione educandi proles, potestas po-
re est rationatum, cessante ratione, cessat ra-
tionatum. Ipsi autem talis educacione finis
non etiam educacione finis potestas parentalis
si desit cessare. —

Excessivas autem prolem educandi, fundantur
in infirmitate sive in alio modo, non in
sua, sive propter vires intellectum et corpus su-
um excolendi, et alia (sive in alio modo) et alia
sebi procurandi, hinc in ea ratione sive in alio modo
non in infirmitate sive in alio modo, sive propter illa infirmitas di-
minuitur, dimittitur etiam potestas parentalis.
Quampropterea igitur proles, cum iam cultura
gratum adipiscuntur, ut ipsi iam intellectu suo
et vires corporis sive uti queant, cessat ratio po-
testatis parentalis. Quod nomen, quo pro-
lis eam tam corporis, quam intellectus adipisci-
untur maturitatem, ut ipsi his vires uti possint,

sunt, vocatur majoretas s. blutyj n. i. Smil.
A nativitate usque ad hoc mensesium durat
minoretas. Majoritas proli succedente cessat p. t. b. trancuab.
Quoad autem senectus, quo minor etas cessat.
majoritas incipit, sive cui cessat etas
educationis, societatis, et quia proles cessat
lux, vigili modi, imperamentis, etiam divi
sum est. Res sub non frigida sardius matura
aut hominum castiorum, quam sua xona ratio.
i. proles, conspiciantur cum hominibus viris
tus, conversatione hac cogitantes prudentium
proliis communicant et intellectus citius
sunt qm illis qui aut nulla aut conversatione
gravisus est, aut admodum exigua, excoli. Pro
proliis cessat. Sexus masculinus virum
manuum est decessa. Allo prius maturescant
in femina, quam in marito.

Similne officia parentum erga proles sanctorum
et ecclesiae vel utrum etiam juridica?

Nota. Quod jura legem positivam continentem hoc
offa sunt juridica, hoc de p. t. b. reddis
legum aspidium, et in cogitationibus a pra
rentibus, qui officiorum suorum sunt
condones. hoc coactionem exorqueri
possunt. Sed quipitur an etiam jura
p. t. b. natura juridica, vel tantum mere

Quod hoc offa s. consequentibus illudles ex i.
deceptionis sint etia, dubio non succumbit,
utrum utrum sint et juridica. Et hoc locorum
rationes non consentiunt. Sed desunt, qui
consentiant etiam valia parentum a p. t. b. juridica
esse, nobis autem contrarium placet, quia nul
tam habemus rationem, sustinendi hoc juridica
esse. Si enim hoc offa esset juridica, deberent
esse juridica vel ex sola lege vel ex solo quodam

sed sola legi officia hoc parentibus imposita
se hinc nequeunt, nam affa juridica, ~~nam affa~~
~~juridica~~, quae ex sola legi jur. ex sola natura
naturali, hinc omni principio facto imponunt,
hoc, sunt mere negativa; sc. affa, non tollendi
aliis, hoc autem parentum affa sunt ad forma
tiva, sc. positio actionum quae condarum in com.
modum prolium. Sed etiam in facto quodam
ratio horum officiorum quae negat, factum
sati, in quo est reposita ratio, quare hoc
officia inter juridica reponenda essent, defunct
esse ut factum unilaterale, aut bilaterale.
factum unilaterale, ex quo homini hanc acti
nem honesti affa oneretur, est factum lesio,
quia ex lesione tollendi oritur obligatio tunc
damnam resarcendi; factum autem bilate
rale est p^{ro}. Si itaq. hoc affa parentum ex
ga proles essent juridica, et lesio, quare inter
juridica, in facto reponi deberet, ratio, no
rum officiorum deberet esse aut lesio aut p^{ro}.
sed inter parentes ex una p^{ar}te et inter prolem
ex altera p^{ar}te lesio locum non habet, nec p^{ro}.
Si enim cogitamus procreationem proles, hic duo
facta cogitanda, unum factum est bilaterale sc.
matrimonium p^{ro}sum, quo parentes se amore in u
mutuam personam cum in femine jungunt, ut
proles procreant, quod autem unilaterale
est actus procreationis p^{ro}. in conjugatoib.
i.e. illi parentum actus, quo proles existit,
tam dant. Si itaq. hoc officia deberent esse jur.
dica, ratio, quare sunt juridica, deberet reposita
esse, aut in p^{ro} conjugati, aut in actu procreationis.
In p^{ro} conjugati ratio hoc reposita esse negat, nam
hoc p^{ro} tantum inter parentes ipso initum est, non
autem inter parentes et proles, inter parentes et pro
les initum non potest, nam proles dum, non existit.

Im autem sanctorum precipientibus, iura et obligatio,
nem praeiudicat, nemini ~~sancto~~ iure, hinc ex ipso pio con-
jungati iura et officia sanctorum coniugi erga coniu-
gem oriuntur, est non erga proles; proles autem
in hoc pio non intrat, hinc ius ei eriri non po-
test, et quum iuri ex una parte correlata est ius o-
c. a. pio proli nulla obligatio erit. Sed neque
ex actu procreationis potest eriri praesentibus of-
ficiis erga proles. Idem quia si in hoc actu
esset ratio, quare praesentibus eriri deberent, offi-
cia erga proles reposita, ideo reposita esse deberent,
quia hoc factum debet esse in locum proli ^{um} nam
ex facto erit: pio sanctorum ex locutione erit, recipi-
actu procreationis prolium, proles non rationat,
nam ut aliquis sacro pro aliorum posita locutione
necesse est, ut testis existat in hoc mundo, quod
sanctorum autem, quod proles procreatur, est causa, ex
praesentia proli est effectus, effectus causam procre-
dere non potest, hinc proli praesentia, non potest
procedere quod procreationem, seu rationem exi-
stentis, ex hoc actum procreationis proli non exi-
stet, hinc non potest loci. —

2. Parentes actum procreationis praerogando, san-
ctorum ius praeiudicat, qui autem suo iure uti-
sunt, neminem iudicat. Offi. ergo. parentum erga
proles non sunt iuristica.
illi, qui sustinent, offi. praeiudicat erga p. esse iuri-
dica, rationem assendi qui in eo respondent.
prole parentum actus, pro quem proli existenti,
am sanctorum, offi. ratio. nam pio sunt actum proles re-
posita est in hunc in necessitate sua actum, in quo
existens, proli non rogaret, ut sibi existeret de
sua, sed sine ulla et voluntate sua producta est,

adversus per unitate quodam parentem in hunc
miseris statum parentis, hanc et natura huius
causa obligat prolem in hac parte vivere, —
Pr. Off. prolem per hunc parentem actum totum
esse, verum non est, nam 1) verum non est, quod
parentem actum in hunc imbecillitatis statum pe-
natur, sed natura causa est, quare homo imbecil-
lis nascitur (2) et si per hunc actum parentem
proli injuria esset facta, per id, quod in statu
beccilem statum vel repabile, utique si per hunc
parentem actum proli se necesse est, propter di-
rectum sequentia inde obligatio parentem proles
indemnitatem reddendi, nam ex actu lesionis statum
us ex parte lese oritur, resactionem postulandi;
et ex parte ledentis correlata obligatio indemnitatem
reddendi lesum; jam autem aliquam indemnitatem
reddere significat cum restituere in illum statum
in quo ante lesionem fuit, hinc si actus proleque-
nis esset lesio prolem, oritur prolem statum co-
muni, restituendi proles in illum statum, in quo
quiescebat ante statum existentiam si ante prole-
m actionem est statum est statum non existentis hinc
si illa proli proleque- nis esset lesio, hoc ab-
solutum inde sequeretur, parentem, ut obligatus
esse, hanc proli existentiam tollendi et reponendi
in statum non existentis i.e. parentem restituere
obligari, prolem necandi
proleque- nis sola, per naturam per officium sunt
ethica statum, et non quasi quodam naturae neces-
sarium concedere, ut adimpletio horum officiorum
a parentibus per vim exsequeretur, prolem
sola, quod natura per cor parentem ita con-
sistit, ut coactio non sit necessaria, nam insti-
tus est paria filius amor erga prolem, quam non
in quo offa in amore fundantur, amor autem p. vim ex-
ta de, arguere inquit, illa offa ergo sunt mere ethica,
tota est,

juridicam obsequens, i. e. ut in exercenda sua legi-
sima libertate cum obsequens limitem, quo huius-
modi libertas per legem juridicam est exscripta, u-
nicam iudicium concessit, ius cogendi.

Quidam autem an et in quantum exercitium su-
is cogendi in statu arbitrio h. e. an statu e-
qui esset, si nulla civitas esset, et quicquid iure suo
constituto independenter gauderet, sit possibile et si
est possibile, utrum per illius exercitium lex juridica
manifestari queat.

1.) Conditio, a qua dependet ortus iuris cogendi
est defectus unius e-
aliter reverendi signis indubitate manifestata.

sed signa ipsa, quibus ipse defectus voluntatis unius ex-
d iura x. iura aliter reverendi, indubie manifestata sunt,
rectus est lesio iuris alicuius scilicet facta. Reverentia enim
essentia iurium alienorum est actus voluntatis, voluntas au-
tem cognitionibus regitur, ideo ad actuale iurium

alienorum reverentiam requiritur, imprimis iuri-
um horum scitum. Sed propter hunc etiam requiri-

tur sincera voluntas, illa reverendi. Et itaque in ex-
diant, de quodam rationali unum horum duorum requiri-

liberum adeo reverentia autem horum iurium
postea tamen deest, quod ex appposito horum iurium reve-

rentia scilicet ex illorum irreverentia apparebit,
manifestum est, deesse in eas x. aliter horum re-

quisitorum scilicet voluntatem sinceram, hoc iura re-
verendi. Ut itaque ex parte alicuius entis sit ius co-

gendi, aliquod e-
et, adesse conditionem, a qua dependet ortus iuris
cogendi, scilicet adesse lesionem iuris alterius entis x. ap-

plexo ente x. commissa.

Determinatio autem, utrum adveniat lesio iuris ap alter-
e ente x. commissa penolet a decisione seu a iudi-

o usum 1) id, in quod e-
congruitur, ius quod fuerit. 2) an reverentia in hoc

suo jure ab altero lesum sit.
Ipsa autem decisio utrum in id, in quod e. r. ab altero
lesum se conquiritur, sanctum judicando cognosci
probit, nam generatim jus quicq. extensio sanctum
judicando et quidem concludendo cognoscitur, qui
ritur utique, quinam in statu antecivili jus erit de
cisiue judicandi; an in id, in quod unus ab altero
eo lesum conquiritur, jus ei dicitur.
Quod sibi illo antecivili, ob aliorum jus independentis
a judicio alieno e. r., quod se in jure suo ut ab al
eo lesum esse conquiritur, non est, iuxta illud obliga
tum, hanc re sequendi judicium aliorum; Sed ob
connatum sibi jus independentis jure gaudent, hac
in re suum sanctum sequendi judicium, jure ego
gaudent agendi judicium in propria causa, quia
si in hac re sua se deberet conformare judicio alteri
us, dependet ab hoc altero, quod respiciat connato
juri independentis a. r. a. Si itaq. istud ens a. quo
se lesum esse conquiritur, in suo judicio invenit,
sibi in id, in quod ab altero se lesum esse conque
ritur, jus suum, tunc habet jus, juxta suam hoc
judicium ulterius concludendo judicandi; se in
hoc jure ab altero lesum esse, consequenter jus
habet judicandi; sibi jus esse exercendi contra
hoc alterum ens a. jus regendi.
Sed hoc illius judicium sanctum pro illo ipso consti
tuit normam agendi, non autem pro aliis entibus
rationalibus, consequenter non pro illo altero en
te a. quo lesum esse se existimat, nam illud aliud
ens a. etiam gaudet jure independentis. Et illud
ob hoc jus non obligatur agnoscere aliud, quam se
ipsam suarum actionum judicem. Gaudet itaq.
pariter jure judicandi, utrum in id, in quod se lo
sus conquiritur, eidem jus sit, si itaq. istud alterum
e. r. in suo judicio invenit illud prioris entis

h. albero
gnosci
ntum
in, qui
rit de
b. albero

indolentis
b. albero
lega-
Sed ob
id, hac
e ergo
quia
b. albero
nnōlo
s. r. quo
venit,
conque
m hoc
se in
e jus
contra

consti
entibus
bero en
id alio
Et illud
nam se
lag
se la,
albero
entis

